

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İSLAM DEVLETİ

[Türkçe – Turkish – تركي]

TAKİYYUDDİN EN-NEBHANİ

PDF:Özgür El Erdişi

Kaynak :Köklü Değişim Yayınları

2013 - 1434

[facebook/ücretsiz İslami e-kitap indir](https://facebook.com/ucretsizislami)

facebook/ücretsiz İslami e-kitap indir

MUKADDİME

Bu çağda yaşayan insanlar, İslâm'ı tam tatbik eden İslâm Devleti'ni idrak etmedi. Bu insanlar, batılıların saldırılarıyla ortadan kaldırılan İslâm Devleti'nin (Osmanlı Devleti'nin) son zamanlarında yaşadılar. Onlar, İslâm Devleti'nin sonlarına doğru İslâmî yönetimin ancak kalıntılarını gördüler. Onun için İslâmî yönetimin suretini zihinlerinde, hafızalarında canlandırarak vakıya hakim kılan müslümana rastlamak zordur. Zira genellikle İslâm'ın yönetimini ancak, İslâm topraklarının tamamında hakim olan fasid (çürük) demokratik nizamlarda gördüğü ölçü içerisinde tasavvur edebilmektedirler. Zor

olan Şey, sadece bu değil. Bununla birlikte, batı kültürünün etkisinde olan bu zihniyetlerin ortadan kaldırılmasında daha da çok zorluk vardır. Bu batı kültürü, batının İslâm Devleti'ne karşı kullandığı meşhur silahıdır. O, bu silahı ile İslâm Devleti'nin hayat damarını mızrakladı. Yine o, bu silahı ile İslâm Devleti'nin çocuklarının annelerini öldürüp kanını akıttığı halde gelip onlara kibirlenerek Şöyle dedi: *"Ben, size kötü bakımından, kötü terbiyesinden dolayı öldürülmeye müstehak olmuş olan ihtiya annenizi ldrdm. Ben, size bendeki terbiyeyi (nizamı), sunuyorum ki; onunla hayatın zevkini, daimi mutluluğunu tadın..."* Böylece onlar, katil ile tokalaŐmak için ellerini ona

uzattılar. Halbuki onun silahı, daha annelerinin kanıyla kanlı duruyordu...

Batı, müslümanlara sırtlanların takdığını uyguladı. (Hikaye edildiği gibi;) *"Sırtlan, ne zaman ki avını tesbit ederse (korkaklığından dolayı hemen avının üzerine gitmez de bir taktik uygulayarak) onu unuttur gibi terk eder, ta ki avı onun yanına kendisi gelsin. Daha sonra avını ani bir darbe ile yakalar. Av, ancak kendi kanını görünce uykudan uyanır. Fakat geç kalmıştır. Daha sonra sırtlan, avını vadinin dibine götürür ve onu orada yer."*

Batı kültürünün tesirinde kalan zihniyet sahipleri de bir gün; onların asıl devleti olan İslâm Devleti'ni ortadan kaldıranın Batının bu zehirli silahı

(kültürü) olduğunu görerek anlarlar ki; onların hayatlarını ve varlıklarını ortadan kaldıran da aynı şeydir. Yani bırakmamak için daima sıkı sıkıya tutundukları o batı kültürü ve mefhumları, fikirleridir. Onların taşıdıkları bu fikirlerden, kavmiyetçilik, dini devletten ayırmak ve İslâm'ı tekzip eden görüşler ve benzeri batı kültürünün onlara taşıdığı bir kısım zehirlerdir.

Bu "**İslâm Devleti**" isimli kitabın "misyonerlik saldırısı" bölümü (ki hepsi de hakikatlardır) bize canî katili göstermektedir. Bizi, onu bu cinayeti işlemeye götürün sebebe vakıf kılmaktadır. Yine bize; öldürülenin lehine hükmettirecek vesileleri göstermektedir. Muhakkak ki sebep, İslâm'ın yok olmasını kasd etmektedir. Bunun için en önemli

vesile de misyonerlik saldırısı ile beraber gelen o batı kültürüdür.

Müslümanlar sömürgeci ile harb etmeye meylettikleri halde, bu kültürün tehlikesine gafil kalmışlardır. Onların sömürölmelerinin sebebi, o kültür olmasına ve sömürgecinin onların ölkelerinde sömürüsünü o kültürle sürdürmesine rağmen, müslümanlar ondan onun kültürünü almaya başladılar. Bundan sonra da baktılar ki; manzaraları ne kadar bozuk, çelişik, düşük ve gülünçtür.. Daha sonra onlar bu yabancıyla sırtlarını çevirip onunla çarpışmayı arzu ettiler. Fakat buna rağmen hâlâ onun öldürücü zehirini iki eliyle alıp zorla içmek için ona ellerini arkadan uzatıyorlar. Böylece onun

öldürücü, helâk edici ellerine düşüyorlar. Zira o, müslümanların cihad yapmalarını ve şehid düşmelerini cahilce yapılan işlerden sayıyor ve onları küçümsüyor, cahil yerine koyuyor. İşte, batının böylesi öldürücü ellerinde kaldıkları müddetçe müslümanlar için ancak gaflet ve dalâletle yere düşmek vardır.

Müslümanlardan bazı batı külütürünün tesirinde kalmış zihniyete sahip olanlar, ne istiyorlar? Onlar, İslâmî olmayan esas üzerine kurulmuş bir devlet mi? Yoksa İslâm beldelerinde çeşitli devletler mi istiyorlar? Nitekim Batı, işler onun eline düşeli, ipler onun eline geçeliden beri İslâm'ı yönetimden uzaklaştırmak, müslümanların topraklarını parçalamak ve müslümanları

basit iktidarcıklarıyla uyuşturmak için hazırladığı planını gerçekleştirmek maksadıyla onlara bir çok devletçikler verdi. Nitekim çok geçmeden onları daha da saptırmak ve parçalamak için zaman zaman öylesi devletçiklerin sayısını artırdı. Onlar, onun ideolojisini ve mefhumlarını taşımaya devam ettikçe o, onlara daha fazlasını vermeye hazırdır. Çünkü, böylece onlar ona tabi olmuş durumdadırlar.

Muhakkak ki asıl mesele, çeşitli devletler kurmak değildir. Fakat asıl mesele, İslâm aleminin tamamında bir tek devlet kurmaktır. Asıl mesele, herhangi bir devlet ya da Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyen fakat ismi İslâm olan bir devlet de kurmak değildir. Hatta asıl mesele, İslâm'ı "fıkri liderlik" olarak

taşımaksızın sadece İslâmî kanunlarla hükmeden ve "İslâm" olarak isimlendirilen bir devlet kurmak da değildir. Evet, muhakkak ki asıl mesele, böylesi bir devlet kurmak değildir. İslâm akidesinden fişkıran İslâmî hayatı yeniden başlatacak, İslâm'ı topluma tamamen tatbik edecek ve İslâm'ı nefislere ve akıllara işledikten sonra İslâm Davetini aleme taşıyacak olan bir devlet kurmaktır asıl mesele...

İslâm Devleti; hayalden, rüya görmekten, sayıklamaktan ibaret değildir. Çünkü o, 13 asır boyunca tarihin her tarafını tamamen kaplamıştır. Bu, bir hakikattir. İslâm Devleti, geçmişte böyle idi yakın bir zaman içinde yine öyle olacaktır. Çünkü onun var oluş faktörleri, kötürüm kimsenin onu inkâr etmesinden ya da onu

yıkmak için hazırladığı kuvvetten daha kuvvetlidir. Zira artık günümüzde aydın akıllar onunla dolmaktadır. Çünkü o, İslâm'ın izzetine susamış İslâm ümmetinin arzusu, ideali durumundadır...

İslâm Devleti, heva ve hevesten kaynaklanan bir arzu değildir. Bilâkis o, müslümanlar üzerine Allah'ın kıldığı bir farzdır. Allah, müslümanlara onu kurmalarını emretti. Eğer onlar muktedir oldukları halde, bu farzın edasını geciktirirlerse, Allah onlara azabının var olduğunu bildirdi. Müslümanlar, izzetin; Allah, Rasulü ve mü'minlere ait olmadığı beldelerde yaşamakla Rablerini nasıl razı edebilirler? Onlar; ordular techiz edecek, İslâm'ın surlarını koruyacak, Allah'ın koyduğu hadleri uygulayacak, Allah'ın

indirdikleriyle hükmedecek bir devlet kurmadıkları halde, Allah'ın azabından nasıl kurtulabilirler?!...

Bunun için, müslümanların İslâm Devleti'ni kurmaları katiyetle zaruridir.. Zira, devlet olmadıkça İslâm'ın etkin varlığı yok demektir. Çünkü, müslümanların beldeleri, oralarda İslâm Devleti hakim olmadıkça "Dâr-ül İslâm" yani "İslâm Ülkesi" olarak itibar edilmezler..

Bununla beraber; İslâm Devleti'ne ulaşmanın yolu öyle kolay değildir. Şöyle ki; fert ya da partilerin başkanlar tayin edilmesi, bakanlıkların oluşturulması ve devletin başına o bakanların getirilmesi ile öyle kolayca kuruluverilebilecek bir devlet değildir, İslâm Devleti.. Zira onun yolu

dikenlerle örtülü, tehlikelerle çevrili, engellerle ve zorluklarla doludur. Kültürün gayri İslâmî oluşunun getirdiği zorlukları, sathi/yüzeysel düşünmenin, fikrî seviyenin düşüklüğünün getirdiği engelleri, Batıya boyun büken hükümetlerin oluşturduğu tehlikeleri anmak yeterlidir...

İslâm Devleti'ni kurmak için İslâm Daveti yolunda yürüyenler, İslâm beldelerinde yeniden İslâmî hayatı başlatmanın yolunu açmak ve İslâm Davetini aleme taşımak için iktidara ulaşmaya çalışıyorlar. Onun için her ne kadar güzel, cazip rütbe ve makamlar da olsa onların kısmî iktidarı kabul etmediklerini, İslâm'ı tamamen tatbik etme imkânı vermedikçe, onların kâmil iktidarı da kabul etmediklerini görürsün...

Bu "**İslâm Devleti**" kitabına gelince; bununla, İslâm Devleti'nin tarihini yazmak kastılmıyor. Kast edilen; insanlara Resulullah (sas)'in İslâm Devleti'ni nasıl kurduğunu, sömürgeci kâfirin İslâm Devleti'ni nasıl yıktığını, zulûmatın karanlığında doğru yolu gösterecek, nuru aleme geri getirmek için müslümanların İslâm Devleti'ni nasıl kurmaları gerektiğini göstermektir.

BAŞLANGIÇ NOKTASI

Resulullah (sav) risaletle gönderilince, önce eşi Hatice'yi davet etti. O, hemen Resulullah (sav)'e iman etti. Sonra emmisinin oğlu Ali'yi davet etti, o da iman etti. Daha sonra azadlı kölesi Zeyd'i davet etti, o da iman etti. Daha sonra dostu Ebu

Bekir'i davet etti, o da iman etti. Daha sonra halkı davet etmeye başladı. Onlardan ona (sav) iman edenler de oldu, inkâr edenler de oldu. Ebu Bekir (ra), müslüman olunca güvendiği kişilere müslümanlığını açıkladı ve onları Allah'a ve Resulü'ne imana davet etti. Ebu Bekir (ra), kavmi için bir ülfet ve muhabbet kaynağı ve kolaylık numunesiydi. Kavminin adamları ona gelirler; ilminden, ticaretinden ve hüsni sohbetinden dolayı bir çok işlerde onunla ülfet ederlerdi. Osman b. Affân, Zübeyr b. Avvâm, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebî Vakkas, Talha b. Ubeydullah; onun davetiyle müslüman oldular. Onlar ona icabet edince, Ebu Bekir (ra) onları Resulullah (sav)'in yanına getirdi. Onlar da müslüman

oldular ve namaz kıldılar. Daha sonra Ebu Ubeyde müslüman oldu. Onun ismi, Amir b. el-Cerrâh idi. Ve Ebu Seleme de müslüman oldu. Onun ismi, Abdullah b. Abd el-Esed idi. Erkam b. Ebî el-Erkam ve Osman b. Maz'un ve diğerleri de müslüman oldular. Daha sonra, insanlar kadın ve erkeklerden topluluklar halinde İslâm'a girdiler. Hatta İslâm'ın sesi Mekke'ye yayıldı. İnsanlar İslâm'dan konuşmaya başladılar.

Resulullah (sas), ilk önce insanların evlerine giderek davet ediyordu ve onların arasında dolaşıyordu. Onlara diyordu ki: **"Allah, size sadece Kendisine kulluk etmenizi ve O'na hiç bir şeyi şirk koşmamanızı emrediyor."** Resulullah (sas), Allah'ın şu emrine uyarak Mekke'de

insanları açıkca İslâm'a davet etmeye başladı. Allahu Teâlâ buyurdu ki: "**Ey örtüsüne bürünen (Nebî), kalk ve uyar.**" **(Müdesir 1-2)** Resulullah (sas), insanlarla temas kuruyor ve Dinini onlara arz ediyor, gösteriyor, anlatıyordu. Onlardan kendisine inananları bu dinin esası üzerine kendi etrafında gizli olarak kitleleştiriyordu. Resulullah (sas)'in ashabı, namaz kıldıkları zaman dağların تنها yerine gider, namazlarını kavimlerinden gizlerlerdi. Resulullah (sas), daha önce müslüman olmuş ve Dinini iyi öğrenmiş olanlardan birisini İslâm'a yeni girmiş birisine Kur'an öğretmesi için gönderirdi. Nitekim Resulullah (sas), Habbab b. Erett'i, Zeyneb bint-i el-Hattab ve onun kocası Said b. Zeyd'e Kur'an öğretmesi için

gönderdi. Said'in evinde Habbab onlara Kur'an okurken Ömer b. Hattab çıkageldi, ve Ömer, bu halka kanalı ile müslüman oldu. Resulullah (sas), onunla yetinmedi fakat içinde müslümanlara İslâm'ı öğrettiği bir ev edindi. Ve o evi, bu iman etmişler kitlesinin merkezi ve bu yeni davetin medresesi/öğretim yeri yaptı. O ev, Erkam b. Ebel-Erkam'ın eviydi. Resulullah (sas), orada müslümanları toplayıp onlara Kur'an okuyor, açıklıyor ve onu ezberleyip iyi anlamalarını emrediyordu. Müslüman olan her şahsı, Erkam'ın evindeki kitleye katıyordu. Resulullah (sas), o müslümanları üç yıl boyunca eğitiyor, kültürleştiriyordu. Onlarla namaz kılıyordu. O (sas) teheccüd namazı kılıyordu, onlar da teheccüd namazı

kılıyorlardı. Böylece Resulullah (sas), namaz ve tilavetle müslümanlar arasında ruhaniyeti (Allah ile münasebetin idrakini) canlandırıyordu. Allah'ın ayetleri ve yarattıkları hakkında iyice düşündürerek İslâmî fikirlerin müslümanlar arasında yayılmasını sağlıyordu. Müslümanların akıllarını/ zihinlerini Kur'an'ın manası ve lafızlarıyla ve İslâm'ın mefhumları ve fikirleriyle eğitiyordu. Eziyetlere karşı onlara sabırlı olmalarını tavsiye ediyordu. Onları itaat ve söz dinlemek üzere eğitiyordu. Ta ki onlar Kadri Yüce Allah'a ihsanla, yalnızca O'na kurban olmak üzere bağlansınlar.

Nebî (sas) ve müslümanlar, Erkam b. Ebî Erkam'ın evinde Allahu Teâlâ'nın şu kavli gelinceye kadar gizlice kalmaya

devam ettiler. Allahu Teâlâ ona şöyle buyurdu:

"Emrolunduğun şeyi aşîkare (beyinlerini çatlatırcasına) beyan et ve müşriklerden yüz çevir." (Hicr 94)

SAHABENİN KİTLELEŞMESİ

Resulullah (sas), ilk önce; insanların yaşına, yerine, cinsine, aslına bakmaksızın bu daveti kabul etmeye hazır vaziyette olduğunu hissettiği kişileri davet ediyordu. İslâm'a davet ettiği insanlar arasında ayırım yapmıyordu. Bilâkis insanların hepsini davet ediyordu. Onların daveti kabule hazır olup olmadıklarını araştırıyordu. Nitekim bir çok kişi müslüman oldular. Resulullah (sas), İslâm'a bağlananların hepsini

Kur'an'dan onlara ezberlettirdiği hükümlerle eğitmeye çok harisdi/düşküdü. Onlar, kitleleştiler, daveti yüklendiler ve taşıdılar. Resulullah (sas), risaletle gönderilişinden davetini aşîkar yapması için gelen emre kadar müslümanların sayısı aşağı yukarı kırk kişiye ulaşmıştı. Bu müslümanların arasında çeşitli yaş ve çevreden kadın ve erkekler vardı. Onların çoğu genç yaştaki kişilerdi. Aralarında zayıflar ve kuvvetliler, fakirler ve zenginler vardı. Nitekim Resulullah (sas)'e iman edip ona bağlanan, ondan ayrılmayan ve onunla beraber davet için çalışıp gayret sarf edenler şunlardı:

1-) Ali b. Ebî Talib, 8 yaşındaydı.

2-) Zübeyr İbni Avvam, 8 yaşındaydı.

3-) Talha b. Ubeydullah, 11 yaşındaydı.

4-) Erkam b. Ebî el-Erkam, 12 yaşındaydı.

5-) Abdullah b. Mes'ud, 14 yaşındaydı.

6-) Said b. Zeyd, henüz 20 yaşında değildi.

7-) Sa'd b. Ebî Vakkas, 17 yaşındaydı.

8-) Mes'ud b. Rabia, 17 yaşındaydı.

9-) Ca'fer b. Ebî Talib, 18 yaşındaydı.

10-) Suhayb er-Rûmî, henüz 20 yaşında değildi.

11-) Zeyd b. Harise, 20 yaşlarındaydı.

12-) Osman b. Affan, 20 yaşlarındaydı.

13-) Tuleyb b. Umeyr, 20 yaşlarındaydı.

14-) Habbab b. Eret, 20 yaşlarındaydı.

15-) Amir b. Führeyre, 23 yaşlarındaydı.

16-) Mus'ab b. Ümeyr, 24 yaşlarındaydı.

17-) Mikdâd b. el-Esved, 24 yaşlarındaydı.

18-) Abdullah b. Cahş, 25
yaşlarındaydı.

19-) Ömer b. el-Hattab, 26
yaşlarındaydı.

20-) Ebu Ubeyde b. Cerrah, 27
yaşlarındaydı.

21-) Utbe b. Ėazvan, 27
yaşlarındaydı.

22-) Ebu Huzeyfe b. Utbe, 30
yaşlarındaydı.

23-) Bilâl b. Rebah, 30 yaşlarındaydı.

24-) Ayyaş b. Rabia, 30 yaşlarındaydı.

25-) Amir b. Rabia, 30 yaşlarındaydı.

26-) Nuaym b. Abdullah, 30 yaşlarındaydı.

27-) Osman, 30 yaşlarındaydı.

28-) Abdullah, 17 yaşındaydı.

29-) Kudâme, 19 yaşındaydı.

30-) Sâib, 20 yaşlarındaydı. (Osman, Abdullah, Kudâme, Sâib; Maz'un b. Habib'in oğullarıdır.)

31-) Ebu Seleme Abdullah b. Abd el-Esed Mahzûmî, 30 yaşlarındaydı.

32-) Abdurrahman b. Avf, 30 yaşlarındaydı.

33-) Ammâr İbni Yâsir, 30 ile 40 yaşları arasındaydı.

34-) Ebu Bekir Sıddık, 37 yaşındaydı.

35-) Hamza b. Abdulmuttalib, 42 yaşındaydı.

36-) Ubeyde b. Hâris, 50 yaşındaydı.

Aynı şekilde bir miktar da kadınlardan iman edenler oldu. Ne zaman ki, o sahabeler kültürlerinde, eğitimlerinde olgunlaştılar, o zaman onların akılları İslâmî akıla, nefisleri de İslâmî nefise üç yıl içinde dönüşmüştü.

Resulullah (sas), onlar hakkında mutmain oldu ve onların akıllarındaki olgunluklarını, nefislerindeki üstünlüklerini yakînen anladı ve Allah ile olan irtibatlarını idrak ettiklerini ve bu idraklarının amellerinde tesirli olduğunu

gördü. Ondan dolayı kendisi çok sevindi. Böylece müslümanların kitlesi; toplumun karşı koymasına, muhalefetine karşı kuvvetli, kudretli oldu. Bundan sonra Resul (sas), bu kitleyi Allah'ın emriyle açığa çıkardı.

DAVETİN AÇIĞA ÇIKIŞI

İslâmî Davet; Resulullah (sas)'in risaletle gönderilişinin ilk gününden itibaren açıkca idi. Mekke'de insanlar, Muhammed'in yeni bir dine davet ettiğini biliyorlardı. Biliyorlardı ki onunla birlikte bir çok kişi müslüman oldu. Biliyorlardı ki Muhammed, ashabını kitleleştiriyor ve gözetliyor. Yine biliyorlardı ki müslümanlar, kitleleşmelerinde ve yeni dini benimsemelerinde gizleniyorlar,

saklanıyorlardı. Bu bilgi gösteriyordu ki, halk yeni daveti ve ona iman edenlerin varlığını hissediyorlardı, fakat mü'minlerin nerede toplandıklarını ve onlardan toplananların kimler olduğunu bilmiyorlardı. Onun için Resul (sas)/ın, İslâm'ı ilan etmesi, Mekke kâfirleri üzerinde yeni bir şeyi olmadı. Ancak halk için yeni şey, bu mü'min kitlenin açığa çıkması idi. Nitekim Hamza b. Abdulmuttalib müslüman oldu ve daha sonra Ömer b. el-Hattab, Hamza'nın müslüman oluşundan üç gün sonra müslüman oldu. Böylelikle müslümanlar güçlendi. Bundan sonra da Allahu Teâlâ'nın şu kavli nazil oldu :

"Şimdi sen, emrolunduğun şeyi beyinlerini çatlatırcasına bildir ve

müşriklerden yüz çevir (sözlerine aldırış etme). **Muhakak ki biz,** (seninle alay eden) **o müşriklere karşı kâfiyiz** (onları helâk ederiz). **Onlar o kimselerdir ki, Allah ile beraber başka bir ilâh tanırırlar. Onlar yakında** (başlarına gelecek akibeti) **bileceklerdir."** (*Hicir 94-96*)

Ve Resulullah (sas), Allah'ın emri ile kendine emr olunanı açıkca ortaya koydu. Her ne kadar müslümanların bazıları gizlenip saklı kaldıysalar ve onlardan bazıları Mekke'nin fethine kadar gizli, saklı kaldılar ise de, Resulullah kitleyi insanlar için topluca açığa çıkardı. Resulullah (sas)'in kitleyi açığa çıkarmadaki uslûbu şöyle idi: O, ashabını iki saf halinde dışarı çıkardı. Bu safların birisinin başında Hamza b. Abdulmuttalib, ikinci safın başında Ömer

b. Hattab vardı. Resul (sas), onlarla birlikte Arapların daha önce görmedikleri dakik bir düzen içinde Kâbe'ye gitti ve ashabı ile Kâ'be'yi tavaf etti.

Bununla; Resul (sas), ashabıyla birlikte gizlenip saklanma devrinden açığa çıkma devrine geçti. Resul (sas), onların içine girmeye müsait olduğunu hissettiği kişilerle teker teker temas kurma devrinden, insanlara topluca hitab etme devrine geçti. Böylece toplumda iman ile küfrün çatışması başladı. Sahih fikirlerle fasid fikirler arasında sürtüşme başladı. Direniş, muhalefet, mücadele, çatışma, tepki devri olan ikinci merhale başladı.

Kâfirler; Davete karşı koymaya, Resulullah ve ashabına bütün eziyet

çeşitleriyle eziyette bulunmaya başladılar. Bu karşı koyuş ve mücadele döneminin bütün vakti son derece korkunç geçti. Nitekim Resulullah (sas)'in evi taşlandı. Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cemil, Resulullah'ın (sas) evinin önüne pislik attı. Resul (sas), onu yerinden uzaklaştırmakla yetiniyordu. Ebu Cehil, putları için kesilmiş ineğin karın pisliğini zulmetmek, eziyet etmek için Resulullah (sas)'in üzerine attı. Resulullah (sas), ondan sonra üzerini temizlemesi için kızı Fatima'ya gitti. Bütün bunlar, onun Davetteki iman gücünü ve sabrını artırmaktan başka bir şey yapmadı. Aynı şekilde müslümanlar da tehdit ve ezâ ediliyorlardı. Nitekim sabit olmuştur ki, her kabile; içlerindeki müslüman olanlara azab ediyor, onları

dinlerinden vaz geçirmeye çalışıyorlardı. Hatta onlardan birisi Habeşli kölesi Bilâl'ı, yakıcı güneş sıcaklığının altında kumların üzerine sırtüstü atıyor, sonra büyük bir kaya parçasını onun göğsüne koyuyor ve onu ölüme terk ediyordu. Bu başka bir şey için değil, sırf o İslâm'a bağlı olduğu için yapılıyordu. Bilâl, bu durum içerisindeyken Rabbisinin yolunda bu azabı çekerek "ehad", "ehad" kelimesini tekrarlamaktan başka bir şey yapmıyordu. Bir kadın da, ölesiye kadar azab gördü. Çünkü o, İslâm'dan çıkıp babalarının dinine dönmeyi red ettiği için bu azabı görüp öldürüldü. Müslümanlar, hepside şiddetli aşağılamalara, mihnetlere mağruz kaldıkları halde, Allahu Teâlâ'nın rızasını talep ederek bütün bunlara sabrettiler..

DAVETİN DİRENİŞİ

Resulullah (sas), İslâm'la gönderildiğinde, insanlara İslâm'dan ve Davetinden haber vermeye, anlatmaya başladı. Kureyş'in çok azı buna ilgi gösteriyordu. Çünkü onlar, ilk önceleri önem verip onunla meşgul olmadılar. Zannediyorlardı ki, onun (Muhammed'in) haberi ruhbanların, filozofların ve kâhinlerin haberlerinden üstün olmayacak ve insanlar babalarının, ecdadlarının dininde kalacaklar. Onun için ne ondan ürktüler ne de onu ayıplayıp nehyettiler. Onlar meclislerinde; *"Bu Abdulmuttalib'in oğlu, gökyüzünden bahsediyor"* diye konuşarak bir müddet böyle devam edip geçti. Ne zaman ki Resulullah'ın davetinden kısa bir müddet geçtikten

sonra; onlar bu davetin önemini, ciddiyetini hissetmeye başladılar. Resulullah'a karşı olmak, ona düşmanlık yapmak ve onunla çarpışmak üzere birleştiler.

Nitekim onu aşağılamak, nübüvvetini yalanlamakla ona karşı muharebe etme fikrinde karar kıldılar. Daha sonra ona yaklaşıp, risaletini ispatlayıcı mucizelerinden sormaya başladılar. Ve diyorlardı ki: *"Muhammed'e ne oldu ki, Safâ ve Merve'yi altın kılmıyor. Onun kendisinden haber vermiş olduğu Kitab, gökten yazılmış olarak ona inmiyor? Muhammed'in bahsettiği haberi ona sunan Cibrîl, size niçin aşikâr görünmüyor? O, ölüyü niçin diriltmiyor? O, niçin şu dağları yürütmüyor ki Mekke aralarında hapis*

kalmasın?! O, beldesinden halkının suya ihtiyacı olduğunu bildiği halde, niçin zemzemden sular fışkırtan menbaalar açmıyor? Onun Rabbi niçin ona bizim müstakbelde kazançlar sağlayacağımız değerli ticaret eşyaları, hazineleri indirmiyor?..."

İşte böyle Resul (sas)'e ve davetine incitici ve alay edici uslûbla hücuma başladılar. Onlar, düşmanlıkta inadla devam edip durdular. Fakat bu durum, Resulullah (sas)'i davetinden vaz geçirmedi. Bilâkis o, insanları Allah'ın dinine davet etmeye ve putları ayıplamaya ve kötülemeye, inkâr etmeye, o putlara kulluk edenlerin akıllarını hafiflikle, putları takdis edenlerin/mukaddes sayanların akıl ve idraklarını düşüklükle/sefiflikle

vasıflandırmaya devam etti. Bu durum, müşrikler üzerine zor ve büyük gelmeye başladı. Resulullah'ı davetinden vazgeçirmek için bütün vesileleri kullandılar. Fakat başaramadılar. Onların bu davete karşı koymak için benimsedikleri vesilelerin en önemlilerinden üçü şunlardır:

1-) İşkence ve azab etmek,

2-) Dahili ve harici karşı propaganda,

3-) Boykot ve ambargo.

İşkence ve azaba gelince; Nebî (sas)ve tüm müslümanlar kendi kavimlerinin himayelerinde olmalarına rağmen işkencelere maruz kalıyorlardı. Nitekim müşrikler, işkence çeşitlerini

kullanmakta uzmanlaşmışlardı. İşkencenin her çeşidini kullandılar. Nitekim dinlerini terketmeleri için Yâsir ailesinin hepsine çok çeşitli azab ve işkence yaptılar. Fakat bu, onların sebat ve imanlarını artırmaktan başka bir şey yapmadı. Nitekim bir keresinde Resul (sas), onlarla karşılaştı. Onlara azab, işkence ediliyordu. Resulullah (sas) onlara dedi ki:

"Sabredin Yâsir ailesi! Muhakkak ki size Cennet vaad edilmiştir. Muhakkak ki ben, sizin için Allah'tan bir şeye malik değilim." Resulullah (sas) onlara, **"Muhakkak ki size Cennet vaad edilmiştir"** deyince, Yâsir'in hanımı Sümeyye demiştir ki: *"Muhakkak ki ben onu açıkca görüyorum ya Resulullah."*

Kureyş, Nebî (sas)'e ve ashabına azab ve işkenceyi işte böyle devam ettirdi.

Ne zaman ki Kureyş, bunun kendilerine bir fayda sağlamadığını görünce hemen başka bir silaha sarıldılar. Bu silah, İslâm'a ve müslümanlara karşı her yerde; dahili olarak Mekke'de, harici olarak Habeşistan'da **propaganda silahıydı**. Mücadele, münakaşa, yalanlamak, dedikodu ve şayialarla hakikatı karalamak gibi şeyleri kapsayan her türlü propaganda çeşitlerini kullandılar. İslâm akidesinin kendisine ve akidenin sahiplerine karşı propaganda yaptılar. İslâm akidesi ve onun sahiplerine ithamda bulundular. Resulullah (sas)'i yalanlamaya başladılar. Mekke'nin içinde ve dışında Muhammed'e karşı propaganda

yapmakta söz birliği ile karar verdiler. Özellikle, hacc mevsiminde ona karşı söz birliği içinde propaganda yapmaya karar verdiler.

Nitekim Kureyş, Resulullah (sas)'e karşı propagandaya çok önem verdi. Kureyş'ten bir topluluk; hacc mevsiminde Mekke'ye gelen Arap topluluklarına Muhammed'in durumu hakkında ne diyebileceklerini görüşmek için Velid b. Mugire'nin etrafında toplandılar. Onlardan bazıları düşünmeden Resulullah hakkında hemen dediler ki: *"O bir kâhindir, diyelim."* Velid, Muhammed'in söylediği şeylerin kâhinin ne bir haykırışı ne mırıltısı ne de kâfiyeli nesir sözü (sec'i) olmadığını söyleyerek bu görüşü red etti. Başka bir kısım da düşünmeden hemen

Muhammed'in mecnun (deli) olduğuna inandıklarını söylediler. Velid; *"Onda delirdiğini ispatlayacak her hangi bir alâmet açığa çıkmamıştır"* diyerek bu görüşü de red etti. Diğerleri de Muhammed'i, sihirle töhmet altına almalarını söylediler. Velid, Muhammed'in sihir işlerini yapmadığını, düğümlere üfürmediğini söyleyerek bu görüşü de red etti.

Münakaşa ve cedelleşmelerden sonra onlar, Muhammed'i sihirli söz söylemekle itham etmeye ittifak ettiler ve dağıldılar. Sonra Arabın hacc heyetleri arasına gittiler. Onları Muhammed'i dinlemekten sakındırıyorlardı. Diyorlardı ki: *"O,sihirli söz söyleyendir. Onun söylediği şeyler; kişi ile babasının, annesinin, kardeşinin,*

aşiretinin arasını açan bir sihirdir. Onu dinleyen kimse kendisini sihirleyip kendisi ile ehli arasını ayırmasından çok korkar."

Fakat bu propaganda fayda vermedi. İslâm Daveti ile insanların arasını açamadı. Kureyşliler, Nadr b. el-Haris'e gittiler. Onu Resulullah'a karşı propagandaya götürdüler. Resulullah, ne zaman ki bir mecliste oturup Allah'ın dinine davette bulunursa, arkasından hemen bu Nadr geliyordu. Ve Fars krallarının haberlerinden, dinlerinden hikayeler anlatmaya başlıyor ve diyordu ki: *"Neden Muhammed benden daha güzel haber verici olsun. Onun okuduğu, benim okuduğum gibi eskilerin masallarından değil midir?"* Kureyş, bu hikayeleri alıyor ve insanların arasında yayıyorlardı.

"Muhammed'in söylediklerini ona ismi Cabir olan bir Hristiyan köle öğretiyor. Onun söyledikleri, Allah'tan değil" sözünü yaydıkları gibi. Bu şayia çok yayıldı. Hatta Allahu Teâlâ, onlara cevap verdi. Dedi ki:

"Gerçekten biliyoruz ki, kâfirler; Kur'an'ı muhakkak surette bir insan öğretiyor, diyorlar. Peygambere öğretiyor zannında bulundukları kimsenin dili yabancısıdır. Bu Kur'an ise açık Arapçadır." (Nahl 103)

İşte böyle Kureys'in propagandası, Arap yarımadasında devam etti. Kureys, bununla yetinmedi. Bilâkis müslümanların Habeşistan'a hicret ettiklerini işitince, müslümanları ülkesinden çıkarması için Necaşi'nin yanında müslümanlara karşı

propagandada bulunması için iki elçi gönderdiler. O iki elçi, Amr b. el-Ass ve Abdullah b. Rabia idi.. O ikisi, Habeşistan'a vardılar ve müslümanların Mekke'ye geri gönderilmesinde onlara yardımcı olmaları maksadı ile Necaşi'nin patriklerine hediyeler sundular. Daha sonra Necaşi'nin yanına gittiler ve ona dediler ki:

"Ey melik, sizin beldenize bizden sefih (ayaktakımı) gençler sığınmışlardır. Onlar, kavimlerinin dininden ayrılmışlar ve senin dinine de girmemişlerdir. İcad ettikleri bir dine girmişler ki, onu ne biz tanıyoruz ne de sen. Babaları, amcaları, aşiret ve kavimlerinin eşrafları/ileri gelenleri bizi sana gönderdiler ki onları geri veresin. Onlar

onları daha iyi tanıyorlar ve ayıplarını daha iyi biliyorlar."

Bunun üzerine Necaşı, bu konuda müslümanların ne dediklerini kendilerinden dinlemek istedi ve onları çağırttı. Onlar geldikleri zaman onlara sordu ki: *"Kendisinden dolayı kavminizden ayrılmış olduğunuz ve benim dinime ve şu milletlerden birisinin dinine girmediğiniz o din nedir?"* Cafer b. Ebî Talib, ona cevap verdi. Cahiliyye günlerindeki hallerini, o günlerdeki sıfatlarını açıkladı. Daha sonra İslâm'ın getirdiği doğru yolu ve İslâm'dan sonraki hallerindeki değişikliği açıkladı. Daha sonra kureyş'in kendilerine yapmış olduğu azab ve işkenceleri açıkladı. Ve dedi ki: *"Ne zaman ki, kavmimiz bize zulüm, baskı, işkence ettiler, bizi dinimizden*

saptırmak istediler; bizimle dinimizin arasına girdiler. İşte o zaman senin memleketine çıktık. Seni tercih ettik. Senin komşuluğunu istedik ve senin yanında zulme uğramıyacağımızı umduk." Bunun üzerine Necaşi, Cafer'e dedi ki: "Sende Peygamberinizin Allah'tan getirdiği şeylerden bir şey var mıdır? Onu bana okur musun?" Cafer, "Evet" dedi ve ona Meryem Suresinin başından, Allahu Teâlâ'nın şu sözüne kadar okudu:

"Bunun üzerine Meryem (kendilerine cevap vermek için) **çocuğa işaret etti. Onlar; Biz beşikteki çocukla nasıl konuşuruz? dediler.** (Allah'ın bir mucisesi olarak İsa) **dedi ki; Ben gerçekten Allah'ın kuluyum. Allah bana Kitab verdi ve beni bir Peygamber yaptı. Beni her**

nerede olsam mübarek kıldı ve hayatta bulunduğum sürece, bana namazı ve zekatı emretti. Beni, anneme ihsankâr kıldı. Ve beni, azgın bir zorba yapmadı. Hem doğduğum gün, hem öleceğim gün, hem diri olarak kaldırılacağım gün selâmet benim üzerimedir." (Meryem 29-33)

Patrikler, bu sözü işitince dediler ki:
"Bu sözler, Efendimiz İsa Mesih'in sözlerinin çıktığı kaynaktan çıkmıştır." Necaşi de;
"Muhakkak ki bu ve İsa'ya gelen şey elbette bir tek kaynaktır" dedi ve sonra Kureyş'in elçilerine yönelip onlara dedi ki:
"Gidiniz; Allah'a yemin olsun ki, onları size teslim etmiyorum."

Fakat o iki elçi, başka bir yol düşünmeye başlıyarak Necaşi'nin meclisinden ayrıldılar. İkinci gün geldiğinde; Amr b. el-Ass Necaşi'ye geri döndü ve ona dedi ki: *"Ey melik, müslümanlar İsa b. Meryem hakkında büyük sözler söylüyorlar. Onlara adam gönder ve onlara İsa hakkında söylediklerini sor."* Necaşi, onlara adam gönderdi ki sorsun. Müslümanlara sorulduğunda Cafer dedi ki: *"Onun hakkında Peygamberimize geleni diyoruz. O diyor ki : İsa, Allah'ın kuludur ve Resulü'dür. Onun ruhudur ve al-Azra'ül-Betûl Meryem'e ilka etmiş olduğu bir kelimesidir."*

Bunun üzerine Necaşi bir ağaç aldı ve onu yere vurdu ve Cafer'e dedi ki:

"Muhakkak ki sizin dininizle bizim dinimiz arasında bu hattan fazla bir şey yoktur." Ve Kureyşli o iki elçiyi geri çevirdi. Bunun üzerine o iki elçi mahrum, mahzun ve kovulmuş olarak geri döndüler.

İşte böyle propaganda üslupları sönüp gitti. Resulullah (sas)'in kendisine davet ettiği Hakk'ın kuvveti. Resulullah'ın lisanında açığa çıkarak, vazih surette bütün propagandaların üstüne çıkmıştır. Ve İslâm'ın nuru doğunca bütün şayiaları ve propagandaları dağıtmıştır.

Bunun üzerine Kureyş üçüncü silaha sarılmışlardır. Bu silah, **boykot-amborga** silahıdır. Resulullah ve yakınlarına amborga yapmaya ittifak ettiler. Bir yazı yazıp onda; Benî Haşim ve Benî

Abdulmuttalib'e tamamen bir boykot-amborga yapmak üzere birbirleriyle antlaştılar. Antlaştılar ki; Benî Abdul Muttalib'e kız verilmeyecek ve onlardan kız alınmayacak, onlara bir şey satılmayacak ve onlardan bir şey satın alınmayacak. İşte bunun için toplandıklarında o antlaşmayı bir sahifeye yazdılar. Sonra and içerek imzaladılar. Sonra sahifeyi, manevî bir müeyyide olarak Kâ'be'ye astılar. İnaniyorlardı ki, bu boykot siyaseti azab ve propaganda bakımından çok tesirli bir rol oynayacaktır.

Bu muhasara/boykot üzerinde iki veya üç sene devam ettiler. Bekliyorlardı ki; Benî Haşim ve Benî Abdulmuttalib, Muhammed'i terkederler. Müslümanlar da İslâm'ı terkederler. Böylece Muhammed,

yalnız kalır veya davetinden vaz geçer ya da davetinde durmaz yani Kureyş ve Kureyş'in dini üzerindeki tehlike son bulur.

Fakat bu durum Resul (sas) için Allah'ın ipine yapışmaktan, Allah'ın dinine sarılmaktan, Allah'a davet yolunda cesaret ve mücadele etmekten başka bir şeyi değiştirmedir. Onunla beraber inanmış olanların da kuvvet ve şiddetlerini artırdı. İslâm davetinin Mekke'de ve Mekke'nin dışında yayılmasının önüne geçemediler. Kureyş'in, Muhammed'i muhasara altına almış olması haberi Mekke'nin dışındaki Arablara ulaştı. Böylece Davetin durumu kabileler arasında yayıldı. İslâm'ın zikri (şöhreti) Arab Yarımadası'nda yayıldı. Zira kabileler İslâm'dan bahsediyorlardı.

Fakat şiddetli açlığın olduğu ve Kureyş'in boykot üzerine antlaşma yaptıkları yazıyı ihtiva eden sahife etkili olarak asılı kaldığı sürece boykot devam etti. Resulullah (sas) ve ehli, Mekke'nin dışındaki vadiye sığındılar. Onlar açlığın, fakirliğin ve yoksulluğun her çeşidinin vermiş olduğu elemlere maruz kaldılar. Çoğu vakitler, boğazlarından geçecek bir lokma yiyecek bulamıyorlardı. Öyle ki, onlara, halkın arasına karışmalarına ve halkla konuşmalarına (hacc mevsiminde) haram ayları dışında fırsat verilmiyordu.

Bu aylarda Resul (sas), Kâ'be'ye iniyor ve Arapları Allah'ın Dinine davet ediyor, onları Allah'ın sevabı, mükâfatı ile müjdeliyor, azabı cezası ile korkutuyor, daha sonra da o vadiye geri dönüyordu. Bu

durum, onlar üzerinde Arabın sempatisini artırdı. Onlardan Resulullah'ın davetini kabul edenler oldu. Onlara gizlice yiyecek ve içecek gönderenler oldu.

Nitekim Hişam b. Amr, yiyecek ve buğday yüklenmiş olduğu halde bir genç deve ile gidiyordu. Onunla gece sonunda Şi'be (Resulullah ve ehlinin kaldığı Mekke dışındaki sahaya) varasıya kadar seyr ediyordu. Oraya varınca devenin yularını çıkarıp yanına vuruyordu. Deve, yüküyle birlikte Şi'be gidiyordu. Müslümanlar onu alıyor, onun getirdiği ile ölmeyecek kadar gıdalanıyor, deveyi kesip etini yiyorlardı.

Bu sıkıntılı hal, kesintisiz üç sene devam etti. Ta ki Allah, bu sıkıntıyı dağıtıp

kuşatmayı parçasıya kadar dünya onlara dar geldi.

Kureyş'ten beş genç olan Zuheyır b. Ebî Ümeyye, Hişam b. Amr, Mut'im b. Adiyy, Ebu'l-Bahterî b. Hişam, Zem'e b. el-Esved toplanıp sahife (boykot kararı) hakkında görüştüler. Onu kınadılar, eleştirdiler, bazıları onun hakkında öfke ve gazablarını açığa çıkardı. Ve içlerinde söz birliği edip sahife (boykot kararı) hakkında onu bozuncaya ve yırtıp parçalayınca kadar kıyam üzerine antlaştılar. Ertesi gün Kâ'be'ye gittiler. Züher geldi, Beyt'i yedi defa tavaf etti. Sonra insanlara dönerek şöyle dedi: *"Ey Mekke halkı; Benî Haşim, kendilerine bir şey satılmaz ve onlardan bir şey satın alınmaz vaziyette helâka yüz tutmuş oldukları haldeyken biz yemek yiyip*

elbiseler giyebilir miyiz? And olsun ki, işte akrabaları birbirinden ayıran bu zalim sahife yırtılıncaya kadar oturmayacağım."

O sırada mescidin bir yanında onu dinlemekte olan Ebu Cehil, ona şöyle bağırdı: *"Yalan söyledin. Allah'a yemin ederim ki o yırtılmayacak, bozulmayacak."*

Mescidin bir kenarında Zem'e, Bahterî, Mut'im, Hişam hepsi de bağırarak Ebu Cehil'i yalanladılar. Ve Züher'i doğruladılar. Ebu Cehil anladı ki; onların muhalefetleri, şiddetli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Nefsinde bir korku hissetti ve geri çekildi. Sonra Mut'im onu yırtmak için sahifeye doğru gitti, bir de gördü ki; *"Ey Allah'ım senin isminle"* sözünden başka her tarafını güveler yemişti.

Bu hadiseden sonra artık Resulullah ve ashabı Şi'b'den (o vadiden) Mekke'ye geri dönebilme imkânını eldi ettiler. Onlar hakkındaki muhasara/boykot kaldırıldı. Geri döndüler ve davet üzerine daha rahat bir ortam oldu. Hatta müslümanların sayısı arttı.

İşte böylece Kureys'in işkence, karşı propaganda ve boykot vesileleri başarısızlığa uğradı. Onlar, her engeli, zorluğu ortaya koymalarına rağmen müslümanları dinlerinden caydırmaya ve Resulullah'ı davetinden vaz geçirmeye muvaffak olamadılar. Ta ki Allah onu, tüm zorluk ve sıkıntılara rağmen üstün kılincaya kadar sebat ettiler.

DAVETİN ETKİSİ VE ONA GELEN TEPKİ

Kureyş'in, İslâm Davetine şiddetle karşı koyması doğal bir şeydi. Çünkü Resulullah (sas), Daveti taşıdı ve kendisi ile birlikte daveti seferber olmuş olduğu halde meydan okuyarak taşıyan kitleyi açığa çıkardı. Üstelik bu davet, özü itibari ile Kureyş ve Mekke toplumu ile çatışmayı kapsıyordu. Çünkü o Allah'ın birliğine, sadece O'na kulluğa, putlara kulluğu terk etmeye, üzerinde yaşamakta oldukları fasid batıl nizamdan vaz geçmeye davet ediyordu. Böylece Kureyş ile tamamen karşı karşıya geldi ve çarpıştı. Resulullah (sas), onların akıllarını sefih/düşük görürken, ilâhlarını hakir görürken/küçümserken, ucuz hayatlarını yani zulme

dayalı yaşantılarını ayıplarken, Resulullah'ın Kureyş'le karşı karşıya gelmemesi mümkün müydü?..

Nitekim Kur'an, Resulullah'a nazil olduğunda onlara hücum ediyordu ve açıkça diyordu ki:

"(Haberiniz olsun), **siz ve Allah'tan başka ibadet ettikleriniz hep Cehennem odunusunuz.**" (*Enbiya* 98)

Daha sonra onların üzerinde yaşadıkları ribanın aslına sert bir şekilde hücum ediyordu. Şöyle ki:

"İnsanların mallarında fazlalık olsun diye verdiğiniz faiz, Allah katında artmaz." (*Rum* 39)

Ölçü ve tartıda haksızlık edenleri korkutarak uyarıyordu, şöyle ki:

"Azab olsun, ölçüde, tartıda noksanlık edenlere. Onlar ki, insanlardan ölçüp aldıkları zaman tam olarak alırlar fakat insanlara (verilmek üzere) ölçtükleri yahut onlara tarttıkları zaman eksiltirler." (*Mutaffifin 1-3*)

Bununla birlikte onlar, Resulullah'a karşı çıktılar. Ona ve ashabına tekrar işkence, çeşitli boykot, ona ve Dinine karşı propaganda ile eza etmeye başladılar. Fakat o, onlara hücum etmekte devam etti. Onların batıl fikirlerine fikrî olarak saldırıya, batıl akideyi kökünden yıkmaya, davetin yayılması yolunda mücadeleye devam etti.

O, İslâm'a gayet açık bir şekilde davet ediyordu. O, kinâye yapmıyordu. Yani fikrini, düşüncesini üstü kapalı bir şekilde anlatma yoluna gitmiyordu, kuş diliyle konuşmuyordu. Korkak, pısırik olmuyordu. Boyun bükümüyordu. Haktan saparak küfre, zulme meyletmiyordu. İki yüzlülük, yağcılık, yordakçılık yapmıyordu. Kureyş'in çeşitli ezalarıyla karşılaşmasına ve çeşitli zorluk ve sıkıntılarla karşılaşmasına rağmen bu tavrını değıştirmiyordu.

O; silahsız bir fert olmasına, bir yardımcı, bir kalabalık cemaatı ve silahı olmamasına rağmen, meydan okuyarak yola koyuldu. İman kuvvetiyle Allah'ın dinine davet ediyordu. O, davetin yükümlölüklerini yüklenmekte ve ondan

doğan büyük yükü kaldırmakta herhangi bir zaafiyete düşmüyordu.

Onun için; bütün bunlar, Kureyş'in insanlarla Resulullah'ın arasında engel olması için koyduğu zorlukları aşmasında etken oldular. Nitekim Resulullah (sas), insanlara ulaşabildi ve onlara tebliğ etti. Ve onlar Allah'ın Dinine yöneldiler. Böylece hakkın kuvveti batılın üstüne çıkmaya, ona galip gelmeye başladı. İslâm'ın nuru, Arapların arasında yayılarak her gün artmaya başlamıştı. Putlara kulluk yapanlardan ve Hristiyanlardan bir çokları müslüman oluyordu. Hatta Kureyş'in liderleri dahi Kur'an'ı dinlemeye ve kalpleri ondan etkilenmeye başlıyordu.

Nitekim Tufeyl b. Amru el-Devsî, Mekke'ye geldi. O; şerif, şair, akıllı bir kişi idi. Gelir gelmez Kureyş'ten bir takım kişiler onu Muhammed'den korkutmak için ona gittiler. Dediler ki: *"Onun sözü ancak sihir gibidir. Kişi ile babasının arasını ayırıyor. Kişi ile karısının, kişi ile kardeşlerinin arasını ayırıyor."* Onu ve kavmini Mekke'de kendilerinin başına gelen şeyden korkuttular. Ona Muhammed ile konuşmamasının ve onu dinlememesinin kendisi için hayırlı olacağını bildirdiler. Tufeyl, bir gün Kâ'be'ye gitti. Resulullah orada namaz kılıyordu. Resulullah'ın sözlerinden bazılarını işitti. Gördü ki o, güzel bir sözdür. Kendi nefsine dedi ki: *"Anam beni yitirsin. Allah'a yemin ederim ki ben, akıllı*

şair bir kişiyim. Güzelin çirkinden ayırt edilmesi bana gizli kalmaz. Şu adamdan söylediği şeyi dinlemekten beni kim men eder. Eğer yaptığı şey güzel ise onu kabul ederim, eğer çirkin ise onu terk ederim."

Daha sonra Tufeyl, Resulullah'ı takip ederek onun evine gitti. Ona kendisi etrafında dönen durumu açıkladı. Resulullah'tan davetini kendisine anlatmasını istedi. Resulullah da ona İslâm'ı arz etti/gösterdi. Ona Kur'an okudu. Böylece o, müslüman oldu ve Hak şahadeti ile şahadet getirdi. Kavmine dönüp onları İslâm'a davet etti.

Resulullah (sas) Mekke'de iken, Nasranilerden (Hristiyanlardan) yirmi kişi onun haberini Habeşistan'dan alarak geldiler. Onu mescidde buldular, yanına

oturdular. Ona sordular, onu dinlediler ve böylece onun davetini kabul ettiler. Ona iman edip tasdik ettiler. Bu durum, Kureyş'ten bir takım kişileri öfkелendirdi ve onlara dediler ki: *"Allah sizin gibi kabileyi matlubuna nail etmesin! Arkanızda dininizde olanlar sizi gönderdiler ki, onlar için araştırınız da onlara bu adamın haberini götüresiniz. Fakat siz, dininizden ayrılmadan onun yanında oturamadınız. Onu dediği şeyde doğruladınız, tasdik ettiniz."* Kureyş'in bu sözleri bu insanları Resulullah'a tabi olmaktan vaz geçiremedi. Onları İslâm'dan geri döndüremedi. Bilâkis, onların Allah'a imanlarını artırdı.

İşte böyle, Resulullah'ın davası gittikçe açığa çıkıp güçlendi. Ve insanların Kur'an dinlemeye arzuları, şevkleri arttı.

Ta ki Kureyş'in düşmanlıkları, karşı mücadeleleri iyice arttı. Onlar, nefislerinde sormaya başladılar: *"Acaba gerçekten doğru mu? O, gerçekten dosdoğru dine mi davet ediyor? Onun, kendilerine haber verdiği, korkuttuğu şey gerçekten doğru mudur?"* Bu sorular, onları gizlice Kur'an dinlemeye götürüyordu...

Nitekim Ebu Süfyan b. Harb, Ebu Cehil, Amr b. Hişam, Ahnes b. Şureyk bir gece; Resulullah (sas) evinde namaz kılarken onu dinlemek için evlerinden dışarı çıktılar. Onlardan her biri onu dinleyecek bir yer edinip oturdular. Hiç biri diğerinin farkında değildi. Resulullah (sas), kısa bir gece namazı kılıyordu. Kur'an'ı, itinalı aheste aheste okuyordu. Onlar, Allah'ın ayetlerini dinliyorlardı. O ayetler,

onların kalblerine ve nefislerine tesir ediyordu. Böylece gecelediler. Nihayet şafak söktüğü zaman evlerine dönmek için dağıldılar. Ve yol onları birleştirdi. Onlar bu vaziyet karşısında birbirlerini kınadılar. Birbirine dediler ki: *"Bir daha böyle yapmayalım. Çünkü, şayet sefihlerimizden (aşağı tabakan insanlar) biri bizi görürse işimizi daha da zorlaştıracığı gibi Muhammed'in bize karşı güçlenmesine sebep olur."* Nihayet ikinci gece olduğu zaman onlardan her biri akşamki yerine tekrar döndü. Sanki onlardan her birinin ayakları onu dün gecelediği yerde gecesini geçirmeye ve Muhammed'in, Rabbisinin Kitabını okumasını dinlemeye gayri ihtiyarî olarak götürüyordu. Nihayet şafak söktüğünde geri dönerlerken yine

karşılaştılar. Yeniden birbirlerini kınadılar, ayıpladılar ve dağıldılar. Fakat onların birbirlerini kınamaları, üçüncü gece tekrar oraya gitmelerine engel olamadı. Ne zaman ki Muhammed'in davetinden dolayı kendi nefislerinde vukuu bulan zaafiyeti anlayınca bir daha benzeri bir iş yapmamak için birbirleri ile antlaştılar. Muhammed'i dinlemeye gitmekten vaz geçtiler. Fakat üçüncü gecede ondan işittikleri, nefislerinde iz bıraktı. Ve onları, dinledikleri şey hakkındaki görüşlerini birbirlerine sormaya itti. Onlardan her birisinin nefsi çalkalanıyordu. Onlardan her birisi, kavminin efendisi olduğu haldeyken kuvvetten düşmekten korkuyorlardı. Çünkü, kavminin onu zayıf

sayıp da Muhammed'e tabi olmasından korkuyordu.

İşte böyle, Kureyş'in çeşitli engeller koymasına rağmen davet her mekana sızıyordu. Bu durum, Kureyş için çok kötüydü. Davetin Mekke'de yayılmasından sonra Arab kabileleri arasında da yayılma korkusu artıyordu. Daveti taşıyanlara eziyetler arttı. Resulullah'ın ashabına eziyetlerin dozajı artmaya başladı. Ona yönelik kötülükleri artmıştı. Öyle ki bu kötülüklere dayanamaz hale geldiler. Bunun üzerine Resulullah (sas), Taife gitti. Sakif'ten yardım ve onu koruyacak kuvvetler vermelerini istiyordu. Onların müslüman olmalarını umuyordu. Fakat onlar, kötü bir cevap ile onu red ettiler. Ve kölelerini, ayak takımlarını/sefihlerini ona

saldırttılar. Onlar ona sövüyorlar ve taşlarla vuruyorlardı. Hatta Resulullah (sas)'in ayakları kanadı. Resulullah (sas), onlardan uzaklaştı, geri döndü. Geri dönerken Utbe ve Şeybe b. Rabia'nın üzüm bağına sığındı. Resulullah (sas), kendi ve davasının durumunu düşünüyordu. Öyle ki, o Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinden birisinin himayesi olmadan Mekke'ye giremezdi. Karşılaştığı eziyetlerden sonra Taife de gidemezdi. İki müşrikin bu üzüm bağından başka onun için bir mekân yoktu. Ve kalbini etkileyen gam, keder, üzüntü arttı. Başını semaya doğru kaldırdı. Şiddetli bir elem ve Allah'a azim bir güvenle O'na yöneldi, sığındı. O'nun rızasını talep etti. Ve şu duayı söylemeye başladı:

"Ey Allah'ım, kuvvetimin zaafını ve takatımın azlığını ve insanlara karşı güçsüzlüğümü sana şikayet ediyorum. Ey merhametlilerin merhametlisi! zayıf düşmüşlerin Rabbi sensin. Ve Rabbim sensin. Beni kimin bakımına bırakıyorsun? Kötü muamele yapan uzak kimselere mi? Yoksa işimi eline verdiğin bir düşmana mı? Eğer bana karşı Senden bir gazab yoksa hiç aldırış etmem. Fakat benim için daha rahat olan Senin afiyetindir. Senin vechinin Nuruna sığınırım. O nur ki, onun için zulmetler açıldı. Dünya ve Ahiret işi onun üzerine salah buldu. Bana gazabını indirmenden veya benim üzerime Senin öfkenin yerleşmesinden afiyetin benim için daha geniştir. Her

şey Senin rızan içindir. Bütün güç ve kuvvet Senin elindedir!"

Daha sonra Resul (sas), Mut'im b. Adiy'in himayesi ile Mekke'ye döndü. Taifte Muhammed'e olanları Kureyş öğrenince ona eziyetlerini ve onu inkâr etmekte inatlarını artırdılar. İnsanları onu dinlemekten men etmeye başladılar. Fakat bütün bunlar onu Allah'ın Dinine davet etmekten geri döndüremedi.

Resulullah (sas), hacc mevsiminde Arab kabilelerine, onları İslâm'a davet ederek kendisini arz ediyor ve kendisinin gönderilmiş bir Peygamber olduğunu onlara haber veriyor. Ve onlardan kendisini tasdik etmelerini ve kendisini korumalarını istiyordu. Fakat amcası

Abdul-Uzza b. Abdulmuttalib Ebu Leheb, onu hiç terk etmiyordu. Bilâkis onu takip ediyordu. Resulullah (sas) nereye giderse o da oraya gidiyor ve insanları onu dinlememeleri için tahrik ediyordu. Bu da insanlara tesir ediyor, insanlar onu dinlemekten kaçınıyorlardı. Bu durumda Resulullah (sas), kabileleri konutlarına giderek davet etmeye başladı.

Resulullah (sas), Kinde kabilesinin, Kelb kabilesinin, Benî Hanife kabilesinin, Benî Amir b. Sa'sa'a kabilesinin konutlarına ayrı ayrı gitti. Onlardan hiç biri onu dinlemedi. Hepsi de güzel olmayan bir şekilde red ettiler. Fakat Benî Hanife kabilesi çok kötü bir şekilde red etti. Benî Amir kabilisini gelince; onlar, eğer Resulullah onların yardımı ile galip gelirse,

kendisinden sonra idarenin kendilerinin elinde olmasını umdular. Fakat Resulullah (sas), onlara şöyle dedi: **"Muhakkak ki yönetim Allah'a aittir. Onu dilediği kimselere verir."** Bunu duyunca onlar, ona karşı imtina edip yüz çevirdiler ve diğerleri gibi onu red ettiler.

İşte Mekke İslâm'dan, Taif halkı Resulullah'tan böyle yüz çevirdi. Ve kabileler, Resulullah'ın davetini böyle red ettiler. Artık hacc için Mekke'ye gelen kabileler, Muhammed'in eski uzlet haline döndüğünü ve Kureyş'in onu düşmanlıkla kuşattığını görüyorlardı. Kureyş, Muhammed'e gelen her yardımı kendisi için düşmanlık sayıyordu. Böylece Resulullah'tan yüz çevirmek arttı. Bu durum, Resulullah'ın insanlardan uzak

kalmasını da artırıyordu. Mekke'de davet gerçekten çok güçleşti. Mekke toplumunun küfürdeki katılık ve inatçılığını açığa vurması, davetin etrafının sarılması, Mekke'deki umudu zayıf kılan şeylerdendi...

DAVETİN DÖNEMLERİNDEN İKİ DÖNEM

Resulullah (sas), Mekke'de birbirini takip eden iki dönemde seyretmiştir. Bunlardan birincisi; eğitim, kültürleştirme, fikrî ve ruhî hazırlık dönemi idi. İkincisi ise; davetin yayılması ve mukavemet, karşı koyma dönemi idi.

Birinci dönem; fikirleri anlama, onların şahıslarda cisimleşmesi ve

şahısların fikirlerin etrafında kitleleşmesi dönemidir. **İkinci dönem ise;** bu fikirleri, hayat sahasında tatbik etmesi için toplumu iten bir itici kuvvet olarak topluma taşıma dönemidir.

Çünkü fikirler, tatbik edilmedikleri sürece mücerred/ soyut, yalın bilgiler olarak kalırlar. Bu bilgilerin herhangi bir yerde saklı, kapalı kalmaları halinde, ister kitaplarda bulunsunlar isterse dimağlarda bulunsunlar hiç bir farkı yoktur. Onun için hayatta tatbik edilmeleri için taşınmazlarsa bu fikirlerin hiç bir değeri yoktur. Fikirler, tatbik edilmeleri için mutlaka onların fikir devrinden insanları itici kuvvet devrine dönüşmeleri gerekir. Böylece insanlardan çoğunluklar o fikirlere inanırlar, idrak edenler, taşırlar ve onların tatbik edilmeleri

yolunda uğraşırlar. O zaman onların tatbik edilmeleri kesin bir iş ve tabî bir netice olur. İşte Resul (sas), davetiyle Mekke'de bu iki dönemde seyretti/çalışmasını sürdürdü.

Birinci döneme gelince; o insanları İslâm'a davet, insanları İslâm'ın fikirleri ile kültürleştirme, insanlara İslâm'ın hükümlerini telkin etme (öğretme) ve insanlardan müsaid/uygun olanlarını İslâm akidesi esasî üzerinde kitleleştirme dönemidir. Bu dönem, davetin gizli kitleleşme dönemidir.

Nitekim Resul (sas), daveti hiç ihmal etmedi. Onun için çalışmaktan bıkmadı, kesilmedi. İslâm'a giren kişileri sürekli İslâm'ın fikirleriyle kültürleştirmek için

gayret gösterdi. Ve onları Dar-ül Erkam'da (Erkam'ın evinde) topladı. Onlardan yeterli kültür alanları, İslâm'a yeni giren diğerlerini kültürleştirmesi için gönderdi. Böylece halkalardan oluşan bir kitle meydana getirdi.

Müslümanlar; evlerinde, dağların arkasında, vadilerde, Erkam'ın (ra) evinde gizlice toplanıyorlar ve kitleleşiyorlardı. Böylece onların her gün imanları artıyor, kuvvetleşiyor ve her gün birbirlerine olan bağları kuvvetleşiyordu. Her gün yüklendikleri işin, vazifenin hakikatını idrak etmeleri artıyordu. Yüklendikleri davetin yolunda kurban olmaya hazırlanıyorlardı. Ta ki davet, nefislerinde yerleşti. İslâm, vücudlarında dolaşan kan gibi oldu. Onlar İslâm'la yürümeye

başladılar, onunla birlikte; kitleleşmeleri gizli olmasına, kendilerini gizlemesine ve toplantılarını gizlemekte haris/çok titiz olmalarına rağmen davet, onların nefislerinde mahpus, tutsak kalamazdı. Onlar güvendiği ve daveti kabul etmeye müsait/uygun gördükleri kişilere İslâm'dan bahsetmeye başladılar.

Bununla insanlar, onların davetlerini ve varlıklarını hissettiler, farkına vardılar. Onunla davet başlangıç noktasını geçmiş, aşmış oldu. Böylece davet, kesinlikle yürümeye başladı. Onun yürüyüşüne ya da patlayışına dikkatli bakışlar ve insanların toptan onun hakkında konuşmaları vukuu bulmaya başladı.

Bununla birlikte gizli kitleleşme ve kitlenin üzerine bina edildiği **kültürleştirme dönemi** olan birinci dönem sona erdi. Ve hemen insanların anlayışlarını İslâm'la etkileme ve mukavemet/direnç gösterme dönemi olan ikinci döneme geçiş başladı. Ki insanlardan bazıları İslâm'la uzlaşıyorlar, ona yöneliyorlar, İslâm onların nefislerine karışıyor ve fikirleriyle çarpışıyordu. Bu çarpışmada küfür ve fesat hezimete uğruyor, yenik düşüyordu. İman ve doğruluk ise gittikçe yerleşiyordu. Doğru fikir galip geliyordu. Çünkü akıllar ne kadar inatçı olsalar da sahih, doğru fikrin önüne kapıyı kapamaları mümkün değildi. Onlar, doğru fikir kendilerine tesir

etmemesi için ondan uzaklaşsalar bile, o doğru fikri inkâr edemezler.

İşte böylece tesir dönemi ve onunla birlikte fikirler arası ve müslümanlarla kâfirler arası çatışma dönemi başladı. Bu çatışma **hizbî kitleden** dolayı oldu. Çünkü Resulullah (sas), ashabı ile birlikte Arapların daha önceden görmedikleri ince bir tertip, düzen, organize içinde bir **kitle** halinde Kâ'be'ye doğru gitti. Kâ'be'yi tavaf etti ve davasını ilân etti. O vakitten sonra Resulullah (sas), davetini hep âşikâr, açıkca, çekinmeden meydan okuyarak yapmaya başladı.

Resulullah (sas)'e; Tevhid'e davet etmek, putları ve şirki inkâr etmek ve onlara saldırmak, atalarını, ecdatlarını

körü körüne taklid etmelerini kınamak ile ilgili ayetler inmeye başladı. Yine toplumdaki fâsid, bozuk, batıl ilişkilere, muamelâta saldıran, ribâyâ hücum eden; fâsit, bozuk ticarete, tartıda ve ölçüdeki hileye hücum eden ayetler inmeye başladı.

Resulullah (sas), insanlara topluluklar halinde İslâm'dan anlatmaya başladı. Nitekim kavimini evinde yemek daveti ile topladı. Onların hepsine İslâm'dan anlattı. Onlardan müslüman olmaları ve kendisine yardımcı olmaları talebinde bulundu. Fakat onlar, onu kötü bir şekilde red ettiler. Daha sonra Mekke ehlini Safa'da topladı ve onlara İslâm'dan, davetinden bahsetti. Kureyş'in ileri gelenleri ayaklandılar, karşı çıktılar. Ebu Leheb, onu kötü bir şekilde red etti.

Kureyş ile Nebî Muhammed (sas) arasında düşmanlık gittikçe arttı. Aynı şekilde Kureyş'ten olmayanlarla onun (sas) arasında düşmanlık arttı.

Böylece davet, halakalarla evlerde, vadiler arasında ve Erkâm'ın evinde kültürleştirme durumundan yani insanlar içinde uygun görülen kişilere davetten, insanlara topluluklar halinde davet etmeye dönüştü. Bu topluluğa yapılan davet ve kültürleştirme, Kureyş üzerinde tesirli oluyordu. Zira Kureyş'in kini artmış ve kendilerine yaklaşan tehlikeyi hissetmişlerdi. Karşı koymak için ciddi adımlar atmaya başladılar. Önceleri Muhammed'e ve davetine aldırış etmezlerken daha sonra Nebî (sas) ve

ashabı üzerinde eza, zulüm ve işkence arttı.

Fakat bu topluluklara yapılan davet, Davetin kendisinde de çok tesirli oldu. Nitekim insanlar, topluluklar halinde İslâm'ın sözünü işittiler. Allah'ın Dinine yapılan davet, Mekke halkı arasında toptan yayıldı. Hiç bir gün yoktu ki onlardan bazıları Allah'a teslim olup O'na yönelmiş olmasın.

Her yoksul, her zayıf, her mahrum kişi, ticaretin, alış-verişin kendisini oyalamadığı ve Resulullah (sas)'in kendisine davet ettiği şeyi iyice, gereği gibi düşünmekten alıkoymadığı her kişi ona iman ediyordu. Mekke'nin tüccarları, eşrafı/ileri gelenleri, liderleri ona iman

ediyorlardı. Nefisleri pislikten temizlenmeye, nezâheti/ kötülükten uzaklaşmayı ve doğruluğu idrak edenler inadçılık ve alçaklıktan uzaklaşarak yükseliyorlardı. İşte onlar sadece Allah'a yöneliyorlardı. Muhakkak ki onlar, davetin sıhhatini ve davetçinin doğruluğunu idrak ediyorlardı.

Böylece İslâm, Mekke'de yayıldı. İnsanlar, erkek ve kadınlar halinde İslâm'a girdiler. Davetin topluluklara yapılmasının, onun daha geniş ufuklara taşınmasında çok tesiri/etkisi vardı. Her ne kadar bu taşıma onu meşakkate, azaba ve çeşitli eziyetlere katlanmayı gerektirse de bu öyle idi.

Mekke'yi ve kâfirlerin hallerini, amellerinin açığa çıkmasını karartan zorbalık, şiddet ve zulüm ateşinin alevi Kureyş liderlerinin nefislerinde Resulullah'a saldırarak artıyordu.

Resulullah ve beraberinde ashabı ile Kureyş'in kâfirleri arasında en çetin merhalelerden bir merhale, en sert devirlerden bir devir başladı. Çünkü, o kültürleşme devrinden etkileme, karşı koyma devrine geçiş en dakik, nâzik dönemlerdendir. Çünkü bu; hikmeti, sabrı, hareketlerinde dikkatli olmayı gerektirir. Karşı koyma devri ise, en çetin zor devirlerdendir. Çünkü o; sarıhlığı, açıklığı, neticeyi ve durumu hesaba katmaksızın meydan okumayı gerektirir. Bu dönemde kâfirlerin, müslümanların dinleri

hakkındaki fitneleri müslümanların karşısında toplanıp sabit olur. Bu dönemde, iman ve dayanma gücü ortaya çıkar. Bu dönemde, nefisteki çalışıp çabalama, eziyetlere karşı dayanmadaki sadakat, doğruluk ortaya çıkar.

Resulullah (sas), ashabı (r.anhum) bu dönemde zulüm, şiddet, baskı ve meşakkat ve fesattan dolayı dağların bile yüklenmekten çekindikleri şeyi yüklenerek yürüdüler. Onların içerisinde Dini için kaçarak Habeşistan'a hicret eden vardı. Onların içinde, azab/işkence altında ölen vardı. Onların içinde, çok şiddetli çeşitli eziyetler çekenler vardı. Onlar, bu hal üzerinde oldukça uzun bir müddet devam ettiler. Çünkü Mekke toplumu, İslâm'ın

nuru ile etkileniyor ve zulumât/karanlıklar dağılıyordu.

Muhakkak ki Resulullah (sas), üç sene Erkâm (ra)'ın evinde kaldı. Kültürleştirme olan birinci dönem bu üç sene içinde tamamlandı. Resulullah (sas), diğer sekiz seneyi küfre karşı koymakla, direnmekle ve insanlara mucizeler göstermekle geçirdi. Onunla beraber Kureyş, müslümanlara eziyet etmeyi, baskısını ve İslâm'la savaşındaki şiddetini hafifletmedi.

Evet müslümanların Kureyş'le uyumsuzluğu bütün Arap Yarımadası'nın İslâm'ı duymasına vesile oldu. Davetin havası, Arap Yarımadası'nın her köşesinde yayıldı. Hacılar davetten bahsederek onu

Arap Yarımadası'nın diğer bölgelerine taşıyordu. Fakat o Araplar seyirci olarak kalıyorlardı. Onlar imana doğru bir adım dahi atmayıp Kureyş'in öfkesini gidermeye gayret gösteriyorlar ve Kureyş'in o öfkesinin kabarmaması için Resulullah'tan uzaklaşıyorlardı.

Bu durum, Resulullah (sas) ve ashabı üzerinde gittikçe şiddetlendi. Şu açıkca ortaya çıktı/anlaşıldı ki; İslâm'ın tatbik edilmesi dönemi olan üçüncü döneme mutlaka geçilmelidir. Fakat Mekke'deki toplumun kabalığı, taş yürekliliği, katılığı bu tatbika imkan vermiyordu. Müslümanlar üzerinde eziyetin artması, müslümanlara davet için feragatta bulunmaya yani sadece davet için çalışmaya imkân vermiyordu. Bilâkis, bu

eziyetler onlar ile davetin arasını dağıtıyordu. İnsanların davetten uzaklaşması, onların elem ve hüznelerini daha da artırıyordu.

DAVETİN SAHASININ GENİŞLEMESİ

Kureyş'in, Resulullah'a ve müslümanlara kötülükleri gittikçe arttı. Ta ki onlar, bu kötülöklere dayanamıyacak hale geldiler. Resulullah'ın hacc mevsiminde, müslüman olup da kendisine yardım etmeleri için kendilerine başvurduğu Kinde, Kelb, Benî Amir ve Benî Hanife kabilelerinin kendisini red etmelerinden sonra ve Taif'ten Sakif kabilesinin kendisini kötü bir cevabla red etmesinden sonra Resulullah'a kabilelerden yardım umudu kalmadı.

Kureyş'ten bir tek kişinin dahi İslâm'a girmesi hakkında umut kalmadı.

Kureyş'in dışındaki, Mekke'nin çevresindeki kabileler ve hacc için Arab beldesinin çeşitli yerlerinden gelen kabileler, Muhammed (sas)'in yalnızlığa itildiğini, Kureyş'in düşmanlıkla etrafını sardığını, ona yardımcı olan herkesi kendilerine düşman saydığını gördüler, böylece ondan daha çok yüz çevirdiler.

Resulullah (sas) gördü ki; o güne kadar kendisine tabii olanlarla birlikte Rabbisinin risaleti bir daire içinde durup kaldı. Kendisi ile kavminin arası gittikçe açıldığı, Kureyş'in ona olan kininin gittikçe arttığı, insanlar gittikçe ondan uzaklaştığı bir halde günler geçiyordu.

Fakat bütün bunlara rağmen Resulullah ve ashabının, Allah'ın ona yardım edeceği ve bütün dinlerin üzerine Dinini yücelteceğine olan şiddetli güvenleri sarsılmadı. O, her zaman fırsat buldukça davete devam ediyordu. Hacc mevsimi geldiğinde Arab Yarımadası'nın her kesiminden insanlar kabileler halinde Mekke'de toplanıyorlardı. Bu kabilelerin onun davetinden yüz çevirmelerini ve ondan uzaklaşmalarını açıkca ortaya koymalarına veya onu güzel olmayan bir şekilde red etmelerine aldırış etmeden Resulullah (sas) onları İslâm'a davet ediyordu.

O, insanlara Rabbısının risaletini tebliğ ettiği zaman Kureyş'in düşükleri/sefihleri onunla alay ediyorlar,

gürültü yapıyorlar ve ona kötü muamelede bulunuyorlardı. Onların böylesi kötü tavırlarında, onu hoşnut kılacak ve nefsini sabaha kadar da olsa emniyette hissettirecek bir müsbet değişme olmadı.

Muhakkak ki Allah, onu İslâm'la göndermişti. Onun için o Allah'ın yardımından, desteğinden ve Dinini açığa çıkarmasından, üstün kılmasından hiç şüphe etmiyordu. Davetinin durumunu, vermiş olduğu elem ve Kureyş'ten gelen şidet ve sıkıntı içinde olduğu bir dönemde Allah'ın göstereceği yolu, beklemeye başladı. Bu bekleyiş, çok uzun sürmedi ta ki Medine'den istikbaldeki zafer müjdeleri görünmeye başladı.

O müjde, Hazreç kavminden sayıları 3 ile 10 arasında olan bir topluluktur ki, onlar hacc mevsiminde Mekke'ye geldiler. Resulullah onlarla karşılaştı ve onlarla konuştu. Onlara halleri hakkında sordu. Onları Allah'a davet etti. Onlar birbirlerine bakıp dediler ki: *"Ey kavmimiz, biliniz ki vallahi bu, Yahudilerin sizi korkuttuğu Nebî'dir muhakkak. Dikkat edin ona uymakta geri kalmayın."* Böylece onlar, Resul'ün çağrısını kabul ettiler. Onu tasdik ettiler. Müslüman oldular ve ona dediler ki; *"Artık kavmimizi (yani Hazreç ve Evs'i) terkediyoruz. Zaten onların arasında düşmanlık ve şerden dolayı bir yakınlık da yoktur. Umulur ki, Allah onları seninle bir araya toplar. Eğer Allah, senin etrafında*

onları toplarsa, senden daha aziz bir kişi yoktur."

Sonra o insanlar Medine'ye geri döndüler. Kavimlerine müslüman oluşlarını anlattılar. Kalpleri sevinç, nefisleri özlem dolu olarak onlar yeni dine ısınıyorlardı. Böylece Ensar ve Hazreç'in evlerinden hiç bir ev kalmadı ki, onda Muhammed Aleyhisselâm'ın bahsi olmasın.

BİRİNCİ AKABE BİATİ

Nihayet ikinci hacc mevsimi geldiğinde Medine ehlinden oniki kişi panayıra geldiler. Onlar ve Nebî (sas) Akabe'de buluştular. Resulullah (sas)'e biat ettiler. Bu, Birinci Akabe biatıydı. Onlar bu biatla; *“Allah'a hiç bir şeyi ortak*

koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina yapmamak, çocuklarını öldürmemek, iftira etmemek, herhangi bir iyilik hususunda ona âsi olmamak” hususunda Resulullah'a biatta bulundular. Buna karşılık Resulullah da onlara, eğer ahidlerinde/sözlerinde dururlarsa Cennet olduğunu eğer bu sözlerinden bir şeyi örtbas ederlerse işlerinin Allah'a ait olduğunu, dilerse azab dilerse af edeceğini vaad etti. Onlar biatı yaptıktan sonra hacc mevsimi sona erince Medine'ye geri döndüler.

MEDİNE'DE DAVET

İbn İşhak dedi ki: “Medine’den gelen topluluk ayrıldıktan sonra, Allah Rasulü onlarla birlikte Mus’ab b. Umeyr’i gönderdi.

Ve ona onlara Kur'an okumasını, İslâm'ı öğretmesini ve onları dinde fakih kılmasını emretti. Mus'ab, Medine'de "okutucu" olarak isimlendirildi. O, Es'ad b. Zürrare'nin evine geldi. Mus'ab (ra), insanların evlerine, kabilelerine gidiyor onları İslâm'a davet ediyor, onlara Kur'an okuyordu. Bir ve iki kişi müslüman olunca, İslâm açığa çıktı. Ve İslâm, Evsullah'ın evleri dışında Ensar'ın bütün evlerinde yayıldı. O Evsullah denilen kabile ise şunlardır : Hatme, Vâil ve Vakıf'dır.

Mus'ab (ra), onlara Kur'an okuyor ve öğretiyordu. Mus'ab (ra), onlarla Cuma namazı kılmak için kendisine izin vermesi için Resulullah'a mektub yazdı. Resulullah (sas), ona izin verdi ve yazdı ki:

"Yahudilerin Cumartesi (haftalık tatilleri) hazırlıklarına başladıkları gün (yani Cuma günü) güneş tepe noktasından eğilmeye başladığında müslümanlara topluca iki rekat namaz kıldır ve onlara hutbe oku."

Mus'ab b. Umeyr (ra), Sa'd b. Hayseme'nin evinde 12 kişilik bir cemaat halinde Cuma namazı kıldırıldı. *"Onlar için o gün koyundan başka bir kurbanlık yoktu."* Nitekim o, İslâm'da ilk Cuma namazı kıldırıldı.

Mus'ab (ra), Medine'de insanlara gidip onları İslâm'a davet etmek ve onlara İslâm'ı öğretmekte devam ediyordu. Ve bir gün Es'ad b. Zurâre, Mus'ab b. Ümeyr ile Benî Abdul-Eşhel ve Benî Zafer'in bölgelerini

kastederek yola çıktılar. Sa'd b. Muaz, Es'ad b. Zürâre'nin teyzesinin oğluydu. Onunla birlikte Benî Zafer'in bahçelerinden bir bahçeye girdi. O bahçe Bi'r-ı Merak denilen bir su kuyusunun yanındaydı. O ikisi bahçeye girip oturdular. Eslem kabilesinden bir gurup da onların yanlarında toplandılar.

O zaman Sa'd b. Muaz ve Useyd b. Hudayr, Benî Abdil Eşhel'den olan kavimlerinin efendisi idiler. Her ikisi de kavminin dini üzere müşrik idiler. Bu olayı işittikleri zaman Sa'd b. Muaz, Useyd b. Hudayr'e dedi ki: *"Ben karışmam, bölgemize zayıflarımızı ifsad etmek için gelmiş olan o iki kişiye git ve onları men et ki bize gelmesinler. Çünkü bilindiği gibi şayet Es'ad b. Zürâre akrabam olmasaydı*

senin yerine onu ben kovardım. O, benim teyzemin oğludur. Ona karşı gelmeye kendimde cesaret bulamıyorum."

Bunun üzerine Useyd b. Hudayr mızrağını aldı sonra onlara gitti. Es'ad b. Zürâre onu görünce Mus'ab b. Umeyr'e şöyle dedi: *"İşte bu, kavminin efendisidir, sana gelmektedir. Onun hakkında doğru olanı yerine getir."* Mus'ab dedi ki: *"Eğer oturursa onunla konuşurum."* Useyd, söverek önlerinde durdu ve şöyle dedi: *"Sizi bize getiren nedir ki zayıflarımızı ifsad ediyorsunuz? Eğer sağ kalmaya ihtiyacınız varsa bizden ayrılıp gidiniz."* Bu sırada Mus'ab ona dedi ki: *"Oturup da dinlemez misin? Eğer razı olursan kabul edersin, hoşuna gitmezse bırakırsın."* Useyd, *"Haklısın"* dedi. Sonra mızrağını yere

saplayıp onların yanına oturdu. Böylece Mus'ab ona İslâm'dan bahsetti, Kur'an okudu.

(Her ikisinden rivayet edildiğine göre), onlar dediler ki: *"Vallahi, yüzünün aydınlığından ve yumuşamasından dolayı o konuşmadan önce yüzünden müslüman olduğunu anladık."* Sonra o; *"Bu ne güzel bir sözmüş! Bu dine girmek istediğiniz zaman ne yaparsınız?"* dedi. Onlar da ona şöyle dediler: *"Gusledersin, paklanırsın (temizlenirsin), elbiseni de temizlersin, sonra iki rekat namaz kılarırsın."* Bunun üzerine o da kalktı, gusül abdesti aldı, elbiselerini temizledi, Hak şahadetiyle şahadet getirdi, iki rekat namaz kıldı, sonra onlara şöyle dedi: *"Arkamda bir adam var ki, eğer o size tâbi olursa onun*

kavminden hiç bir kimse ondan ayrılmaz. Ve onu şimdi size göndereceğim. O, Sa'd b. Muaz'dır." Sonra mızrağını aldı, Sa'd ve kavminin yanına gitti. Onlar meclislerinde oturmakta idiler.

Sa'd b. Muaz dönüşünde ona baktığı zaman şöyle dedi: *"Allah'a yemin ederim ki, Useyd sizin yanınızdan gittiği yüzden başka bir yüzle size gelmiştir."* O meclise (toplantı yerine) geldiğinde Sa'd ona dedi ki: *"Ne yaptın?"* O da dedi ki: *"O iki adamla konuştum, vallahi onlarda bir sakınca görmedim. Ben onları nehyettim. Onlar istediğinizi yaparız dediler. Bana haber verildi ki; Benî Hârîse, sana hakaret için Es'ad b. Zürâre'yi öldürmeye çıkmışlardı. Çünkü onlar biliyorlar ki o senin teyzenin oğludur. Neticede sana verdikleri sözü*

bozup ihanet edecekler." Bunun üzerine Sa'd gazablanarak süratle kalktı. O, Benî Hârîse'nin haberinden korktu ve sinirli olarak eline sngy aldı. Useyd'e, "*Vallahi senden faydalı bir Şey görmedim*" dedi.

Sonra Mus'ab ile Es'ad'a gitmek üzere yola ıktı. Sa'd onları emniyetli bir vaziyette görünce; Useyd'in kendisinin onları dinlemesini (yani onu müslüman ettirmek istediğini) anladı. Sverek önlerinde durdu. Sonra Es'ad b. Zürâre'ye dedi ki: "*Ey Ebu mme, vallahi Şayet aramızda akrabalık olmasaydı, bunu benden kurtaramazdın. İstemediğimiz Şeyi evlerimize mi sokacaksınız?*" Sa'd gelmeden Es'ad b. Zürâre, Mus'ab b. Umeyr'e Şöyle demişti: "*Ey Mus'ab, vallahi sana kavmisinin efendisi geliyor. Eğer o, sana*

tabi olursa hiç kimse sana tabi olmaktan geri kalmaz." Sa'd gelince Mus'ab ona şöyle dedi: *"Oturup da dinler misin? Dinleyince hoşuna giderse kabul edersin. Hoşuna gitmezse senin kerih gördüğün şeyi senden uzaklaştırırız."* Sa'd, *"Haklısın"* dedi, sonra süngüsünü yere sapladı ve oturdu. Mus'ab ona İslâm'ı tanıttı ve Kur'an okudu.

Dediler ki; *"Vallahi, o kendisi konuşmadan önce yüzünden müslüman olduğunu anladık. Çünkü, yüzü nurlanmış ve yumuşamıştı."* Daha sonra Sa'd onlara dedi ki: *"Müslüman olup bu dine girdiğiniz zaman ne yaparsınız?"* Onlar dediler ki: *"Gusül abdesti alırsın, temizlenirsin ve elbiseni de temizlersin, Hak şahadetini getirirsin, sonra iki rekat namaz kılarırsın."* O da kalktı; gusül abdesti aldı, elbisesini

temizledi, Hak şahadetini getirdi, iki rekat namaz kıldı. Sonra süngüsünü aldı ve kavminin meclisine gitmeye kasd ederek dönüp gitti. Onunla birlikte Useyd b. Hudayr de gitti.

Kavmi onu dönerken gördüğünde şöyle dediler: *"Allah'a yemin ederiz ki, Sa'd yanınızdan gittiği yüzden başka bir yüzle dönmüştür."* O, kavminin yanına geldiğinde şöyle dedi: *"Ey Benî Abdül Eşhel, beni içinizde nasıl bilirsiniz?"* Dediler ki: *"Sen bizim efendimizsin, lütûfkârımızsın ve reyce bizim en üstünümüzsün, temsilcilik yönünden en uğurlumuzsun."* O dedi ki: *"Sizler Allah'a ve O'nun Resulü'ne iman etmeden küçük büyük hiç birinizle konuşmayacağım."* Mus'ab ve Es'ad dediler ki: *"Vallahi, Benî Abdül Eşhel evlerinde*

müslüman olmayan hiç bir erkek ve kadın kalmadı."

Mus'ab, Es'ad b. Zürâre'nin evine döndü. Mus'ab, orada insanları İslâm'a davet ederek kaldı. Ta ki, Ensar'ın evlerinden erkek ve kadın müslüman olmayan hiç bir ev kalmadı.

Mus'ab (ra) Medine'de Evs ve Hazreç arasında bir sene geçirdi. O, bu dönem içinde onlara dinlerini öğretiyordu. Ve Allah'ın davasına Kelimetül Hak'ka (Hak'kın kelimesine) yardımın artmasını sevinçle görüyordu. Mus'ab (ra), Allah'ın davetini kendilerine tebliğ edebilmek için, insanlara ulaşabilmek gayretiyle kapı kapı dolaşıyordu. Tarlalara gidiyordu ki, orada çalışan ziraatçılara ulaşsın ve onları

İslâm'a davet etsin. O, kavimlerin efendileriyle karşılaşüyor ve onları Allah'ın dinine davet ediyordu. Es'ad b. Zürâre ile, insanlara ulaşmak ve onlara Hak'kın sesini duyurmak için vesileler bulup kullandıkları gibi daima maksatlı hareket halinde oluyordu. Ta ki, o bir sene içerisinde insanların fikirlerini cahiliyye putperestliği ve yanlış duygu ve anlayıştan Tevhid ve imana ve İslâm'ı anlayış ve duygulara çevirmeye muktedir oldu. Öyle ki, o duygu ve fikirle insanlar şirkten hoşlanmıyor, ölçü ve tartıda haksızlık yapmaktan nefret ediyorlardı.

İşte Mus'ab (ra)'ın faaliyetleri böyle idi. Onunla birlikte müslüman olanların, bir sene içinde Medine'yi şirk halinden İslâm haline çeviren faaliyetleri bu idi.

İKİNCİ AKABE BİATİ

Birinci Akabe biatı hayırlı ve bereketli oldu. Zira sayıları çok az olan müslümanlarla Resulullah (sas)'in ashabından bir şahıs olan Mus'ab Medine'yi değiştirmek için yeterli oluyordu. O, Medine toplumundaki mevcut duyguları ve fikirleri köklü bir değişikliğe uğratiyordu.

Mekke'de müslüman olanlar çok olmasına rağmen, Medine'ye nisbeten insanların büyük çoğunluğu onlardan ayrı, uzak duruyorlardı. Çünkü topluluklar iman etmiyor, İslâmî fikir ve duygular topluma tesir etmiyordu. Fakat Medine'de insanlar topluluklar halinde İslâm'a

girdiler. Orada toplum, İslâm'la etkileniyor, İslâm'ın fikir ve duyguları etkili oluyordu.

Bu da şuna açıkca delâlet etmektedir ki, toplumdan ve topluluklardan kopuk fertlerin imanı, toplumda veya herhangi bir toplulukta bir tesir oluşturmamaktadır. Hatta o fertler, kuvvetli de olsalar durum değişmemektedir. İnsanlar arasındaki kaim olan alâkalar, fikir ve duyguların tesiri ile etkilenirse, o zaman toplumda daveti taşıyanların sayıları az da olsa, o toplumda değişiklik ve inkilâb vukuu bulur.

İslâmî fikirlerin ve duyguların Mekke'de etkili olmayışı şuna da delâlet etmektedir : Belli bir fikir üzerinde donup kalan bir toplum (Mekke toplumu gibi bir

toplum) içerisinde her ne kadar fasid fikirler olsa da, o fasid fikirlerin tahakküm sürmediği (Medine toplumu gibi) bir toplumdan çok daha zor ve güç bir toplumdur. Onun için Medine'deki toplum Mekke'deki toplumdan daha çok İslâm'dan etkilendi.

Nitekim Medine'deki insanlar, taşıdıkları fikirlerin hatalı olduğunu hissediyorlardı ve hayatları için başka fikir ve nizamları araştırıyorlardı. Diğer yanda Mekke toplumu ise, üzerinde bulundukları durumdan memnun ve özellikle küfrün başları (örneğin; Ebu Leheb, Ebu Cehil, Ebu Sûfyân olmak üzere) içinde bulundukları durumun devam etmesine hâris olan (çok düşkün olan) bir toplumdur.

Onun için Mus'ab, Medine'de kısa bir süre geçmeden İslâm Davetine yöneliş buldu. Hemen insanları İslâm'a davet etmeye, onları İslâm'ın fikirleri ve hükümleriyle kültürleştirmeye başladı. Bunun karşılığını hemen görmek istiyordu. Ve insanların İslâm'a ve İslâm'ın hükümlerini anlamaya yönelişlerini, meyillerini görünce çok sevindi. Müslümanların sayısının ve İslâm'ın etkinliğinin Medine'de artmakta olduğunu görüyordu. Ondan dolayı mutlu oluyordu. Tâlim/eğitim ve davetin yayılması hakkındaki faaliyetlerini artırdı. Ta ki, hacc mevsimi gelinceye kadar. Hacc mevsimi gelince Mekek'ye geri döndü. Ve Resulullah (sas)'e; müslümanların durumunu ve kuvvetlerini, İslâm'ın

durumunu ve onun yayılışının artışı, Medine'deki toplumun İslâm'a yönelişini, böylelikle toplumda sadece Resulullah hakkında konuşulmaya başlandığını, toplumun atmosferinde İslâm'dan başka bir şeyin olmadığını (yani toplumda İslâmî havanın oluştuğunu) ve İslâm'ın oluşturduğu her şeyin üzerine galip gelen tesir ile müslümanların orada kuvvet ve izzetlerinin olduğunu, bu sene müslümanların bazılarının hazır olacağını, o müslümanların Allah'a kuvvetli iman ettiklerini, Allah'ın risaletini taşımaya ve Allah'ın Dinini müdafaya hazır olduklarını anlattı...

Ve Resulullah (sas), Mus'ab'ın haberinden dolayı çok sevindi. Durumu uzunca düşündü. Mekke toplumu ile

Medine toplumu arasında mukayese, değerlendirme yaptı. O Mekke ki orada Allah'a davette bulunarak arda arda 13 sene geçirmişti. Daveti için çalışabileceği kadar çalıştı. Hiç bir fırsatı takatından yettiğince değerlendirmeye çalışmaktan geri durmadı. Her çeşit ezaya katlandı.

Fakat toplum taşlaşmıştı. Davet, ona işleliyordu, onda yol bulamıyordu. Mekke ehlenin kalbleri ise adeta taşlaşmıştı. Akılları geçmiş üzerinde donup kalmıştı. Akıllarını işletmiyorlardı. Ondan dolayı Mekke toplumu zordu. Davet için çok az meyilliydi. Mekke'nin kendisinin baş merkez olduğu şirk putperestliği Mekke toplumunun fertlerinin nefislerine iyice yerleşmişti.

Medine toplumuna gelince; Hazreç'ten bir topluluğun (rivayetlere göre beş altı kişilik bir topluluk) müslüman olmasından bir sene geçtikten sonra 12 erkek kişinin biatı gerçekleşmişti. Mus'ab b. Umeyr, bir sene daha gayret sarfetti. Bu faaliyet ve gayretler Medine'de İslâmî havanın oluşmasına yeterli oldu. İnsanlar müthiş surette Allah'ın Dinine giriyorlardı.

Mekke'de müslüman olanların sayısının sınırlı kalmasıyla Allah'ın risaleti duraklamıştı. Bununla beraber orada, müslümanlar Kureyş'in eziyet ve kötülükleriyle karşılaşıyorlardı. Fakat Medine'de ise; Allah'ın risaleti süratli bir şekilde yayılmaya başladı ve müslümanlar orada Yahudi ve müşriklerden hiç bir eziyet görmüyorlardı. İslâm, nefislerinde

yerleşebiliyor, müslümanların önünde yol açılıyordu.

Bundan dolayı Resulullah için iyice açığa çıkmıştı ki; İslâm'a davet için Medine Mekke'den daha müsaid ve Medine toplumu, İslâm'ın nurunun etrafa yayıcısı olmaya Mekke'den daha çok kabiliyetli ve meyilliydi.

Bunun için Resulullah (sas), Medine'ye hicret etmeyi ve ashabının oradaki müslüman kardeşlerine hicret etmelerini düşündü. Çünkü onlar orada emniyet bulurlar ve Kureys'in eziyetlerinden kurtulurlar ve sadece davet için çalışırlar. Böylece davet ile birlikte davetin ameli/pratik merhalesi olan İslâm'ı tatbik etmek, devlet kuvveti ve otoritesiyle

İslâm risaletini taşımak merhalesine geçerlerdi. Medine'ye hicretin sebebi işte budur, başkası değil...

Şuna kesinlikle dikkat edilmelidirki; Resulullah (sas), sadece davetin önünde zorluklarla karşılaşması ve onlara sabretmeyişinden dolayı Mekke'den hicret etmeyi düşünmedi... O (sas), muhakkak ki bu zorlukları ortadan kaldırmak için uğraştı. Ve o (sas) Mekke'de fikrinden vaz geçmeden ve değiştirmeden 10 sene sabretti. O ve ona tabi olanlar davet yolunda şiddetle, terörle karşılaşıyordu. Fakat o yolda devam ediyordu. Kureyş'in kötülükleri onun nefsinde herhangi bir zaafiyet oluşturmadı. Kureyş'in karşı koyuşu onun azmini gevşetmedi. Bilâkis Rabbisinden izzetle gelen İslâm Davetine

imanı, Allah'ın yardımından şüphesinin olmayışındaki sebat ve kesin idraki daha da arttı.

Fakat Resulullah (sas), bu tecrübelerden sonra Mekke'deki toplumun katılığı, bu toplumdaki fikrî seviyenin çok düşüklüğü, toplumdaki katı yüreklilik ve dalâlet/sapıklık, o toplum hakkındaki umudu zayıflattığını ve davet için tecrübelerin devamı için gösterilen gayretleri boşa çıkardığını gördü. Onun için kesinlikle bu toplumdan başka bir topluma geçişin olması gerekiyordu. Mekke'den hicret etmeyi düşündü. Resulullah (sas)'i Medine'ye hicret etmeyi düşünmeye iten şey işte bu idi. Yoksa sadece kendisini ve ashabını eziyetten kurtarmak değildi...

Evet Resulullah (sas), ashabını dinleri ile birlikte kaçarak Habeş'e hicret etmelerini emretmiştir. Sebebi şudur : Her ne kadar eza iman ateşini parlatıyor, işkence ve zulüm ihlâs ateşini alevlendiriyor; direniş, karşı koyuş azimleri, kararlılığı kesinleştiriyor idiyse de iman sahibini her şeyi küçük, hafif görmeye, yolunda malı, makamı, rahatı ve hayatı kurban etmeye iter ise de; evet muhakkak ki her ne kadar Allah'a iman, mü'mini, nefsinı memnuniyetle Allah yolunda takdim ettirse de; lâkin ezânın sürekli, işkencenin devamlı olması, mü'mini ezâyâ sabırla işkencelere kurban gitmesiyle meşgul kılar. Bu meşguliyet mü'minin ufkunu genişletmesini, Hakkı derin ve kuvvetlice idrakinin artmasını

sağlıyan ince düşünceden, tefekkürden, umuttan alıkoyar. Onun için mü'minlerin fitne vatanlarından, yurtlarından hicret etmeleri gerekirdi. İşte bu müslümanların Habeş'e hicretlerine uygun düşmektedir.

Fakat müslümanların Medine'ye hicretleri ise; müslümanları risaletiyle birlikte yeryüzünde Allah'ın Kelimesini yükseltecek olan yeni toplumlarını süratle oluşturabilecek bir konuma getirmiştir.

Buradan hareketle; İslâm oraya girip bu şekilde yayıldıktan sonra Resulullah (sas) ashabına Medine'ye hicret etmelerini emretmeyi düşündü. Resulullah (sas), ashabını Yesrib'e (Medine'ye) hicret etmelerini emretmeden ve kendisi oraya hicret etmeye karar vermeden önce;

muhtakkak ki Medine'den hacc için gelen Medine ehli ve müslümanları, onların davetinin himayesi ve Allah yolunda işkenceler için yeterli uygunlukta oluşlarını, onların harb üzerine biat etmeye hazır oluşlarını ve kendisiyle biat etmeyi istediklerini gördü. İşte o "kıtal biatı" (harb biatı) İslâm Devleti'nin temel taşı olacaktı.

Ve hacc mevsiminin gelmesini bekledi. Bu bi'setin 12. senesi (622 milâdî yılı) idi. Medine'den gelen hacılar gerçekten çok idiler. Aralarında 75 müslüman vardı. Bunların 73'ü erkek ve ikisi kadın idi. O iki kadın müslüman ise; Nüseybe b. Kâb Ümm-i Amâre (ki bu, Benî Mâzin binti Neccar'ın kadınlarından birisidir) ve Esmâ bint-i Amr b. Adiyy (ki bu da Benî

Seleme'nin kadınlarından birisidir. Bu kadın Ümm-i Meni'dir).

Resulullah (sas), onlarla gizlice buluştu. Ve onlarla ikinci biat hakkında konuştu. Anlattı ki; bu biatla sadece davette bulunup ezaya sabretmekle kalınmayacak. Bilâkis o noktayı aşip müslümanların kendi nefislerini kuvvetle müdafa edebilecekleri bir noktaya ulaşılacak ki o, İslâm Devleti'nin kuruluşunda köşe taşı ve ilk sütun oluşturacak bir nüveyi icad edecektir. O **İslâm Devleti**'dir ki; toplumda İslâm'ı tatbik edecek, cihanşumül bir davet olarak İslâm'ı bütün insanlara taşıyacak, İslâm'ı himaye edecek, İslâm'ın yayılmasına mani olan yolundaki engeli ortadan kaldıracak,

İslâm'ı tatbik edecek kuvveti de beraber taşıyacaktır.

Resulullah (sas), işte bunları onlara anlattı. Onların hüsnü kabûllerini, bu işe hazır oluşlarını gördü, idrak etti. Ve onlarla Bayram günlerinin ortasında gecenin son üçte birinde Akabe'de buluşmak üzere sözleşti. Ve onlara dedi ki:

"Uyuyanı uyandırmayın, gaibi de beklemeyin."

Belirlenen buluşma gününde gecenin üçte biri geçtikten sonra onlar bulundukları yerlerinden (kamplarından) işlerinin keşfedilmesinden korkarak gizlice çıktılar. Akabe'ye gittiler, toptan dağıtıldılar. Beraberlerinde o iki kadın da

vardı. Hepsi Akabe'deki boğazda toplandılar ve Resulullah beraberinde amcası Abbas b. Abdulmuttalib olduğu halde geldi. Abbas, o zaman henüz müslüman olmamıştı. Ancak yeğenini güvence altına almayı arzu ediyordu. İlk konuşan o oldu. Ve şöyle dedi:

"Ey Hazreç topluluğu! Şüphesiz bildiğiniz gibi Muhammed bizdendir. Ve biz onu kavmimizden korumuşuzdur. O kavmi ve memleketinde izzet ve kuvvet içindedir. Ancak o size katılmak istiyor. Eğer siz onu kendisine davet ettiğiniz şeyle ona vefalı olacağınıza aklınız kesiyorsa, size ve yüklendiğinize diyecek yok. Eğer onu yanınıza götürdükten sonra yardımsız kendisi ile başbaşa bırakacaksanız şimdiden onu bırakın."

Abbas'ın sözünü onlar dinledikten sonra ona dediler ki: *"Senin söylediklerini dinledik."* Sonra Resulullah'a yönelerek; *"Sen anlat ya Resulullah, kendin için ve Rabbin için istediğin sözü al"* dediler. Resulullah (sas) Kur'an okuyup İslâm'a teşvik ve rağbet ettikten sonra şöyle cevap verdi:

"Kadınlarınızı ve çocuklarınızı kendisinden koruduğunuz şeylerden beni korumanız üzere beyatlaşıyor musunuz?"

Berâ b. Marur onun üzerine biatlaşmak üzere elini uzattı ve dedi ki: *"Evet ya Resulullah, seninle biatlaşıyoruz. Biz vallahi harb ehliyiz ve silah sahipleriyiz. Bunlar ecdadımızdan bize miras kalmıştır."*

Berâ, Resulullah (sas) ile konuşmasını bitirmeden Ebu Heysem b. Tayyihan sözün arasına girdi ve şöyle dedi: *"Ya Resulullah, bizimle bazı adamlar (Yahudiler) arasında akidler/bağlar vardır. Biz o bağları keseceğiz. Eğer bunu yaparsak sonra Allah seni galib kılsa kavmine dönmeni ve bizi terketmeni umar mısınız?"* Bunun üzerine Resulullah (sas) tebessüm etti ve sonra şöyle dedi:

"Hayır. Bilâkis, kanınız kanımdır. Hedmim hedminizdir. (Yani hürmet kast olunarak benim zimmetim sizin zimmetinizdir.) Ben sizdenim siz de bendensiniz. Düşmanlarınızla savaşır barış yaptıklarınızla barış yaparım."

Onlar Resulullah'a (sas) biat için toplandığında Abbas b. Ubade araya girerek şöyle dedi: *"Ey Hazreç topluluğu, hangi hususlarda bu zata biat ettiğinizi biliyor musunuz?"* Onlar da, *"Evet"* dediler. Sonra Abbas b. Ubade; *"Şu halde siz, siyahı ve beyazı ile bütün insanlarla savaşı göze almak üzere ona biat ediyorsunuz. Eğer siz mallarınızın telef olduğunu ve büyüklerinizin öldürüldüğünü görünce, onu düşmanlarınızın eline bırakmayı düşünüyorsanız, biliniz ki vallahi bu sizin için dünya ve Ahiret'te yüz karasıdır. O halde onu şimdiden terk ediniz. Şayet mallarınızın tamamen yok olması ve ileri gelenlerinizin öldürülmesine rağmen taahhütlerinizi (sözlerinizi) yerine getirmeyi kabul ediyorsanız, o zaman onu alıp*

götürünüz. Allah'a yemin ederim ki, dünya ve Ahiret için hayırlı olan da budur." dedi.

Ensar cevaben dediler ki:
"Mallarımızın telef olmasına ve eşrafımızın öldürülmesine rağmen biz onu muhakkak ki alıp götüreceğiz." Sonra da Resulullah'a yönelerek; *"Ey Allah'ın Resulü! Biz bunları yerine getirdiğimiz takdirde karşılığında bize ne var?"* dediler. Resulullah (sas) de, nefsinden emin olarak cevaben dedi ki:
"Cennet var."

Ve onlar ellerini ona uzattılar. Resulullah (sas) de elini uzattı. Şöyle diyerek biat ettiler:

"Darda ve ferahta, sevinçte ve kederde, dinleme ve itaat etme üzerinde,

*nerede olursa olsun Hakkı söylememize,
Allah yolunda hiç bir laimin levminden
(kınayanın kınamasından) korkmamaya
biat ediyoruz."*

Biat işi tamamlanınca Nebî (sas) dedi
ki:

**"Siz bana içinizden 12 nakip
çıkarınız ki, kavimlerinin üzerine
kefil (hakim) olsunlar."**

Onlar da aralarından 12 nakip
çıkardılar. Dokuzu Hazreç'ten üçü de
Evs'den.

Resulullah (sas), nakiplere şöyle dedi:

**"Siz, kavminizin kefillerisiniz.
Havarilerin İsa b. Meryem için**

kefillikleri gibi. Ben de, kavmimin (yani müslümanların) üzerine kefilim."

Onlar kabul ettiler ve daha sonra yerlerine geri döndüler. Göçlerini toplayıp Medine'ye geri döndüler.

Ondan sonra Resulullah (sas), müslümanların Medine'ye hicret etmelerini ve onların ufak topluluklar halinde çıkmalarını emretti. Müslümanlar, fert fert ya da üç beş kişilik ufak topluluklar halinde hicret etmeye başladılar. Kureyş, biat işinden haberdar olmuştu. Onun için hicrete muktedir olanları Mekke'ye geri getirmeye çalıştılar. Hatta karı ile kocayı bile birbirinden ayırdılar. Fakat bütün bunlar, hicrete engel olamadı. Müslümanların hicreti devam etti.

Resulullah, bu esnada Mekke'de kalıyor, kimse onun Medine'ye mi hicret etmeye yoksa Mekke'de mi kalmaya karar verdiğini bilmiyordu.

Lâkin sadece bir kişiye Medine'ye hicret etmek istediğini açıklamıştı o da, Ebu Bekir (ra) idi. Nitekim Ebu Bekir ondan Medine'ye hicret etmesi için izin isteyince ona şöyle demişti: **"Acele etme. Umulur ki, Allah senin için bir arkadaş kılar."**

Böylece Ebu Bekir (ra) onun hicret etmek istediğini anlamıştı.

Kureyş, müslümanların Medine'de artmasının orada onları büyük bir kuvvet sahibi kıldığını ve Mekke'de hicret

edenlerle bu kuvvetin daha da arttığını, müslümanlar Medine'de kuvvete sahipken Nebî (sas)'in onlara katılmasının kendileri için (Kureyş için) helâk oluş, yok oluş demek olduğunu görüp bin bir kuruntu ile hesap edip değerlendirmeler ve muhasebe yaptılar.

Bunun için Resulullah'ın Medine'ye hicret etmesine mani olmayı düşündüler. Fakat aynı zamanda onun Mekke'de kalmasından da korkuyorlardı. Çünkü düşünüyorlardı ki; onu Mekke'de alıkoyarak Medine'deki müslümanlara eziyet yaparlarsa o zaman onlar o kuvveti oluşturduktan sonra kuvvetleri daha da artar da kendisine iman ettikleri Allah'ın Resulü'nü müdafa için Mekke'ye gelirler.

Onun için Resulullah'ı öldürmeyi düşündüler ki o, Medine'deki müslümanlara katılmasın. Böylece müslümanların Medine ehli ile birleşmelerine sebep oluşturan İslâm'ın ve Muhammed'in etkisi yok olsun.

Nitekim Siret (Peygamberin hayatı) kitaplarında geçmektedir ki, Aîşe ve Ebî Uame b. Sehm'in hadisinde rivayet edilmiştir ki: *"Resulullah (sas)'ın yanında yetmiş kişi (İkinci Akabe biatındaki yetmiş kişi kasdadiliyor.) vukuu bulunca, Resulullah'ın nefsi sürur duydu, ferâhlardı. Nitekim Allahu Teâlâ, ona harb ehlinin kuvvetini ve yardımını vermişti. Akabe biatıyla ilgili hadise duyulunca, müşriklerin müslümanlara eziyet ve musibetleri şiddetlenmeye başladı. Resulullah'ın*

ashabını sıkıştırıyor, onlara zahmet çektiriyorlar, yapabildikleri en ağır eziyet ve küfürle onlara sövüyorlar, hakaret ediyorlardı. Müslümanlar Nebî (sas)'e şikayette bulundular. O da, dedi ki:

"Ey müslümanlar! Sizin hicret edeceğiniz yer, iki kara taşlık arasında, hurmaları bulunan bir yer olarak bana gösterildi."

Daha sonra bir kaç gün bekledi. Sonra da sevinçli olarak dışarı çıktı ve dedi ki:

"Bana, hicret edeceğiniz yer bildirildi. Orası Yesrib'tir. Sizden kim oraya gitmek isterse gitsin."

Müslümanlar yolculuk için hazırlıklarını yaptılar. Yolculuk arkadaşlarını tesbit ettiler. Vasiyetlerini yaptılar. Hafif yüklerle Mekke'den çıkmaya başladılar. Onlar, Mekke'den fertler ya da ayrı ayrı küçük gurublar halinde dışarı çıktılar. Resulullah (sas) ise, Allah'tan kendisi için hicret izni vermesini bekleyerek Mekke'de kaldı. Arkadaşı (Ebu Bekir) ise, müslümanlar Medine'ye hicret etmeye başlayınca kendisinin de oraya hicret etmesine izin vermesi için Resulullah'a başvuruyordu. Fakat Resulullah ona; **"Acele etme. Umulur ki, Allah senin için bir arkadaş kılar."** diyordu. Ebu bekir de o arkadaşın Resulullah'ın kendisi olmasını umuyor ve çok arzu ediyordu.

Kureyş, sahabenin hicretini görüce; onların kendileriyle harb etmek için Medine'de toplandıklarını anladılar. Bunun üzerine Dâr'un-Nedve'de toplandılar. Resulullah (sas)'in durumu hakkında ne yapacaklarını tartıştılar. Tartışma sonunda onun katledilmesi fikri üzerinde ittifak edip dağıldılar, sonra Cebail (sas) gelip Nebî (sas)'e devamlı yatmakta olduğu yatağında yatmamasını emr edip kavminin hilesini ona bildirdi. Resulullah (sas), o geceyi evinde geçirmede. Onunla birlikte Allah kendisine hicret izni verdi.

Böylece Medine'de İslâmî kuvvetin oluşması, Medine'nin Resulullah'ı karşılamaya ve orada İslâm Devleti'nin kurulmasına hazırlanmış olması Resulullah (sas)'i hicrete götürmüştü. İşte

bu hicret için en doğru sebeptir. Onun için Muhammed (sas)'in, Kureyş'in kendisini öldürmesinden korkarak Mekke'den hicret ettiğini, oradan kaçtığını zanneden herkes yanılıyor, hata ediyor.

Muhakkak ki Resul (sas), hiç bir şekilde eziyeti hesaba katmadı. İslâm'a davet yolunda hiç bir şekilde ölümü nazara almadı ya da itibar etmedi. Nefsi ve hayatı için meşgul olmadı. Medine'ye hicreti sadece İslâm Daveti ve İslâm Devleti'nin kurulması içindir.

Her ne kadar Kureyş, Resulullah (sas)'in Medine'ye hicret etmesinden korkarak onu öldürmeyi emrettilerse ve onun hicret etmesini gözlerine çok büyütüyorlarsa da o (sas), Kureyş'e karşı

muvaffak oldu ve Kureyş'in karşı koymasına rağmen Medine'ye hicret etti. Onu öldürmeye karar vermiş olmalarına rağmen hicretine mani olamadılar.

Hicret; İslâmî bir toplum ve İslâm'la hükmeden, İslâm'ı tatbik eden açık ve kesin delille İslâm'a davet eden, şer ve tağutî güçlerden bu daveti kuvvetle koruyan bir devletin kurulması ile İslâm'a davet arasında bir dönüm noktasıdır...

İSLÂM DEVLETİ'NİN KURULMASI

Nebî (sas), Medine'ye ulaştığında kendisini Medine ehlerinden bir çok kişi karşıladı. Onu karşılayanlar arasında müslümanlar olduğu gibi Medine ehlerinden Yahudiler ve Hristiyanlar da vardı.

Müslümanlar onun (sas) etrafını kuşattılar. Hepsi de onun yüzünü görmeyi çok arzu ediyorlardı.

Müslümanlar ona hizmet etmeyi ve onun rahatını sağlamayı çok arzu ediyorlardı. Müslümanlar onun getirdiği Dinin ve İslâm Davetinin yolunda canlarını takdim etmeye çok düşkün idiler. Müslümanlardan herkes Nebî (sas)'in kendisine gelmesini, kendisinin yanında kalmasını çok istiyorlardı. Fakat o (sas), devesinin yularını serbest bıraktı ta ki deve kendiliğinden gidip Amr'ın iki oğlu Sehl ve Süheyl'in hurma kurutma yerinde çöktü. Resulullah (sas), orayı satın alıp üzerine bir mescid ve mescidin etrafına da kendi meskenini inşaa ettirdi. İster mescidin inşaaası isterse meskenin inşaaası öyle

herhangi bir kişi için tâkat getirmeyeceği bir iş değildi. Nitekim hepsi de basit, sade idi. Öyle çok fazla masrafı ve uğraşı gerektirmiyordu. Mescid geniş bir avluydu. Dört duvarı kerpiçten yapıldı. Mescidin üstünün bir kısmı hurma dallarıyla örtölürken diğer bir kısmı açık olarak bırakıldı.

Mescidin bir köşesi bir meskene sahip olmayacak durumda olan fakirlerin barınmaları için ayrılmıştı. Sadece yatsı namazı saati dışında geceleri mescidde aydınlık yoktu. Çünkü, namazın edası esnasında mescidin içinde ottan ateş yakılırdı. Nebî'nin meskenleri de ister yapı isterse aydınlık açısından mescidden farklı değildi.

Resulullah (sas), mescid ve meskenler yapılıncaya kadar Ebu Eyyüb Hâlid b. Zeyd Ensâri'nin evinde kaldı. Meskenleri yapılıncaya oraya geçip orada kalmaya devam etti. Resulullah (sas), başlamış olduğu, kendisini ve davetini geniş adımlarla bir dönemden başka bir döneme geçiren bu yeni hayat hakkında düşünmeye başladı. O hayat; Resulullah'ın Davetini, kültürleştirme ve etkileme devrinden, insanların alâkalarına, İslâm hükümlerini tatbik etme dönemine geçirdi. O hayat; Resulullah'ın Davetin yolunda karşılaştığı eziyetlere sadece sabr ederek davette bulunma döneminden, bu daveti himaye edecek kuvvet, otorite sahibi ve hakim olma dönemine geçirmişti.

Resulullah (sas) Medine'ye varınca, namaz kılınan, toplanılan, istişare yapılan müslümanların işlerinin idare edilip hükme bağlandığı bir yer olması için o mescidin yapılmasını emr etti. Ebu Bekir ve Ömer'i de kendisi için iki vezir/yardımcı olarak atadı. Ve o (sas) dedi ki:

"Benim yeryüzündeki iki vezirim Ebu Bekir ve Ömer'dir."

Müslümanlar ona yöneliyorlar, işlerinde ona müracaat ediyorlardı. Böylece Resul (sas) devlet reisliği, kadı ve ordu komutanlığı işlerini yapıyordu. Resul (sas), müslümanların işlerini güdüyor, aralarındaki çekişmeleri çözümlüyordu. Seriyerele komutanlar tayin ediyor, Medine dışına seriyeler gönderiyordu. Böylece

Resul (sas), Medine'de ikâmete başladığı ilk günden itibaren Devleti kurdu. Sabit bir esas üzerine toplumu kurmak ve Devlet'in korunması, Davetin yayılması için gerekli kuvveti hazırlamakla bu Devleti iyice yerleştirdi. Bu konularda tamamen mutmain olduktan sonra İslâm'ın yayılması yolunda duran maddî engelleri ortadan kaldırmaya başladı.

TOPLUMUN KURULMASI

Allah, insanda bekâ içgüdüsü yaratmıştır. Bu içgüdü, insanı diğer insanlarla toplu yaşamaya iter. Onun içindir ki, insanın diğer insanlarla topluca yaşaması tabiidir/doğaldır. İnsanların aralarında bir araya toplanmaları, içgüdüsel bir olaydır. Fakat sadece fertlerin

bir araya toplanmaları onları bir toplum yapmaz. Onları sadece bir cemaat/topluluk yapar. Eğer onlar toplanmakla yetinirlerse ancak bir cemaat/topluluk olarak kalırlar. Eğer onların maslahatlarının sağlanması ve kendilerinden zararların defedilmesinden dolayı aralarında alâkalar ortaya çıkarsa; bu alâkalar, o topluluğu bir toplum yapar. Fakat o topluluktaki insanların fikirlerinin birleşmesiyle nazarları/bakışları bu alâkalar üzerine birleşmedikçe, duyguların birleşmesiyle bu alâkalar hakkında rıza ve hoşnutsuzlukları birleşmedikçe, bu alâkaları tanzim eden nizamların birleşmesiyle bu alâkaların tanzimi/idaresi birleşmedikçe; bu alâkalar tek başına o insanlardan bir toplum meydana getirmez.

Ondan dolayı **toplum** olabilmesi için **ortak fikirler, duygular** ve **nizamların** olması zaruridir. Çünkü bunlar, bir topluluğu muayyen bir rengi olan muayyen bir toplum yapan unsurlardır.

Bu esasa binaen, Resulullah (sas)'in Medine'ye geldiğinde orada var olan topluma (mahiyetini anlamak için) baktığımızda görürüz ki; o zaman Medine'de üç cemaat/topluluk vardı. **Birincisi;** Muhacir ve Ensardan oluşan müslümanlar ki, onlar çoğunluktaydılar. **İkincisi;** müşriklerdir ki, onlar Evs ve Hazreç kabilesinden müslüman olmayanlardan oluşmaktaydı. Bunlar, Medine ehli arasında azınlıktaydılar. **Üçüncüsü;** Yahudilerdi ki, onlar dört kesimden oluşuyorlardı. Onların bir

kesimi, Medine içindeydi. Diğer üç kesimi ise, Medine dışındaydı. Medine içinde olanlar, Benu Kaynuka isimli kabileydi. Medine dışında olanlar, Benu Nadir, Hayber Yahudileri ve Benu Kurayza'dır.

İslâm'dan önce **Yahudiler**, Medine'deki toplumdan kopuk ayrı bir toplum idiler. Onların fikirleri ayrı, duyguları ayrı, meselelerini çözdükleri çareler, nizamları ayrıydı. Onun için Medine'de bulunmaları ve ona yakın olmalarına rağmen, Yahudiler Medine'deki toplumun bir parçası olarak itibar edilmezlerdi.

Müşriklere gelince; onlar azınlıktaydılar. Medine'yi kapsayan İslâmî atmosfer, onları tamamen kuşatmış,

tesirsiz hale getirmişti. Onun için onların, alâkalarında İslâm fikirleri, İslâmî duygular ve İslâm nizamı önünde (İslâm'ı benimsememiş olsalar dahi) boyun bükmeleri kaçınılmaz bir işti.

Muhacirlere ve Ensar'a gelince;

İslâm akidesi onları bir araya toplamış, İslâm da onları birbirine kaynaştırmıştı. Bunun için onların fikirleri tek, duyguları tekti. Alâkalarının İslâm'la tanzimi ise apaçık ve zaten zaruri bir işti.

Onun için Resul (sas), onların aralarında İslâm akidesi üzerine alâkalar kurmaya başladı. Allah için ikişer ikişer kardeş olmaları için onları çağırdı. Bu kardeşliğin, onların muamelelerinde, mallarında ve diğer işlerinde belli bir

etkinliği vardı. Böylece
Resulullah,müslümanlar arasında
kardeşliği oluşturdu.

Buna göre Resulullah ve Ali b. Ebî
Talib iki kardeş oldular. Resulullah'ın
amcası Hamza ile Resulullah'ın azadlısı
Zeyd iki kardeş oldular. Ebu Bekir ile
Hârice b. Zeyd iki kardeş oldular.

Resulullah (sas), Muhacir ve Ensar
arasında da kardeşliği oluşturdu. Buna
göre meslâ; Ömer b. Hattab ile İtban b.
Malik el-Hazrecî iki kardeş oldular. Talha
b. Ubeydullah ile Ebu Eyyûb el-Ensarî iki
kardeş oldular. Abdurrahman b. Avf ile
Sa'd b. Rebî iki kardeş oldular.

Bu kardeşlik müessesesi maddî yönden çok tesirli oldu. Zira Ensar, Muhacir kardeşlerine ikram ve cömertliklerini zaten ortaya koymuşlardı. Bu kardeşlik müessesesi bunu daha da kuvvetlendirmiş, te'kid etmiştir. Böylece Ensar; mallarını, yiyeceklerini Muhacir kardeşlerine verdiler, dünyevî ihtiyaçlarında onlara ortak oldular.

Muhacirlerden tüccarlar ticarete, ziraatçılar ziraata, herkes kendi işine yöneldi. Tüccarlar ticaretle meşgul olmaya başladılar. Meselâ; bunlardan birisi olan Abdurrahman b. Avf, tereyağı ve peynir alıp satmaya başladı. Abdurrahman'ın dışındaki birçok kişi onun yaptığı işi yapıyordu. Onlar ticaretlerinde ikramda

bulundular. Çünkü onlar, ticaret işlerinde becerikli, mâhir idiler.

Ticaretle ilgilenmeyenlere gelince ki onların aralarında Ebu Bekir, Ömer ve Ali b. Ebu Talib ve diğerleri vardı. Onların hepsi Ensar'ın kendilerine bağışladığı arazilerde ziraatla meşgul oldular. Nitekim Resul (sas) buyurmuştu ki:

"Kimin arazisi varsa onu işletsin ya da onu kardeşine bahşetsin." (Buhari, K. Mezara'at, 2172)

Böylece onların hepsi de kuvvetlerini toplamaya çalıştılar. Fakat orada ufak bir cemaat vardı ki onların ellerinde mal yok, barınacak mekan yok ve çalışacak iş bulamıyorlardı. Onlar fakru zaruret

içindeydiler. O kişiler, Muhacirlerden ve Ensardan değillerdi. Onlar, Medine'ye gelip müslüman olmuş bedevî Araplardı. Resul (sas), onlara ilgi gösterip mescidin suffasını (kapalı bir kısmını) onlar için ayırdı. Orada geceliyorlar, oraya sığınıyorlardı. Onun için onlar "ehli suffa" olarak isimlendirildiler. Allah'ın kendilerine güzel rızık olarak vermiş olduğu Ensar'ın, Muhacirlerin ve diğer müslümanların mallarından onlara yiyecekler veriliyordu.

Böylece Resul (sas), müslümanların toptan istikrarlı bir halde kalmalarını, müslümanlar arasındaki alâkaların sağlam bir esas üzerinde olmasını sağladı. Böylelikle Resul (sas) Medine'de toplumu sabit bir esas üzerine kurdu. Bu toplum, küfrün karşısında duruyordu. Yahudi ve

münafıkların desiseleri/entrikaları karşısında sabit ve yek vücud halinde kalmaya devam ediyordu. Resul (sas), bu toplum ve bu birlikten dolayı mutmain (huzurlu) oluyordu.

Müşriklere gelince; İslâm'ın hakimiyeti karşısında boyun bükme zorunda kalmışlar, zaafa uğramışlardı. Daha sonra varlıkları tamamen yok oldu. Onun için toplumun oluşumunda onların bir etkisi yoktu.

Yahudilere gelince; onlar İslâm'dan önce ayrı bir toplum idiler. İslâm'dan sonra İslâmî toplum ile onların toplumu ve müslümanlarla onlar arasındaki ayrılık gittikçe daha da arttı. Onlarla müslümanlar arasında belli bir esas

üzerine alâkaların kurulması kaçınılmaz oluyordu. Onun için Resul (sas), onlara karşı müslümanların durumunu ve onların müslümanlara olan alâkalarında uymak zorunda oldukları şeyleri de onlar için belirleyip açıkladı.

Nitekim Resulullah (sas) Muhacirlerle Ensar arasını birleştirmek için bir yazılı metin hazırladı. Bu metinde (yazıda) Yahudileri de zikretti ve onlar üzerine bazı şartlar koydu. Bu yazı, içinde müslümanların birbirleriyle ve kendilerine tabi olanlarla olan alâkaların belirlenip tahdid edilmesinden sonra Yahudi kabileleri ile müslümanlar arasında alâkaları da belirleyen bir programdı. Nitekim bu yazı, Resulullah'ın şu sözüyle başlıyordu:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu kitap (yazı), Nebî Muhammed tarafından Kureyşli ve Yesribli mü'minler ve müslümanlar ve bunlara tabi olanlarla yine onlara sonradan iltihak etmiş olanlar ve onlarla beraber cihad edenler içindir. İşte bunlar, diğer insanlardan ayrı bir ümmettirler."

Sonra müslümanların aralarındaki alâkalarında uymak zorunda oldukları hususlar zikrediliyor ve mü'minlerin alâkalarından bahsederken bir ara Yahudiler de zikrediliyor. Şöyle ki:

"Hiç bir mü'min, bir kâfir için mü'mini öldüremez ve bir mü'min aleyhine hiç bir kâfire yardım edemez. Allah'ın zimmeti (himaye ve teminatı)

bir tektir. (Mü'minlerin) en zayıflarından birinin (himayesi) onların hepsi için hüküm ifade eder. Zira mü'minler, diğer insanlardan ayrı olarak birbirlerinin mevlâsı (sahibi, dostu, kardeşi) durumundadırlar. Yahudilerden bize tabi olanlar için bizden onlara yardım ve destek vardır. Zulme uğramıyacak ve onlara muarız olanlarla yardımlaşılmayacaktır. Mü'minlerin barış anlaşması (sulh) birdir. Hiç bir mü'min, Allah yolunda girişilen bu harbde, diğer mü'minleri hariç tutarak bir sulh antlaşması akdedemez. Bu sulh, ancak onlar (mü'minler) arasında umumiyet ve adâlet esasları üzere yapılacaktır."

Bu metinde zikredilen Yahidilerden maksat çevredeki Yahudi kabileleri değildir. Fakat onlardan maksat, İslâm Devleti'nin tebası olmayı kabullenmiş herkestir. İslâm Devleti'nin tebası olmayı kabullenen kişi, devletin koruması ve müslümanlarla olan ilişkilerinde eşitlik haklarına sahip olur. Çünkü o, o zaman zimmî olur.

Bu yazının kapsamında olan Yahudi kabilelerine gelince; mü'minlerin alâkaları hakkındaki bahis bittikten sonra diğer kısımda onlar, kabilelerinin isimleriyle zikredilmektedir. Benî Avf Yahudileri, Benî Neccar Yahudileri gibi. Onların İslâm Devleti'yle olan alâkalarında uymak zorunda oldukları şartlar zikredilerek belirtilmektedir.

Bu yazıda geçen naslar (ifadeler) açıkca gösteriyor ki; müslümanlarla Yahudiler arasındaki alka, hüküm vermekte, İslâm'a ba vurma esas üzerine (yani İslâm'ın hakimiyeti esas üzerine) ve İslâm Devleti'nin otoritesi önünde boyun bktren bir esas üzerine ve Yahudileri İslâm Devleti'nin maslahatının gerektirdiğine bağımlı kılan bir esas üzerine kurulmuştur. Nitekim yazının metninde bir çok ifadeler buna delâlet etmektedirler. Bunlardan bir kaçı şöyledir:

1-) Yahudilere sığınmış olan kimseler bizzat Yahudiler gibi mülahaza olunacaklardır. Bunlardan hiç bir kimse Muhammed'in müsaadesi olmadan ıkmayacaklardır.

2-) Medine'nin içi bu sahifenin (yazının) gösterdiği kimseler için haramdır (mukaddes bir yerdir).

3-) Bu sahifede (yazıda) gösterilen kimseler arasında fesadından korkulan toplu kavga ve çekişme vakıalarının Allah ve Resulü Muhammed'e götürülmeleri gerekir.

4-) Ne Kureyşliler ve ne de onlara yardım edecek olanlar himaye altına alınmayacaklardır.

İşte Resul (sas), Medine civarındaki Yahudi kabilelerini uymak zorunda bırakan, zelil kılan böyle bir yazı (kitab) tahdit etti, belirledi. Onlar üzerine şart koydu ki, onlar Resul'ün izni olmaksızın

yanı İslâm Devleti'nin izni olmaksızın Medine'den dışarı çıkamıyacaklardır. Onlara harb çıkararak ya da harb çıkaranlara yardımcı olarak Medine'nin hurmetini kutsallığını/saygınlığını bozmalarını, Kureyş'ten birisini ve onlara yardım edenleri himayelerine almalarını yasaklamıştır. Ve bu kitapta (yazıda) zikredilenler arasında vukuu bulacak herhangi bir ihtilafta Resulullah hüküm verecektir.

Bu yazıda zikredilen Yahudiler, bu yazının içindeki şartları kabul edip razı olmuşlar ve altını imzalamışlardır. Onlar; Benî Avf Yahudileri, Benî Neccar Yahudileri, Benî Hâris Yahudileri, Benî Sâide Yahudileri, Benî Cuşem Yahudileri, Benî Evs Yahudileri, Benî Sâ'lebe

Yahudileridir. Bu sahife ya da yazının imzalanmasına Yahudilerden Benî Kureyza, Benî Nadir ve Benî Kaynuka katılmamışlardır. Fakat çok geçmeden onlar da Nebî (sas) ile kendi aralarında anlaşmayı ihtiva eden bu sahifeye benzer bir sahifeyi imzalamışlardır. Bu sahifede zikredilen şartların aynısını onlar da kabul edip imzalamışlardır.

Bu sahifelerin (yazıların) imzalanmasıyla Resulullah (sas), genç İslâm Devleti'ndeki alâkaları sabit esas üzerine kurarak pekiştirmiştir. Bu devletle çevredeki Yahudi kabileleri arasındaki alâkaları da açık bir esas üzerine kurmuştur ki o da, o alâkalarda İslâm'ın hakim olmasıdır.

Böylece Resul (sas), İslâmî toplumun kurulmasından huzur duydu. Ve komşu Yahudilerin saldırısı ve ihanetlerinin önlenmesinden de emin oldu. Ondan sonra İslâmî Davetin yolundaki maddî engelleri ortadan kaldırmak için savaş hazırlıklarını yapmaya başladı.

SAVAŞ HAVASININ OLUŞTURULMASI

İslâm toplumun oluşmasıyla mutmain olduktan ve komşusu Yahudilerle o antlaşmaları yaptıktan sonra Nebî (sas) Medine'de cihad havasını hazırlamaya başladı. Çünkü İslâm Devleti'nin vazifesi; hakim olduğu bütün beldelerde İslâm'ı kâmilten/tamamen tatbik etmek ve İslâm Davetini sınırlarının dışına taşımaktır.

İslâm Devleti'nin, İslâm'a Daveti taşıması; misyonerlerin (din propagandacılarının) metodu, yolu üzerinde İslâm'ın propagandasını yapmak demek değildir. Bilâkis o; insanları İslâm'a davet, insanları İslâm fikirleri ve hükümleriyle kültürleştirmek ve bu davetin önüne duran her maddî engeli yeterli maddî kuvvetle ortadan kaldırmaktır.

Nitekim Kureyş, İslâm'a davetin önünde bir maddî engel olarak durmaktaydı. Bu Davetin önünde bir engel olan bu maddî engelin ortadan kaldırılması için kuvvetin hazırlanması zarurî idi. Resul (sas), Davetin Medine'nin dışına taşınması için kuvvet ve ordu hazırlamaya başladı. İlk önce maksatlı hareketler olarak itibar

edilebilecek hareketler organize etti. Daha sonra dört ay boyunca Muhacirlerden oluşan üç seriyye (beş ile yüz arasındaki kişilerden oluşan küçük askerî birlik) gönderdi. Bunlarla Kureyş'i takip edip ona meydan okuyor, Medine içi ve çevresinde oturan Yahudi ve münafıkları korkutuyordu.

Nitekim Resul (sas), Ensar olmaksızın Muhacirlerden oluşan 30 süvari ile amcası Hamza b. Abdulmuttalib'i gönderdi. Ve o, deniz sahilindeki Iys nahiyesinde Mekke halkından 300 süvarinin içinde Ebu Cehil b. Hişam ile karşılaştı. Mecdeyy b. Amr el-Cüheni aralarına girip onları birbirinden ayırmasıydı, Hamza onunla savaş için hazırlanmıştı. Fakat o kişinin araya girmesiyle iki taraf birbirlerinden ayrılıp

uzaklaştılar. Hamza savaşı yapmaksızın geri döndü.

Resul (sas), Ubeyde b. el-Hâris'i Ensar'dan kimsenin bulunmadığı sadece Muhacirlerden oluşan 60 kişilik bir süvari birliği ile gönderdi. Ubeyde, Rabiğ vadisinde 200 kişiden fazla Kureş'li bir topluluğun başında İkreme b. Ebi Cehl ile karşılaştı. Sa'd b. Ebî Vakkas, düşmana bir ok attı. Fakat kıtal (savaş) olmadı. Ve iki gurub birbirinden uzaklaşıp geri döndüler.

Daha sonra Resul (sas), Sa'd b. Ebî Vakkas'ı Muhacirlerden oluşan 20 kişilik bir süvari birliği ile Mekke'ye doğru gönderdi. Bir süre sonra onlar savaş yapmaksızın geri döndüler.

İşte bu seriyelerle Medine'de savaş havası oluştu. Aynı şekilde içinde korku ve tehdidin bulunduğu harb havasını Kureyş'te de oluşturdu. Bu hava onları daha önce yapmadıkları bin bir hesab ile Resulullah (sas)'i daha ciddiye almaya sevk etti. Bu seriyeler olmasıydı onların onu ciddiye almaları oluşmazdı.

Resul (sas) bununla da yetinmedi. Bilâkis bizzat kendisi de savaş için çıktı. Nitekim Resul (sas), Medine'ye gelişinin 12. ayının başında savaş için Medine'nin dışını çıkmıştır. Yerine Medine'ye vali olarak Sa'd b. Ubade'yi tayin etmiştir. Ebvâ'ya¹ doğru

¹ Ebvâ; Medine ile Mekke arasında Medine'ye 23 mil uzaklıkta bir vadidir. Veddan da bu arazinin en büyük köylerinden bir köydür.

gitti. Ta ki Veddan'a vardı. O Kureyş'le karşılaşmak ve aynı zamanda Benû Damre ile anlaşma yapmak maksadı ile çıkmıştı. Fakat Kureyş ile karşılaşmadı. Benû Damre ise onunla anlaşma yaptı.

Resul (sas) ondan bir ay sonra Muhacir ve Ensar'dan oluşan 200 kişilik bir birliğin başında Buvât'a² doğru çıktı. Maksadı, Umeyde b. Halef'in idare ettiği 100 savaşçının koruduğu 2500 develi bir Kureyş kafilesini elde etmektir. Fakat kafilenin başka bir kafile/kervan yolunu aldığına farkına varamamıştı. Onun için Kureyş kafilesini ile karşılaşamadı.

² Buvât; Medine'ye takriben 50 mil uzaklıkta Cüheyne kabilesi arazilerinden bir dağlık arazidir.

Resul (sas), Buvât'ın Redvâ nahiyesinden Medine'ye dönüşünden üç ay sonra, Medine üzerine Ebu Seleme b. Abdul Esad'ı sorumlu tayin edip takriben 200 kişilik bir birlikle sefere çıktı. Nihayet Yenbu vadisinde Uşeyre'ye³ indi. Orada Hicretin 2. senesinde Cumâde'l-Ülâ'da ve Cumâde'l-Âhire'nin gecelerinde ikâmet etti. Orada Şam'a gitmekte olan Ebu Sufyan'ın başında bulunduğu bir Kureyş kafilesinin geçmesini bekliyordu. Fakat kafile evvelce geçmiş olduğundan bu seferde de harb edilmedi. Onun bu seferden elde ettiği şey Benû Müdlîc kabilesi ile sulh antlaşması yapmış olmasıdır. Müdlîc oğulları, Benû Damre'nin müttefiki olduklarından onlara

³ Uşeyre; Medine'ye takriben 110 millik bir mesafedir.

verilen emannâme gibi bunlara da verilerek Medine'ye dönüldü.

Resulullah (sas), Uşeyre Gazvesi'nden geldiği zaman Medine'de fazla durmadı, ancak on geceden az kaldı. Nihayet Mekke'ye bağlı Kureyşlilerden Kurz b. Cabir el-Fihri, Medine'de sabahleyin otlamaya bırakılan develer, mal ve davarlar üzerine saldırdı. Bunun üzerine Resulullah (sas), onu yakalamak için Medine'den çıktı. Medine üzerine Zeyd b. Hâris'i vali tayin etti. Resul (sas) onu takip etti. Nihayet Bedir tarafında Safvan denilen bir vadiye vardı. Fakat Kûrz b. Cabir savuşup gittiğinden onu yakalayamadı. İşte bu, birinci Bedir Gazvesi'dir.

İşte böyle Resulullah (sas), ordularıyla Kureyş'i tehdit etmeye, meydan okumaya ve Arab Yarımadası'nı dolaşmaya başladı. Bu gazvelerde Resul (sas), herhangi bir harble karşılaşmamıştı. Fakat bunlarla büyük neticelere ulaştı ki, onlar büyük harplerin başlangıcını hazırladılar. Nitekim Resul (sas), bu gazvelerde kendisiyle düşmana karşı çıkacağı orduyu hazırladı. Çünkü bu gazveler, müslümanları savaşa hazır, yeterli bir duruma getirdi. Ve bu gazvelerle Medine ve çevresindeki Yahudi ve münafıkların kalplerine korkular serpiştirdi ki, bu korku onları Resulullah (sas) aleyhinde halkın içinde konuşmaktan men etti. Resulullah'ın kendisine yönelik meydan okuyuşu, tehdidi karşısında Kureyş'in nefsiyeti kırıldı. Düşmanlarının

nefislerinde müslümanların heybeti arttı. Benû Damre, Benû Mudlic v.b. Medine ile Kızıl Deniz'in sahilindeki kabilelerle yapmış olduğu antlaşma ve sözleşmelerle, Kureyş'in Şam'a giderken takip etmiş olduğu kabile yollarını ele geçirmiş oldu.

HARBİN BAŞLAMASI

Resulullah (sas), Medine'ye tamamen yerleşti. İslâm'ı tatbik etmeye başladı. Yasamayla ilgili vahiyler inmeye başladı. İslâm Devleti'ni kurup onun yüceliğini ortaya koydu. İslâmî toplumu, İslâm'ın esasları ve nizamları üzerine kurdu. Müslümanları birbirleriyle kardeş yaptı. Böylece İslâm; kendisini bağrına basan ve Davetini taşıyan bir toplum içinde hükmedici ve kanun olarak hayat vermeye

ve toplumda yönetici olmaya başladı. Müslümanların sayısı, silahı, kuvveti ve izzeti gittikçe arttı. Müşrik ve Yahudilerden insanlar fert ve topluluklar halinde İslâm'ı kabul ettiler.

Resulullah (sas), İslâm'dan ve Medine'de İslâm'ın Davetinden mutmain (emin, kâni, müsterih) olduktan sonra, Medine'nin dışında Arab Yarımadası'nda İslâm'a davet etmeyi düşündü. Fakat bilindiği gibi Kureyş bu Davetin önünde kuvvetli bir engel olarak durmaktaydı. O, İslâm'ın yolunda maddî bir engeldi. İslâm'a sadece hüccet ve delille davet etmek fayda vermiyor, onun için bu maddî engeli ortadan kaldırmak için maddî kuvvet gerekiyordu.

Resulullah (sas), karşısındaki kuvveti çürütecek yıkacak yeterli maddî kuvveti taşıyan İslâm Devleti'nin olmayışından dolayı Mekke'de iken bu maddî engeli ortadan kaldırmaya muktedir değildi. Fakat o şimdi İslâm Devleti'ni kurmuştu. Dolayısıyla yeterli maddî kuvvete sahip olduktan sonra bu maddî engelin maddî kuvvetle ortadan kaldırılması için çalışmaya muktediri. Onun için ona düşen şey, bu kuvveti ve harp havasını hazırlaması ve Davet için yeni bir siyasete (bu siyasetin sebep ve vesileleri hazırlandıktan sonra) başlamasıydı.

Bunun için Resul (sas), ilk önce seriye ve akıncı birliklerini oluşturdu. Onları teker teker gönderdi. Daha sonra onlardan bazılarıyla kendisi de gitti. O, bunu Kureyş'i

tehdit edip meydan okumak ve ona kuvvetini göstermek için yapıyordu.

Bu seriyelerin sonuncusu, Abdullah b. Cahş'ın seriyesidir ki o, Bedir Gazvesi'nin öncüsü idi. Bu seriyenin hikayesi şudur :

Resul (sas), Hicretin 2. senesinde Receb ayında Abdullah b. Cahş'ı Muhacirlerden oluşan bir birlikle gönderdi. Ona bir mektub yazıp verdi. Ona iki gün gittikten sonra onu açmasını, sonra ona bakıp emr olunduğu şeye devam etmesini ve arkadaşlarından hiç bir kimseyi zorlamamasını emretti.

Abdullah b. Cahş, iki gün yürüdüktan sonra mektubu açtı ve gördü ki, onda şöyle yazılıdır:

"Benim bu mektubuma baktığın zaman yürü, devam et. Ta ki Nahle'ye var. (Mekke ile Taif arasında bir yerdir.) Orada Kureyş'i gözetle ve bize onların haberlerini bildir."

Abdullah b. Cahş, arkadaşlarına durumu ve onlardan kimsenin zorlanmayacağını bildirdi. Arkadaşlarının hepsi de onunla beraber yürüdü. Onlardan hiç kimse ondan geri kalmadı. Bu ara Sa'd b. Ebî Vakkas ez-Zuhri ve Utbe b. Gazvân kendilerine ait olan bir deveyi kaybettiler (ki onlar ona nöbetleşe biniyorlardı). Bu ikisi onu araştırmak için geri kaldılar. Bu

ikisini Kureyş esir aldı. Abdullah b. Cahş ve öteki arkadaşları yürüdüler ve Nahle'ye vardılar. Abdullah b. Çehş, Nahle'de Kureyş'i gözetlemeye başladı. Nahle'ye gelişleri esnasında onlar Kureyş'e ait ticaret malları yüklü bir kabileyle karşılaştılar. Bu vakıa haram aylardan olan Receb ayının son günündeydi. Abdullah ve arkadaşları bunlara ne yapacaklarını istişare ettiler. Çünkü daha önce Resulullah onlara bir şey emretmemişti. Ve birbirlerine dediler ki: *"Vallahi, eğer bunları bu gece bırakırsanız Harem'e girerler ve onunla kendilerini sizden korurlar. Ve eğer onları katlederseniz, o zaman da onları Haram ayda katletmiş olursunuz."* Böylece onlar, onların (Kureyşlilerin) öldürülmesinde

tereddüt ettiler. Fakat daha sonra öldürmeye azmettiler. Müslümanlardan birisi kafilenin başı olan Amr b. el-Hadremi'yi bir ok ile vurdu ve onu katletti. Müslümanlar Kureyş'ten iki kişiyi esir aldılar. Kafileyi de aldılar. Geri dönüp Medine'ye geldiler. Resul (sas) onları görünce onlara dedi ki:

"Haram ayda savaşmayı size emr etmedim."

Kafile ve iki esiri durdurdu ve bunlardan bir şey almayı kabul etmedi.

Abdullah b. Cahş seriyesi hikayesinin hülâsası işte budur. Resulullah (sas) onu Kureyş'in durumunu gözetmek için göndermişti. Fakat o, Kureyş ile çarpıştı.

Onlardan birisini öldürüp ikisini esir etti ve mallarını da aldı ve bunu Haram ayda yaptı. Onun bu ameli karşısında İslâm'ın durumu ne olurdu?. Resulullah (sas), bu konuda düşündü. Onun hakkında Allah'ın hükmünü, Allah'ın ayetlerinin inmesini bekleyerek o iki esir ve malı almaktan imtina etti, kaçındı.

Kureyş bu fırsatı ganimet bilip bu işi Muhammed (sas)'in aleyhine Arablar arasında bir propaganda vesilesi olarak benimsedi. Her yerde bağırıp çağırarak diyordu ki: *"Muhammed ve onun ashabı Haram ayı helâl görmüştür. Ve o ayda kan dökmüşler, malları almışlar, adamları esir etmişlerdir."* Onlarla Mekke'deki müslümanlar arasında mücadeleler bu konu etrafında dönüyordu. Bu işten dolayı

müslümanlara, Peygamberlerine ve ashabına saldırıyorlardı. Mekke'deki müslümanlar da onlara; müslüman kardeşlerinin, o işi Receb ayında değil de Şaban ayında yaptıklarını söyleyerek cevap veriyorlardı. Fakat bu cevap o propagandanın karşısında yeterli olmuyordu. Dahu sonra Yahudiler de bu propagandaya katıldılar. Abdullah b. Cahş'ın yaptığını kötülemeye başladılar. Kendilerine karşı yapılan bu propagandalardan dolayı durum müslümanların aleyhine şiddetlendi.

Resulullah (sas) ise, sukût edip vahyi bekliyor, bu iş hakkında Allah'ın hükmünü bekliyordu. Derken Bakara Suresi'ndeki Allah'ın şu kavli indi :

"Sana Haram olan ayda ondaki muharebeyi soruyorlar. De ki; Onda (o ayda) kıtal etmek (savaş) büyük suçtur. (İnsanları) Allah yolundan men etmek, O'nu inkâr etmek, (ziyaretçilerin) Mescid-i Haram'a girmelerine mani olmak, onun halkını oradan çıkarmak ise Allah katında daha büyüktür (suçtur). Fitne ise, katilden (savaştan) daha beterdir. Onlar (kâfirler) güçleri yetse, sizi Dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşmalarında devam edeceklerdir."
(Bakara 217)

Bu ayet inince, müslümanlar rahatladı. Onların içinde bulundukları korku yok oldu. Ve Nebî (sas), o deveye ve o iki esire elkoydu. Bu ayette, Kureyş'in propagandasına çok sert bir cevap vardı.

Zira Kur'an-ı Kerim, haram ayda savaşın hükmü hakkında ki sorularına karşı Kureyş'e cevap veriyordu ki; o büyük bir suçtur. Fakat Mescid-i haram'dan men etmek ve ehlini oradan çıkarmak, Allah indinde haram ayda savaşmak ve adam öldürmekten daha da büyük suçtur. Kureyş'in tehdit, korkutmak, işkence ve eziyet ederek müslümanları dinlerinden döndürmek için yapmış oldukları ve yapmakta oldukları fitne, o haram ayda ve diğer haram aylarda olan savaş ve adam öldürmekten daha da büyük suçtur. Çünkü o Kureyş ki; haram ayda yapmış oldukları kıtaldan dolayı müslümanlar aleyhinde propaganda yapmaya, etrafı velleleye boğmaya çalışıyorlar. Halbuki kendileri, eğer muktedir olsalar

müslümanları dinlerinden döndürünceye kadar savaşmaya devam ederler. Onun için müslümanların haram ayda Kureyş'le savaşmaları, onların aleyhine bir şey değildir. Çünkü Kureyş, İslâm Davetinin karşısına durarak şu büyük suçları işliyordu:

- İnsanları Allah yolundan alıkoymak, men etmek,
- Allah'ı inkâr etmek,
- Mescid-i Haram'ın ehlini oradan çıkarmak,
- Müslümanları dinlerinden dönmeleri için fitneye düşürmek.

İşte bu Kureyş, o haram ayda ve diğer haram aylarda öldürülmeyi hak etmiş ve ona layıktırlar. Onun için Abdullah b. Cahş'ın haram ayda savaşıması ona ve müslümanlara zarar verecek bir şey değildir.

İşte böylece Abdullah b. Cahş'ın seriyesi, İslâm'ın siyaseti ile İslâm'a Davet siyasetinin yollarını ayıran oldu. Zira onda Vâkid b. Abdullah el-Temimi, kafile reisi Amr b. el-Hadremi'yi bir ok ile vurdu ve onu katletti. Bu, müslümanların Allah yolunda akıttıkları ilk kandı.

Her mekân ve zamanda kıtalla/savaşla emr eden savaş ayetleri inesiye kadar haram aylarda savaş yapmak yasak olarak kalmıştır. Daha sonra umumî

savaş ayetleriyle haram aylardaki savaş yasağı nesh edilmiştir/kaldırılmıştır.

MEDİNE'DE HAYAT

İslâm'ın hayatta, hayatla ilgili mefhumlarının toplamından çıkan muayyen bir yolu vardır. İslâm'ın hayatla ilgili mefhumlarının toplamı, İslâmî hadareti oluşturur. Ve bu, diğer dünya hadaretlerinin dışındadır. Diğer hadaretler ile İslâmî hadaret birbirlerine zıttır.

İslâm'ın hayattaki yolu, üç unsur üzerine kurulmuştur: **Birincisi;** Kendisinin üzerine inşa olduğu esastır ki o, İslâmî akidedir. Yani İslâmî akide, İslâm'ın hayat yolunun esasıdır. **İkincisi;** hayatta amellerin ölçüsü ki o, Allah'ın emir

ve nehiyleridir. Diğ er bir ifade ile, onun nazarında hayatın tasviri (şekli ve ifadesi) helâl, haramdır. **        ;** onun nazarında saadetin manası, Allah'ın rızasına nail olmak (ulaşmak)tır. Diğ er bir ifade ile, daim  huzur, ebedî saadettir. Bu ise, Allah'ın rızası olmaksızın elde edilmez.

İşte bu, İslâm'ın hayattaki yoludur. Bu, öylesi bir hayattır ki; müslümanlar onu yadırgamazlar. Kendisine doğru y r rl r, aşikâr yolunda seyrederler. Bu hayata müslümanların ulaşabilmesi için, İslâm'ı tatbik eden ve nizamlarını uygulayan bir devletlerinin olması zaruridir.

Müslümanlar Medine'ye geçtiklerinde, hayatta esas  İslâmî akide olan muayyen

bir tarzda yaşamaya başladılar. Muamelât ve ukubâtla (cezalarla) ilgili Allah'ın hükmünü açıklayan ayet-i kerimeler ve daha önce inmemiş, ibadetlerle ilgili ayet-i kerimeler inmeye başladı. Nitekim zekat ve oruç, Hicretin ikinci senesinde farz kılındı. Medine halkının tamamı hergün beş defa insanların namaza davet edilişini işitmeye başladılar. Güzel, davudî, hoş ve gür bir sedâ ve okuyuşla Bilâl b. Rebâh, onu rüzgarlarla her tarafa iletiyordu. Namaz için yapılan bu çağrıya müslümanlar icab ediyorlardı. Resul (sas)'in Medine'ye gelişinden 17 ay geçince Kible, Kâbe'ye çevrildi.

İşte böyle ibadetleri ve yiyecekleri, ahlâkı, muamelâtı ve cezaları açıklayan ahkâm ayetleri inmeye başlamış oldu.

Nitekim hamrı (içkiyi), domuz etini haram kılan ayetler indiği gibi, hadler, cinayetler, alış-veriş ile ilgili ayetler, faizi haram kılan ayetler ve bunların dışındaki ayetler indi. Ayrıca hayatın sorunlarına çözümler getiren ahkâm ayetleri de ard arda inmeye başladı. Resul (sas) bunları açıklıyor, izah ediyor, insanların maslahatlarını güdüyor, aralarındaki düşmanlıkları gideriyor, hasımlar arasında hükümler veriyor, işlerini düzenliyor ve idare ediyor, problemlerini çözüyordu. Bütün bunları onlarla olan konuşmalarındaki sözleriyle, yapmış olduğu fiilleriyle (amelleriyle), gözü önünde vukuu bulan ameller karşısında sukûtü ile hallediyordu. Çünkü onun sözü, fiili ve sukûtü Şeriat'tır. Çünkü o,

hevasından konuşmaz. Onun konuşması, ancak kendisine vahy edilendir.

Medine'de hayat, yolunda belli bir bakış açısından hareketle seyretmeye başladı. Bu bakış açısı İslâm'ın bakış açısydı. Her şeyde farklılık ve üstünlük arz eden İslâm toplumu vucüd buldu. O toplum ki, onda İslâmî fikir ve duygular hakimdi ve onda muameleleri ve diğer alâkaları hakkında insanlar üzerine İslâm'ın nizamları tatbik edilirdi.

Resulullah (sas), davetin ulaşmış olduğu noktadan dolayı mutlu olmuştu. Müslümanların dinlerine imanları ve güvenleri arttı. Toplum ve fert olarak üzerine düşen farzları yerine getiriyorlardı. Sonuç olarak fitneden, küfürden

korkmuyor, dehşete kapılmıyorlardı. İşlerini Allah'ın hükümleriyle çözmeye, halletmeye başladılar. Allah'ın hükmünü bilmedikleri konularda Allah'ın Resulü'ne başvuruyorlardı. Allah'ın emirlerini hesaba katmaksızın, dikkate almaksızın ister küçük ister büyük olsun hiç bir ameli işlemiyorlardı. Allah'ın yasakladığı her şeyden de kaçınıyorlardı. Saadeti hissediyorlar ve nefisleri huzur dolu oluyordu. Onlardan çoğu Allah'ın hükümlerini öğrenmek için Resulullah'tan ayrılmıyorlardı. Allah'ın ayetlerini hıfzediyorlar/ezberliyorlar ve Resulullah'tan Kur'an öğreniyorlardı. Onun elinde kültürleşiyorlardı. İslâm'ın yayılışı, hergün müslümanların kuvveti ve izzeti artmaya başlıyordu.

YAHUDİ VE HİRİSTİYANLARLA MÜCADELE

Müslüman

olmayanlar,müslümanların kuvvetini hissetmeye başladılar. Hissediyorlardı ki, bu kuvvet muhakkak ki İslâm yolunda kurban oldukları, ondan dolayı çeşitli eziyetleri tattıkları bilinen, kalplerin derinliklerinden ortaya çıkan bir kuvvettir. O kalpler; sabahken akşama, akşamken sabaha çıkmayı ummazlardı. Şimdi ise o Dinin emirlerinin ilân edildiğini hükümlerinin uygulandığını ve kelimesinin yüceltildiğini görmekten zevk alıyorlardı. Ve böylece mutluluğu saadeti tadıyorlardı.

Fakat bu durum, İslâm'ın düşmanlarının hiç hoşlanmadığı, kötü

buldukları bir şeydi ve bunun eserleri komşuları Yahudilerde görüldü. Nitekim korkuları başladı. Ve Medine'de müslümanların güç ve kuvvetçe artışlarını, İslâm'a girenlerin sayısının gittikçe artışıını gördükten sonra, Muhammed (sas) ve ashabı ile olan durumları hakkında ciddi bir şekilde düşünmeye başladılar. Bazı Yahudilerin de İslâm'a girmeleri, onların öfke ve hiddetlerini daha da artırdı. Korktular ki İslâm, muhakkak onların saflarına kadar uzanıp toplulukları içinde yayılacak. Onun için İslâm'a, İslâm'ın akidesine ve hükümlerine hücum etmeye başladılar. Böylece Mekke'de, Kureyşle müslümanlar arasında olan mücadeleden daha şiddetli bir düşmanlıkla ve daha bir saldırıyla, müslümanlarla Yahudiler

arasında bir cedel harbi (fikrî mücadele) başladı.

Bu fikrî harpde desise (entrikalar, gizli düzen ve oyun kurmalar), nifak, geçmiş resuller ve nebîlerin haberleriyle ilgili ilim Yahudilerin elinde silah olarak vardı. Bununla Muhammed (sas)'e, risaletine, Muhacirden ve Ensardan ashabına saldırıyorlardı. Nitekim şöyle bir oyun düzenlediler: Onların ahbarlarından (alimlerinden) bazıları, müslüman olduklarını ilân ediyor ve müslümanlar arasına oturmaya muktedir olan takvalı bir görünüme bürünüyordu. Daha sonra çok gecmeden şek ve şüpheler ortaya koyuyordu. Müslümanların nefislerinde akideleri ve onun kendisine çağırdığı Hak'kın risaleti (çağrısı) sarsılır hesabıyla

gelip Muhammed (sas)'e sorular soruyordu. Evs ve Hazreç'ten münafık olan bir cemaat da sorular sormak ve müslümanlar arasında nifak sokmak için Yahudilerle birleştiler.

Yahudilerle müslümanlar arasındaki cedel (mücadele) had safhasına vardı, çok şiddetlendi. Öyle ki, aralarında andlaşma (ahd) olmasına rağmen bazen elle saldırıya bile ulaşıyorlardı. Yahudilerin inadcılıkları ve cedeldeki düşmanlıklarını tasvir etmek için şu olay yeterlidir:

Yumuşak tabiatlı, sakin bir yapıyla yaratılmış olmasına rağmen, onlar Ebu Bekir (t)'ın sabrını, sakinliğini taşırdılar. Rivayet edilir ki, Yahudiler kendisine Finhas denilen bir Yahudi aliminin

etrafında toplanmış oldukları bir halde iken Ebu Bekir (t) onların yanına gider ve Finhas'ı İslâm'a davet eder. Finhas şu sözlerle bu daveti red eder. Der ki: *"Vallahi ey Ebu Bekir, bizim Allah'a hiç bir ihtiyacımız yoktur. O, bize muhtaçtır. Biz O'na tazarru etmeyiz (yalvarmayız). Nitekim O, bize yalvarır. Biz, muhakkak O'ndan zenginiz. O ise, bizden zengin değildir. Şayet bizden zengin olsa, bizim mallarımızı borç istemez. Nitekim arkadaşınız (Muhammed (sas)) böyle iddia ediyor. Sizi ribadan nehyeder ve onu bize verir. Şayet bizden zengin olsaydı bize ribayı vermezdi."* Finhas, Allah'ın şu sözüne işaret ediyordu:

"Allah'a karşılığını artırma ile kat kat artıracadı güzel bir borcu verecek olan kimdir?" (Bakara 245)

Fakat Ebu Bekir, Finhas'ın bu cevabına sabr edemedi. Kızdı ve Finhas'ın yüzüne şiddetli bir tokat vurdu. Ve şöyle dedi: *"Nefsim elinde olana yemin ederim ki, bizimle sizin aramızda ahid olmasaydı, ey Allah'ın düşmanı, başını vururdum."*

Müslümanlarla Yahudiler arasındaki cedelleşme işte böyle şiddetlendi. Bu ara Medine'ye bir Necran Hristiyan heyeti altmış binek ile geldiler. İhtimal ki bu heyet, Medine'ye ancak müslümanlarla Yahudiler arasındaki ihtilafı duyunca, düşmanlığa dönüşesiye kadar o ihtilafın şiddetlenerek artırılmasını umarak geldi.

Umuluyor ki, böylece Hristiyanlar güçlenir ve iddialarına göre Hristiyanlığı sıkıştıran eski ve yeni dinlerin her ikisi de yok olur.

Nitekim bu heyet gelip Nebî (sas) ve Yahudilerle kontak kurdu. Resul (sas), Kitab ehli oldukları için onları ve Yahudileri bekliyordu. Geline onların hepsini İslâm'a davet etti ve onlara Allah'ın şu sözünü okudu:

"De ki; Ey Kitab ehli, bizimle sizin aranızda müşterek bir kelimeye gelin (ki o şudur) Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim. O'na hiç bir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi Rabler edinmeyelim. Eğer yine de yüz çevirirlerse deyin ki;

Şahid olun, biz gerçekten müslümanlarız." (*Ali İmran 64*)

Yahudiler ve Hristiyanlar resullerden kime iman edileceğini Resulullah'a (sas) sordular. Bunun üzerine onlara Allahu Teâlâ'nın şu sözünü okudu:

"Deyin ki; Biz; Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Musa ve İsa'ya verilen ile Peygamberlere Rabbinden verilene iman ettik. Onlardan hiç birini diğerinden ayırd etmeyiz ve biz O'na teslim olmuşuz (müslümanız)." (*Bakara 136*)

Onlar bu durumda ona karşı söyleyecekleri bir söz, nefislerini müdafaa

eden bir delil bulamıyorlardı. Hak açığa çıkmıştı. Fakat onlar, konumlarına düşkünlüklerinden dolayı iman etmediler. Hatta onlardan bazıları bunu açığa vurdu. Nitekim rivayet edilir ki; Ebu Hârise, Necran heyetindendi. Ve o, Necran Hristiyanlarının ilim ve marifetle en büyüğü idi. Necran'dan Resulullah (sas)'e döndüklerinde yanında bir arkadaşı vardı. Ebu Hârise dedi ki: *"Valahi o, elbette bir Nebî'dir. Onu bekliyorduk."* Bunun üzerine arkadaşı ona şöyle dedi: *"Sen bunu bildiğin halde ondan seni men eden nedir?"* Dedi ki: *"İşte bu kavmin bize yaptığı şeydir. Bizi şereflendirdiler, bizi mal sahibi yaptılar ve bize ikramda bulundular. Muhammed'e karşı gelmekten başka bir şeye razı değiller."*

Şayet bunu yapsam bizden gördüğün şeyleri çekerler."

Bu da gösteriyor ki; onların imansızlıkları, kibirlenmeleri ve inadcılıkları yüzündendir.

Daha sonra Resul (sas), Yahudileri lânetleşmeye davet etti ve Allahu Teâlâ'nın şu sözünü okudu:

"Artık sana gelen bunca ilimden sonra, onun hakkında seninle çekişip tartışmalara girişirlerse de ki; Gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım; sonra karşılıklı lânetleşelim de Allah'ın

**lânetini yalan söylemekte olanların
üstüne kılalım."** (*Ali İmran 61*)

Sonra onlar, aralarında istişare ettiler ve ilân ettiler ki; onlar onunla lânetleşmemeyi, onu dini üzerine bırakmayı ve kendilerinin dinleri üzerine dönmeyi uygun görüyorlar. Fakat onlar, ihtilaf ettikleri şeylerde aralarında hükmedecek bir adamı kendileriyle birlikte göndermesini Resulullah'tan taleb ettiler. Resul (sas) de Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı ihtilaf ettikleri konularda İslâm'la hükmetmesi için onlarla gönderdi.

İşte böylece İslâmî Davetin kuvveti ve İslâmî fikrin gücü sağlam, delilin kuvveti hakim oldu. Ki o Yahudilerin, münafıkların ve Hristiyanların etrafa yaydıkları bütün

sözlü mücadelelerin üstüne çıkmış, üstün gelmiştir. Ve o gayri İslâmî fikirlerin tamamı gözden kayboldu. Sadece İslâm kaldı ki, hükümlerinin anlaşılması ve kendisine davetin yapılması hakkında tartışılıyordu. İslâm, iyice yerleşti ve sabitleşti. İslâm'ın sancağı, ister fikrî yönden isterse hüküm yönünden yayıldı. Fakat Yahudi ve münafıkların nefisleri hâlâ müslümanları kerih görmeye devam etti. Onlara kin beslemeye, buğz etmeye devam ediyordu. Buna rağmen İslâm'ın otoritesi/sultanı Medine'de yerleşti. İslâm'ın toplumu da Medine'de her şeyin üstüne çıkararak yerleşti. O peşi peşine gelen seriyelerden ve açığa çıkan kuvvetlerden dolayı bu hasta nefislerin sukût bulmasında tesirli oldu. Ve Allah'ın

Kelimesi yükseldi. Medine ve çevresindeki İslâm'a karşı gelenler susmak ve müslümanların otoritesi karşısında boyun bükmek zorunda bırıkıldılar...

BEDİR GAZVESİ (Harbi)

Nebî (sas), ashabıyla birlikte Hicretin ikinci yılı Ramazan hilâlinin sekizinci günü Medine'den çıktılar. Amr b. Ümmü Mektüm'ü insanlara namaz kıldırarak görevlendirdi. Ebu Lübabe'yi de Medine'de idare ile görevlendirdi. Müslümanlar 305 kişi idiler. Beraberlerinde 70 tane develeri vardı. Bunlara ikişer, üçer ve dört kişi nöbetleşe binerlerdi. Ebu Sufyan'ın kafilesini elde etmek istiyorlardı. Ve kafileden haber almak için etrafı gözetliyorlardı. Ta ki Zefiran denilen vadiye

geldiler. Ve oraya indiler. Orada onlara kervanlarını korumak için Kureyş'in Mekke'den çıktıkları haberi geldi. Bu haber gelince, durum değişti. İş, Ebu Sufyan kafilesi mevzuu olmaktan çıkarak Kureyş'le karşılaşp karşılaşmama mevzuuna dönüştü.

Resul (sas), müslümanlarla istişare yaptı. Kureyş hakkında kendisine gelen haberi müslümanlara bildirdi. Ebu Bekir ve Ömer kalktılar, reylerini/görüşlerini bildirdiler. Sonra Mikdâd b. Amr kalktı ve dedi ki: *"Ya Resulullah, Allah'ın (cc) sana gösterdiği şey için yürü, devam et. Biz seninle beraberiz. Allah'a yemin olsun ki, İsrail oğullarının Musa (as)'a; 'Sen ve Rabbin gidiniz, savaşınız, biz ise işte burada oturucularız' dedikleri gibi demeyiz.*

Lâkin biz deriz ki; git, sen ve Rabbin savaşınız, biz sizinle beraber savaşırız."

Müslümanlar sukut ettiler. Bunun üzerine Resul (sas); "**Ey insanlar bana görüşünüzü açıklayın**" dedi. Resul, bununla Akabe günü biat eden Ensar'ı murad ediyordu. Zira onlar, Resulullah'ı çocukları ve ailelerini korudukları gibi koruyacaklarına dair biat etmişlerdi. Fakat Medine'nin haricinde kıt'al/savaş yapacaklarına dair biat etmemişlerdi. Bunun için Resulullah, bu hususta onların da fikirlerini almak istiyordu. Resulullah'ın bu hitabıyla kendilerini kasdettiğini Ensar hissedince, onlardan söz sahibi Sa'd b. Muaz Resulullah'a yönelerek dedi ki: "*Vallahi, sanki sen bizi kasdediyorsun ya Resulullah.*" Resulullah (sas); "**Evet**" dedi.

Sa'd da dedi ki: "And olsun ki, biz sana inandık. Seni tasdik ettik. Ve biz şahadet ederiz ki, senin getirdiklerinin hepsi haklıdır. Bunun için biz, dinlemek ve itaat etmek üzere ahdımızı ve misakımızı sana verdik. O halde istediğin şeye devam et, biz seninle beraberiz. Seni hak ile gönderene yemin olsun ki, şayet bize şu denizi göstersen ve denize girsen biz de seninle beraber ona gireriz. Bizden hiç birimiz geri kalmayız. Yarın da olsa biz düşmanla karşılaşmayı kerih görmeyiz. Biz elbette harbde sabrederiz ve sadakattan ayrılmayız. Umulur ki Allah, bizimle seni sevindirir. O halde Allah'ın bereketiyle istediğin tarafa azmet, biz de gelelim."

Daha Sa'd sözünü bitirmemişti ki, sevinçten Resulullah'ın (sas) yüzünde

nurlar parlamaya başladı ve şöyle dedi:
"Yürüyün ve müjdeleyiniz. Çünkü, Allah bana iki taifenin (şıkkın) birini vaad etti. Vallahi ben şu anda o kavmin ölüm yerlerine bakıyorum."

Ve bundan sonra hep birlikte yürüdüler. Bedir'in yakınlarında bir yere geldikleri zaman, Kureyş ordusunun kendilerine yaklaştıklarını anladılar. Resulullah; Ali b. Ebu Talib, Zubeyr b. Avvâm ve Sa'd b. Ebu Vakkas'ı sahabelerden bir bölük ile haber elde etmek için Bedir kuyusuna gönderdi. Onlar da iki gençle geri döndüler. Resulullah,Kureyş'in sayılarının ne kadar oldukları hususunda onlardan bilgi edindi. Sayılarının 900 veya 1000 arasında olduğunu anladı. Kureyş eşrafının

hepsinin ona karşı koymak için çıkmış olduklarını anladı. Ve Resul (sas) şunu da anladı ki; kendisi, sayıları kendi askerlerinin sayısından üç kat fazla olan bir düşman kavmi önünde ve şiddetli savaşçıların meydanında bulunuyor. Resul (sas) müslümanlara haber verdi ki; Mekke ciğer parelerini onların önüne çıkartıyor. Dolayısıyla müslümanlar, şiddete karşı sabit ve sert olmaları gerekmektedir.

Düşmanı tesbit etmek için müslümanları topladı. Bedir Suyuna geldiler. Münasip görülen yerde su ihtiyaçlarını gidermek için havuz yaptılar. İçini su ile doldurdular. Düşmanın da su ihtiyaçlarını karşılamamaları için havuzun arkasında kalan kuyuları iptal ettiler.

İçinde durması için Resul'e bir çadır kurdular.

Kureyş ise; müslümanların karşısında savaşacakları yerlere indiler. Sonra savaş durumu başladı. Kureyş'in saflarından Esved b. Abdul Esed el-Mahzumî müslümanların yaptıkları havuzu yıkmak istiyordu. Hamza b. Abdulmuttalib ona yetişti ve bir darbe ile bacağına kesti, sırt üstü yere düştü. Bacağından kanlar fışkırıyordu. İkinci bir vuruşta havuzun dışında onun işini bitirdi. Ondan sonra, Utbe b. Rabia kardeşi Şeybe ve oğlu Velid ile meydana çıktı. Bunlara karşı Hamza b. Abdulmuttalib, Ali b. Ebî Talib, Ubeyde b. Hâris çıktılar. Hamza, Şeybe'ye; Ali de Velid'e hiç mühlet vermeden öldürdüler. Sonra Ubeyde'ye yardıma koştular. Utbe

Ubeyde'yi, Ubeyde de Utbe'yi yaralamışlardı. Hamza ve Ali, Ubeyde'ye yardım ettiler, Utbe'nin işini bitirdiler. sonra insanlar birbirlerine giriştiler.

Hicretin ikinci yılı Ramazan hilâlinin 17. günü Cuma sabahı, iki ordu birbiri ile karşılaştı. Resul, müslümanların başında kaim oldu. Safları düzeltiyor ve müslümanları harbe teşvik ediyordu. Resul'ün teşvikiyle ve aralarında durmasıyla müslümanların gücü ve cesareti artıyordu. Müslümanlar harb etmeye koyuldular. Karşılaşmalar başladı. Havza toz dumanla doldu. Savaş iyice kızıştı. Kureyş'in aklı şaştı, korkudan sanki canları cesetlerinden çıkıyordu. Müslümanların ise imanları kuvvetleşiyor ve "ahad, ahad" diyerek haykırıyorlardı.

Resul (sas), dövüşçülerin arasında durdu. Yerden bir avuç çakıl alıp Kureyş'e attı ve; **"Yüzler çirkinleşsin"** dedi. Ashabına da; **"Şiddet gösteriniz"** dedi. Bunun üzerine müslümanlar, savaş müslümanların zaferiyle sona eresiye kadar sebatla şiddet gösterdiler. Kureyş firar etti. Öldürülenler öldürüldü, esir alınanlar esir edildi. Nusret/zafer müslümanların oldu. Böylece müslümanlar, kuvvetleri daha da artmış olarak Medine'ye döndüler.

KAYNUKA OĞULLARININ SÜRGÜNÜ

Yahudiler, Bedir Savaşı'ndan önce de müslümanlara kin beslemeye başlamışlardı. Müslümanlar, Bedir'de galip gelince Yahudiler, onlara kinlerini ve

hilelerini daha da artırdılar. Müslümanların aleyhine hileler düzmeye, entrikalar çevirmeye başladılar. Müslümanlarla olan ahidlerini/sözleşmelerini bozdular. İşte o zaman müslümanlar, onlara çok şiddetli oldular. Onlardan bir çirkinlik açığa çıkınca hemen onlara vuruyorlardı. Yahudiler, müslümanların kendilerini şiddetle yakalamalarından korktular. Fakat geri duracakları yerde müslümanlara git gide eziyetlerini artırıyorlardı.

O eziyetlerden biri de şu idi : Araplardan bir kadın, Kaynuka Yahudilerinin çarşısına beraberlerinde zinet eşyası olduğu halde gelip onları satmak için bir Yahudi kuyumcunun

yanına oturmuştu. Bir Yahudi gelip o kadının haberi olmadan gizlice arkasından eteğini sırtına bir dikenle tutturdu. Kadın kalkınca edeb yerleri gözüktü. Yahudiler, kahkaha atarak güldüler. Kadın feryad ederek bağırdı. Bunun üzerine müslümanlardan bir adam, kuyumcu Yahudinin üzerine saldırdı. Ve onu öldürdü. Yahudiler de o müslümana hiddetlenip onu öldürdüler. O müslümanın yakınları, Yahudilere karşı diğer müslümanlardan yardım istedi. Müslümanlar, Yahudiler üzerine hucüm ettiler. Böylece müslümanlarla Yahudiler arasında niza (çekişme) vaki oldu.

Resul (sas),Yahudilerden müslümanlara eziyet etmekten ellerini çekmelerini istedi. Fakat onlar,

kızgınlıklarını açıkladılar. Bunun üzerine Resul (sas), müslümanlarla beraber çıkıp Kaynuka oğullarını şiddetli bir şekilde muhasara ettiler. Resul (sas), müslümanların ileri gelenleri ile istişare ettikten sonra, Kaynuka oğullarının hepsinin öldürülmesini kararlaştırdı. Abdullah b. Ubey b. Selul, Resulullah'a geldi. Bu adamın müslümanlarla anlaşması olduğu gibi Yahudilerle de anlaşması vardı. Ve dedi ki: "*Ya Muhammed, benim mevalime müttefiklerime, bundan ise Yahudileri kasdediyor) ihsanda bulun.*" Nebî (sas), aldırış etmedi. Abdullah, istediğini tekrarladı. Nebî (sas) ise, ondan yüz çevirdi. Adam, iyice yalvarıp ısrar etti. Nebî (sas), bu iyilik ve merhametle Medine'deki

gerginlik gider diye düşündü ve onların öldürülmemelerini fakat Medine'den sürgün edilmelerini kararlaştırdı. Yaptıkları kötülüklere bir ceza olarak Medine'den uzaklaştırıldılar. Onlar da sürgün edilmelerine boyun eğdiler ve Medine'den uzaklaştılar. Kuzey tarafa gittiler. Ta Şam'da Ez'raat denilen yere ulaştılar.

İÇERİDEKİ KARIŞIKLIKLARIN TAMAMEN GİDERİLMESİ

Müslümanlar, Kureyş'le harbe girdiler ve ilk büyük savaşlarını da Kureyş'le yaptılar. O da Bedir Harbi'dir. Bu harbde müslümanlar nusret buldular ve kuvvetlendiler. Bu harbde müslümanların nusret elde etmelerinin tesirinden, Kureyş

büyük bir sarsıntı ile sarsılmıştı. Öyle ki sanki bilinçlerini kaybettiler. Medine'de de bazılarını sürgüne göndermekle ve bazılarıyla da muahede/anlaşma yapmakla, Yahudilerinin vesvesesinden ve fitnesinden temizlenmişti. Böylece müslümanların kuvvetleri gittikçe artmıştı.

Ancak Kureyş'in bu halleri, onları rahat bırakmadı. Müslümanlarla savaşmak ve intikam almak için Bedir Harbinden sonra günleri sayıp duruyorlardı. Bedir günü gibi bir gün olmasını bekliyorlardı. Ve derken Uhud (harbi) oluverdi. Kureyş, bu harbde yener gibi oldular. Bu harbde Kureyş'in üstünlük elde etmelerinin sebebi, müslüman okçuların liderliğin emirlerine muhalefet etmeleri olmuştur. Uhud'da müslümanlar bozguna uğradılar.

Bunun üzerine Kureyş, Bedir Harbinin kendilerine verdiği utancı giderdiklerinden dolayı Uhud'dan nefisleri gıpta ve sevinçle dolu olarak döndüler. Müslümanlar da Medine'ye hezimete uğramış olarak döndüler. Hamra-ul Esed denilen yere kadar varıp düşmanlarını kovalamalarına rağmen yine de müslümanların üzerinde hezimetin eseri görünüyordu.

Müslümanların bozguna uğramalarıyla birlikte Medine'de bulunanların bir çokları, onları ayıplayıp kötülediler. Aynı şekilde bazı Arap kabileleri, müslümanları kötülediler ve küçümsemeye başladılar. Bedir zaferinden ve müslümanların onlara karşı şiddetli olmalarından sonra Medine'deki Yahudi ve münafıklar, müslümanların sultasına

boyun eğip müslümanlara yaklaşıyorlardı. Medine dışında bulunan Arap kabileleri de böyle yapıyorlardı. Müslümanlardan korktukları için müslümanların nüfuzu altına giriyorlardı. Lâkin bunların hepsi Uhud harbinden sonra değişti. Medine'nin haricinde olan Araplar da, Muhammed (sas)'e karşı çıkmaya, kin beslemeye düşünmeye başladılar. Medine'de olan Yahudiler ve münafıklar da müslüman olmayan Araplar gibi müslümanlara meydan okumaya ve karşı çıkmaya başladılar.

Bütün bunlardan dolayı Resulullah (sas), gerek Medine halkının ve gerekse Medine'nin dışındaki Arap kabilelerinin haberlerinin durdurulmasını çok istiyordu. Müslümanların otoritelerinin ve

nefislerindeki heybetlerinin geri gelmesinin mümkün kılınmasını çok istiyordu. Müslümanlardan bu hezimetin tesirinin giderilmesi için çok sıkı bir şekilde çalışmaya başladı. Ve onlara hakaret eden herkesi sert bir şekilde yakalatıyordu.

Uhud Harbinden bir ay sonra Esad Oğullarının Medine'ye hücum edip Medine'nin etrafında yayılmakta olan müslümanların koyunlarını yağma edip götürmek istedikleri haberi Resulullah'a ulaştı. Resulullah da, onlar ona hucum etmeden önce evlerinde iken onlara hucum etmeyi istedi. Onun için Eba Seleme İbni Abdil Esed'i çağırdı. Sayıları 150'ye ulaşan seriyyenin (küçük ordunun) Livasını (sancağını) Eba Seleme'ye verdi. Bu seriyyede, müslümanların ileri

gelenlerinden ve güçlü kuvvetli olanlarından çok kimseler vardı. Ebu Ubeyde İbni Cerrah, Saad İbni Ebi Vakkas, Useyd İbni Hudeyr ve daha başkaları da bu seriyyede idiler. Hiç kimsenin bunlardan haberdar olmaması, düşmanı ansızın bastırmaları için, Resulullah müslümanlara geceleri yürümelerini, gündüzleri saklanmalarını ve değişik yoldan gitmelerini emretti. Ebu Seleme aldığı emre göre yürüdü, ta ki Esed oğullarının yurtlarına geldi. Sabahın karanlığında onları kuşattı, onlara saldırdı. Adamlarını cihada teşvik etti, onlara çeşitli yönlerden korku saldı ve böylelikle onları hezimete uğrattı. Müslümanlar, onların üzerine nusret buldular ve onların mallarını ganimet olarak aldılar, muzaffer

olarak Medine'ye döndüler. Böylelikle müslümanlar, nefislerindeki heybete ve kuvvetlerine tekrar döndüler.

Daha sonra Arne'de yahutta Nahle'de yerleşmiş olan Halid İbni Huzeliy'in, Medine'yi vurmak (harbetmek) için insanları topladığı haberi Resulullah'a ulaştı. Bunun üzerine Resulullah, Abdullah İbni Uneys'i çağırarak. Bu haberin aslının ne olduğunu araştırıp öğrenmesi için gönderdi. Abdullah gitti ve Halid'le karşılaştı. Halid, *"Bu adam kimdir?"* diye sordu. Abdullah, *"Ben Araplardan bir adamım"* dedi. *"Muhammed (sas) için insanları topladığını duydum, bunun için sana geldim."* Halid, Medine'ye harb etmek için asker toplamakta olduğunu gizlemedi. Abdullah, Halid'in

insanlardan ayrı تنها bir yerde kalması için fırsat gözlüyordu. Nihayet bu fırsatı buldu ve kılıcıyla ona saldırdı ve onu öldürdü. Oradan Medine'ye döndü. Olup bitenleri Resulullah'a haber verdi. Halid'in öldürülmesiyle, Huzeyli'den Lihyan oğullarının hareketleri, harbe hazırlanmaları durdu. Kıtâl yapmaları için Arapları toplamaları ve müslümanlara karşı savaş yapmaları şerrinden Resulullah da rahat ve emin kaldı.

İşte böylece Nebi (sas) Medine'nin dışındaki Arap kabilelerine galip geldi, onlardan gelecek sorunları çözdü. Fakat bu çözüm Arapların ihanetlerini tamamen yok etmedi.

Huzeyle kabilesi civarında bulunan kabilelerden bir bölük (altı ya da yedi kişi) Resulullah'a gelerek dediler ki: *"Bizden müslümanlar vardır. Ashabından bize bizimle beraber bir takım kimseler gönder. Bize Şeriat'ı öğretsinler ve bize Kur'an okusunlar."* Resulullah da ashabın büyüklerinden 6 kişi gönderdi. Bunlar, birlikte Huzeyl kabilesine aid bir suya vardılar. Orada müslümanlara hainlik ettiler. Müslümanlar Huzeyl'den yardım istediler. Adamları ellerinde kılıçlarıyla altı müslümanın yanına geldiler. Müslümanlara ihanet ettiler, etrafını sardılar. Müslümanlar da kılıçlarını aldılar, onlarla savaşılmaya başladılar. Onlar, müslümanları öldürmeye başladılar, hatta müslümanlardan üçünü öldürdüler ve

diğer üç müslümanı da esir edindiler. Onları satmak için Mekke'ye gitmek üzere yola çıktılar. O üç kişiden biri Abdullah b. Târik, yolda bir ara kavmin gafletini fırsat bulup esirlik bağından ellerini çözdü. Onlar ile dövüşmek için kılıcını aldı fakat onlar buna imkan vermediler ve onu da öldürdüler. Diğer ikisini esir alıp Mekke ehline sattılar. Onlardan biri Zeyd b. Desinne'dir. Bunu, babası Umeyye b. Halef'in yerine öldürmek üzere Safvan b. Umeyye satın aldı. Zeyd (ra) öldürmek için getirildiğinde Ebu Sufyan ona sordu. *"Allah aşkına ey Zeyd, şu anda Muhammed'in bizim yanımızda senin yerine olup onun boynunu vurmamızı ve senin de ailen yanında olmanı ister misin?"* Zeyd, şöyle cevap verdi: *"Vallahi, şu anda Muhammed*

(sas)'e eziyet veren bir diken isabet ettiği haldeyken bile ehlimin yanında bulunmayı istemem." Ebu Sufyan, bu hale taaccüb edip dedi ki: *"İnsanlar arasında Muhammed'in ashabının Muhammed'i sevdikleri gibi arkadaşını öylesine seveni görmedim."* Sonra Zeyd katledildi.

Esir edilenlerden ikincisi Hubeyb'tir. Onu bir müddet hapis ettiler, sonra asmak için çıkardılar. Hubeyb, onlara dedi ki: *"İki rekat namaz kılmak için beni bırakır mısınız?"* Onlar da onu bıraktılar. İki rekat namazını tamamlayasıya kadar ona müsaade gösterdiler. Hubeyb de güzel bir şekilde iki rekat namaz kıldı ve tamamladı. Sonra onlara karşı döndü ve dedi ki: *"Vallahi, eğer sadece öldürölmekten korkarak uzattığımı zannetmeniz olmasaydı*

elbette namazı çok kılardım." Hubeyb'i bir ağaca bağlamak için kaldırdılar ve onu ağaca bağladıklarında, Hubeyb onlara gadablı gadablı bakarak yüksek sesle şöyle dedi: *"Allah'ım! Biz Rasulü'nün risaletini tebliğ etmeye çalıştık. Bugün bize reva görülenleri ona bildir. Onların (Kureyş müşriklerinin) hepsini mahfet, topluluklarını dağıt, birer birer canlarını al ve onlardan hiç birini sağ bırakma."* Oradakiler Hubeyb'in yüksek sesinden ve bedduasından şiddetli ürperdiler. Sonra onu da öldürdüler.

Bu altı kişinin öldürülmesine Resulullah (sas) çok üzüldü ve müslümanlar da çok üzüldüler. Huzeyl'in böyle hainlik yapmaları ve müslümanların şeref ve haysiyetlerini hafife almaları Resulullah'ın ve ashabının üzüntüsünü

daha da artırdı. Resulullah, bu işi çok düşündü. Resulullah, Huzeylilerin haince yaptıkları o hadiseyi düşünme esnasında Ebu Bera, Amr b. Malik, Mülab-ül Esinne Resulullah'a geldi. Resulullah, ona İslâmîyeti arzetti. O İslâmîyeti kabul etmedi. Lâkin İslâm'a düşman olduğunu da açığa vurmadı. O, Resulullah'a şöyle dedi: *"Necid ehline İslâm davetçileri gönderirsen onlar senin davetine icabet ederler ve kabul ederler."* Lâkin Resulullah, Huzeylilerin hainlik yaptıkları gibi Necidlilerin de ashabına hainlik yapmalarından endişe etti de Ebu Bera'nın isteğine cevap vermedi. Fakat Ebu Bera davet için gidenleri koruyacağına Resul (sas)'i ikna etti. Ve Resulullah'a şöyle dedi: *"Onlara kefil benim. Onlara gönder de senin*

buyruğuna davet etsinler." Ebu Bera, sözü dinlenir bir adamdı. Himayesi altına aldığı kimseye hiç bir kimsenin hainlik etmesinden korkulmazdı.

Bu teminatlar neticesi Resulullah, Münzir b. Amr'ı müslümanların seçkinlerinden kırk kişi ile gönderdi. Bunlar yürüdüler, hatta Bi'ri Naûne denilen yere indiler. Oradan içlerinden birini mektubla Amir b. Tufeyl'e (Resul'ün mektubuyla) gönderdiler. Amir mektuba hiç bakmadı, gelen elçiyi öldürdü ve davetçi müslümanları öldürmek için Amir oğullarından yardım isteme çığlıkları kopardı. Amir oğulları bundan kaçındılar, zimmetlerinde olanları korumaya ve Ebu Bera'nın himayesine vefa gösterdiler. Fakat Amr diğer kabilelerden yardım aldı ve

müslümanları yolculukları esnasındayken kuşattı. Müslümanlar da onları görünce kılıçlarını alıp savaştılar ve en sonuncusuna varıncaya kadar öldürüldüler. İki kişiden başka müslümanlardan kurtulan olmadı.

Resulullah ve müslümanlar bu şehid edilenlere çok üzüldüler. Bu olay müslümanları şiddetli şekilde etkiledi. Resulullah (sas) bu olay hakkında da çok düşündü. Müslümanların nefislerindeki heybetlerinin iadesi için Araplara galip gelme yolunu araştırdı. Lâkin gördü ki; bu faaliyetler, Medine'nin içine tesir etmiştir. Önce içteki duruma çare bulmak lazım. İçteki kötü hallere çare bulunup itminan sağlandıktan sonra Arap meselesine ve harici işlere de çare bulacağını gördü.

İçte meydana gelen olayları gelince; Uhud, Recı ve Bi'ri Meûne hadiseleri, müslümanların heybetini Yahudi ve münafıkların nefislerinde zayıflattı. Onlar, Peygamberin başına bir felâket gelmesini bekleyip duruyorlardı. Resul (sas) onların arzularıyla niyetlerinin ne olduğunu keşfetti. Ta ki onların Resulullah'ın aleyhinde görüşleri açığa çıktı. Bunun üzerine Resulullah (sas), Muhammed b. Mesleme'yi onlara gönderdi. Ona dedi ki:

"Beni Nadir (Nadir Oğulları) Yahudilerine git ve onlara de ki : Resulullah beni size gönderdi, size diyor ki: Ülkemden çıkın gidin. Yapmaya karar verdiğiniz şey üzerine sizinle yapmış olduğum ahdi bana gaddarlık (hainlik) yaparak bozdunuz.

Size on gün m  hlet veriyorum. Ondan sonra sizden bana g  r  nen ki  inin boynunu vururum."

Bunun   zerine Nadir O  ulları   k  p gitmek   zere iken, Abdullah b. Ubeyy onları kalmaları i  in tahrik ve te  vik etti. Ve Huyey b. Ahtab onları kalelerinin i  inde kalmalarına te  vik edip cesaretlendirdi. On g  n ge  ti,   lkelerinden   k  p gitmediler. Bunun   zerine Resul (sas) onlara sava   a  tı ki onlara baskı yapsın. B  ylece onlar Resul (sas)'den kendilerine, malları, canları ve   oluk-  ocukları i  in eman vermesini istediler ki   k  p gitsinler. Onlardan her     ki  iye bir deve d     yordu. Ona yiyecek ve i  eceklerden istediklerini y  kl  yorlardı. Devlerinin kaldırabilece  i kadar y  kleyip   k  p gittiler. Arkalarında arazilerinden,

hurmaldan, mahsullerden ve silahlardan sahip oldukları her şeyi müslümanlara ganimet olarak terk ettiler. Resulullah da onları ilk muhacirlere dağıttı. Fakat onlardan Ensar'a hiç bir şey vermedi. Ancak Ensar'dan muhacirler gibi fakir olan iki kişiye de o ganimetten verdi. O iki kişi şunlardı: Sehl b. Huneyf ve Ebu Dücan.

Nadir Oğulları'nın sürgün edilmesi ve cezalandırılmalarıyla Resul (sas) dahili siyaset işini tamamladı. Ve müslümanların heybeti geri geldi. Sonra da haricî siyasete yöneldi. Nitekim son Bedir Gazvesinde Kureyş'e meydan okudu. Fakat Kureyş, onunla karşılaşmaya cesaret edemedi. Bu gazve, Uhud'dan bir yıl sonra vukuu buldu. Zira Resulullah, Ebu Süfyan'la olan *"Gelecek sene buluşma yerimiz Bedir'dir"*

sözleşmesini ve onunla karşılaşmasının zarureti hatırladı. Abdullah b. Selül'ü Medine üzerine vali tayin etti. Müslümanlarla birlikte Bedir'e gelinceye kadar yürüdü. Orada onlarla savaş için hazır olarak Kureyş'i bekliyordu. Kureyş, Ebu Süfyan'la birlikte Mekke'den çıktılar. Oniki binden fazla adamları vardı. Fakat çok geçmeden Ebu Süfyan geri dönmeyi uygun buldu ve döndü. Resul (sas), orada Kureyş'i bekleyerek sürekli sekiz gün kaldı. Onlar gelmediler. Daha sonra onların geri döndükleri haberi ona ulaştı. Bedir'de kaldıkları sürede yapmış oldukları ticaretlerinde kazanç elde ettikten sonra müslümanlarla birlikte Resulullah (sas) Medine'ye geri döndü. Savaşmadıkları halde muzaffer olarak geri döndüler.

Daha sonra Resul (sas), Necid'de Gatafân'a saldırdı. Onların hepsi de bir tarafa kaçtılar. Mallarını ve kadınlarını terk ettiler. Müslümanlar da onları ganimet olarak alıp Medine'ye döndüler.

Daha sonra o Devmet-ül Cendel'e doğru kabileleri cezalandırmak için gazveye çıktı. Fakat onlar Resulullah'a karşı koymadılar. Resulullah onları yakaladı. Onları çok korkuttu. Onlar da geriye döndüler. Mallarını terk ettiler. Müslümanlar da onların mallarını alıp Medine'ye muzaffer olarak döndüler.

Bu haricî gazveler ve Medine'deki dahilî düzenlemelerle, cezalandırmalarla Resulullah (sas), İslâm Devleti'nin heybetini tekrar Arap ve Yahudilerin

nefilerinde etkili kılmaya ve Uhud'un hezimet tesirlerini tamamen yok etmeye muktedir oldu.

GAZVET-ÜL AHZAB (Hendek Savaşı)

Resulullah (sas)'in Uhud Harbinden sonra yaptığı harbler ve Medine dahilindeki düzenlemeleri; müslümanların heybetlerinin yayılmasında, İslâm Devleti'nin yerleşmesinde büyük etkisi oldu. Nitekim bununla müslümanların nüfuz etme sahası iyice genişledi ve otoriteleri büyüdü. Yarımada sakinleri onlardan korktu. Araplar, Resul'ün ismini ve onlarla savaş yapacağını duyunca onları bir korku alırdı ve arkalarını dönüp kaçarlardı. Nitekim Gatafan'de ve Devmet-ül Cendel'de olduğu gibi. Artık Kureyş,

müslümanlarla karşılaşmaktan kaçınır oldular, İkinci Bedir'de olduğu gibi.

İşte bütün bunlar müslümanları Medine'de mutmain olarak ikâmet etmeye meylettirdi. Nadir oğullarının ganimetlerinin, arazilerinin, hurmalarının, evlerinin ve eşyalarının taksiminden ve dağıtımından sonra muhacirler için yeni aydınlık üzere bir yaşam tanzim edildi. Fakat bu; müslümanların mal, mülk ve arazi sahibi olmaları, onları tamamen hayata meylettirip cihada ulaşmaktan da alıkoymuyordu. Çünkü cihad, Kıyamet'e kadar farzdır. Ancak müslümanlar, önceki hallerinden daha güzel yaşama halinde oldular. Ve yine öncekinden daha çok emniyet ve istikrar halinde oldular.

Resul (sas), daima düşmanın hainlik yapmasından sakınıyor ve temkinli oluyordu. Bakışlarını ve gözlemlerini daima Yarımada'nın her köşesinde gezdiriyordu. Arapların haberlerinden Resul'e ulaştırılıyordu. Ve düşmanla karşılaşmak için ona hazırlık fırsatını veren Arapların, onun hakkındaki görüşleri ona ulaştırılıyordu. Resul (sas) de, çizdiği proje ve kullandığı uslublarla bu hususlarda bilgiye ve yönlendirme istidadına/gücüne sahibdi.

Bilhassa, bütün Arapları her taraftan korkutan sulta/otorite Resulullah'ın eline geçtikten sonra ve Kaynuka oğulları Yahudilerini Medine'den sürgün ettikten; Gatafân, Huzeyl ve daha başkaları gibi Arab kabilelerinin bellerini kıran bir

vuruşla vurduktan sonra, Yarım Ada'da müslümanların düşümanları daha çoğaldı. Bunun için Resul (sas) uyanık bir şekilde Arapların haberine takip ediyordu. Ta ki Kureyş'in ve bazı Arab kabilelerinin toplanma haberi kendisine ulaştı. Bunun üzerine onlarla karşılaşmak için hazırlanmaya başladı.

Nadir oğulları Yahudileri, Resulullah (sas)'in kendilerini Medine'den sürgün etmesinden sonra Arapları Resulullah üzerine harp etmek için toplama fikri nefislerinde iyice yerleşti. Fikirlerini yerine getirmeleri için aralarında Hüeyey b. Ahtab ve Sellâm b. Ebîl Hukayk, Kinâne b. Ebîl Hukayk ve onlar ile beraber Vail oğullarından Hevze b. Kays ve Ebu Ammr olduğu halde Nadir oğulları Yahudilerinden

bir gurub çıktı. Bunlar Mekke'ye Kureyş'in yanına geldiler. Oranın halkı, Huyey'e, kavmi hakkında sordular. O da dedi ki: *"Ben, onları Hayber'le Medine arasında bıraktım. Onlar, orada sizin onlara katılıp Muhammed ve ashabı üzerine yürüyüp yürümeyeceğiniz hakkında tereddüt edip duruyorlar."* Onlar ona Kureyza'dan sordular. O da dedi ki: *"Onlar, Medine'de sizin Muhammed'i yok etmenizi hile ile bekliyorlar. Siz onlara varınca, onlar size katılırlar."*

Kureyş, Medine'ye gidip hücum etme hussunda tereddüt etti. Zira Kureyş'le Muhammed (sas) arasında bir olan Allah'a "Tevhid'e" davet etmeden başka bir dava yoktu. Muhammed'in Hak üzere olması, mümkün değil mi? Onun için Kureyş,

Yahudilere şöyle dediler: *"Ey Yahudi topluluğu, siz ilk ehli kitabsınız ve Muhammed ile ihtilâf ettiğiniz şeyi bilirsiniz. Acaba bizim dinimiz mi hayırlı yoksa onun dini mi?"* Yahudiler dediler ki: *"Bilâkis sizin dininiz, onun dininden daha hayırlıdır ve siz ondan Hakka daha yakınsınız."*

Yahudiler ehli Tevhid idiler, Muhammed Aleyhisselâm'ın dininin Hak Din olduğunu pekelâ biliyorlardı. Fakat onların Arapları toplama hırsı, onları bu fahiş hataya ve ebedî rezalete düşürdü. İşte Yahudiler bu kabahatlarıyla putlara ibadet etmenin Tevhidden daha iyi olduğunu açıklıyorlardı. Lâkin onlar bu fahiş hatayı yaptılar. Ve bunun benzerini de yapıyorlar.

Yahudiler, Kureyşlileri kendi görüşlerine ikna ettiklerine mutmain olduktan sonra Kays Aylân'dan Gatafân'a çıktılar. Mürre oğullarından, Fezare oğullarından, Eşça'dan, Süleym'den, Saad oğullarından, Esad'dan ve müslümanlardan intikam almak isteyenlerin hepsini çağırdılar. Yahudiler, Arab kabilelerini müslümanlardan intikam almaya teşvik etmeye ve Muhammed (sas) üzerine harb etmekte Kureyş'in yardım edeceğini, kendilerine katılacağını hatırlatmaya devam ediyorlardı. Ve zaferin onların olacağını vaadediyorlardı. Böylece Arapların Resul üzerine harb etmek için toplanmalarını sağlıyorlardı. Kabilelerden çok sayıda adam topladılar ve Medine'ye harb etmek için Kureyş'le beraber çıktılar.

Kureyş, Ebu Sufyan'ın kumandasında 4000 asker, 3000 suvari, 1500 develi ile çıktı. Gatafan, Uyeyne b. Hısn b. Huzeyfe'nin kumandasında bir çok adamla ve 1000 develi ile çıktılar. Eşça'da Misar b. Avf'ın önderliğinde 400 savaşçı ile çıktılar. Murre'de Haris b. Avf önderliğinde 400 savaşçı ile çıktılar. Suleym ve Bir-i Meûne halkı da 700 adamla geldiler. Bunlar toplandılar. Bunlara Saad oğulları ve Esad oğulları da katıldılar da sayıları 10.000 veya o civarda oldu. Bunların hepsi Ebu Sufyan'ın kumandasında, Medine'yi kast ederek yürüdüler.

Resul (sas)'e bu büyük kalabalığın haberi ulaşınca, Medine'de savunma şeklinde kalmayı kararlaştırdı. Selmanı Farisi şehrin etrafında hendek kazılması ve

içerden onunla siper edinilmesi şeklini teklif etti. Hendek kazıldı. Resul (sas) bizzat çalıştı. Toprağı atıyor, müslümanları cesaretlendiriyor, cehd ve çalışmalarının kat kat olmasına çağırıyordu. Hendeğin kazılması altı günde tamamlandı. Evlerin düşmana taraf olan duvarlarını siper edindiler. Hendeğin dışında kalan evleri tahliye ettiler, boşalttılar. Oradaki kadınları ve çocukları içteki hazırlanan evlere getirdiler. Resul (sas), 3000 müslümanla çıktı. Arkasını Sel dağına verdi. Hendek, kendisiyle düşman arasında kaldı. Ordugâhını işte orada kurdu. Ve Resulullah için kırmızı çadır kuruldu.

Kureyş ve müttefiki olan hizbler (gruplar), müslümanlarla Uhud'da karşılaşacaklarını zannederek Uhud'a

geldiler. Orada bulamayınca Medine'ye vardılar. Ummadıkları, beklemedikleri halde aniden hendekle karşılaşınca şaşırıp kaldılar. Çünkü onlar, savunma vesilelerinden bu nevi bir şeyi bilmiyorlardı. Kureyş ve Ehزاب (diğer guruplar) Medine'nin dışında, hendeğin arkasında karargâhlarını kurdular. Ebu Sufyan ve beraberinde olanlar hendeği geçmeye güç yetirmeyip uzun zaman hendeğin önünde mukim olarak sabit kaldılar. Vakit kıştı, rüzgar şidetli idi ve soğuk dondurucu idi. Bu yüzden onlarda yavaş yavaş gevşeme başladı. Ve geri dönmeyi tercih etmeyi iyi bulmaya başladılar.

Hüeyy b. Ahtab, onlar üzerindeki bu durumu gördü ve anlattı ki: Kureyza

oğulları, Muhammed ve müslümanlarla olan ahdlerini ve sözleşmelerini bozuyorlar ve onlara katılıyorlar. Kureyza bunu ne zaman yaparlarsa müslümanların yardımları kesilir ve Medine'ye girme yolları açılır. Bu habere Kureyş ve Gatafânlılar çok sevindiler.

Hüvey, Kureyza oğullarının lideri Kaab b. Esed'e gitti. Kaab bunu hissedince ona kalesinin kapısını kapattı. Fakat Hüvey ısrar edince kapıları ona açtı. Hüvey, ona dedi ki : *"Yazıklar olsun sana ey Kaab. Ben sana zamanın izzetini, şerefini ve denizler gibi dalgalanan orduları getirdim. Kureyş'in ve Gatafânlıların bütün kuvvet ve güçlü kumandanlarıyla sana geldim. Bana ahd ettiler, bana söz verdiler ki; Muhammed ve beraberinde olanların*

kökünün kurutulmasına kadar geri durmayacağız." Kaab, Muhammed (sas)'in ahdine vefa, sözüne sadık kaldığını hatırladı ve tereddüt etti. Onun çağırdığına gidince büyük kayba uğrayacağından da korktu. Fakat Hüey, Muhammed (sas) tarafından Yahudilere isabet edenleri hatırlatmaya devam ediyor ve Ahzab'ın kuvvetini vafediyor, anlatıyordu. Ta ki Kaab yumuşadı ve Hüey'in talebini kabul etti. Muhammed (sas)'e haber vermeden tek taraflı olarak Muhammed (sas) ve müslümanlarla olan ahdini bozdu. Ve Kureyza, Ahzab'ın tarafına geçti.

Bu haber, Resul (sas) ve ashabına ulaşınca bununla sarsıldılar ve onların ahidlerinden sapmalarından korktular. Resul (sas), Evs'in efendisi Sa'b b. Muaz'ı,

Hazreç'in efendisi Sa'd b. Ubade'yi, bunlar ile beraber Abdullah b. Revaha'yı ve Havvât b. Cübeyr'i bu işin aslını öğrenmek üzere gönderdi. Ve onlara tavsiye etti ki; Kureyza ahdi bozdular ise onu gizli tutsunlar ta ki insanların kalplerini korku salıp dirençleri kırılmasın. Sadece ona işaret etmek ve kinaye ile bildirmekle yetinsinler. Elçiler Kureyza oğullarına geldiklerinde, onları kendilerine ulaşan o pis haber ve kötü hal üzerinde buldular. Elçiler onları ahidlerine döndürmeye çağırınca, Kaab da elçilerinden Nadir oğulları Yahudilerini geri yurtlarına getirmelerini talep etti. Sa'd b. Muaz (eskiden beri Kureyzalılarla anlaşmalı idi) Kureyza'yı ikna etmeyi istedi. Böylece Muhammed Aleyhisselâm hakkında birbirlerine girer oldular. Kaab,

"Resulullah da kimmiş. Bizimle Muhammed arasında hiç bir ahid yoktur" diyordu.

Elçiler döndüler ve gördüklerini haber verdiler. Korku daha da şiddetlendi. Ahzab (guruplar) kendilerini hemen kıtal yapmaya hazırlıyordu. Ancak Kureyza, harb hazırlıklarını tamamlamak için Ahzab'tan (guruplardan) on gün mühlet istiyorlardı. Her ne kadar Ahzab müslümanlarla bu on gün içinde şiddetli harp yapıyorlar idiyse de böylesi şiddetli çarpışma daha önceleri yapmamışlardı.

Nebî (sas) ile savaşmaları için askerlerini üç bölgeye ayırdılar. İbni A'ver Esseleme'nin bölüğü vadinin üst tarafından geldi. Uyeyne b. Hısn'ın bölüğü de yan taraftan geldi ve Ebu Sufyan da

hendeğin karşısına dikildi. Müslümanlarda korku en büyük mertebeye ulaşmıştı. O zaman gözler çukurundan fırlamış, yürekler gırtlığa dayanmış. Öbür taraftan Ahzabın (gurubların) sevinçleri arttı, kuvvetleri desteklendi ve morelleri yükseldi de hendeğe hücum ettiler ve geçmeye zorlandılar. Nitekim Kureyşlilerden bazı süvariler Amr b. Abdi Vüdd, İkrime b. Ebu Cehil ve Dırâr b. Hattab hendeğin dar biryerini gördüler, atlarını teptiler ve hendeği geçtiler. Atlarla hendekle Sal dağı arasında dolaştılar. Ali b. Ebu Talib (ra), müslümanlardan bazı kimselerle onların atlarını atlattıkları yeri tuttular. Amr b. Vüdd, ileri çıktı ve "*Bana karşı çıkan yok mu?*" diye bağırmaya başladı. Ali b. Ebu Talib, onu atından inmeye davet ettiğinde

Amr kibirlenerek *"Niçin, ey kardeşimin oğlu? Vallahi, ben seni öldürmek istemem"* dedi. Ali, *"Lâkin, vallahi ben seni öldürmek isterim"* dedi. İndiler ve Ali onu öldürdü. Ahzabın (gurubların) atları yenilgiye uğramış olarak kaçtılar, hatta hiç bir şey yapamadan hendeğin yeni bir yerinden kaçarak öbür tarafına geçtiler.

Fakat bu olay, o gurubların nefislerinde gevşemeye yol açmadı. Bilâkis müslümanlara korku salmada Kureyş'in ateşi daha da büyüdü. Kureyza'dan baş kaldırmalar başladı. Kendi kalelerinden Medine yakınındaki evlere inmeye başladılar. Oraların ehlini korkutmak istiyorlardı. Gam, keder şiddetlendi, dehşet büyüdü ve korku genişledi. Resul (sas), Allah'ın yardımına son derece güveniyordu.

Nuaym b. Mesud, Resulullah'a geldi. Nuaym müslüman olmuştu. Kâfirleri savaştan caydırmak üzere çalışacağını Resulullah'a arzetti. Ve Resulullah'ın emriyle Kureyza oğullarına gitti. Onlar, Nuaym'in müslüman olduğunu bilmiyorlardı. Cahiliyyede onların dostu idi. Kendisiyle onlar arasında olan sevgiden bahsetti. Sonra onlara dedi ki: *"Siz Muhammed'e karşı savaş etmelerinde, Kureyş ve Gatafan'a yardım ediyorsunuz. Belki Kureyş ve Gatafan uzun zaman burda durmaya güç yetiremezler. Sizi müslümanlar ve Muhammed'le başbaşa bırakıp gidecekler. Müslümanlar da sizin başınızın belası olurlar. Elinizde güvence olmak üzere onlardan rehineler almadıkça onlarla beraber savaşa girmeyin. Hatta*

Kureyş ve Gatafan savaşı sona erdirinceye kadar rehinelere bırakmayın." diye nasihat etti. Ve dediklerine Kureyza'yı ikna etti. Sonra gizlice Kureyş'e gitti ve onlara şöyle dedi: *"Kureyza, Muhammed'le olan ahdını bozmalarına ve yaptıklarına pişman olmuşlar. Şimdi müslümanları razı etme ve onların sevgilerini kazanma yollarını arıyorlar. Kureyş'in esrafını boyunlarını vurmaları için Muhammed'e teslim edip onların sevgilerini kazanacaklarmış."* Böylece onlara nasihat etti ve dedi ki: *"Eğer Yahudiler sizden, adamlarınızdan rehinelere istemeye gelirlirse, sakın hiç bir kimse göndermeyin ve vermeyin."*

Nuaym, Kureyşlilerle yaptığı gibi aynısını Gatafanlılarla da yaptı ve konuştu.

Böylece Yahudiler hakkında Arapların nefislerine şüpheyi soktu ve yerleştirdi.

Ebu Sufyan, Kureyza'nın emiri Ka'b'a haber gönderdi ve dedi ki: *"Şu adamı (Muhammed (sas)'i) muhasara edip burada durmamız çok uzadı. Yarın siz hemen saldırıya geçiniz. Biz, sizin arkanızdayız."* Ka'b onlara cevap verdi: *"Yarın Cumartesi'dir. Cumartesi günü biz harb ve iş yapmayız."* Ebu Sufyan buna kızdı ve Nuaym'ın sözünü tasdik etti. Ebu Sufyan, elçiyi geri Kureyza'ya gönderdi ve dedi ki: *"Bu Cumartesi'nin yerine başka Cumartesi yapın. Yarın mutlaka Muhammed'le savaşmalısınız (saldırmalısınız). Biz Muhammed ile savaşmaya çıkarız da siz de bizimle beraber olmazsanız biz sizin*

yemininizden ve antlaşmanızdan beriyiz. Ve Muhammed'den önce size başlarız."

Kureyza, Ebu Sufyan'ın bu kelâmını duyunca Cumartesi gününün hürmetine tecavüz edilmeyeceğini tekrarladılar. Sonra rehineler meselesine işaret ettiler. Ta ki onların bırakıp gitmeleri hususunda mutmain olurlar. Bunu Ebu Sufyan duyunca Nuaym'ın kelâmından hiç şüphesi kalmadı. Ne yapacağını düşünerek geceledi. Meseleyi Gatafanlılarla konuştu. Onlar, zaten Muhammed'in üzerine harb etmekte tamamen tereddüt ediyorlardı. Gece olunca Allah (cc) onların üzerine çok şiddetli rüzgar, çok şiddetli gök gürültüsü ve boğucu yağmur gönderdi. Çadırları yıkıldı. Çömlekleri devrildi, nefislerine de korku girdi. Müslümanların bu ortamı

fırsat bilip hendeği geçip kendilerine saldırma ehvamına kapıldılar. Tuleyha kalktı, *"Muhammed size şer ile başladı. Kurtuluş! Kurtuluş!"* diye bağırdı.

Ebu Sufyan, *"Ey Kureyş topluluğu, haydin yolcu olunuz. Ben gidiyorum"* dedi. Kavim, güçlerinin yettiği hafif şeyleri alıp kaçtılar. Gatafan ve o gurublar da onlara uyup gittiler. Sabah olduğunda onlardan hiç bir kimse kalmamıştı. Resulullah (sas), bu durumu görünce müslümanlarla Medine'deki evlerine döndüler. Allah (cc) mü'minleri o savaştan korudu.

Resulullah (sas), o anda Kureyş'in şerrinden beri oldu ve Allah onu o savaştan korudu. Ancak Resulullah, Kureyza oğullarının işini bitirmenin gerekli

olduğunu anladı. Çünkü onlar Resulullah'a olan ahidlerini bozdular, öldürmek için müslümanların üzerine yürüdüler. Onun için Resulullah Müezzîn'e emretti ki, Müezzîn insanlara seslensin ve desin ki: *"Duyan ve itaat eden ikinci namazını burada değil de Kureyza oğullarının yurdunda kılsın."* Ali (ra)'ın arkasından gittiler. Ta Kureyza oğullarına geldiler ve onları şiddetli bir şekilde muhasara ettiler (kuşattılar). Kuşatma müddeti 25 gece oldu. Anlaşmak için Resul'e adam gönderdiler. Sonra Sa'd b. Muaz'ın hükmüne razı oldular. Sa'd da onların savaşanlarının öldürülmesine, mallarının taksimine, çocuk ve kadınların esir edilmesine hükmetti. Hüküm infaz

edildi. Bu kabile ortadan kaldırıldı. Medine şehri onlardan temizlendi.

Bu ahzabın (gurubların) hezimetini ile Resul'e yönelik Kureys'in ciddi karşı koyma çabaları sona erdi. Kureyza oğullarına verilen hüküm ve Medine'nin etrafında bulunan ve müslümanlarla anlaşma yapıp sonra da dönüp anlaşmalarını bozan üç Yahudi kabilesine uygulanan hükümlerle de artık işin Medine'de ve Medine'nin etrafında Resulullah'ın ve müslümanların eline geçtiği açıkça belli oldu. Bu adilâne yapılan uygulamalar, Arapların müslümanlardan korkmalarını sağladı.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI

Resulullah (sas)'in Mekke'den hicreti üzerinden altı sene geçtikten, ordusuna ve İslâmî topluma güveni tam olduktan, müslümanların devleti tüm Arapların yanında kendisinden korkulan bir konuma geldikten sonra; Resulullah (sas), Davetin yolunda ve İslâm Devleti'nin kuvvetlenmesi ve düşmanlarının zayıflatılması yolunda yürümek için başka adımlar atmayı düşündü.

Nitekim ona Hayber ehli ile Mekke ehli arasında müslümanlarla savaşmak üzere bir görüşme olduğu haberi ulaştı. Bunun üzerine Resulullah, kendisini Mekke ehli ile sözleşmeye götürecek bir plan çizdi. Onunla Arabın arasının boşalması neticesine ulaşacak. Böylece Arab Yarımadası'nda Davetin yayılması ve

Hayber'in Kureyş'ten uzaklaştırılması kolay olacaktı. O, bu planı şöyle görüyordu: Beyt-ül Haram'ı ziyaret, sulh planını zorunlu kılar ki, bununla Resulullah maksadına ulaşmış olur. Aynı zamanda Haram Aylarda Arablarla savaş yapılmaması onun için bu planı kolay kılar. Resulullah (sas), Kureyş'in birliğinin çözüldüğünü de biliyordu. Müslümanların korkusu, Kureyş'i sarmaya başlamıştı. Onlar, onun için bin bir hesap yapıyorlardı.

Böylece Resulullah (sas) Hac için Beyt-ül Haram'a gitmek istedi. Eğer Kureyş ona mani olursa, bu engel oluş onun için Arablar arasında İslâm'a davet ve Kureyş'e karşı propaganda vesilelerinden bir vesile olurdu. Onun için Resulullah (sas), Haram

Aylardan biri olan Zilkade ayında (Umre için) Hacca izin verdi. Ve çevredeki müslüman olmayan Arab kabilelerini emniyet içinde savaş yapmaksızın kendisi ile beraber Beytullah'a çıkmaları için davette bulundu. Ondan maksadı ise, Arablara Hac için çıktığını savaş için çıkmadığını bildirmektir. Dininden olmadıkları halde müslüman olmayan Arabları da kendisi ile birlikte çıkmaya ortak ediyordu. Çünkü o, savaş istemiyordu. Bununla, eğer Kureyş onun Hac etmesine mani olursa kamuoyunun kendi yanında olmasını sağlamayı kasdediyordu. Nitekim sulh planını kararlaştırdı. Onun için kınlarındaki kılıçları dışında müslümanların silah taşımalarına izin vermedi. Onlara

kendisinin savaş için değil Hac için yola çıktığını bildirdi.

Resulullah (sas), Medine'yi beraberinde 1400 kişi olduğu halde terketti. O kulağının ucu kesilmiş dişi devesinin üzerinde insanların önüne geçti. Beraberinde yetmiş deve sevk etti. Umre için ihram etti ki, insanlar onun harbinden emin olsunlar ve bilsinler ki o, savaş için değil ancak Beytullah el-Haram'ı ziyaret için yola çıkmıştır.

Medine'den altı ya da yedi mil mesafe kat ettikten sonra Zul Huleyfe'ye vardılar. Orada Umre için kaldı. Mekke'ye doğru yürüdüler. Kendilerinin savaş için değil Hac için geldiklerini bildiren haberlerini Kureyş'e ulaştırdı. Kureyş, bunun bir hile

olabileceği, Muhammed'in Mekke ehline saldırmak için kendilerine hile yaptığını düşünerek korktular. Bu mesele üzerine bin bir hesap yaptılar. Ve her ne kadar kendilerine çok pahalıya da mal olsa, Muhammed'in Mekke'ye girişine engel olmaya karar verdiler. Müslümanlarla karşılaşmak ve onları Mekke'den alıkoymak için ordu hazırladılar. Halid b. Velid'i ve İkrime b. Ebu Cehil'i ordunun kumandanı tayin ettiler. Ordu, büyük bir ordu idi. İçinde sadece atlı süvari sayısı 200 idi. Müşriklerin ordusu Mekke'den çıktı, mani olmak için Hacca gelenlere doğru yöneldi ve Zı Tava'ya vardılar. Kışla oradaydı. Muhammed (sas)'e Kureyş'in yaptığı işin haberi ulaştı. İşitti ki, Kureyş

kendisini Hac'tan alıkoymak için ordu hazırlamıştır.

Resulullah (sas), Usfân'a vardığı zaman ona Beni Kâb'tan bir adam rastladı. Nebî (sas), ona Kureş'in haberini sordu. O dedi ki: *"Kureyş, senin çıkışını işittiler. Onlar kaplanlarının derilerini giymiş oldukları halde çıktılar. Zî Tavâ'ya inmişlerdir. Allah'a ahd ederler ki, asla onların yanlarına Mekke'ye girmeyesin. İşte Halid b. Velid onların atlıları içindedir. Onları Kürâ-ı Gamûm'e önden göndermişlerdir."* Resulullah (sas) onu işitince dedi ki:

"Yazık şu Kureyş'in haline. Harb onları yedi. Şayet benimle sair Arabın arasını serbest bıraksalar, oradan

çekilseler ne olur. Eğer Arablar bana isabet ederlerse bu Kureyş'in istediği şey olur. Eğer Allah beni onlara galib kılar, İslâm'a akın akın dahil olurlar. Eğer Arablar bunu yapmazlarsa, Kureyş onlarla kuvvetle savaşı. Acaba Kureyş ne zannediyor. Vallahi, Allah'ın beni kendisiyle gönderdiği Din için mücadelede etmekte devam ederim. Nihayet ya Allah onu galib kılar izhar eder veya işte bu boynumun yanı yalnız kalır. (Yani zafere ulaşınca kadar ya da ölesiye kadar mücadelesinde devam eder.)"

Burada Resulullah durup meseleyi düşünmeye başladı. Daha önce belirlediği plana tekrar baktı. O barış planı kararlaştırmış savaşa hazırlanmamıştı.

Fakat Kureyş onunla savaşmak için ona ordu göndermişti. Halbu ki o, savaş istemiyordu. Bu durumda o, ya geri dönecek ya da barış planını değiştirecekti. Zira o, biliyordu ki eğer harb kaçınılmaz olursa, müslümanlar imanlarıyla düşmanlarına karşı koymaya ve onlarla savaşa girmeye muktedir idiler. Fakat o, harbe hazırlanmamış ve savaşı kararlaştırmamıştı. O, ancak Hac yapmak için barışçı olarak gelmişti. Eğer red edilir ve Hacdən alıkonulursa o, bu alıkonmaya da hazır dı. Zira o, bu engelin de savaşçı değil barışçı olmasını istiyordu. Savaşa girmek istemiyordu. Resulullah (sas), belirlediği bu barış planı ile Arablar ve Kureyş yanında ve Mekke'de İslâmî Davetin yayılması ve yücelmesi lehine

kamuoyu oluşturmayı istiyordu. Çünkü bu hava; Davetin yayılması, zafere erişmesi için en büyük yardımcı faktörlerden birisidir. Onun için Resulullah (sas), barış planını kararlaştırdı da harbi kararlaştırmadı. Eğer o, harb etse idi bu plana muhalefet etmiş olacaktı. Böylece de onun Medine'den çıkmasına sebep olan o imkanı da kaybetmiş olacaktı. Onun için ne yapacağı hakkında çok düşündü. Bunu herhangi bir insanın düşüncesinden daha uzak görüşlülük, daha derin fikirlilik ve daha ince siyasetle yapmaktaydı. Onun için barış planında devam etmeye karar verdi ki, kendisine ulaşmak için çıktığı maksadı heder olmasın, planı boşa çıkmasın. Arabların yanında Kureyş'in aleyhine bir delil olsun. Kureyş hakkındaki

kamuoyu onun lehine dönüşsün. Bunun için Resulullah (sas) insanlara şöyle nida etti:

"Onların bulunduğu yolların dışında bir yol üzere bizi çıkaracak olan kim vardır?"

Bir adam onlarla birlikte çıkıp onlara yolu gösterdi. İçinde yürümesi güç olan dağlar arasındaki çukurluklar arasında taşlık bir yolda çok meşakkatle yürüdüler. Yorucu bir cehdten sonra vadinin kesildiğı bir yerde düzlüğe indiler. Oradan Mekke'nin altında bir yere ulaştılar ki oraya Hudeybiye denilir. Askerler de oraya yerleşti. Halid ve İkrime'nin ordusu onları görünce, korkup koşarak Mekke'ye doğru onu savunmak için geri döndüler. Onların

arasına müslüman ordularının saldırması ve Mekke'nin hudutlarına girmesi korkusu yayıldı. Müşriklerin ordusu, Mekke'nin içinde onun savunması için hazır vaziyette beklemeye başladılar. Nebî'nin ordusu ve onunla beraber olanlar de Hudeybiye'de bekliyorlardı. Kışla (kamp) ikisinin karşılaşmasını bekliyordu. Mekke'nin içinde Kureyş ve Hudeybiye'de müslümanlar her biri diğerinin karşısına koyacağı planı düşünüyorlardı.

Bazı müslümanlar, Kureyş'in kendilerine Hac imkanı vermesinin mümkün olmadığını düşünüyorlardı. Zira Kureyş, onlara karşı harb için hazırlanıyordu. Onun için onunla savaşmak, ona galip gelmek ve ondan sonra Hac yapmaktan başka yol yoktu.

Böylece Kureyş meselesini tamamen halletmiş, ortadan kaldırmış olurlardı.

Kureyş ise, kendisini sıkıntıya koyan her hazırlık ile müslümanlarla harbe hazırlanmayı ve onlarla savaşmayı hatta harb yaptığı zaman kendisinin tamamen yok olması neticesine dahi götürse bile müslümanlara karşı koymayı düşünüyordu. Lâkin Kureyş, müslümanların ne yapacağına bakarak bin bir hesap yapıyordu.

Resulullah ise, belirlediği planında duruyordu. Ki o, barış planı idi. Ta ki kendisine ulaşmak için çıktığı gayeye ulaşsın. Hudeybiye'de kampta Kureyş'in ne yapacağını görmek için bekleyerek durdu. O biliyordu ki, Kureyş kendisinden şiddetle

korkmaktadır. Ve onun Hac için gelişi meselesi hakkında antlaşmaya varmak için kendisi ile görüşür, çok geçmeden elçilerini gönderir. Nitekim bilfiil öyle oldu. Kureyş, Budeyl b. Verkâ'iyi Huzaa'dan bir takım adamlarla birlikte görüşme heyeti olarak Resul'e ne sebeble geldiğini sormaları için gönderdi. Kısa bir görüşme sonunda çok geçmeden onlar müslümanların harp için değil ancak Beyt'i ziyaret ediciler olarak onun hürmetine ta'zim etmek üzere geldiklerine kanaat getirdiler. Ve Kureyş'i buna ikna etmek için geri döndüler. Kureyş'i ikna etmeye çalıştılar. Bunun üzerine Kureyş onları Muhammed için çalışmakla itham ettiler. Onların sözlerine güvenmediler. Ve Mekrez b. Hıfs başkanlığında başka bir heyet gönderdiler.

Bu heyet de birinci heyet gibi oldu. Daha sonra Kureyş, Ehabîş'in lideri olan Huleys'i Muhammed'le görüşmek için gönderdi. Kureyş, ona ve kavmine Muhemmed'e karşı oluşlarına itimad ediyorlardı. Kureyş'in maksadı onun müslümanlar üzerine azmetmesini sağlamaktı. Eğer o görüşmesinde başarıya ulaşmadan geri dönerse kini artar ve Mekke'nin savunmasında daha da şiddetli gayret gösterirdi.

Fakat Resulullah (sas) onun çıkışını öğrenince, müslümanların niyetinin harb yapmak değil sadece Hac yapmak olduğunu hissedilir bir şekilde görmesi için beraberinde götürdükleri kurbanlıkların onun önüne salıverilmesini emretti. Huleys Mekke'den çıktı. Müslümanların kampına

gelince, develerin vadide yayılmakta olduğunu müslümanların ve kurbanların Umre için hazır beklediklerini, savaş için hazırlıklı olmadıklarını, kamplarında ibadet havasının estiğini görünce, bu manzaradan etkilendi. Ve bu insanların savaş değil ibadet istediklerini yakinen öğrendi. Çok geçmeden müslümanların bakışı ile ikna olup Resulullah (sas) ile görüşmeden önce Mekke'ye geri döndü. Durumu Kureys'e bildirdi ve onlardan müslümanların Hac yapmalarına müsamaha göstermelerini istedi. Ve onlara kızdı ve hiddeti arttı. Muhammed ile Ka'be arasını serbest bırakmazlarsa kendilerini terk etmek ve Ehabîş ile birlikte Mekke'den yüz çevirmek ile onları tehdit etti. Fakat onlar onu razı ettiler ve ondan kendilerini

kendi işleri hakkında düşünmeye bırakmasını (yani aralarından çekilmesini) ve susmasını istediler.

Daha sonra Kureyş, Urve b. Mesud es-Sekâfi'yi -onun görüşüne ve kendisine güvenlerini ona te'kid ettikten sonra- Resulullah (sas)'e gönderdi. Sonra o, oradan çıkıp Resulullah (sas)'e geldi. Ve Mekke'den geri dönmesi için onunla görüşmeye başladı. Görüşmede her türlü uslubu kullanıyordu. Fakat bunda başarılı olamadı. Resul'ün görüşüne kanaat getirerek geri döndü. Ve Kureyş'e dedi ki: *"Ey Kureyş topluluğu, şüphesiz ki ben Kisra'yı makamında gördüm. Kayser'i makamında gördüm. Ve Necaşi'yi makamında gördüm. Ben, vallahi şimdiye kadar kavmi içinde hiç bir meliki görmedim*

ki, asla Muhammed'in ashabı içinde olduğu gibi bir yeri olsun. And olsun ki bir kavim gördüm ki hiç bir şeyden dolayı asla onu yardımsız bırakmazlar. O halde reyinizi ona göre ayarlayın."

Bu ise Kureyş'in inadını ve düşmanlığını iyice artırdı. Konuşmalar bir görüşe varmaksızın uzadı. Resulullah (sas) görüşme için onlara bir heyet göndermeyi düşündü. Belki Kureyş'in elçileri ondan korkuyorlardır. Belki onun elçisi onları ikna eder. Ve onlara kendi devesi ile Harraş b. Umeyye el-Huzaiy'yi gönderdi. Fakat onlar Resulullah'ın devesinin bir ayağını kestiler. Eğer Ehabis onu himaye etmeseydi onu katl etmek istiyorlardı.

Kureyş, düşmanlığında şiddetlendi. Ayak takımlarından bir gurubu, gece müslümanların kamplarını taşlamaları için gönderdi. Onun için müslümanlar kızdılar ve onları öldürmeyi düşündüler. Fakat Resulullah, müslümanların gadabını hafifletti ve onları sakinleştirdi. Anlatılır ki; Kureyş'ten 50 adam müslümanları vurmak için kampa doğru çıktılar. Fakat daha sonra yakalandılar ve Resulullah'a getirildiler. O da onları affetti ve salıverdi. Bu amelin Mekke'de büyük bir etkisi oldu. Zira bu, Muhammed'in harb için değil sadece Hac için geldiğini söylemesindeki doğruluğun katî delili idi. Bununla Mekke'de Resulullah'ın lehine bir kamuoyu oluştu. Hatta Resulullah, o vakit Mekke'ye girse ve Kureyş ona mani olmaya

alışsaydı, muhakkak ki bu Kureyş'in aleyhine olurdu. Zira Mekke ehli ve Arablar Kureyş'in karşısındaaydılar. Onun için Kureyş, kıştırtmalarını ve meydan okuyuşlarını kesti ve meseleleri hakkında dşşnmeye başladılar. Onların havasında barış işaretleri ortaya ıktı.

Bunun zerine Resulullah (sas) mşlmanlardan birisini onlarla görüşmek için göndermek istedi. Sonra mer b. Hattab'ı onlara göndermek için çağırdı. Ömer (ra) şöyle dedi: *"Ya Resulullah! Ben kendim için Kureyş'ten korkmuyorum. Mekke'de beni Adıyy b. Kâ'b'dan savunacak hiç bir kimse yoktur. Kureyş ise benim onlara olan dşmanlığımı ve onlara karşı olan sertliğimi biliyorlar. Fakat ben sana bir adam göstereyim. O, onlara karşı benden*

daha güçlüdür. Osman b. Affan." Bunun üzerine Nebî (sas) Osman'ı çağırdı ve onu Ebu Sufyan ve Kureyş'in eşrafına gönderdi. Osman (ra), Kureyş'e gitti ve Resulullah'ın mesajını onlara bildirdi. Onlar ona dediler ki: *"Eğer Beyt'i tavaf etmeyi istersen tavaf et."* O da dedi ki: *"Resulullah onu tavaf etmeden tavaf edecek değilim."* Ve onlarla meselesini görüştü. Fakat Kureyş red etti. Aralarında konuşma uzadı. Görüşmeler devam etti ve Kureyş tarafından red edilme noktasından müslümanların isteği ile Kureyş'in isteğini uzlaştıracak bir planın belirlenmesi noktasına dönüştü. Kureyş Osman (ra) ile beraber Muhammed ile kendileri arasında alâkaların oluşturulması hakkında araştırma yaptılar, konuştular. Osman'a ısındılar ki;

o, onları bu sıkıntıdan ve Muhammed'le süren bu düşmanlıktan kurtaracak bir yol bulur.

Osman (ra)'ın bir netice elde etmeden Mekke'de kalması uzayınca, müslümanlar arasında Kureyş'in Osman'a ihanet edip onu öldürdüğü şayiası yayılmaya başladı. Müslümanlar arasında dalgalanma iyice arttı. Kureyş'in Osman'ı öldürdüğü, müslümanların çoşup dalgalandığı, onlardan her birisinin kılıcının kabzasına el koyduğu, harb ve kıtal için hazırlanmakta olduğu korkusu Nebî (sas)'in içine düştü.

Resul (sas), belirlediği barış planına tekrar baktı. Gördü ki durum, Kureyş'in haram ayda Osman'ı (o, bir görüşme elçisi

olduğu halde) öldürmesinden sonra o plana tekrar göz atmayı gerekli kılıyordu. Onun için dedi ki:

"Bu kavimle savaşmadan burayı terk etmeyiz."

Ve ashabını kendisine çağırdı. Bir ağacın altına durup ashabının kendisine biatını istedi. Onlar Resulullah ile ölesiye kadar savaştan kaçmamak üzere biatlaştılar. Onların cesaretleri, azimetleri ve imanlarındaki sadakatlari daha da arttı. Biat tamamlanınca Resulullah (sas), Osman için de bir elini diğer eli üzerine koyarak biatlaştı, sanki o, onlarla beraber orada hazırmış gibi. Bu biat, Biat-ı Rıdvan'dır. Onun hakkında Allahu Teâlâ'nın şu sözü indi:

"(Ey Muhammed) Allah, mü'minlerden sana ağaç altında biat ederlerken razı olmuştur. Gönüllerinde olanı da bilmiş, onlara güven indirmiş ve onları pek yakın bir fetihle mükafatlandırmıştır."

Biat tamamlanır tamamlanmaz, müslümanlar çarpışmaya dalmak ve harbe girmek için hazırlanmaya başladılar. Ta ki Osman'ın öldürülmediği haberi onlara ulaşınca kadar. Çok geçmeden Osman (ra) geri döndü ve Kureyş'in kendisine söylediğini Resulullah'a haber verdi. Böylece Resulullah ile Kureyş arasındaki barış görüşmeleri tekrar yenilendi. Hatta Kureyş, Süheyl b. Amr Resulullah'a elçi olarak gönderdiler ki o, Resulullah ile genişlemekte olan Hac ve Umre meselesini

görüşsün, onunla bu yıl Mekke'den geri dönmesi esası üzerine onunla ve Kureyş arasındaki yapılacak sulh üzerine görüşme yapsın. Resulullah, bu esas üzerine sulh görüşmelerini kabul etti. Çünkü bu görüşmeler onun Beyt'i ziyaret konusunda kasdettiği gayesini gerçekleştirecekti. Beyt'i bu yıl ya da gelecek yıl ziyaret etmesi ona bir zarar vermezdi. Zira o, Hayber'i Kureyş'ten koparmak istiyordu. İslâm Davetinin yayılması için Arabla kendisi arasını serbest hale getirmek istiyordu. Onun için kendisi ile Kureyş arasında çıkmak üzere olan kıtalı ve sürekli harbi durduracak bir antlaşmanın yapılmasına rağbet ediyordu. Hac ve Umre meselesine gelince, bugün ya da yarın olması bir şeyi değiştirmezdi.

Resulullah (sas), Süheyl b. Amr ile görüşmelere başladı. Aralarında sulh meselesi ve şartları uzun konuşmalar cereyan etti. Resulullah'ın anlayışı, derin fikirliliği, tecrübesi ve dakik siyaseti olmasaydı görüşmeler çoğu zaman kesilmekle yüz yüze geliyordu. Müslümanlar, Resulullah'ın etrafında bu konuşmaları dinliyorlardı. Onlar, bu konuşmaları Umre meselesi hakkında konuşmalar olarak itibar ediyorlardı. Halbuki Resulullah, bu konuşmaları harbin durması için konuşmalar olarak itibar ediyordu. Onun için müslümanlar, bunları kabul edemiyorlardı. (Onlara çok ağır geliyordu.) Halbuki Resulullah (sas); tafsilâtlara, âcil faidelerine bakmaksızın görüşmeyi istediği gaye doğrultusunda

yönlendiriyordu. Ta ki iki taraf arasında muyyen şartlar üzerine ittifak hasıl oldu.

Fakat bu şartlar mülümanlara tesir etti ve onların gadablarını harekete geçirdi. Müslümanlar, Resulullah'ı bu şartları red ettirmeye çalışıyorlardı. Nitekim Ömer b. Hattab, Ebu Bekir'e gelip dedi ki: *"Muhakkak ki biz, dinimizde zillele düşmeyiz."* Ve Resulullah'ı bu şartlar üzerine ittifak yapmamaya ikna etmek için Ebu Bekir'i alıp Resulullah'ın yanına götürmeye çalıştı. Fakat o ikna olmadı. Sonra Ömer Nebî'ye geldi, öfkeli ve hiddetli olarak onunla konuştu. Onun bu konuşması Resulullah'ın sabrını ve azmini değiştirmede. Ve Ömer'e dedi ki:

"Ben Allah'ın kulu ve O'nun Resulüyüm. Elbette ve asla O'nun emrine muhalefet etmem ve O beni pişman etmez." Sonra Resulullah (sas), Ali b. Ebu Talib'i çağırdı ve ona; **"Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle, yaz"** deyince Süheyl şöyle dedi: *"Bunu kabul etmem. Ben, Rahman ve Rahim'i tanımıyorum. Fakat şöyle yaz: Bismike Allahümme (Ey Allah'ın senin isminle)."* Resulullah, **"Ey Allah'ın Senin İsmine yaz"** dedi. Sonra şöyle dedi: **"Yaz; Bu Muhammed Resulullah'ın Süheyl b. Amr ile yaptığı barış sözleşmesidir."** Süheyl de dedi ki: *"Bunu kabul etmiyorum. Şayet senin Resulullah olduğuna inansaydım, seninle savaşmazdım. Lâkin kendi ismini ve babanın ismini yaz."* Resulullah (sas) de;

"Bu; Muhammed b. Abdullah'ın Süheyl b. Amr ile yaptığı barış sözleşmesidir" diye buyurdu. (Ahmed bin Hanbel müs. Kifiyyun 18152) Daha sonra iki taraf arasındaki sözleşme yazıldı. Bu sözleşmenin maddeleri aşağıdadır:

1- Bu antlaşma bir barış antlaşması olacak, iki taraf aralarında sulh yapıp anlaşacaklar ki, harb ve kıtal olmasın.

2- Kureyş'ten kim müslüman olur ve velisinin izni olmaksızın Muhammed'e gelirse o onlara geri verilecektir. Müslümanlardan kim dinden döner de Kureyş'e gelirse onlar onu Muhammed'e geri vermeyeceklerdir.

3- Arablardan kim Muhammed'in tarafına geçmek isterse geçer ve kim de Kureyş'in tarafına geçmek isterse geçer.

4- Bu sene Muhammed ve ashabı Mekke'den geri dönecek ve onlar gelecek sene geri gelecekler, Mekke'ye girecekler ve orada üç gün kalacaklar. Yanlarında sadece kınlarındaki kılıçları silah olarak bulunacak. Başka silah olmayacak.

5- Bu antlaşma yürürlüğe girdiği andan itibaren 10 sene geçerli olacak.

Resulullah (sas) ve Süheyl, müslümanların ordusunun dalgalanmaları ve öfkeleri arasında bu antlaşmayı imzaladılar. Süheyl kalktı ve Mekke'ye geri döndü. Resulullah (sas) de

müslümanlardan gördüğü şiddet, öfke, kin ve kıtala rağbetten kaygılanarak ayağa kalktı. Ve eşi Umme Seleme'nin odasına girdi. Ona halkın durumunu bildirdi. O da dedi ki: *"Ya Resulullah, muhakkak ki müslümanlar sana muhalefet etmiyorlar. Onlar; dinleri, Allah'a ve senin risaletine imanları için şiddetlendiler. Tıraş ol, ihramdan çık. Müslümanların sana tabi olduklarını görürsün. Daha sonra onlarla birlikte Medine'ye geri dönmekte acele et."*

Bunun üzerine Resulullah müslümanların karşısına çıktı. Halka Umre'yi duyurarak tıraş oldu. İçi huzur ve hoşnutlukla doldu. Müslümanlar, Resulullah'ı huzurlu görünce ona uyarak Kurban kesmeye ve tıraş olmaya kalkıştılar. Daha sonra Nebî ve

müslümanlar Medine'ye geri döndüler. Onlar yolda iken Resulullah'a Fetih Süresi indi. Resulullah müslümanlara onu başından sonuna kadar okudu. Böylece hepsi de yakînen bildiler ki, bu antlaşma müslümanlar için büyük bir fetihtir.

Müslümanlar, Medine'ye vardılar. Ve Resulullah (sas), Hayber'in varlığını ortadan kaldırmak ve Daveti, Yarımada'nın dışına yaymak, Yarımada'da ise sabitleştirmek için belirlediği planı uygulamaya koymaya başladı. Kureyş'le yapılan bu sulh döneminde o (sas), bazı pürüzleri gidermek ve Yarımada'nın dışına ulaşmak için uğraştı, meşgul oldu. Bu ise, onun için o Hudeybiye antlaşmasının sayesinde mümkün oldu. Resulullah (sas) bununla Hacca gitmeyi azmettiğinde

belirlediği planını, uğrunda zorluk ve engellerle karşılaşmasına rağmen ince bir şekilde uygulamaya muktedir oldu. Ve istediği siyasî gayeye ulaştı. Böylece Hudeybiye açık bir fetih oluyordu. Ve onun bazı neticeleri vardır ki şöyledir :

1- Resulullah (sas)'i genellikle Arabların yanında, özellikle de Mekke içinde ve Kureyş arasında İslâmî Daveti te'yid edici bir kamuoyunun oluşmasına ulaştırdı. Bununla müslümanların heybeti kuvvetlendi, Kureyş'in heybeti ise zayıfladı.

2- Bu antlaşma, müslümanların Resulullah'a güvenlerini açığa çıkardı. Müslümanların imanlarının kuvveti, tehlikeli anlarda bile ayaklarının sabit

oluştaki şiddeti ve onların ölümden korkmadıklarına delâlet etti.

3- Bu antlaşma, müslümanlara siyasî manevraların İslâmî Davetin vesilelerinden olduğunu öğretti.

4- Bu antlaşma, Mekke'de müşrikler arasında kalan müslümanların düşman kampının içinde bir gedik halinde pürüz çıkarmalarını sağladı.

5- Bu antlaşma, siyasette yolun/metodun; fikrin cinsinden, doğru sözlülük ve ahde vefalık olduğunu açıkladı. Fakat vesileye gelince; onda mutlaka dehâ olması gerekliliğini, dehânın ise hakiki vesile ve gayelerin düşmandan gizlenmesi olduğunu gösterdi.

KOMŞU DEVLETLERE ELÇİLERİN GÖNDERİLMESİ

Resul (sas), Hicaz'ın tamamına İslâmî Davetten mutmain olduktan sonra Davetin Hicaz'ın dışına taşınması için çalışmaya başladı. Çünkü Resul (sas), tüm alem için gönderilmişti. Nitekim Allahu Teâlâ buyurdu ki:

"Biz seni yalnız alemlere rahmet için gönderdik." (*Enbiya 107*)

"Biz seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik." (*Sebe 28*)

"Müşrikler hoşlanmasalar da Dinini bütün dinler üzerine üstün/hakim

**kılmak için Resulünü hidayet ve hak din
ile gönderen O'dur." (Saf 9)**

Onun için Resul'ün devletin ve davetin yerleşmesinde mutmain olduktan sonra elçilerle birlikte dışarıyla kontak kurup davetini tebliğ etmeye başlaması gerekiyordu. Resulullah (sas) açısında, dış kontaktan maksat ancak onun hakimiyetinin sınırları dışında kalan kâfirlerle kontak kurmaktır. Resul (sas)'in otoritesi sadece Medine'de olduğunda Medine'nin dışında ve sınırları dışında kalan kişilerle, Kureyş'le kontak, harici kontak olarak itibar ediliyordu. Resulullah'ın otoritesi, tüm Hicaz bölgesini kapsadığında, Hicaz'ın dışındaki kontaklar harici kontak olarak itibar edilirdi. Otoritesi tüm Arab Yarımadası'nı

kapsadığında, Arab Yarımadası'nın dışında kalanlarla meselâ; Fars ve Rum ile irtibatları haricî kontak (irtibat) olarak itibar edilirdi.

Hudeybiye antlaşması ve Hayber'in ortadan kaldırılması ile Hicaz bölgesinin takriben tamamı Resulullah (sas)'in otoritesi altına girmiş oldu. Çünkü Kureyş, Resulullah'ın karşısında durabilecek bir kuvvet olarak sayılmıyordu. Böylece Resul dışarıya elçilerini gönderdi. Resul o elçilerini ancak iç siyasetin iyice yerleşmesinden emin olduktan sonra göndermeye başladı. Haricî siyaseti desteklemek için yeterli kuvvet hazırladı.

Resul (sas), Hayber'den dönüşünden sonra bir gün ashabına çıkıp şöyle dedi:

"Ey insanlar! Allah, beni bütün insanlara rahmet olarak gönderdi. Meryemoğlu İsa'nın emrine havarilerin ihtilaf ettikleri gibi siz de benim emrime ihtilaf etmeyiniz." Ashabı dediler ki: "Havariler nasıl ihtilaf ettiler, ya Resulullah?" Dedi ki: **"O, onları benim sizi davet ettiğim şeye davet etti. Fakat kim yakın yere elçi olarak gönderilirlerse razı ve hoşnut oluyordu. Kim de uzak bir yere gönderilirse (elçi olarak) onu kerih görüyorlar, suratlarını asıyorlar ve ağır davranıyorlardı."**

Resul (sas) ashabına; Herakl'e, Kisra'ya, Mukavkıs'a, Şam sınırlarının Kralı Hâris el-Gassâni'ye, Yemen Kralı Hâris el-Humeyri'ye, Habeş Kralı Necaşi'ye, Umman, Yemame, Bahreyn meliklerine elçi

göndereceğini, onları İslâm'a davet edeceğini hatırlattı. Ashabı da ona istediği şekilde cevap verdiler.

Resulullah için üzerinde Muhammed Resulullah yazılı bir mühür yapıldı. Elçileriyle birlikte mektublarını göndererek o kişileri İslâm'a davet ediyordu. Nitekim Dıhye b. Halife el-Kelbi'yi Rum Kralı Kayser'e, Abdullah b. Huzafe es-Sehmi'yi Fars Kralı Kisra'ya, Amr b. Ummeye el-Damiri'yi Habeşistan Kralı Necaşi'ye, Hâtıb b. Ebî Bettea'yı İskenderiyye Kralı Mukavkıs'a, Amr b. es-Sehmi'yi Umman Kralına, Salit b. Amr'ı Yemâme Kralına, Alâ b. el-Hadremi'yi Bahreyn'in Kralına, Şüca b. Vehb el-Esdi'yi Şam sınırlarının Kralı Hâris b. el-Gassâni'ye, Muhacir b. Umeyye

el-Mahzumi'yi Hâris el-Hımyeni adındaki Yemen Kralına bir mektub ile gönderdi.

Bütün bu elçiler Nebî'nin gönderdiği yerlere gittiler. Hepsi de aynı vakitte gittiler. Ve Nebî'nin mektublarını kime gönderildi ise ona ulaştırdılar. Daha sonra geri döndüler. Kendilerine mektub gönderilenlerin çoğu ince ve haşin olmayan bir şekilde cevap verdiler. Bazıları da kötü bir şekilde cevap verdiler.

Arab idarecilerine gelince; Yemen Kralı ve Ummân Kralı, Nebî'nin mektubuna kötü bir şekilde cevap verdiler. Bahreyn Kralı, güzel bir şekilde cevap verdi ve müslüman oldu. Yemâme Kralı, kendisinin yönetici olarak nasb edilirse müslüman olmaya hazırlanacağını bildirdi. Fakat

Resulullah tamahından dolayı ona lânet etti.

Arab olmayan idarecilere gelince;

Fars İmparatoru Kisra, Resulullah'ın kendisini İslâm'a davet eden mektubunu okuyunca birdenbire öfkeleni ve mektubu parçaladı. Yemen Valisi Bâzan'a, Hicaz'da bulunan Peygamber'i kendisine getirmesini yazdı. Kisra'nın sözleri ve mektubuna yaptıkları, Nebî'ye ulaşınca "*Allah onun Krallığını parçalasın*" dedi. Kisra'nın Yemen'deki Valisi Bâzan'a yazdığı mektub ona ulaşınca, o (Bâzan) İslâm'ı araştırdı ve müslüman olduğunu ilân etti ve Yemen'de Nebî'nin valisi olarak kaldı. O, Yemen Kralı Haris el-Hımyeni değildir. İskenderiye Kralı Mukavkıs, güzel bir şekilde cevap verdi. Nebî (sas)'e hediye gönderdi. Necaşi'ye

gelince, o da güzel bir şekilde cevap verdi. Denilir ki, o müslüman oldu. Bizans İmparatoru Herakl'e gelince, o bu çağrıya önem vermedi ve ordu göndermeyi de düşünmedi, bir şey demedi. Haris el-Gassâni, bu Nübüvvet iddiacısını cezalandırmak için hazırlanan ordunun başına gelmek için kendisinden izin istediğinde o (Herakl) Gassâni'nin talebine cevap vermedi. Haris onu Beyt-il Makdis'e davet etti.

Bu mektupların tesiri ile Arablar Allah'ın Dinine gurublar halinde girmeye başladılar. Daha sonra delegeleri birbiri ardına Resulullah'a gelmeye ve müslümanlıklarını ilân etmeye başladılar. Arab olmayanlara gelince; Resulullah (sas)

onlara cihad için kuvvet hazırlamaya başladı.

HAYBER GAZVESİ (Harbi)

Resul (sas), Hudeybiye'den dönüşünden sonra Medine'de ancak 15 gece kaldı. Daha sonra kendisiyle beraber savaşa ancak Hudeybiye'de bulunanların katılması kaydı ile insanların Hayber Gazvesine hazırlanmalarını emretti. Zira Resulullah'a Hudeybiye seferinden önce Hayber Yahudilerinin Kureyş ile Medine'ye baskın düzenlemek ve müslümanları ortadan kaldırmak üzere görüşmelerde bulundukları haberi ulaşmıştı. Aralarındaki bu görüşmeler gizli idi.

Resul (sas) Kureyş'le kendi arasında sukûneti sağlamak için, onunla barış planını yürütmek istedi. Daha sonra Yahudileri ortadan kaldırmaya başvurabilirdi. Hudeybiye'de barış planını kâmil bir şekilde tamamlayınca Kureyş ile Hayber arasını ayırmış oldu. O planının arta kalanın uygulamaya başvurdu ki o da Hayber'de Yahudileri ortadan kaldırmaktı.

Nitekim Hudeybiye'den hemen dönüşünde ordunun hazırlanmasını emretti. Resul (sas) 1600 piyade ve 100 süvari müslümanla yola çıktı. Onların hepsi de Allah'ın yardımına güveniyorlardı. Onlar Medine ile Hayber arasındaki mesafeyi üç günde kat ettiler ve Hayber'e ulaştılar. Bu esnada Hayberliler onları hissetmediler. Hatta müslümanlar onların

kalelerinin önünde gecelediler. Sabah oldu. Hayber'in işçileri beraberlerinde kürekleri ve büyük sepetleriyle birlikte arazilerine gitmek için kalelerinden çıkmaya başladılar. Resulullah (sas)'i ve askerleri görünce, *"Muhammed ve onunla beraber asker var"* diye bağıştılar. Resulullah (sas) de onların söylediklerini işitince dedi ki:

"Hayber harab oldu. Biz bu kavmin yanına inersek o korkanların günü ne kötü olur."

Yahudiler, Resul'ün kendileriyle savaşacağını bekliyorlardı. Zira onlara Hudeybiye sulhu ve Kureyş'in Resul'le antlaşması ulaşınca, onu Kureyş'in geri dönmesi olarak itibar ettiler. Onların bazıları onlara nasihat ettiler ki, Medine'ye

saldırmak için onlardan ve Vadi'l Kurâ ve Tayma'yı Yahudilerden bir k t le oluşturmakta acele etsinler. Özellikle Kureyş'in Resul ile antlaşma yapmasından sonra savaşta Arablara itimad etmiyorlardı. Fakat diğerleri Resul ile antlaşmaya girmeyi düşünüyorlardı ki, belki kendilerine duyulan nefreti yok edebilirler. Onlar  yle müzakere ediyorlardı. Çünkü tehlikenin kendilerine yaklaşmakta olduğunu hissediyorlardı ki, Resul onların Kureyş ile olan görüşmelerini keşfetti ve kesinlikle onlara saldırır. Fakat onlar Resul' n saldırısının bu kadar süratli olacağını beklemiyorlardı. Onun için Resulullah ordusuyla birlikte onların karşısına ansızın  ıkıverince onlar şaşırdılar ve Gatafanlılardan yardım

istediler. Gatafanlıları Resul'ün önüne yerleştirmeyi ve kalelerinde siper edinmeyi denediler. Fakat müslümanların ordusu vurmakta çok sūratli idi. Onların karşı koymaları fayda vermedi. Bütün kaleleri düştü. Ta ki kendilerinde umutsuzluk hakim oldu ve kanlarını koruması üzere Resulullah'tan sulh istediler. Resulullah, onlardan bu sulhu ve ũlkelerinde kalmalarını kabul etti. Ancak arazileri ve bağları feth hükmüyle ona verildi. Onların orada kalmaları; orada çalışmaları ve gelirlerinin yarısına sahip olmaları, yarısını da Resul'e vermeleri anlaşmanın şartı idi. Onlar bunu kabul ettiler. Sonra Resulullah Medine'ye döndü. Kaza Umresine gidinceye kadar orada kaldı.

Hayber'in siyasî otoritesinin ortadan kaldırılması ve onların müslümanların otoritesine boyun bükmeleleriyle birlikte Resul (sas) Şam'a doğru Kuzey kesiminden emin oldu. Aynı şekilde Hudeybiye sulhu ile de Güney kesiminden emin oldu. Böylece Arab Yarımadası'nın içine ve dışına doğru Davetin önüne yol açılmış oldu.

KAZA UMRESİ

Resul (sas) ile Kureyşliler arasında Hudeybiye antlaşması imzalanır imzalanmaz, Huza'a kabilesi Muhammed ile, Benî Bekr kabilesi de Kureyşlilerle bir ittifaka girmişlerdi. Kureyş ile Muhammed (sas) arasındaki ilişkiler sağlamlaşmıştı. Her iki taraf birbirinden emin halde idiler.

Kureyş, müslümanlar ile kendi arasında vukua gelen savaşlardan kaybettiklerini tekrar elde etmek için ticaretlerini genişletmeye, Resulullah (sas) de taşıdığı risalet davetini bütün insanlığa ulaştırmaya, Arap Yarımadası'nda İslâm Devleti'ni iyice güçlendirmeye, bu Devletin çeşitli saldırılardan emin olabilmesi için gerekli sebepleri hazırlayıp çoğaltmaya yöneldi. Bunu için Hayber'in (siyasî ve askerî) varlığını ortadan kaldırmıştı, çeşitli devletlere hakim olabilecek şekilde devleti güçlendirmişti.

Hudeybiye'den sonra iki yıl geçince Resul (sas), daha önce yapamadıkları Umre'nin kazasını yapmak için hazırlanmalarını ilân etti. Hudeybiye antlaşmasının gereğini yerine getirmek

üzere yanlarında bir kılıcın dışında başka silah olmayan iki bin kişilik kervan yola çıktı. Fakat beklenmeyen bir komplo ile karşılaşma ihtimalini göz önünde bulunduran Resulullah, yüz kişilik bir süvari birliğini Mekke hududuna girmemek kaydıyla gözetleyici olarak önden gönderdi. Giden müslümanlar, Umre kazasını icra ettikten sonra Medine'ye geri döndüler. Onların Mekke'ye tekrar gelmeleriyle Mekke halkı guruplar halinde İslâm'a girmeye başladılar. Halid b. Velid, Amr b. el-A's, Kâbe bekçisi olan Osman b. Talha İslâm'ı kabul ettiler. Bunların müslüman olmasıyla daha pek çok kimse İslâm'ı kabul etti. Böylece müslümanların Mekke'de gücü arttı. Kureyş saflarında gevşemeler başladı.

MU'TE GAZVESİ (Şavaşı)

Arab Yarımadası dışındaki Kralların cevapları ardından davetin tebliğinden elçilerinin geri gelmesinden sonra Resul (sas), Arab Yarımadası dışında cihad için ordu hazırladı. Fars ve Rum'un haberlerini gözetmeye başladı. Bunların sınırları ile Resul'ün sınırı bitişik idi. Onun için onların haberlerini topluyordu. Resulullah (sas) görüyordu ki; İslâmî Davet, insanların bilmesi için Arab Yarımadası'nın dışına çıkması halinde büyük bir şekilde yayılacaktır. Onun için görüyordu ki; Şam beldeleri, bu davet için ilk geçiş yeridir. Kisra'nın Valisinin Resul'ün davetine boyun bükmesi ile Yemen tarafından emin olunca, Şam ülkesine onlara saldırmak için bir ordu göndermeyi düşündü.

Hicretin 7. senesi Cumadi'l Ülâ ayında yani Hudeybiye sulhundan bir kaç ay sonra Resulullah (sas), müslümanların seçkin kahramanlarından üçbin savaşıyı techizatlandırdı/savaşa hazırladı. Onların üzerine Zeyd b. Harise'yi kumandan tayin etti. Ve şöyle dedi:

"Eğer Zeyd'e musibet erişirse onun yerine Cafer b. Ebu Talib askerler üzerine komutan olsun. Eğer Cafer'e de musibet isabet ederse onun yerine Abdullah b. Revâhe komutan olsun."

Ordu yanlarında Halid b. Velid olduğu halde yola çıktı. Resulullah (sas) de ordusuyla birlikte Medine'nin dışına kadar yürüdü. Ve onlara; kadınları, çocukları, körleri, çok yaşlıları öldürmemelerini,

evleri yıkmamalarını, ağaçları kesmemelerini tavsiye etti. O ve yanındaki müslümanlar orduya şöyle diyerek dua ettiler:

"Allah size sahip olsun, sizi korusun ve sizi bize sağsalım olarak geri döndürsün."

Sonra ordu yürüdü. Ordunun emirleri savaşın süratli olması ve Resulullah'ın gazvelerindeki adetinde olduğu gibi Şam ehlinin kavimlerine süpriz yapmaları için bir plan hazırladılar. Fakat Mean denilen yere vardıklarında Malik b. Zafile'nin Arap kabilelerinden 100.000 savaşçıyı topladığını gördüler. Herakl yüzbin savaşçının başında gelmişti. Bu haber müslümanları korkuttu. Mean'da iki gece

kaldılar. Durumlarını, korku verici sayıda orduların ve bu büyük kuvvetin önünde ne yapacaklarını düşünüyorlardı. Aralarında hakim olan görüş şu idi: Resulullah'a yazıp düşmanın sayısını ona bildirmek. O da, ya onları takviye eder veya onlara gereken emri verir.

Fakat Abdullah b. Revâhe onlara dedi ki: *"Ey kavmim, şüphesiz şu an hoşlanmadığınız şey kendisini talep ederek çıktığımız şeydir ki o şehadettir. İnsanlarla ne sayı ile ne kuvvet ile savaşıyoruz. Onlarla ancak Allah'ın bize ikram ettiği bu Dinle savaşıyoruz. İşte yürüyorsunuz. Bu yürüyüşünüz, ancak iki iyilikten birisidir. Ya galip geleceksiniz veya şehid olacaksınız."* Böylece iman cesareti orduyu kapladı.

Müslüman savaşçılar yürüdüler ve Meşarif denilen bir köye vardılar. Orada Rum topluluklarıyla karşılaştılar. Oradan Mu'te denilen bir köye doğru meylettiler. Orada siper edindiler. Orada onlarla Rum savaşçıları arasında dehşetli bir şekilde çok şiddetli bir çarpışma oldu. O çarpışmada insanı dehşete düşüren şiddetli ölüm vardı. Bu savaş, ölüm ve şehadet isteyen müslümanlardan sadece üçbin kişilik bir gurub ile müslümanların ordusunu ortadan kaldırmak için toplanmış kâfirlerden yüzbin ya da ikiyüz bin kişilik bir ordu ile yapılyordu. İki gurub arasında savaş çok şiddetli bir şekilde başladı.

Zeyd b. Harise Nebî (sas)'in sancağını taşıyordu. Onunla birlikte düşmanın içine

saldırdı. O önünde ölümü görüyordu, fakat korkmuyordu. Çünkü o, Allah yolunda şehid olmak istemişti. O, tasavvur edilemeyecek bir cüretle ileri atıldı. Ve ölesiye savaşımaya başladı. Ta ki düşmanın okları onu delik deşik edesiye kadar. O, şehid oldu.

Sonra sancağı Cafer b. Ebî Talib aldı. O, güzel cesaretli bir gençti. Ancak otuzüç yaşlarındaydı. O da ölesiye kadar savaştı. savaşın içinde ondan kurtulamıyacak bir vaziyette düşmanın atını kuşattığını görünce, atından atlayıp atının ayaklarını kesti. Ve düşmanın üzerine atladı. Kılıcıyla düşmana vuruyordu. Rum'dan bir adam ona hücum etti, onu ikiye bölen bir darbe ile ona vurdu, nihayet katledildi.

Sancağı Abdullah b. Revâha aldı. Sonra atına binmiş olarak onunla birlikte ilerledi. Biraz tereddüt geçirdi. Lâkin sonra yürüdü öldürüleşiye kadar savaştı. Sonra sancağı Sâbit b. Akrem aldı ve şöyle dedi: *"Ey müslümanlar topluluğu! Sizden bir adam üzerine anlaşıңыз."* Onlar da Halid b. Velid üzerine anlaştılar. O sancağı aldı. Müslümanları geri çekti. Ta ki onları saflarını düzenledi. Düşmanın karşısında basit savaş haddinde gece gelesiye kadar durdu. Sabaha kadar her iki ordu birbirinden ayrı durdu. Gece esnasında Halid sağlam bir plan hazırladı. Bunun gereği, düşmanın sayısının fazlalığını, müslümanların sayısının azlığını gördükten sonra savaşmaksızın düşmandan geri durdu. Bu planın gereği,

ordunun arkasındaki kalabalık bir gurubu öne geçirdi. Ve onlara sabahleyin gürültü yapmalarını emretti. Ki bununla düşmanları Nebî'den müslümanlara yardım için ordu geldiği vehmine kapılsınlar. Onlar bunu yapınca, düşman korktu ve müslümanlara hücum etmekten çekindi. Halid onlara saldırmaksızın ferahladı. Daha sonra çok geçmeden Halid'in hazırladığı plan gereği, müslümanların ordusu meydanı terk ederek Medine'ye geri döndü. Bununla onlar, ne düşmana galip gelenler olarak ne da hezimete uğrayanlar olarak döndüler. Fakat onlar, savaştaki yürekliliklerini kanıtladılar.

Bu savaşın komutanları ve kahraman askerlerinin her biri biliyordu ki ölüme

doğru yürüyorlardı. Hatta onlar, önlerinde ölümün kendilerine gelmekte olduğunu görüyorlardı. Fakat onlar savaşa girdiler, savaştılar. Çünkü İslâm, müslümana öldürülesiye kadar savaşmayı emrediyordu. Bu savaş çok kârlı bir ticaretti. Çünkü o, Allah yolunda cihad idi.

"Allah yolunda savaşıp düşmanları öldüren ve öldürülen mü'minlerin canlarını ve mallarını Allah, Cennet kendilerinin olmak karşılığında satın almıştır. Onlara vaad olunan Cennet haktır ki Tevrat'ta, İncilde ve Kur'an'da sabittir. Allah'tan ziyade ahdine vefa eden kimdir? O halde yaptığınız bu hayırlı alış-veriştten dolayı sevinin. İşte bu, büyük bir kurtuluştur." (Tevbe 111)

İşte onun içindir onlar, ölümün gerçekleşmesine rağmen savaştılar. Çünkü müslüman, savaş zorunlu olunca ölümün gerçekleşip gerçekleşmemesine bakmaksızın mutlaka savaşır. Savaşta ve cihadda durumlar; düşmanın ve kendisinin sayısı, çokluk ve azlıkla ölçülmez. Ancak kurbanları gerektirmeye ve içindeki kurtuluş umuduna bakmaksızın kendisi ile hasıl olacak neticelerle ölçülür.

Mu'te'de müslümanların Rumlarla olan harbi, müslümanları savaşa gerekli kıldı. Ordunun komutanlarına kendis için geldikleri çarpışmanın içine dalmalarını gerekli kıldı. Hatta önlerinde dehşet verici ölüm sabit dursa bile. Müslümanın ölümden korkması ona yakışmaz.

Müslümanın, Allah yolunda binbir hesab yapması ona yakışmaz. Nitekim Resulullah biliyordu ki, bu ordunun Rum Devleti'ne gönderilmesi ve onunla Rum Devleti'nin sınırlarında ona saldırması büyük bir rizikoyu ve tehlikeyi gerektirir. Fakat bu tehlike, müslümanların sayıları az olmasına rağmen ölesiye savaşmalarını gördüklerinde Rumların korkmasını gerektiriyordu. O öyle bir rizikoydu ki, onunla müslümanlara İslâm'ın neşri için cihadın yolu ve tatbiki belirleniyordu. İşte bu riziko başarılı idi. Çünkü o Tebük Gazvesi'nin bir öncüsü ve Rumları, Şam feth edilesiye kadar kendileriyle müslümanların tekrar karşılaşacakları korkusuyla korkutan bir darbe idi.

MEKKE'NİN FETHİ

Bir hayli zaiyat vererek Mu'te'den geri dönen müslümanların durumunu gören Kureyş, müslümanların yok edildiklerini zannederek Benî Bekr (Bekr Oğulları) kabilesini Huzac kabilesinin üzerine saldırttı. Onlara silah yardımı da yaparak Bekr Oğulları kabilesini Huzae kabilesine karşı kışkırttı. Onlardan bir kaç kişiyi de öldürdü. Huzac kabilesi Mekke'den kaçtı. Amr b. Salim Medine'ye hareket etti. Durumu Peygamber'e anlattı ve kendisinden yardım istedi. Bunun üzerine Resul (sas) **"Ey Amr, yardım olunmuş bulunuyorsun"** dedi.

Resulullah (sas), Kureyş'in giriştiği bu ahdi bozma işinin karşılığının ancak Mekke'nin fethi olabileceğini kararlaştırdı. Kureyş ise ahdi bozduğundan dolayı

korkuya kapılmıştı. Antlaşmayı uzatmak ve akdi sabitleştirmek üzere Ebu Süfyan'ı Medine'ye elçi olarak gönderdi. Ebu Süfyan Medine'ye gidince Resulullah ile görüşmeden önce doğrudan kızı ve aynı zamanda Peygamber'in zevcesi olan Ummu Habibe'ye yöneldi. Kızının odasına girip Resulullah'ın döşeğine oturmak isteyince Ummu Hatibe döşeği dürdü. Ebu Süfyan, babasını mı döşeğe tercih ettiği için yoksa döşeği mi babasına tercih ettiği için onu dürdüğünü sorunca, Ummu Habibe'nin cevabı şu oldu: *"O, Allah Resulü'nün döşeğidir. Sen ise necis/pis bir müşriksin. Senin onun üzerinde oturmanı istemiyorum."* dedi. Ebu Süfyan; *"Ey kızım, vallahi benden sonra sana şer dokunmuş bulunuyor"* deyip öfkeli olarak çıktıktan

sonra antlaşma ve müddetin uzatılması için Resulullah (sas) ile görüştü. Resulullah ona hiç cevap vermedi. Resulullah (sas)'in kendisiyle konuşmasını temin için Ebu Bekir ile görüştü. Fakat o bunu red etti. Ömer ile konuştu. Ömer şiddetli bir şekilde cevap verdi. Bunun üzerine Ebu Süfyan; *"Ben sizi Allah Resulü'ne aracı kılıyorum ha? Vallahi beraberimde yalnız kum taneleri bulsam bile sizinle mücadele edeceğim"* diyerek Ali b. Talib'in evine gitti. Ali'nin yanında Fatima da vardı. Medine'ye geliş sebebini Ali'ye anlattı ve Resulullah'a aracı olmasını istedi. Ali (ra); Resulullah'ın verdiği bir karardan hiç bir kimsenin kendisini geri çeviremeyeceğini, yumuşak bir dil ile Ebu Süfyan'a söyledi. Ebu Süfyan'da bu sefer

Fatima'ya oğlu Hasan'ın kendi himayesinde olacağını söyleyerek ondan yardım istedi. Fatima, *"Hiç kimse Allah Resulü'ne bu konuda tesir etmez"* dedi.

Dünyanın başına dar geldiğini anlayan Ebu Süfyan, Mekke'ye döndü ve Medine'de başına gelenleri kavmine anlattı. Resulullah (sas)'e gelince; süratle herkesin hazırlanmasını emretti ve Mekke'ye doğru yola çıktı. O, kan dökülmeden ani bir baskın ile kavminin teslim olmasını ümid ediyordu. İslâm ordusu, Medine'den Mekke'ye doğru yürüdü. Ordu, Mekke'ye dört fersah mesafede bulunan Zahran'a ulaştı. İslâm ordusunun sayısı onbini bulmuştu. Fakat Kureyş'in bundan haberi yoktu. Kureyş, yaptıklarına karşı Muhammed'in girişeceği harekati hesaba

katmıştı. Sonra Ebu Süfyan, hissedilen tehlikenin boyutlarını anlamak için Mekke dışına çıktı. Yolda müslüman olan Abbas'a rastladı. Abbas, Resul (sas)'in katırına binmiş, Resulullah (sas)'den eman dilemelerini sağlamak için Kureyş'e haber vermek için Mekke'ye doğru gidiyordu.

Abbas, Ebu Süfyan ile karşılaşınca; *"Bak insanlar arasında görünen şu zat Resulullah'tır. Mekke'ye eğer zor kullanarak girerse Kureş'in vay sabahına"* dedi. Ebu Süfyan, *"Çare nedir?"* dedi. Abbas, Ebu Süfyan'ı katırının arkasına bindirdi ve beraberinde götürdü. Ömer'in ateşinin yanından geçerken Ömer (ra) Peygamber'in katırını gördü ve Ebu Süfyan'ı tanıdı. Abbas'ın onu korumak istediğini anladı, koşarak Resulullah'ın çadırına gitti ve Ebu

Süfyan'ın boynunu vurmak için Resulullah'tan izin istedi. Abbas, *"Ya Resulullah, ben onu korumama almış bulunuyorum"* dedi. Ömer ile Abbas arasında çok şiddetli münakaşalar geçti. Bunun üzerine Resulullah (sas) şöyle dedi: ***"Ey Abbas, onu çadırına götür. Sabahleyin bana getir"*** dedi. Sabah olunca Resulullah'a getirilen Ebu Süfyan müslüman oldu. Abbas, Resulullah'a hitab ederek dedi ki; *"Ya Resulullah, biliyorsun ki Ebu Süfyan övünmeyi seven bir kimsedir. Ona bir şey ver."* Bunun üzerine Resulullah (sas) şöyle dedi: ***"Evet, kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emin olur. Onun kapısını kendi üzerinde kapayan kimse emindir. Mescid'e giren emindir."*** Resulullah (sas), Ebu Süfyan'ın dağın girişinde Mekke'ye

giden vadinin dar yerinde durdurulmasını, İslâm ordusunun oradan geçişini görmesini ve ordunun gücünü kavmine gidip anlatmasını emretti. Resul (sas), Mekke'ye girmek için elden gelen bütün tedbirleri almıştı. Bütün kabileler, Ebu Süfyan'ın bulunduğu yerden geçtikten ve İslâm ordusunun haşmetini kendi gözleriyle gördükten sonra Ebu Süfyan kavmine döndü ve şöyle seslendi: *"Ey Kureyşliler! Bu Muhammed hiç karşı koyamayacağınız bir güç ile size gelmiş bulunuyor. Kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emin olmuştur. Kim kapısını kendi üzerine kapatırsa emindir. Kim Mescid-i Haram'a girerse kendini emniyetli hissetsin."* Bunun üzerine Kureyş karşı koymayı durdurdu. Resulullah (sas) Mekke'ye

yürüyerek girdi. Silahlarını kuşanmış olarak Mekke'ye girirken ordunun dört kısma ayrılmasını emretti. Kan dökmeye mecbur bırakılmadıkça adam öldürmemeyi emretti. Halid b. Velid'in birliğinden başka bütün ordu herhangi bir mukavemetle karşılaşmadan Mekke'ye girdi. Halid'in birliği ufak tefek mukavemetle karşılaşmış ise de az zamanda bertaraf edilmiştir. Resulullah (sas), Mekke'nin en üst tarafına çıkıp orda konakladı. Orada az bir müddet kaldıktan sonra Kaâbe'ye varıncaya kadar yürüdü, onu yedi defa tavaf etti. Sonra Osman b. Talha'yı çağırdı. Kâbe'yi açtı. Resul (sas) Kâbe'nin kapısında kalabalık bir cemaatle birlikte durdu ve şöyle hitab etti:

“Allah’tan başka ibadet edilmeye layık ilah yoktur, O tekdir, eşi ortağı yoktur. O vadini yerine getirdi ve kuluna yardım etti. Bütün düşmanları tek başına bozguna uğrattı. İyi bilin ki cahiliyye çağına ait her şey mal ve kan davaları, Beytullah’ın perdedarlığı ile hacılara su dağıtma adetleri dışında hepsi de şu iki ayağımın altındadır, kaldırılmıştır. İyi bilin ki, kamçı ve sopa ile yapılan yarı kasıtlı (şibhul amd) hataen adam öldürmenin ağır bir diyeti vardır. Bu da kırkı hamile olmak üzere yüz devedir.” (Ahmed b. Hanbel. Ensar 22395)

“Ey Kureyş topluluğu! Muhakkak ki Allah cahiliyye gururunu, cahiliyye atalarıyla övünüp büyüklenmeyi sizden

kaldırmıştır. Bütün insanlar Adem'den, Adem de topraktan yaratılmıştır."
(Tirmizi. K.Tefsiril Kur'an 3193)

Sonra şu ayeti okudu: **Ey insanlar! Biz, sizi bir erkek ve dişiden yarattık ve tanışasınız diye kabile ve halklar halinde ayırdık. şüphesiz Allah katında en üstün olanınız, Allah'tan en fazla korkanınızdır. şüphesiz Allah Alimdir ve Habirdir."** (Hucurat 13) Daha sonra şöyle dedi: **"Ey Kureyşliler, benim size ne yapacağımı biliyor musunuz?"** Onlar; "Keremli bir kardeş ile keremli bir kardeşin oğlu olarak ancak senden hayır bekliyoruz" dediler. Bunun üzerine Resulullah (sas); **"Haydi gidiniz, hepiniz serbestsiniz"** dedi. Bu sözü ile Kureyş ve Mekkelilerin affedildiğı ilân olunuyordu.

Resul (sas) Kâbe'ye girdi, duvarlarında melek ve nebilerin resimlerinin olduğunu gördü. Bu resimlerin silinmesini emretti ve silindi. Duvarda od ağacından yapılmış bir güvercin süreti gördü, onu eliyle kırdı ve yere attı. Sonra elindeki kılıç ile putlara işaret etti ve şu ayeti okudu:

**"De ki; Hak geldi, batıl yok oldu.
Zaten batıl yok olmaya mahkumdur."
(İsra 81)**

Bütün putlar yere serildiler. Kâbe böylece bunlardan temizlenmiş oldu.

Resul (sas) Mekke'de onbeş gün kaldı. Bu müddet zarfında Mekke'nin işlerini tanzim ediyor, bilenler İslâm'ı öğretiyorlardı. Böylece Mekke fethi

tamamlandı ve İslâm Davetine karşı koyacak güçler, bu feth ile ortadan kaldırılmış oldu. Bununla Zafer-i Mübin tamamlandı. Böylece Taif ve Huneyn de kolaylıkla yok olabilecek ufak tefek engeller hariç dahilî hiç bir direnç kalmamış oldu.

HUNEYN SAVAŞI

Müslümanlar tarafından Mekke'nin fethinin gerçekleştiğini anlayan Hevazin kabilesi kendisine karşı da savaşılacağından ve yurtlarından kovulacaklarından korktular. Müslümanlara karşı koyma hazırlığına giriştiler. Nadrilî Malik b. Avf, Hevazin ve Sakif kabilelerini bir araya toplayarak Evtas vadisinde konaklamak üzere yola düştüler. Mekke'nin fethinden onbeş gün

sonra haber müslümanlara ulaşınca bu iki kabile karşılaşmak üzere hazırlıklara girişmişlerdi. Ancak Malik, orduya Evtas vadisinde ikâmet etmiyerek Huneyn tepelerini geçip vadinin dar boğazında yerleşmelerini emretti. Orada orduyu tam bir savaş düzenine koyduktan sonra onlara; *"Müslümanlar vadiye indikleri zaman yek vücud halinde hepiniz birden hücum edeceksiniz, böylece onların safları dağılır. İslâm ordusu birbirine karışır, birbirini vurmaya başlarlar ve böylece çok şiddetli bir hezimete uğramış olurlar"* dedi. Malik hazırladığı bu planı tahakkuk ettirmek için müslümanları beklemeye başladı. Müslümanların oraya gelişleri bir kaç gün sürdü. Resul (sas), Mekke fethine katılan onbin kişilik bir ordu ve Mekke'de

Kureyşlilerden müslüman olan ikibin kişilik bir kuvvetin katılmasıyla yekûn onikibin kişilik savaş için hazırlıklı kalabalık bir ordu ile yola çıktı. Akşam gün batarken Huneyn'e vardılar. Fecir'den biraz öncesine kadar orada ikâmet ettiler. Gecedен geriye kalan bu kısımda İslâm ordusu harekete geçti. Resul (sas) beyaz katırına binmiş olarak ordunun arkasından gidiyordu. Vadiye doğru iniyorlardı. Birdenbire düşmanın hücumuna maruz kaldıklarını anladılar. Malik b. Avf, müslümanlara yek vücud halinde saldırımları için kesin emir vermişti. Müslümanlar sabahın kör karanlığında neye uğradıklarını bilemeden her taraftan üstlerine ok ve kılıç darbeleri inip kalkıyordu. Bu ani saldırı karşısında

ne yapacaklarını şaşırıp dehşete düştüler. Büyük bir bozguna uğrayarak geri döndüler. Korku ve dehşet bütün orduyu sardı. Düşmanlarından gelen bu ani saldırıdan paniğe kapıldılar ve ne yapacaklarını şaşırdılar. Ordunun arkasından gelen Resulullah'ı bile unuttular. Savaş meydanında Resulullah (sas) ile Abbas'tan başka hiç kimse kalmadı. Ordu, hiç bir şeye bakmadan bozguna uğramış kaçıyordu. Ensar, Muhacir ve ehli beytinden çok az bir cemaatin etrafını sardığı Resul (sas) yerinde ve şöyle sesleniyordu: **"Ey insanlar nereye?!"**

Fakat bozguna uğramış ordu, Peygamber'in bu çağrısını işitmiyordu. Uğradıkları ölüm dehşeti ve şaşkınlık,

Resul'ün çağrısına dönüp bakma fırsatı vermemişti. Hevazin ve Sakifliler, müslümanlar üzerine şiddetli hücumlarda bulunuyor, nerede kavuşurlarsa kılıç ve oklarla saldırıyorlardı.

Müslümanlar ise arkalarını dönüp kaçıyorlardı. Bu hengame ve şaşkınlık içaresinde Resul'ün çağrısını işitmemiş ve ona icabet de edememişlerdi. İşte bu ayırıcı anda o, en güzel bir tavırla hareket etti. Bu an en sıkıntılı ve korkunç saatlerdi. Bütün ordu, gerek ashabı gerekse yeni müslüman olanlar hepsi kaçıyorlardı. Resul (sas) ise onları geri dönmeye çağırıyor, fakat onun sözünü işitmiyorlardı. Resul (sas)'in uğradığı bu hezimetten istifade ederek yeni müslüman olanlar birtakım çirkin lakırdılar da söylüyorlardı. Kelde b.

Hanbel; *"Dikkat edin,sihir bugün bozuldu."*
Şeybe b. Osman b. Ebî Talha da;
*"Muhammed'in bugün intikamını almış
bulunuyorum."* Ebu Süfyan ise;
*"Müslümanların hezimet, denize kadar
devam eder."* diyordu. Bu sözleri
söyleyenler Mekke'de müslüman olup
Resul (sas) ile birlikte beraber savaşmak
için İslâm ordusuna katılan kimselerdi.
Fakat yenilgi, kalplerinde gizli olanı
meydana çıkarmıştı. Niyetleri meydana
çıkış olanlara mukabil ihlaslı sahabeler
de kaçıyorlardı. Bundan dolayı bu savaşı
kazanmak hususunda herhangi bir ümit
söz konusu değildi. Bunun için Resul
(sas)'in durumu çok kritik idi. Bu an ve
saat belki en sıkıntılı anlar idi.

İşte bu sıkıntılı anda Resulullah çarpışma meydanında kalmaya karar verdi. Savaş meydanına doğru ilerleyerek beyaz katırını düşmana doğru sürdü. Beraberinde amcası Abbas ile amcası olan Haris b. Abdulmuttalib oğlu Ebu Süfyan bulunuyordu. Ebu Süfyan ileri gitmemesi için katırının dizgininden tutmuştu. Amcası Abbas ise gür sesiyle bütün insanları geri dönmeye çağırarak şöyle diyordu: *"Ey barındıran ve yardım eden Ensar topluluğu, ey Rıdvan (Şemure) ağacının altında Peygambere biat eden mert Medineliler! Buraya geliniz."* Abbas, bu çağrıyı durmadan tekrarlıyordu. Ancak böylece vadinin her tarafından Abbas'ın sesine cevaplar gelmeye, hezimete uğramış müslümanlar bu sesi işitip Allah

Resulü'nü ve cihadı hatırlamaya başladılar. Müşriklerin galibiyeti ve şirkin zafere ulaşmasından dolayı uğradıkları hezimetin bir an düşündüler. Bu hezimetin din ve müslümanlara getireceği felaketi anladılar. Hemen her taraftan Abbas'ın çağrısına cevap verdiler. Tekrar savaş meydanına dönerek bütün bir cesaret ve nadir bir kahramanlıkla savaşın en kızgın yerine daldılar. Resul (sas)'in etrafında toplanmaya başladılar. Her an sayıları artıyordu. Çarpışmaya girip düşmanla vuruşmaya başladılar. Resulullah her an biraz daha rahatlıyordu. Kumdan bir avuç alıp; *ÔÇâÊ ÇáæĬæå "Yüzleri çirkinleşsin"* diyerek düşmanın yüzüne doğru savurdu. Müslümanlar, Allah yolunda ölümü basit görerek savaş meydanına atıldılar. Savaş

şiddetlenince, Hevazin ve Sakif kabileleri yok olup gideceklerini anladılar, arkalarında mal ve kadınları müslümanlara ganimet bırakarak kaçmaya başladılar. Arkalarını takip eden müslümanlar, büyük bir kısmını öldürdükleri gibi bir çoğunu da esir ettiler. Geri kalanı Evtas vadisinde kadar kovaladılar. Evtas'tan onların birçoğunu öldürdüler ve onları büyük bir yenilgiye uğrattılar. Kumandanları Malik b. Avf, Taife kaçıp oraya sığındı. Burada da Allah, mü'minlere büyük bir zafer nasib etti. Nitekim Allah şöyle buyurdu:

"Allah, bir çok yerde ve Hüneyn gününde size yardım etmişti. Hani çokluğunuz sizi şımartmış idi. Fakat o çokluğunuz size hiç bir fayda vermedi.

Bütün genişliğine rağmen yer, size dar gelmişti. Sonra geri dönerek kaçmıştınız. Sonra Allah, Resulü'ne ve mü'minlere sükünet indirdi ve görmediğiniz askerlerle sizi destekledi. Böylece kâfirleri cezalandırdı. Bu, kâfirlerin cezasıdır. Sonra Allah, dilediklerinin tevbesini kabul etti. Allah Gafur ve Rahim'dir." (Tevbe 25-26)

Müslümanlar, bu savaşta çok büyük ganimetler elde ettiler. Yapılan sayıma göre o gün 22.000 deve, 40.000 koyun, 4.000 okka gümüş ve müşriklerden öldürülenler bir çoktu. Esir edilen 6.000 kişi idi. Bunlar eli bağlı olarak Ci'rane vadisine nakledildiler. Müslümanlardan öldürülenlerin sayısı her ne kadar belli değilse de onlar da çok idi. Siret

kitaplarının yazdığına göre o gün müslümanlardan iki kabile yok edilmişti. Resulullah (sas), bu öldürülenlerin üzerine namaz kıldı.

Resulullah ganimet ve esirleri Ci'rane vadisine bırakıp Malik b. Avf'ın sığındığı Taifi kuşatmaya başladı. Fakat Taif, Sakif kabilesinin oturduğu bir yer olup, etrafı kale ile çevrili idi. Halkı kale savaşını iyi bilen, büyük servetlere sahip kimselerdi. Sakifliler iyi ok atıyorlardı. Müslümanlara ok atarak onlardan bir gurubu öldürdü. Bu kaleleri fethetmek, müslümanlara pek kolay olmayacaktı. Onun için müslümanlar, uzaktan kaleyi kuşattılar. Allah'ın vereceği zaferi beklemeye durdular. Resul (sas) mancınık savaşını gerçekleştirmek için Beni Devs

kabilesinden yardım istedi. Dört gün sonra yanlarında edavatları olduğu halde geldiler. Müslümanlar, Taif şehrini mancınıkla dövmeğe başladılar. Oraya mancınıkla atılan gülleler gönderildi. Onlardan birini tam kalenin dibine düşürebildiler. Sonra yakmak için Taif şehrinin duvarlarına tırmandılar. Fakat farkına varmadıkları bir olay ile karşılaştılar. Ateşte kızdırılmış ve kor haline getirilmiş demir parçaları, mancınıkları yakmak üzere onların üzerine atılıyordu. Sakif, demir parçalarını ateşte kızdırıp tam bir kor haline geldikten sonra mancınıkların üzerini atıyor ve onları yakıyordu. Bunun karşısında müslümanlar kaçmaya mecbur kaldılar. Sakifliler kaçan müslümanlara oklar atıp

onlardan bir gurubu öldürdü. Böylece müslümanların Taife girişleri geri püskürtüldü. Bu defa teslim olmalarını gerçekleştirmek için üzüm bağlarını yakıp yıktılar. Fakat bu da bir çare olmadı. Sakifliler yine teslim olmadılar.

Haram aylar girmiş Zilkâde ayı görünmüştü. Resul (sas) Taif'ten Mekke'ye döndü. Esirlerin ve ganimetlerin bulunduğu Ci'rana vadisine indi. Resul (sas), Malik b. Avf'a eğer müslüman olarak geri gelirse mal ve ehli ile yüz deve vereceğine dair verdiği söze binaen Malik müslümanlığı kabul etti. Resulullah'ın kendisine vaad ettiği şeyleri aldı. Halk, ganimetten kendi paylarına düşecek şeylerin azalacağından endişeye düştü. Çünkü, eğer her Hevazinli bu şekilde

gelirse onlara malları geri verileceğinden kendilerine bir şey kalmayacağı zehabına kapıldı. Onun için ganimetin bir an evvel aralarında taksim edilmesi, herkesin kendi payına düşeni alması hususunda ısrar ettiler. Bu konuda kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar ve bu fısıltı Resul (sas)'e ulaştı. Bunun üzerine Resul (sas), bir devenin yanında durdu ve boynundan bir tüy koparıp iki parmağı arasına alıp havaya kaldırdıktan sonra şöyle dedi:

"Ey insanlar! Sizin ganimetinizden benim elime geçecek olan şu tüy gibi ancak beşte birdir. O da sizin olsun."
Adaletle taksim edilmesi için herkesin aldığı ganimeti ortaya getirmelerini emretti. Sonra şöyle dedi: ***"Bir iğne dahi olsa hakkı olmayarak alan kimseye***

Kıyamet'te o, rezillik ateş olsun."

(Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin min es-Sahabe, 6441) Sonra ganimet beşe taksim edildi. Beşte birini kendisine ayırdı. Geri kalanını da ashabına dağıttı. Kendisine aldığı beşte birini ise zamanla kendisine baş düşmanlık yapmış olan kimselere verdi. Ebu Süfyan, oğlu Muaviye, Haris b. El-Haris, Haris b. Hişam, Süheyl b. Amr, Huvetib b. Abduluzza, Hakim b. Hazzam, A'la b. Caniye es-Sakfiy, Uyeyne b. Husn, Akra' b. Habis, Malik b. Avf Nusriy, Safvan b. Umeyye ve diğer aşiretlerin ileri gelenlerine kalblerini İslâm'a ısındırmak için kendi paylarından fazla olmak üzere yüzer deve daha verdi. Bunların bütün ihtiyaçlarını yerine getirdi.

O gün mal taksim edilirken Resulullah sınırsız bir cömertlik ve müsamaha ile olgunluk, deneyimlilik ve siyaset içerisinde bulunuyordu. Fakat Resulullah'ın bu davranışı, Ensar'dan bazı müslümanların kendi aralarında, "*Vallahi Resulullah kavmine kavuştu.*" demelerine sebep oldu. Resulullah'ın bu davranışı kendilerine tesir etmişti. Sa'd b. Ubade bu sözü Resulullah'a anlattı. Bunun üzerine Resulullah (sas) ona;

"Ey Sa'd, sen nerdesin?" dedi. Sa'd ise; "*Ben kavimden bir kimseyim*" dedi. Sa'd, kavminin sözünü teyid edince, Resulullah (sas); **"Kavmini bana topla"** dedi. Sa'd, kendi kavmini topladı. Resulullah (sas) onlara şöyle dedi: **"Sizden bana bazı sözler intikal etti. Ey**

insanlar! Ben size gelirken yolunuzu bilmiyordunuz. Allah, size hidayet etmedi mi? Fakir idiniz, sizi zengin kılmadı mı? Birbirinize düşman idiniz, Allah kalplerinizi bir araya getirmede mi?" Bu sözler üzerine Ensar; "Evet, Allah ve Resulü'nden minnet ve fazilet gelmiştir" dedi. Resulullah (sas); **"Vallahi, eğer isteseydiniz şöyle derdiniz : 'Sen bize gelirken herkes seni yalanlıyordu, biz seni tasdik ettik. Güçsüz idin, sana yardım ettik. Kovulmuş ve sürgün edilmiş idin, biz seni barındırdık. Fakirdin, sana yardım ettik.' Ey Ensar topluluğu, herkes koyun ve deve ile evlerine giderlerken siz Allah Resulü ile birlikte evlerinize dönmeyi istemez misiniz? Muhammed'in nefsi elinde**

bulunduran Allah'a yemin ederim ki, eğer hicret olmasaydı ben Ensardan biri olurum. Eğer insanlar bir gurub, Ensar da bir gurub olsalar ben Ensar cemaatine katılırdım. Ey Allahım! Ensar'a, Ensar'ın çocuklarına ve torunlarına merhamet et!" dedi. (Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin, 11305)

Resulullah (sas) daha sözünü bitirmemişti ki, bütün Ensar hümgür hümgür ağlamaya başladı. Akan göz yaşları sakallarını ıslattı. *"Biz, bir kısmet olarak Allah Resulü'ne ve onun taksimine razıyız"* dediler. Sonra herkes kendi yerlerine döndü. Bundan sonra Resulullah ve beraberindekiler, Umre için ihrama girmek üzere Ci'rane'den Mekke'ye doğru yola

çıkıldılar. Umreyi yaptıktan sonra Utab b. Useyd'i Mekke'ye vali tayin etti.

TEBÜK SAVAŞI

Resulullah (sas)'e, Rumların Kuzey Arab beldelerine karşı savaşmak için Mute'de İslâm ordusunun mahirâne geri çekilişini unutturacak büyük bir ordu hazırladığı haberi ulaştı. Bu haber oldukça doğru bir şekilde ulaşmıştı. Resulullah bu kuvvete bizzat kendisinin karşı koymasını kararlaştırdı. Düşmanın müslümanlara karşı savaş ve taarruz ümitlerini kökünden yok edecek bir plan hazırladı. Mevsim yaz sonları ve güz başlarıydı. Yazın en şiddetli sıcağı yaşanıyordu. Medine'den çıkıp Şam'a kadar gitmek uzun bir sıkıntıya katlanmayı gerektiriyordu. Kuvvetli

olmaya, yiyecek ve suya gerek vardı. Bundan dolayı bu hususta halkın görüşünü almak, bunu onlardan gizlememek gerekiyordu. Halka, Rumlara karşı savaşa karar verildiğini açıkca anlatması lazımdı. Ancak bu davranış, Resulullah'ın daha önceki savaşlarda yaptığına uymuyordu. Çünkü, önceleri savaş için gidilecek yön gizli tutuluyordu. Düşmanı şaşırtmak için çoğu kez kasdettiği tarafa ordusuyla başka yoldan yönelirdi. Ta ki, düşman onun takip ettiği yoldan ve plandan haberdar olmasın. Fakat bu sefer Rum sınırlarında Rumlarla savaşmak istediğini ilk gün ve fırsatta ilân etti.

Büyük bir ordu temin etmek ve savaşa hazırlık için bütün kabilelere elçiler

gönderdi. Müslümanların zenginlerine de, daha fazla ordu ve azık temin etmek için, Allah'ın fazlından kendilerine vermiş olduğu maldan infak etmelerini bildirdi. Orduya katılmak için bütün müslümanları teşvik etmeye başladı. Müslümanlar bu davete değişik şekillerde cevap verdiler. Kalbleri hidayet ve nur ile dolmuş olarak İslâm'a yönelenler süratle Allah Resulü'nün davetine hemen icabet ettiler. Bunlardan bir kısmı üzerine binecek bir hayvan dahi bulamıyacak kadar fakir, bir kısmı Allah yolunda isteyerek bütün malını ortaya koyabilecek kadar samimi zenginlerdi. Bunlar, Allah yolunda şehid olmayı büyük bir şevk ile isteyerek nefislerini ortaya koydular. Fakat hem istereyerek hem de çekinerek İslâm'a

girenler yani savaş ganimetini isteyerek müslümanların da gücünden çekindiklerinden dolayı İslâm'ı kabul edenler ise, işi ağırdan aldılar. Özürler beyan edip kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar. Kendilerini yakıcı mevsimde uzak savaşa çağırıldığı için bu davetle alay etmeye başladılar. Bunlar, münafık olanlardı. Birbirlerine, "Bu sıcakta sefere çıkmayın" diyorlardı. Bunun üzerine Allahu Teâlâ şu ayeti indirdi:

"Bu sıcakta sefere çıkmayın, dediler. De ki; Cehennem ateş i daha sıcaktır, eğer kavrayabilseler. Artık onlar kazandıklarının bir cezası olarak az gülsünler çok ağlasınlar." (Tevbe 81-82)

Resulullah (sas), Beni Seleme kabilesinden olan Cedd b. Kays'e şöyle dedi:

"Beni Asfer ile (Rumlar) cihada çıkmak ister misin?" Cedd, *"Ya Resulullah, bu hususta bana izin ver, beni fitneye düşürme. Kadınlara olan fazla düşkünlüğümü benim kavmim de bilir. Beni Asfer kadınlarını gördüğüm zaman onlara karşı sabrımın taşacağından korkarım"* dedi. Resulullah ondan yüz çevirdi. Bunun üzerine bu adam hakkında şu ayet indi:

"Onlardan bir kısmı bana izin ver ve beni fitneye düşürme der. Dikkat edin, zaten onlar fitneye düşmüşlerdir. Cehennem, kâfirleri çepeçevre kuşatmıştır." (Tevbe 49)

Münafıklar, sadece savaşa gitmeyi ağırdan almalarının ötesinde halkın savaştan geri kalmaları için propagandalara giriştiler. Resulullah, bu durum karşısında onlara karşı şiddet kullanmayı uygun gördü. Bu sırada bir gurub insanın halkı savaşa gitmekten alıkoymak için Yahudi olan Süveylim'in evinde toplandıkları haberi Peygamber'e ulaştı. Orada halkın savaş hakkındaki morallerini bozuyor ve geri kalmalarına uğraşıyorlardı. Bu haber üzerine Resulullah (sas), bir gurub ashabı ile birlikte Talha b. Ubeydullah'ı göndererek Süveylim'in evini yaktılar. Onlardan birinin damdan düşerek ayağı kırıldı. Diğerleri canlarını ateşten zor kurtararak kaçtılar.

Bu olay, bir daha böyle bir işe cüret etmek isteyenlere büyük bir ders olmuştu. Ordunun hazırlanmasında Resulullah'ın takip ettiği şiddetin etkisi oldu. Müslümanlardan otuzbin kişilik bir ordu hazırlandı. Bu orduya "**Usre Ordusu**" (Zorluk Ordusu) denildi. Yazın en sıcak gününde Medine'den bir hayli uzakta büyük bir düşman ordusu ile karşılaşılacağı için buna "**Zorluk Ordusu**" denmiştir. Böylesi bir orduyu donatmanın büyük harcamaları gerektirdiği de gerçektir. Ordu toplandı. Ebu Bekir, imam olup halka namazı kıldırdıktan sonra Resul (sas)'in kendisinin bulunmadığı zaman Medine'yi idare etme işini düzenleyip dönmesini beklemeye koyuldular.

Resulullah (sas), Medine'yi idare etmek üzere yerine Muhammed b. Mesleme'yi tayin etti. Ali (ra)'a ehli beytine bakmak üzere onların arasında kalmayı emretti. Uygun gördüğü emirleri verdikten, gerekli tedbirleri aldıktan sonra komutasını icra etmek üzere orduya döndü. Emir vererek orduyu hareket ettirdi. Tozlar kalkıyor, atlar kışniyordu. Ordu Medine halkının önünden geçerken kadınlar evlerin damlarına çıkmış Sahra'yı yırtarcasına Şam tarafına yönelmiş, Allah yolunda ölümü hor gören orduyu müşahade ediyorlardı. İslâm ordusunun önünde 10.000 atlısıyla düşman beldelerine doğru hareket ediş manzarası, ordudan geri kalmak isteyen birçoğunun gelip katılmalarını sağladı.

Ordu, Tebük'e doğru yola çıktı. Rum ordusu orada karargahını kurmuş, müslümanlar ile savaş hazırlığı yapıyordu. İslâm ordusunun durumu, gücü ve sayısının çokluğundan haberdar olan Rum ordusu, müslümanların Mute'deki savaşını, bu güç ve sayıya sahip olmadığı halde haiz oldukları cesareti hatırladılar. Resul (sas)'in, bu ordunun başında bulunmuş olması, onları büsbütün korkutmuştu. Bundan dolayı emniyetlerini garantiye almak için Rum ordusu; Sahra tarafındaki bütün Şam hudutlarını terk ettiği gibi Tebük'ü de terk edip Şam'ın içerisine doğru çekilmeyi planladı. Resulullah, Rum ordusunun içeriye doğru çekildiğini, onların kapıldığı korkuyu öğrenince Tebük'e kadar yürüdü. Tebük'ü

fethedip orada karargahını kurdu. Bu sırada Şam beldeleri içerisinde bulunan Rum kuvvetlerini takip etmeyi gerekli görmedi.

Resulullah, bu mınıtkada kendisiyle karşılaşacak kimseleri bekleyerek bir ay kadar bir zaman kaldı. Rum İmparatorluğuna tabi olan kabile ve şehir emirlerine mektublar gönderdi. Eyle sahibi Reume oğlu Yahanna'ya, Cerba halkına ve Ezrah halkına müslüman olmak veya savaş hususunda bir tercih yapmayı ihtiva eden mektublar gönderdi. Kendilerine mektublar gönderilenler İslâm'ın otoritesini ve itaatı kabul etmişlerdir. Cizyelerini vermek üzere Peygamber'e gelerek anlaşma akdettiller.

Medine'ye dönen Resulullah, kendisinin Medine'den uzak kalmasını fırsat bilen münafıkların zehirlerini kustuklarını, müslümanlara ihanet etmek için güçlerini bir araya getirdiklerini gördü. Münafıklar Medine'ye bir saat mesafede Zı Evan denilen yerde bir mescid bina ettiler. Allah'ın kelâmını tahrif etmek, bununla mü'minlerin aralarını açmak, onlara zarar verip küfrü yaymak için oraya gidiyorlardı. Mescidi yapan bu cemaat, Tebük savaşından önce Resulullah'ı orada namaz kılmak için davet etmişti. Allah Resulü ise, Tebük'ten dönünceye kadar kendisine mühlet vermelerini istemişti. Tebük'ten dönüp münafıkların bu savaş sırasında döndürdükleri entrikaları öğrenince, mescid hakkındaki ayet de kendisine

vahyedilip onun bir Dırar Mescidi olduğu anlaşılnca, oraya ne için davet edildiğini idrak etti. Bunun için mescidin yıkılmasını emretti. Bu olay, münafıklara pek ağır geldi. Bütün fırsatlarını ve planlarını alt üst eden bu olay, onlara büyük bir darbe oldu. Bu olaydan büyük endişe ve korkuya kapılan münafıklar, köşelerine çekilip bir daha müslümanların aleyhine herhangi bir ayaklanmaya girişme gücünü kaybettiler.

Tebük savaşının bitimiyle, Allah'ın Nizamının hakimiyeti bütün Arab Yarımadası'nda tamamiyle sağlandı. Resulullah (sas) artık oraya vaki olacak bütün tecavüzlerden emin oldu. Artık her taraftan müslümanlıklarını ilân ederek itaatlarını bildiren Arab heyetleri Peygamber'e gelmeye başladılar.

İSLÂM DEVLETİ'NİN ARAP YARIMADASI ÜZERİNDEKİ HAKİMİYETİ

Tebük Savaşıyla Resul (sas) bir taraftan Devletin haricî sınırlarını emniyete alırken, diğer taraftan düşmanlarının kalplerine korku salmıştı. Bundan sonra İslâm Davetini Arap Yarımadası'nın dışına bütün dünyaya götürme planını müslümanlara sundu. Tebük Savaşı sona ererken, Arab Yarımadasının güneyinde Yemen, Hadramut ve Umman gibi yerler müslüman olduklarını ilân etmiş, İslâm Devleti'ne itaat etmeyi kabul etmişlerdi. Hicretin dokuzuncu senesi girerken her taraftan, İslâma girdiklerini ilân eden arka arkaya birçok heyetler geliyordu. Böylece bütün Arap Yarımadası'nda İslâm Devleti'nin egemenliği tamamlanmış ve

Rumlar tarafından yapılacak savaş girişimlerinden emniyet hasıl olmuştu. Geriye şirkleri üzerinde devam eden müşriklerden başka hiç bir kimse kalmadı. Yarımada'nın hepsi Resul (sas)'e itaat etmeyi ve İslâm Devleti'nin hükümlerine boyun eğmeyi kabul ederken, orada hâlâ Allah'tan başkasına ibadet eden müşrikler bulunuyordu. Onlar, kendi hallerine mi bırakılacaklardı? Allah'ın evi, birbirlerine zıt bir takım insanların bir araya gelip, putperestlik, şirk ve İslâmiyet mefhumlarını bir arada yürütüldüğü yer mi olacaktı? Put ve şirki icra eden kâfirler, hâlâ orada faaliyetlerine devam mı edeceklerdi? Allah'ın evi etrafında birbirleriyle çelişkili iki ibadetin bir arada yapılabileceğinin cevazına yer verebilecek

miydi? Bunlardan biri, Kâbe'deki bütün putların yok edilmesi, diğeri ise orada yıkılan putlara ibadet edilmesi... Halbuki bütün Arap Yarımadası'nda şirkin her çeşidinin yok olup ortadan kaldırılması lâzımdı. Bu kâbe ile müşriklerin ilgisini ortadan kaldırmak gerekiyordu. Tebük Savaşı'ndan ve Ebu Bekir'in Hac emiri olarak Mekke'ye gitmesinden sonra, Tevbe Süresi'nin (Beraç) indiğini görüyoruz. Resul (sas) Ali'yi, halka hitab etmek için onlara elçi olarak görevlendirdi.

Ali (ra) gitti. İnsanlar Mina'da toplanınca bir tarafına Ebu Hureyre'yi alan Ali, halka şöyle seslendi:

"Allah ve Resulünden, anlaşma yaptığınız müşriklere bir

ltimatodur.." (*Tevbe 1*) ayetinden Şu ayete kadar okudu:

"Hepinize karşı savaşa girdikleri gibi siz de bütün müşriklere karşı savaş ediniz. Biliniz ki, Allah muttakilerle beraberdir." (*Tevbe 36*)

Bu ayetleri tamamiyle okuyup biraz durduktan sonra halka Şöyle seslendi: "*Ey Nas ! Hiç bir kâfir Cennet'e girmez. Bu seneden sonra hiç bir müşrik Kâbe'yi tavaf etmeyecektir. Kâbe çıplak olarak da tavaf edilmeyecektir. Peygamber'le bir ahdi olanlara ahidleri bitinceye kadar ahidlerindeki maddeler uygulanacaktır.*" diyerek halka bu dört emri ilân ettikten sonra, herkesin kendi memleketlerine dönmeleri için dört ay müddet tanıdı. Bu

dört aydan sonra artık hiçbir müşrik çıplak olarak Kâbe'yi tavaf edemiyecekti. Böylece İslâmî akide esaslarına dayalı İslâm Devleti'nin kurulması ve son Süre olarak inen Tevbe Süresi'yle müşriklere cezanın konulmasıyla Arap Yarımadasında Allah'ın emri tamamlanmış oldu. İslâmî olmayan her fikrin ortadan kaldırılması, İslâm Devleti'nin gücünden başka her gücün bertaraf edilmesi ve İslâm Davetini bütün dünyaya götürme gücünün hazırlanmasıyla cihanşumül İslâm Devleti kurulmuş oldu.

İSLÂM DEVLETİ'NİN TEŞKİLATI

Resul (sas) Medine'ye vardıktan sonra hemen müslümanları yönetmeye, müslümanların işlerini gözetip idare

etmeye başlamış, İslâmî bir toplum meydana getirmiştir. Yahudilerle bir takım anlaşmalara girişmiş, sonra Beni Damra, Beni Mudlic, sonra Kureyş, Eyle, Cerba ve Ezrah gibi kabilelerle anlaşmalar yapmış, Hac etmek için gelecek hiç kimseyi Kâbe'den men etmiyeceğine, haram aylarda hiç bir kimsenin korkmaması gerektiği hususunda insanlara söz vermişti.

Kureyş'e karşı savaşmak için birçok seriyyeler hazırlayarak, Hamza b. Abdulmuttalib, Muhammed b. Ubeyde b. el-Harisi, Sa'ad b. Ebî Vakkas gibi komutanların emrine verdi ve ilgili yerlere gönderdi. Zeyd b. Harise'yi, Cafer b. Ebî Talib'i, Abdullah b. Revaha'yı da Rumlarla savaşmak için göndermişti. Devmet el-

Cendel'de savaşmak için Abdurrahman b. Avf'ı, Ali b. Ebî Talib, Beşir b. Sa'd'ı Pedek'e gönderdi. Eba Seleme b. Abdil Esed'i Necd'in bir bölgesine gönderdi. Zeyd b. Harise'yi Beni Sleyim, Czam, Beni Fezare'nin bulunduğu Vadil Kura'ya, sonra Medyen'e gönderdi. Amr b. el-As'ı Ben-i Uzre arazi önünden olan Zat's Selasil'e gönderdi. Daha bir çok komutanı değişik yerlere gönderdi. Ve kendisi de bir çok önemli gazveye bizzat komuta etti. Bölgelere vali, beldelere de amiller tayin etmişti. Fethedildikten sonra vali olarak Utab b. Useyd'i Mekke'ye tayin etmiş, müslümanlığı kabul ettikten sonra Bazan b. Sasan'ı Yemen'e, Hazrecli Muaz b. Cebel'i de Cened'e vali olarak tayin etmişti. San'a'ya Halid b. Said'i, Hardamut'a Ziyad

b. Lebid b. Sa'lebe el-Ensari'yi, Zebid ve Aden'e Ebu Musa el-Eş'ari'yi amil olarak tayin etti. Umman'a da Amr b. El'as'ı vali tayin etti. Muhacir b. Ebi Umeyye'yi San'a'ya, Adiyy b. Hatem'i Tay'a, A'la b. el-Hadrami'yi Bahreyn'e vali tayin etti. Ebu Dücane'yi de kendisinin amili olarak Medine'ye tayin etti.

Valileri tayin ederken kabiliyet ve becerileri daha iyi olanları, imanı insanların kalbine sokabilecek olanları seçiyor, Allah'a olan bağlılıklarını da araştırıyordu. Hüküm verirken hangi yolu takip edeceklerini de kendilerinden soruyordu. Nitekim, Hazrecli Muaz b. Cebel'i Yemen'e vali olarak gönderirken ona şöyle diyordu:

"Ne ile hükmedeceksin?" Muaz:
"Allah'ın Kitabı'yla." **"Eğer bulamazsan?"**
"Allah Resulü'nün Sünneti'yle" **"Eğer
bulamazsan?"** "Reyimle ictihad ederim."
dedi. Bunun üzerine Resul (sas) şöyle dedi:
**"Allah ve Resulü'nün hoşnud oldukları
şeye, Peygamber'in elçisini muvaffak
kılan Allah'a hamd olsun."**

Eban b. Said'i Bahreyn'e tayin
ederken de şöyle demişti: **"Abdi Kays
Kabilesine hayır tavsiye et ve ileri
gelenlerine ikramda bulun."**

Resulullah (sas), İslâm'ı kabul
edenlerin en seçkin olanlarını vali tayin
ediyor, kabul edenlere Dini telkin
etmelerini, onlardan zekat almalarını
emrediyordu. Birçok yörelerde zekat almayı

valilere havele ediyordu. Halka hayrı müjdelemelerini, onlara Kur'an ve Fıkıh öğretilmelerini emrediyordu. Halka yumuşak davranmalarını, zulme engel olmalarını tavsiye ediyordu. Bir kargaşalık sırasında insanlara, kabile ve aşiretlerini çağırarak yerine ortağı olmayan tek Allah'a dua etmelerini tavsiye ediyordu. Malların beşte birini ve müslümanlara farz olan zekatları almalarını emrediyordu. İhlâslı olarak İslâm'ı kabul eden Yahudi veya Hristiyanları mü'min kabul edip, diğer müslümanlara ait olan görev ve haklardan yararlanmalarını, Hristiyan veya Yahudiliğinde kalanları bundan dolayı zorlamamaları gerektiğini emrediyordu.

Yemen'e Muaz b. Cebel'i gönderirken ona söylediklerinden bir kısmı şudur:

"Sen Kitab ehli olan bir kavme gidiyorsun. Kendilerini ilk davet ettiğin şey Allahu Teâlâ'ya ibadet olsun. Bunu kabul ederlerse Allahu Teâlâ'ın, zenginlerinden alınıp, fakirlerine verilmek üzere zekatı farz kıldığını haber ver. Eğer kabul eder ve itaat ederlerse onlardan al, en iyi mallarını almaktan çekin. Mazlumun duasından sakın. Çünkü onun duasıyla Allah arasında herhangi bir perde yoktur."
(Buhari, K. Tevhid, 6824)

Bazı zamanlarda sadece malî işleri yürütmek üzere bazı kişileri gönderirdi. Her yıl meyvelerini toplamak için Abdullah b. Revaha'yı Hayber Yahudilerine gönderirdi. Yahudiler, Abdullah'ın katı davranışını Resulullah'a şikayet ettiler.

Kadınlarının altınlarından bir altın kolye rüşvet olarak Abdullah'a vermek istediler ve ; *"Bu senin olsun, buna karşılık yükümüzü biraz hafiflet, payımızı artır"* dediler. Abdullah ; *"Ey Yahudiler, bana göre yeryüzünün buğz edilmeye en layık insanlarısınız. Fakat bu beni size zulmetmeye götürmez. Sizin bana taklif ettiğiniz rüşvet haramdır ve biz onu yemeyiz"* dedi. Bunun üzerine Yahudiler; *"İşte bununla yer ve gökler ayakta duruyor"* dediler.

Resulullah, tayin ettiği vali ve amillerin durumunu teftiş ediyor, onlarla ilgili olarak gelen haberleri dinliyordu. Bahreyn'e amil olarak tayin ettiği Ala b. el-Hadremi'yi Abdi Kays Kabilesi'nin şikayeti üzerine azletmişti. Malî işlere tayin ettiği

amillerden hesapları tam olarak alır, gelir-gideri hesablardı. Bir keresinde zekat için bir adamı amil olarak tayin etmişti. Döndüğü zaman adam; *"Bu sizin, bu da bana hediye edilendir"* deyince, Resulullah (sas);

"Ne oluyor, biz bir adamı Allah'ın bize verdiği selahiyet üzere tayin ediyoruz ve bize; Bu size ait olan, bu da bana hediye edilendir, diyor. Eğer o, anasının ve babasının evinde oturmuş olsaydı kendisine hediye verilecek miydi?" dedikten sonra şöyle buyurdu: ***"Ücretini vererek bir işe bir kimseyi tayin edersek, onun fazla olarak aldığı şeyler hiyanettir."***

Yemen halkı, Muaz'ın namazı uzattığını Resulullah'a şikayet edince onu men ederek şöyle demişti: **"Halka imamlık yapan kimse namazı hafif kıldırın."**

Halk arasındaki anlaşmazlıklara bakmak için Resul (sas) tarafından kadılar tayin edilmiştir. Kadı olarak Ali'yi Yemen'e, Abdullah b. Nevfel'i de Medine'ye, Muaz b. Cebel ile Ebu Musa el-Eşari'yi Yemen'e kadı tayin ederken onlara şöyle demişti: **"Siz ne ile hükmedeceksiniz?"** Onlar; *"Eğer Kitab ve sünnet'te hükmü bulamazsak bir hususu başka bir hususa kıyas yaparız. Böylece hakka hangisi daha yakın ise onunla amel ederiz."* dediler. Resulullah (sas) de bunların bu sözlerini tasdik etmişti.

Bu olay, Resulullah'ın kaza (yargı) ve hüküm konusunda kadıları ictihad etmek hususunda serbest bıraktığını gösterir. Sadece, kadıları tayin etmekle yetinmemiş, aynı zamanda Mezalim Mahkemelerine gerekli ilgiyi göstermiştir.

Raşid b. Abdullah'ı hem kaza, hem de Mezalim Mahkemelerine tayin etmiştir. Ona Mezalim'le ilgili hükümlere bakma selahiyetini de vermiştir. Resulullah (sas) halkın işlerini idare ediyordu. Ayrıca bu işleri idare etmek için katipler tayin ederdi. Bunlar daire müdürü mevkiinde idiler. Ali b. Ebî Talib ahidlerin katibi idi. Barış yapıldığında anlaşmaları o yazardı. Haris b. Avf, Rasulullah'ın mührünü taşırdı. Muaykib b. Ebî Fatıma, ganimetler katibiydi. Huzeyfe b. El-Yeman Hicaz

bölgesinde yetişen ve toplanan meyveleri yazmaya memur kılınmıştı. Zubeyr b. el-Avvam zekat ve sadaka mallarını yazıyordu. Muğire b. Sube borç ve muameleleri yazıyordu. Şerhabıl b. Hasne meliklere mektub yazıp gönderme işiyle vazifeli idi. Devleti ilgilendiren her iş için bir katib yani bir maslahat (daire) için bir müdür tayin ediyordu.

Resulullah (sas), ashabıyla çok müşavere ederdi. Rey ve basiret ehliyle müşavere etmekten hiçbir zaman geri durmazdı. Akıl ve fazilet sahibi olarak gördüğü İslâm'ın davetinde büyük gayretlerini gördüğü Ensar'dan yedi, Muhacirlerden de yedi kişiyle müşavere etmekten hiçbir zaman geri kalmazdı. Bunlar; Hamza, Ebu bekir, Cafer, Ömer,

Ali, İbni Mes'ud, Süleyman, Ammar, Huzeyfe, Ebuzer, Mikdad, Bilâl gibi zatlardı. Bunlardan başkalarıyla da istişare ettiği olurdu. Ancak çok kere bunların görüşlerine başvururdu. Bunlar Şura Meclisi mesabesinde idiler. Resulullah (sas) müslüman ve müslüman olmayanlara, arazi ve meyvelere ve hayvanlara birtakım malî yükümlülükler vazetmişti. Bunlar; zekat, öşür, fey (savaşız ganimet), haraç ve cizyeden ibarettir. Ganimetten elde edilen mallar Beytûlmâl'e aittir. Zekat, Kur'an'da zikredilen sekiz sınıfa dağıtılırdı. Bunlardan başkalarına verilmezdi. Zekat geliri ile herhangi bir devlet işi görülmezdi. Halkın işlerine ganimet, haraç, cizye ve fey denilen vergilerden harcanırdı. Bu kaynaklar, devletin idaresi ve ordu

donatımına kâfi geliyordu. Devlet, bu gelirlerden başka herhangi bir malî kaynağa ihtiyaç hissetmezdi.

İslâmî Devlet'in teşkilatını bizzat Resulullah (sas) kurdu ve hayatta iken onu tamamladı. Devlet; bir başkan, onun muavinleri, valiler, kadılar, ordu, daire ve müdürler ve Şura Meclisi gibi ünitelerden meydana gelmişti. Devlet'in, bu şekilde kurulması ve işleyişi icmalî olarak tevatürle sabit olduğu için uyulması vacib yoldur. Resulullah (sas) Medine'ye vardığından vefatına kadar Devlet işlerini kendisi yürüttü. Ebu Bekir ve Ömer onun muavinleriydiler. Onun vefatından sonra yalnız devletin risalet ve nübüvvetle değil, riyasetinde Peygamber'e Halife olacak bir Devlet reisinin ikâmesinde sahabe icma

etmiştir. Çünkü, risalet ve nübüvvet onunla sona ermiştir. Böylece Resul (sas) hayatta iken devlet teşkilatını tamamıyla kurmuş, yönetim şeklini ve devlet teşkilatının biçimini açık ve bilinir halde geriden geleceklere terketmiştir.

İSLÂM DEVLETİ KARŞISINDA YAHUDİLERİN TUTUMU

Resulullah (sas)'in karşısında Yahudilerin herhangi bir güçleri yoktu. Genel anlamıyla ona karşı koyabilecek kuvvet olarak Arapları, özel anlamıyla da Kureyş'i görebiliyoruz. Bunun için Peygamber, Yahudileri itaata mecbur eden ve karşı çıkmalarını yasaklayan bir takım anlaşmalar yapmıştır. Bu anlaşmalara rağmen İslâm Devleti'nin büyüdüğünü,

müslümanların otoritesinin yayıldığını gören yahudiler, söz ve dedikodular ile müslümanlara hücum etmeye başladılar. Bedir Savaşı'nda müslümanlar muzaffer olunca, Yahudiler bu zaferin kendi aleyhlerinde bir tehlike arzettiğini hissettiler. Zaman zaman müslümanlara dil uzatıyor ve Peygamber'in aleyhinde komplolar düzenliyorlardı. Yahudiler ile ilgili haberler Resulullah ve müslümanlara ulaşıyor. Birbirlerine karşı kin ve öfke ile doluyorlardı. Yekdiğerinin aleyhine gelecek felâketler bekliyorlardı. Hergün Yahudi hayasızlığı biraz daha artıyordu. Amr b. Avf'ın oğullarından olan Ebu Afak, Muhammed ve müslümanları yeren şiirler söylüyordu. Mervan kızı Asma', İslâm'a hakaret, Resulullah'a de eziyetler ediyor,

halkı bu konuda teşvik ediyordu. Ka'b b. El-Eşref müslüman kadınlara mahrem şiirler söylüyordu. Mekke'ye gidip orada Muhammed'e karşı halkı teşvik eden şiirler de söylüyordu.

Müslümanlar buna karşı sabredemeyip onları öldürdüler. Ancak böylece Yahudiler biraz olsun çekindiler. Fakat korkmalarına rağmen fırsat buldukça işkenceleri daha da şiddetlendirdiler. Peygamber, müslümanlara eziyet etmekten vaz geçmelerini, anlaşmalara riayet etmelerini, aksi halde Kureyş'e yaptıklarının kendilerine de yapılacağını Yahudilere söylediği zaman onlar; tehditleri hafife alarak ona şu cevapla karşı koydular: *"Ey Muhammed, sen savaş ilmini bilmeyen bir*

kavimle karşılaştın, onların bu bilgisizliklerini fırsat bilip mağlup ettin. Vallahi sen eğer bizimle savaşırsan bizim kim olduğumuzu öğrenirsin." Bu sözlerinden sonra onlarla savaşmaktan başka hiç bir çare kalmadı.

Müslümanlar Beni Kaynuka kabilesini kendi evlerinde onbeş gün muhasara ettiler. Bu esnada hiç bir kimse evlerinden çıkmadığı gibi onlara kimse yiyecek de götürmedi. Bu durum karşısında onlar Resulullah'a teslim olup, onun vereceği hükme razı olmaktan başka bir yol bulamadılar. Sonra toptan Medine'den çıkarılıp sürgün edilmeleri fırsatı kendilerine verildi ve Medine'den çıkarıldılar. Medine'den çıkan Yahudiler Vadil Kura denilen yere gidip orada bir

zaman kaldılar. Buradan da yanlarına eşyalarını alarak Şam tarafına doğru gittiler. Şam sınırına yakın Ez'ru'at'a yerleştiler.

Medine'den sürgün edilmeleriyle Yahudilerin gücü zayıfladı. Müslümanlara boyun eğmeyi kabul ettiler. Bu da müslümanların gücünden korktukları için olmuştur. Fırsat düştüğü zaman tekrar ikinci defa hareket edeceklerdi. Nitekim müslümanlar Uhud'da mağlup olunca yahudilerin kalplerinde sakladıkları kinleri kabardı. Bu sefer Peygamber'i öldürmek için komplo hazırladılar. Allah Resulü bunların bu niyetlerini biliyordu. Niyetlerini ortaya çıkarmak için onlara biraz daha mühlet vermeyi uygun gördü. Kendisi ve aralarında Ebu Bekir, Ömer ve

Ali'nin bulunduğu müslümanların ileri gelenlerinden on kişiyle Beni Nadir yurduna gittiler. Onlara karşı güzel davandılar. Bir kısımlarıyla görüştüğü bir sırada, bir kısmının bir takım faaliyetler içerisinde olduklarını anladı. Onlardan biri bir tarafa, diğeri Peygamber'in bulunduğu ve sırtını dayadığı duvarın arkasına gitti. Bunların bu hareketleri Resulullah'ı kuşkuya sevketti. Onların bir komplo içerisinde oldukları haberi de kendisine ulaşınca bu kuşku büsbütün arttı. Bunun üzerine Resulullah (sas) az sonra yerini ve ashabını terkedip oradan ayrıldılar. Ashab, onun bazı işleri görmek için kalktığını zannetti. Bu sırada Yahudilerin planları boşa çıktı ve ne yapacaklarını şaşırdılar. Bu defa, müslümanları razı etmeye

uğraştılar. Ashab onun geri gelmediğini gördü ve aramaya koyuldular. Arama sonucu onu mescidde buldular.

Resulullah (sas), Yahudilerin oyununu onlara anlattı. Beni Nadir kabilesinin ülkelerini bırakmaları için Muhammed b. Mesleme'yi gönderdi. Onlara on gün mühlet verdi. Sonra Beni Nadir'i muhasaraya aldı ve onları oradan çıkardı. Böylece Beni Nadir, yurtlarını bırakıp çıktılar. Onlardan bir kısmı Hayber'e indi. Bir kısmı ise Şam'a yakın Ezruat'a gidip yerleştiler. Bununla Medine, Yahudi fitnesinden temizlenmiş oldu.

Medine'de kendi ahidlerini bozmayan Beni Kureyza Yahudilerinden başka hiç bir kimse kalmadı. Bundan dolayı Resulullah,

onlara herhangi bir taarruzda bulunmadı. Beni Kaynuka ve Beni Nadir'in başına gelenleri de görünce sevgi gösterilerinde bulundular. Ancak bu sevgi, müslümanların gücünden korktukları için zoraki bir sevgi idi. Kendilerine fırsat düştüğü, müslümanları ortadan kaldırmak için çeşitli kabilelerden müteşekkil bir ordunun meydana getirildiğini gördükleri zaman, Beni Kureyza Huyey b. Ahtab'ın sözünü dinleyip ahidlerini bozmuşlar ve müslümanları imha hazırlıklarına girişmişlerdi. Çirkin bir şekilde ahidlerini bozarak emânete hiyanetlerini izhâr ettiler. Onun için kabilelerin (Ahzab) gidişlerinden hemen sonra Resulullah ve müslümanlar Beni Kureyza'ya gidip onları onbeş gece ablukaya aldılar. Yahudiler bu onbeş gün

müddetince dışarı çıkmaya cesaret edemediler. Barındıkları kalelerin kendilerine fayda vermiyeceğini anlayınca, durumlarını görüşmek üzere kendilerine Ebu Lübabe'yi göndermesi için Resulullah (sas)'e haber gönderdiler. Ebu Lübabe, müttefikleri bulunan Evs Kabilesinden idi. Ebu Lebabe'nin geldiğini gören Beni Kureyza'lıların erkekleri onu karşıladılar. Kadın ve çocuklar da onu ağlayarak, feryad ve figan ederek karşıladılar. Ebu Lebabe bu duruma acıdı. Beni Kureyza; *"Ey Ebu Lübabe! Muhammed'in hükmünü kabul edelim mi?"* dediler. Ebu Lübabe Eliyle boğazını işaret ederek; *"Evet kabul edin. Çünkü, eğer kabul etmezseniz hepinizi kılıçtan geçirir"* dedi.

Ebu Lübage oradan ayrılınca Ka'b b. Esed bazı teklif ve görüşler getirdi. Fakat onlar bunu kabul etmediler. Bunun üzerine Ka'b; *"Artık Muhammed'in vereceği hükmü kabul etmenizden başka hiç bir çareniz yoktur"* dedi. Bunun üzerine Beni Kureyza sahip oldukları mal ve mülkü arkalarında bırakarak Ezruat'a çıkıp gitmek istediklerini Resulullah'a bildirdiler. Fakat Resulullah (sas), bu tekliflerini kabul etmeyerek vereceği hükmü kabul etmelerini emretti. Bu defa şefaatçi olarak Evs Kabilesini araya koydular. Resulullah (sas);

"Ey Evs Kabilesi! Benim ile müttefikiniz arasında hakem olmak üzere sizden birinin hakemliğine razı olur musunuz?" dedi. Evs; *"Oluruz"*

dediler. Resulullah; **"O halde işte Sa'ad b. Muaz"** dedi.

Yahudiler Sa'd b. Muaz'ı seçtiler. Her iki tarafın onun vereceği hükme razı olacaklarına dair anlaşma yapıldı. Sa'd b. Muaz'a güven muamelesi bittikten sonra, Sa'd; Beni Kureyza'nın silahlarını bırakıp dışarı çıkmalarını emretti. Silahlarını bırakıp dışarı çıkınca Sa'd, eli silah tutanların öldürölmeleri, mallarının taksim edilip, kadın ve çocukların mülk edinmelerine hükmetti. Sa'd'ın bu hükmünü işiten Resulullah (sas) şöyle dedi:

"Sen onlar hakkında Allah'ın yedi kat gök üstündeki hükmüne uygun hüküm verdin."

Sonra Medine sokaklarına çıkma emrini verdi. Hendek kazılmasını emretti. Kazılan bu hendeklere boynu vurulan Yahudiler defnedildiler. Resulullah, Beni Kureyza'nın mallarının, kadın ve çocuklarının beşte biri çıkarıldıktan sonra geriye kalan ganimetleri müslümanlara taksim etti. Bir kısım ganimet ile de müslümanların savaş gücünü artırmak için silah ve at almak üzere Sa'd b. Zeyd el-Ensari'yi Necd'e gönderdi.

Böylece Beni Kureyza'nın işi bitirilmiş oldu. Fakat daha işi bitmeyen Hayber Yahudileri en güçlü olanlarıydı. Resul (sas) ile herhangi bir ittifak yapmamış bulunan bu Yahudiler, Hudeybiye anlaşmasından önce Resulullah'a karşı Kureyş ile beraber hareket ediyordu. İslâm Devleti açısından

onun varlığı bir tehlike arz ediyordu. Hudeybiye anlaşması tamamlanırken Resul (sas), Hayber'e kesin bir darbe vurma hazırlığına girişti. Hayber savaşına hazırlık için halka emir verdi. 100 süvariyle birlikte 1600 kişilik bir ordu Hayber'e yürüdü. Hepsi Allah'ın yardımına güveniyorlardı. Tam bir hazırlık içerisinde Hayber'e gidip, kalelerin önünde durdular.

Yahudiler aralarında müşavere ettiler. Selam b. Mişkem'in tavsiyesine göre; mal ve ailelerini Vatih ve Selalim kalelerine, yiyeceklerini de Naim kalesine koydular. Eli silah tutan ve savaşa girebilenler ise Netah kalesine girdiler. Onlarla birlikte kaleye giren Selam b. Mişkem, onları savaşa teşvik ediyordu.

Savaşçıların içinde bulunduğu Netah kalesinin etrafında iki ordu birbiriyle karşılaştı. Şiddetli bir çarpışma başladı. O gün müslümanların yaralı sayısının elliye ulaştığı söylenir. Selam b. Mişkem de öldürölmüştü. Yahudi ordusu komutanlığına Haris b. Ebi Zeyneb geçti. Yiyeceklerin bulunduğu Naim kalesinden çıkıp müslümanların çadırlarına hücum etmek istedi. Fakat Beni Harec bu hareketi püskürttü. Kaleye geri dönmek mecburiyetinde bırakıldı. Müslümanlar kaleyi Yahudilerin üzerine daralttılar. Yahudiler kaleyi can pahasına savunuyorlardı. Günler birbirini kovalıyordu. Resulullah Ebu Bekir'i Naim kalesinin açılmasını temin için gönderdi. Fakat onlar onunla savaşa durunca geri

dönmek mecburiyetinde bırakıldı. İkinci gün Ömer'i gönderdi. O da Ebu Bekir'in akibetine uğradı. Allah Rasulü (sas) şöyle dedi:

“Yarın bu sancağı Allah’ını ve Rasulü’nü seven, Allah ve Rasulü’nün de kendisini sevdiği ve savaştan geri dönmeyen birisine vereceğim. Allah onun eliyle fethi nasib edecek.” Sonra Ali b. Ebî Talib’i çağırdı ve ona; ***"Bu sancağı al ve Allah sana fethi verinceye kadar yürü"*** dedi.

Ali, eline sancağı aldı ve yürüdü. Kaleye yaklaşınca çarpışma başladı. Saldırıya geçen bir Yahudi Ali'nin elinden kalkanını düşürdü. Ali (ra) o sırada kalenin yanında bulunan bir kapıyı kendisine

kalkan olarak kullandı. Kale fethedilinceye kadar bu kapıyı kalkan olarak kullandı. Sonra o kapıyı, müslümanların üzerinde geçeceği bir köprü yaptı. Naim kalesinden sonra, diğer kaleler teker teker müslümanlar tarafından fethedildiler. En son kale olan Vatih ve Selalim kalelerine sıra geldiğinde, Yahudilerin kalplerini ümitsizlik kaplamaya başladı. Kanlarını ve canlarını bağışlamak üzere Resulullah ile anlaşma teklifini yaptılar. Resulullah (sas), fetih hükmüne göre meyvelerinin yarısını kendilerine bırakıp yarısını da devlete vermek ve arazilerini oturmak üzere kendilerine bıraktı.

Böylece Hayber de İslâmî otoriteye boyun eğmiş oldu. Hayber'in başına gelenleri işitince Fedek Yahudilerinin

kalplerini korku sardı. Savaş yapmamak üzere mallarının yarısına karşılık anlaşma yaptılar. Resulullah Vadikura yolu ile savaşız ve kıtalsız olarak Teyma Yahudilerine de cizyeyi kabul ettirdi.

Böylece bütün Yahudiler Resulullah'ın otoritesini kabul etmiş ve kendilerinin sahip oldukları otoriteleri sona ermiş oldu. Resul (sas), Arap Yarımadasında kendisini emniyete almış ve otoritesi her türlü emniyete erişmiş olarak yerleşmiş oldu.

İSLÂM DEVLETİ'NİN SÜREKLİLİĞİ

Resulullah (sas)'in vefatından sonra ashab, devlet başkanlığı için bir halifeye **biat** etmek amacıyla toplandı. Hicrî 1342,

Miladî 1924 senesine kadar müslümanlar, devleti idare etmek için reis/başkan seçiyorlardı. Buna; **halife, emir el-mü'minin** veya **imam** adını veriyorlardı. **Biat** olmadan hiç bir şahıs halife olamazdı. İslâmî Devlet uzun tarihi boyunca son halifeye kadar devam etti. Yani bu şekilde İslâmî Devletin sonuna kadar hiç bir şahıs, biat olmadan halife olamadı. Ancak biatın yapılış şekilleri çeşitli olabilir. Direkt olarak halifeye biat olunur, o da akrabası olmayan birine veya oğluna, yahut akrabasından birine vasiyette bulunurdu. Akrabasından birden fazla kişilere vasiyette bulunurdu. Fakat bu vasiyet yalnız başına onu halife kılmaya yetmeyip, Hilâfet'e geçeceği zaman biat alırdı. Biat olmadan devlet başkanlığına geçen hiç bir

halife yoktur. Biat alınışı çeşitli yollarla olabilir.

A- Ehli hal ve akd'tan alınan biat,

B- Doğrudan doğruya halktan alınan biat,

C- Şeyh'ul İslâm'dan alınan biat,

D- Bazen de biat kötü şekillerde alınır. Bu yine de biattır.

Fakat Hilâfet, velayet-i ahd/veliahdlık değildi. Her halife kendisine bir takım yardımcılar tayin ederdi. Bazı asırlarda bunlara vezir denirdi. Vezir, yardımcı demektir. Vali, Başkadı, Ordu Komutanları ve Genel Müdürleri halife tayin ederdi. Bütün asırlarda devlet bu şekilde devam

etmişti. İslâmî Devlet kendi varlığını, Osmanlı Devleti'nin ortadan kaldırılması ve İslâm dünyasının emperyalist kâfirler tarafından birkaç devletçiğe taksim edilmesine kadar devam ettirdi.

Çeşitli asırlarda İslâm Devleti bünyesinde birkaç tane dahili olay vukuu bulmuştur. Bu olayların meydana gelişi gayri İslâmî sebeblerden kaynaklanmıyordu. Bu, olayların vukuu sırasında tatbik edilecek çareye ait İslâmî anlayış farklılığından kaynaklanıyordu. Çareyi kendi anlayışlarına göre değerlendiren bu kimseler, anlayışlarına göre ve ona uygun olacak biçimde bu olaylara çözüm getirmeye kalktılar. Onların hepsi, vukua gelen olayın çözümüne değişik yollar ile yaklaşan müctehid

kimselerdi. Bu çözüm yollarının hepsi de İslâmî idi. Bundan dolayı biz, ihtilafı merkeze göre değil, halifenin şahsına dair bir hadise olarak görüyoruz. Yine biz, ihtilafı iktidarın şekli üzerine değil, iktidarda bulunacak şahsın üzerine görüyoruz. İhtilaf, usul ve temel çizgilerde değil, fûruat ve tafsilata inhisar etmiştir. Hiçbir müslüman Kitap ve Sünnet hakkında herhangi bir ihtilafa düşmemiştir.

Müslümanların ihtilafı, Kitap ve Sünnet'i anlamada olmuştur. Onlar, Halifenin nasbında değil, kimin halife olacağı hususta ihtilaf etmişlerdir. Evet müslümanlar, İslâm'ın bütününe tatbik etmenin vacib oluşunda ve onu bütün dünyaya tebliğ edip, bu esasa göre Allah'ın

hükümlerini yerine getirmek hususlarında herhangi bir ihtilafa düşmemişlerdir. Bazı müslümanlar yanlış anlayıştan dolayı, İslâm'ın bazı hükümlerinin tatbikatını kötü yaptıkları gibi, bir kısmı da kasten kötü tatbik etmiş olabilir. Ancak bu her iki gurupta İslâm'dan başka herhangi bir şeyi tatbik etmiyordu. Bütün müslümanlar, başka devlet, halk ve ümmetlerle olan ilişkilerini İslâm'ın esasına ve onun bütün dünyaya götürülmesine göre ikâme ediyorlardı. Onun için dahili ihtilaflar, fetihlerin devamına bir engel teşkil etmediği gibi, İslâm'ın yayılmasını da durdurmamıştır. İslâm Devleti'nin fetihleri, Hicrî onbirinci/ Miladî onyedinci asra kadarki zaman çizgisi boyunca devam etmiştir. İran, Hindistan İslâm Devleti'nin

sınırları içindeydi. Çin ve Rusya'ya kadar Kafkaslar ve Maverâünnehir'de doğuda Kazvin'e, Şam, Mısır, Kuzey Afrika'dan Batıda İspanya'ya uzandı. Anadolu, Balkanlar Avrupa'nın güneyi ve doğusundan Karadeniz kuzeyindeki bütün kavimler ile Ukranya güneyi İslâm'ı kabul etmişlerdir.

İslâm orduları Avusturya'da Viyana sınırlarına kadar gittiler. Tarih boyunca İslâm ordusu gerileme devrine kadar hiç bir fetihten geri kalmamıştır. İslâmî anlayıştaki zaaf İslâm'ın tatbikatını güç duruma düşürdü. Bunun neticesi olarak İslâm'a aykırı görmediği başka nizamlardan meded beklemeye başladığı için sonunda yok olup gitti.

İslâm Devleti'nin seyri, güçlü olan fikir yapısı, icad ve ictihad etme kuvvetliliği ile birlikte devam etmiştir. Birinci asırdan itibaren fetihler başlamış ve ictihad olabildiğine genişlemişti. Fethedilen ülkelerde yeni yeni problemlerle karşılaşılıyor, bunlar için çözümler istinbat ediliyordu. İran, Irak, Şam, Mısır, İspanya, Hindistan, Kafkas ve diğer ülkelerde vukuu bulan yeni meselelere şerî hükümleri tatbik zorunlu idi. İstinbatın doğruluğu, icad ve ictihadın gücünün varlığı neticesinde fethedilen bu ülkeler, az sonra İslâm'ın çatısı altında toplanmaya başladılar. Çünkü, İslâm kesin olarak sahih bir nizamdır. Tatbikat ve hükümlerinin sahih bir anlayış içerisinde talimi ise insanların onu aydınlık bir nizam

olarak görmesine sevkeder. Hicrî beşinci, Miladî onbirinci asra kadar bu icad ve ictihad ile istinbat gücü devam etti. Bu tarihten itibaren icad ruhu zayıflamaya, ictihad ise azalmaya başladı. Bu ise devlet gücünün zayıflamasına sebep oldu.

Sonra Haçlı seferleri ve savaşları başlayınca, müslümanların zaferiyle sonuçlanan bu savaşlar, onları oldukça meşgul etti. Daha sonra gelen Memlukiler ictihad yapamadıkları gibi, düşünceye de pek ehemmiyet vermiyorlardı. Bunun sonucu olarak fikrî zaafiyet daha da fazlalaştı. Onun arkasından siyasî zaafiyet meydana çıkmıştır. Tatar (Moğol) istilasına ise işi daha da kötüye sevketti. Bunların İslâmî kitapları Dicle nehrine atmaları ve düşünce servetini yok etmeleri bu işin

sonunu getirdi. Düşünce planındaki zaafiyet, ictihadı durdurdu. Yeni çıkan meselenin araştırılması, fetva vermek ve nassları yorumlamakla sınırlı kaldı. Bunun ardından devlette fikrî kapasite seviyesinin düşüşü, siyasî seviyenin düşüşüne sebep oldu. Daha sonra gelen Osmanlılar, İslâm Devleti'ndeki yönetimi ellerine aldılar ve işin ağırlık noktasını askerî güç ve fetihlere verdiler. İstanbul ve Balkanları fethederek Avrupaya ayak bastılar. Bu, onları dünyada tek devlet haline getirdi. Fakat buna karşılık fikrî seviye, arzu edilen boyutlara ulaşmadı. Askerî kuvvet ise fikrî dayanağı olmayan bir sıçrayıştan başka bir şeye yaramadı. Fikrî dayanağı olmayan bu kuvvet, yavaş yavaş İslâmî beldelerden çekildi ve neticede ortadan kalktı. Fakat bu

kuvvet hangi durumda olursa olsun İslâmî Daveti yüklenmiş ve İslâm'ı yaymıştır. Fethedilen ülkelerde yaşayan milyonlarca insan, İslâm'a girdi ve halâ da müslümandırlar.

Evet, İslâm'ın anlayışındaki çeşitli görüşlerin ortaya çıkması, halifenin iktisad ve benzeri bazı hususlarda belli hükümleri devlet fikri olarak kabul edip diğer hususlarda muayyen hükümleri resmî görüş olarak benimsememiş olması, bazı halife ve valilerin yönetimi devletin birliğine ve kuvvetine tesir edecek şekilde yürütmelerine sebep oldu. Bu, devletin varlığına tesir etmemiş olmasına rağmen birliğine ve kuvvetine tesir etmiştir. Valilere genel yetkilerin, halife vekili kabul edilerek kendilerine geniş yetkilerin verilmiş olması,

onlarda egemen olma hislerini tahrik etmeye sebep olmuştur. Yönetimde adeta bağımsız hale gelmişlerdi. Halifeye biat, minberlerde ona dua etmek, onun adına para basmak gibi şekli bir takım işlerle sınırlı kalarak yönetim işini kendi ellerinde bulundurdular. Bu tatbikat onların yönetimlerini müstakil/bağımsız devletler gibi yaptı. Hamdanî ve Selçukluların yönetimi bunun gibi örneklerle doludur. Valilere verilen genel yetki, halifeler kuvvetli olduğu zamanlarda devletin birliğine menfi yönden tesir etmemiştir. Mısır'da Amr b. el-As'ın, Şam'da Ebu Süfyan oğlu Muaviye'nin sahip oldukları yetki geneldi. Bununla beraber halifenin izini takip ediyorlardı. Fakat halifeler zayıf olduklarında valilere bu genel yetkiyi kabul

ettikleri zamanlarda yönettikleri yerlerde bunun olumsuz neticeleri kendisini göstermeye başlamıştır. Bütün bunlara rağmen Devlet, kendi birliğini devam ettirdi. Yine halife istediği valiyi tayin, istediğini azledebiliyordu. Valilerin gücü ne olursa olsun halifeyi kabul etmeme cüretini gösteremezlerdi. İslâm Devleti hiç bir zaman federel bir devlet haline gelmiş değildir. Valilerin bağımsız oldukları zamanlarda bile İslâm Devleti böyle bir duruma düşmedi. İslâm Devleti tek bir halifenin yönetim altında tek bir devlet iken devletin her türlü ünitesinde, merkezde, valiliklerde, şehir ve köylerde halife tek yetki sahibi idi.

Endülüs'teki durum ile Mısır'da meydana çıkan Fatîmilerin hilâfetine

gelince; bunların durumu, valilerin durumundan farklıdır. Endülüs'te valiler yönetime el koymuş orayı bağımsız bir devlet haline getirmişlerdir. Orada hiç bir valiye müslümanların halifesi olarak biat edilmiş değildir. Daha sonra oradaki valiye bütün müslümanların halifesi değil, bulunduğu vilayetin halifesi adı verilmiştir. Umumî olarak müslümanların halifesi, kendisine ait yetkisiyle tek olarak varlığını sürdürmüştür. Endülüs yönetimine halifenin yönetimi haricinde bir vilayet nazarıyla bakılmıştır. Osmanlı Devleti zamanında İran'ın durumu da böyle idi. İran'da da ikinci bir halife yoktu. Orada halifenin yönetimi dışında bir yönetim var idi.

Fatimî devletine gelince; onu İsmailiyye fırkası kurmuştur ki, bu kafir olan fırkalardandır. Onun için onların devletine İslâmî bir devlet ya da İslâmî Hilâfet olarak itibar edilmez. Abbasi Hilâfeti'nin varlığıyla birlikte bu devletin varlığı Hilâfet'in birden fazla olduğu anlamını taşımaz. Çünkü o şer'î bir hilâfet değildir. O ancak bu batınî fırkanın, batıl hükümlerine göre hükmetmek üzere İslâm Devleti'ne karşı giriştikleri bir inkilab girişimidir.

Binaenaleyh, İslâmî Devlet bütün bu girişimlere rağmen parçalanmadan, bir kaç parça devlete bölünmeden, yönetim hususunda tek bir devlet olarak varlığını sürdürmüştür. Bütün bu çabalar idare ve hüküm ile ilgili işlere ait İslâm'ın muayyen

bir anlayışını yerine getirmek için yönetimi ele geçirmeye ulaşmak için ortaya konan gayretlerdir. Bu çabalar sona erdikten sonra Hilâfet, tek olarak sahnesinde yerini almıştır. Çeşitli fikir ayrılıklarına rağmen İslâm Devleti'nin sınırları içerisinde, doğudan batıya İslâm'ın hakim olduğu bütün yer parçalarında herhangi bir müslüman, kendisinden pasaport ve geçiş vizeleri sorulmaksızın istediği beldeye geçebiliyordu. Bu da İslâm Devleti'nin tek oluşuna bir delildi. Çünkü, İslâm'ın bütün beldeleri tek bir belde hükmündedir. İşte böylece İslâm Devleti bütün müslümanları bir araya getiriyordu. Bu devlet, emperyalist kâfirlerin 1924 yılında, Kemal Atatürk'ün eliyle İslâmî Hilâfet'i ortadan kaldırmasına kadar İslâm niteliğini

muhafaza ederek çeşitli asırlarda güçlülüğünü ve İslâm Devleti vasfını devam ettirmişti.

İSLÂM DEVLETİ'NİN İÇ SİYASETİ

İslâm Devleti'nin iç siyaseti, içerde İslâmî hükümleri tatbik etmekten ibarettir. İslâm Devleti sultasına boyun bükten beldelerde İslâm'ın hükümlerini tatbik ederdi. Muamelatı düzenler, hadları ikâme eder, cezaları infaz eder, ahlâkı korur, ibadet ve dinin korunmasını gerektirdiği şeylerin ikâmesini garanti eder, halkın işlerini İslâm hükümlerine göre yürütürdü.

İslâm, kendisini kabul eden ve etmeyenlerden kendi otoritesine boyun bükmüş insanlara hükümlerinin ne

şekilde tatbik edileceğini beyan etmiştir. İslâm Devleti, bu keyfiyete göre İslâm'ın hükümlerini tatbik ediyordu. Çünkü problemlerin çaresi şerî hüküm olduğu gibi uygulama yolu da şerî hükümdür.

Bütün insanlar İslâm ile muhataptırlar. Çünkü, Allah herhangi bir vasıf aramaksızın sadece insanî vasfı taşıyan bütün insanoğluna İslâm aracılığı ile hitab etmiştir. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey insanlar, sizi ve sizden öncekileri yaratmış olan Rabbinize ibadet edin." (Bakara 21)

"Ey insan, seni Kerim olan Rabbine karşı aldatan (O'na itaat etmekten alıkoyan) **nedir?"** (*İnfitar 6*)

Usul ul-fıkıh alimleri, hitabı anlayan her akıllı kimsenin şerî hükümlerle muhatab olduğunu kabul ederler. İster müslüman olsun ister gayri müslim olsun. İmam Gazali, usul ile ilgili El-Mustasfa isimli kitapta şöyle der: *"Mahkumun aleyh, mükellef olan kimsedir. Bunun şartı, hitabı anlayacak şekilde akıllı olmasıdır.... Zimmette ahkâmın subut ehliyetine gelince: Bu hususta kendisiyle teklifin anlaşıldığı akıl gücünün kabule müsait insanî vasıftan isfade edilir."* Buna göre bütün insanlık, Davet ve teklif hitablarıyla muhataptır. Davet hitabından maksat, insanları İslâm'ı kabul etmeye davettir. Teklif hitabından

maksat da, insanların İslâm ahkâmıyla amel etmelerini mecbur etmektir. Bu genel olarak bütün insanlar için bir açıklamadır.

İslâm Devleti'nin yönettiği kimselerle ilgili durum şöyledir: İslâm, nizamının gereğine göre yönettiği toplumu tek bir insanî topluluk olarak görür. Onun cinsiyet, etnik gurub ve ırkına bakmaz. Onda tabiyetten yani devlet ve nizama bağlılıktan başka bir şart koşulmaz. İslâm toplumunda azınlıklar yoktur. Bütün insanlar taşıdıkları insanî vasıf dolayısıyla İslâm Devleti'nin tabiyetini taşıdıkları müddetçe onun yönetimi altındadır. Devletin tabiyetini taşıyan herkes, müslüman olsun gayri müslim olsun Şeriat'ın belirlediği haklardan yararlanır. Müslüman da olsa İslâm Devleti'nin

tabiyetini taşımayan herkes bu haklardan mahrum olur. Bir müslümanın anası İslâm Devleti'nin tabiyetini taşıyan bir Hristiyan, babası da İslâm Devleti'nin tabiyetini taşımayan bir müslüman ise; o takdirde o çocuk anasına nafaka ödemek mecburiyetinde olduğu halde babasına nafaka ödemek mecburiyetinde kalmaz. Eğer anası oğlundan nafaka taleb ederse, kadı onun için nafaka hükmünü verir. Çünkü, ana İslâm Devleti'nin tabiyetini taşıyor. Fakat İslâm Devleti'nin tabiyetini taşımayan baba, oğlundan nafaka isterse, kadı onun davasını red ederek oğlunu nafaka vermeye mecbur etmez.

Kendilerine İslâm hükümlerinin tatbik edildiği topluluğa **tebaa** denir. **Tabiyyet**, işlerinin İslâm ile idare

edilmeleri hakkını onlara veren bir husustur. Bu hakkı elde etmiş olanlar Dâr-ül İslâm'da yaşamış olurlar. Bu, yönetim ve idare açısından onlara bakışı ifade eden husustur. İslâm hükümlerinin tatbiki ise, işin ruhî yönü değil, şerî kuralları ilgilendiren sahadır. İslâm, insanlar üzerinde tatbik edilen nizama, dinin ruhî yönü değil de şerî kanunlar açısından bakar. Yani kişinin dini açısından değil da şerî hükümler açısından meseleyi ele alır. Çünkü, problemlerin çözümü için gelen nasslarda teşrii yönü söz konusu edilir. Şari'in kasdı; nassların üstünde durmak değil, nassların anlamına tabi olmaktır. Bunun için hükümlerin istinbatında, hükümden illet yönü nazarı itibara alınır. Yani nassda, istinbat edilirken teşrii yön

gözetilir. Bu teşrii/yasama, müslümanların halifesi emrederse herkese uygulanması vacib bir kanun olarak ortaya çıkar. Bundan dolayı İslâm Devleti'nde bütün insanların şerî hükümlere boyun eğmesi kesin bir emir olur. İslâm'a inanan, müslümanların inançları, kendilerini İslâm'ın bütün hükümlerini kabul etmeye mecbur eder. Çünkü akideye teslimiyet, bu akideden kaynaklanan bütün hükümlere teslimiyet demektir.

Müslümanların inancı, bu inancın getirdiklerinin hepsini kabul etmeyi mecbur kılar. Bunun için müslümanlara göre İslâm; Şeriat ve ondan olan kanundan ibarettir. İster Allah ile ilişkileriyle ilgili olan ibadetler, ister kendi nefisleriyle ilgili işleri ilgilendiren ahlâk ve yiyecekler, ister

muamele ve cezalar gibi başkalarıyla ilişkileri ilgilendiren hususlara ait bütün şerî hükümleri yerine getirmeye bütün müslümanlar mecburdurlar.

Müslümanlar, İslâm akidesinde ittifak ettikleri gibi, Kur'an ve Sünnet'in şerî kaide ve delilleri ile şerî hükümlerin kaynakları olduğu hususunda da ittifak etmişlerdir. Onlardan hiçbir müslüman kesinlikle bu hususlarda ihtilaf etmez. Fakat Kitab ve Sünnet'i anlamak hususunda içtihadî hükümlerde ihtilaf etmişlerdir. İşte anlayıştaki bu ihtilaftan çeşitli mezhepler ve bir çok fırkalar ortaya çıkmıştır. Zira İslâm, hükümleri istinbat hususunda müslümanların içtihad etmelerini emrediyor. Anlayışların farklı oluşu, gerek akaidle ilgili fikirlerin anlaşılmasında,

gerek istinbat keyfiyetinde, gerekse istinbat edilen görüş ve hükümlerde çeşitli ihtilafların meydana gelmesi doğaldır. Bu da çeşitli mezhep ve fırkaların ortaya çıkmasına sebep olur.

Nitekim Resul (sas), içtihad yapmaya teşvik etmiş, hakimin içtihad ederken hata ederse bir, isabet ederse iki ecir alacağını beyan etmiştir. İslâm, içtihad kapısını açmıştır. Bundan dolayı ortada, Ehli Sünnet, Şia, Mutezile ve diğer bir çok İslâmî fırkaların bulunması yadırganmamalıdır. Aynı zamanda Şafi, Hanefi, Maliki, Hanbeli, Caferi, Zeydi ve benzeri daha bir çok İslâm mezheplerinin bulunması da tabiidir. İslâmî bütün fırka ve mezhepler, tek bir akideyi kabul ederler ki o da İslâm Akidesi'dir. Hepsi de Allah'ın

emrettiklerine uymak, nehyettiklerinden de kaçınmakla muhatabtırlar. Hepsi muayyen mezhebe tabi olmak değil, şerî hükümlere tabi olmakla memurdurlar.

Mezhep, şerî hükme ait muayyen bir anlayıştan ibarettir. İctihad yapmaya gücü olmayan **mukallid**, bu şerî hükmü kabul eder. Böylece müslüman mezheple değil, şerî hükümle memurdur. Eğer içtihad etmeye gücü varsa içtihad ederek bu hükmü istinbat ederek onunla amel eder. Eğer içtihad etmeye gücü yok ise taklid veya uymak yolu ile hükümle amel eder. Buna göre, İslâm akidesine; şerî delil, kaide ve hükümlerin kaynağının Kitab ve Sünnet olduğuna inanıp kabul eden fırka ve mezheplerin hepsi müslümandır. Bu mezhep ve firkalara tabi olan herkes

müslüman kabul edilir ve onlara İslâm hükümleri uygulanır. Devlet, bu İslâmî fırkalara ve fikhî mezheplere İslâm akidesinden sapmadıkları müddetçe baskı yapamaz. Fert ve cemaat olarak İslâm akidesinden ayrıldıkları zaman, İslâm'dan dönme olarak kabul edilir ve onlara mürtedlere ait hükümler tatbik edilir.

Müslümanlar, İslâm'ın hükümlerinin hepsini yerine getirmek mükellefiyeti altındırlar. Ancak İslâm'ın hükümlerinden bir kısmı herhangi bir içtihada yer vermeyecek şekilde katîdir. Hırsızın elini kesmek, faizin haram oluşu, zekatın farziyeti, beş vakit namaz ve benzeri hususlardaki katî hükümler gibi. Bu gibi hükümler kesin oldukları için tek bir

anlayış içinde bütün müslümanlara tatbik edilir.

Diğer taraftan anlaşılmasında müslümanların ihtilaf ettiği, her müçtehidin başka başka anladığı bir takım fikir ve hükümler vardır. Bunlar; halifede bulunması lazım olan sıfatlar, haracî araziden öşür alınması, araziyi kiraya vermek ve diğer hususlar gibi. Bu nevî ihtilaflı hükümlerde halife, belli bir reyî benimserse, o takdirde buna itaat vacib olur. Bu durumda imamın benimsediği/ kabul ve emrettiği görüşten farklı bir görüşü bulunan kimsenin kendi reyini bırakıp yalnız imamın görüşüne göre amel etmesi lazımdır. Çünkü *"İmamın emri ihtilaflı ortadan kaldırır."* Bu hususta imama itaat vacib olur. Çünkü, *"İmamın*

emri gizlide ve açıkta geçerlidir." İmamın benimseyip tatbikini emrettiği hükümden başka bir şerî hüküm ile amel eden herkes günahkâr olur. Çünkü, halifenin emrinden sonra müslümanlar hakkındaki şerî hüküm *"imamın kabul edip emrettiğidir."* Onun dışındaki hükme müslümanlar hakkında şerî bir hüküm olarak itibar edilmez. Çünkü, bir mesele hakkındaki şerî hüküm bir şahıs hakkında farklı olmaz. Ancak halife, akide ile ilgili hususlarda herhangi bir şeyi devlet görüşü olarak benimsemez. Çünkü böyle bir benimseme müslümanları itikadlarında zor durumda bırakır. Ancak bir takım yanlış inançlarla ortaya bid'atçılar çıkarsa o zaman, küfre götürmeyen inançların sahiplerine bir takım cezalar vererek küfür

olan inançların sahiplerine de mürtedlerle ilgili hükümleri tatbik ederek devlet böylelerini cezalandırır. İbadetler konusunda da halife herhangi bir görüşü devlet görüşü olarak benimsemez. Çünkü bu durumda ibadetlerde de müslümanları güç duruma düşürmüş olur. Bunun için akide İslâmî olduğu müddetçe akideler hakkında halife herhangi muayyen bir görüşü resmî görüş olarak yaygınlaştırmayacağı gibi, zekat, cihad ve bayramların vaktini tahdid dışındaki ibadetler konusunda da herhangi bir görüşü kanun olarak benimsemez.

Bu iki hususun dışında muamele ile ilgili olarak; alış-veriş, icare (kira), evlilik, talak, nafaka, şirket, kefalet ve saire konularda had, tazir gibi bütün cezalarda

yiyecek, giyecek, ahlâk gibi hususlarda halife belli bir görüşü benimseyip onu devletin resmî görüşü olarak emreder. Bütün müslümanlar bu görüşe uymak mecburiyetindedirler.

Evet, halife ibadetler ile ilgili hükümleri infaz ederek, namaz kılmayanları ve Ramazan orucunu tutmayanları cezalandırır. Halife, ahkâm ile ilgili hususları infaz edeceği gibi, ibadetlerle ilgili bütün hükümleri de tatbik eder. Bunları yerine getirmek devletin görevidir. Çünkü namazın farziyeti içtihadla sabit olmuş değildir. Bu aynı zamanda ibadetlerde bir hususu devlet fikri olarak benimsemek demek değildir. O, ancak herkes yanında kesin şerî bir hükmü tatbikata koymaktır. Devlet,

herhangi bir hüküm yerine getirilmeyişi neticesinde ceza uygulamasını yaptığı gibi, yerine getirilmeyen ibadetlerden dolayı da cezai müeyyideyi tatbik için şerî bir görüşü devlet görüşü olarak benimser ve herkesin bu görüşle amel etmesini mecburî kılar.

Bu, müslümanlar içindir. Müslüman olmayanlar ise ki, bunlar İslâmî akideden başka bir akideyi kabul edenlerdir.

1- Müslüman olduklarını iddia ettikleri halde İslâmî akideye ters düşen akideye inanmış olan kimseler.

2- Ehli Kitab olanlar.

3- Müşrikler. Bunlar da Sabiiler (ay ve yıldızla tapanlar), Mecusi ve Hindular ile

ehli Kitab olmayan kâfirler bu katagori içerisinde girerler.

Bütün bunlar itikad ve ibadetleriyle başbaşa bırakılırlar. Evlilik ve boşanma gibi muamelelerde kendi dinlerinin icablarına göre hareket ederler. Devlet mahkemelerinde bu gibi anlaşmazlıklarına bakacak kendilerinden bir kadıyı devlet tayin eder. Yiyecek ve giyeceklerde genel nizam (İslâmî şeriatın izin verdiği ölçü) içerisinde dinlerinin ahkâmına göre muamele görürler. Ehli Kitab olmayanlar ehli Kitab gibi muamele görürler. Resulullah (sas), Mecusiler hakkında şöyle buyurmuştur:

"Onlara ehli Kitaba ilgili kanunları uygulayın."

Ceza ve muamelelerde müslümanlar ile gayri müslimler eşittirler. Her ikisine de aynı kanunlar tatbik edilir. Dinleri, cinsleri ve mezhepleri farklı olsa da hepsi İslâm Devleti tabiyetini taşıdıkları için, herhangi bir şahıs ayırımı yapmaksızın, muamelat ve cezalarla ilgili işlerde, hepsi İslâm Şeriatı'nın hükümleriyle muhatap ve hükümlerine tabi olup onunla amel etmek mukellefiyetindedirler. Ancak onların bununla mükellef kılınmaları dinî ve ruhî yönden değil, kanunî ve taşriî yönündendir. Gayri müslimler hiç bir zaman dine inanmaya zorlanmayacakları gibi, İslâm'ı kabule de zorlanmazlar. Zira Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Dinde zorlama yoktur." (*Bakara 256*)

Kitap ehlinin dinlerinden dolayı baskıya tabi tutulmalarını Resulullah (sas) yasaklamıştır. Fakat kanun ve teşriî olan İslâmî hükümlere Kitap ehli boyun eğip itaat etmeleri hususunda zorlanırlar.

Özetle diyebiliriz ki devlet; iç siyasetinde, şerî kanunları, kendi tabiyetini taşıyan müslim ve gayri müslim herkese uygular. Uygulayışı aşağıdaki şekilde olur:

A- Müslüman olanlara İslâm'ın bütün hükümleri tatbik edilir.

B- Müslüman olmayanlara inanç ve ibadetleriyle başbaşa bırakılarak onlara bu hususta herhangi bir şey tatbik edilmez.

C- Yiyecek ve içeceklerde gayri müslimlere genel nizam içerisinde dinlerinin gereğine göre muamele yapılır.

D- Evlilik ve boşanmalarla ilgili işler, onlardan olan hakimlerin idaresinde özel mahkemelerde değil, devlete ait mahkemelerde dinlerine göre yapılır. Bu hususlarda müslümanlar arasında, müslüman hakimler tarafından İslâm hükümlerine göre icra edilir. Adı geçen hususlarda müslim ve gayri müslim arasında fark ve ayırım yapılır.

E- Devlet; İslâm Şeriati'nin diğer geri kalan muamelât, ukubat (cezalar), yönetim nizamı, yargı, iktisad ve diğer hususları bütün topluma tatbik eder. Müslim ve gayri müslime aynı eşitlikle uygular.

F- İslâm tabiyeti taşıyan herkes, devletin yönetimi altındadır. Devlet, bunları müslim gayri müslim ayırımı yapmamak şartıyla aynı seviyede yönetmek mecburiyetindedir.

İSLÂM DEVLETİ'NİN DIŞ SİYASETİ

Dış siyaset, devletin başka devlet, halk ve ümmetlerle olan ilişkisidir. Bu ilişki, ümmetin dışa ait olan işlerini yürütmesinden ibarettir. İslâm Devleti'nin dış siyaseti değişmeyen sabit bir fikre dayanır. Bu sabit fikir ise, bütün ümmet ve halklar arasında ve bütün dünyada İslâm'ın yayılmasıdır. İşte İslâm Devleti'nin dış siyasetinin dayandığı esas budur. Bu esas, devlet yönetimine kim gelirse gelsin hiç bir zaman değişmez. Bu esas, Resul

(sas)'in İslâm Devleti'ni kurmasından başlayarak İslâm Devleti'nin sonu vasfıyla Osmanlı Devleti çökünceye kadar varlığını ve geçerliliğini devam ettirdi ve kesinlikle hiç değişmedi

Resul (sas) Medine'ye gelip yerleştikten sonra, İslâm Devleti'nin başka devletlerle olan ilişkilerini bu esasa göre devam ettirmiştir. Nitekim Hicaz'da İslâm Davetinin yayılmasına imkan bulabilmesi için Yahudilerle bir takım anlaşmalar yaptığı gibi, bütün Arap Yarımadası'nda, bu davetin yayılması hususunu temin için Kureyş ile Hudeybiye anlaşmasını akdetmiştir. Daha sonra Arap Yarımadası'nın dışındaki mevcut devletlere İslâm'ı kabul etmeleri davetiyle onlarla İslâm'ın yayılması esasına dayalı ilişkiler

kurmak için mektuplar göndermiştir. Ondan sonra gelen halifeler de bu devletlerin hepsiyle İslâm'ı yaymak esasına dayalı ilişkilerini devam ettirmişler ver İslâmi daveti, bütün dünyaya götürmeye başlamışlardı.

Yönetimi ellerinde bulunduran yöneticiler, İslâm'ın yayılması konusunda farklılık arzetmişlerdir. Zira Emeviler, gerek ülkeleri fetih gerekse dışarıda İslâm'ı yaymada Abbasilerden daha fazla gayret gösterdiler. Osmanlılar da, gerek ülkeler fethinde gerekse İslâm'ın yayılmasında Memlükilerden daha fazla gayret sarfettiler. Fakat bu farklılık devletin dış siyasetine verdiği ehemmiyetine göre olurdu. Ancak İslâm'ın yayılması, İslâm Devleti'nin başka devlet ve toplumlar ile

olan ilişkisinin dayandığı esas olmaya devam etmiştir. Bu esas, hiç bir halife döneminde değişmemiştir. Zaten İslâm Devleti'nin varlığı, içeride İslâm'ı tatbik ile dışarıda bütün dünyaya İslâmî daveti götürmek ve yaymak esasına dayanır. Onun için İslâm Devleti'nin dışarıdaki en mühim işi İslâm davetini taşımaktır. İslâm'ın yayılmasını dış siyaset için esas kılan şey, Muhammed (sas)'in tüm insanlar için gönderilmesidir. Zira Allahu Teâlâ buyurdu ki:

"Biz seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (Sebe 1)

"Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt geldi." (Yunus 57)

**"Ey insanlar, ben hepinize
gönderilmiş bulunan Allah'ın elçisiyim."
(A'raf: 158)**

**"Sizi ve ulaşacak olan kimseleri
uyarmam için bana bu Kur'an
vahyedildi." (En'am: 19)**

**"Ey Resul, Rabbinden sana
indirileni tebliğ et. Eğer bunu
yapmazsan onun risaletini tebliğ
etmemiş olursun." (Maide 67)**

Resul (sas), ilâhi risaleti insanlara tebliğ etti. Ruhunu teslim edip Allah'a ulaşınca, risaletini insanlara tebliğini müslümanlar devam ettirdiler. Resul (sas)'in bir ameli olduğu için İslâmi davetin, bütün dünyaya ulaştırılması

devam etti. Müslümanlar bu yolda yürüyerek İslâmi daveti yüklenmeye devam ettiler. Nitekim Veda Hutbesi'nde Allah Resulü şöyle dedi:

"Dikkat edin. Burada bulunanlar, burada bulunmayanlara ulaştırın. Nice kendisine ulaştırılan kimse vardır ki burada bulunup işitenden daha idrak sahibi olabilir." (Buhari, K. Hac, 1625) Başka bir hadiste de şöyle dedi:

"Benim sözümü işitip onu hakkıyla anladıktan sonra, işittiği gibi onu başkasına ulaştıran kimsenin yüzünü, Allah ak etsin." (Ahmed b. Hanbel, Müs. Medineyyin, 16138)

İşte Resul (sas) zamanında ve ondan sonra halifeler zamanında İslâm Devleti'nin başka devlet, halk ve ümmetlerle ilişkisinde İslâmî davetin taşınması bu şekilde esas oldu. Bu, aynı zamanda Kitap, Sünnet ve Sahabe İcmaı ile sabit olan şerî hükümdür. Bunun için İslâm Devleti'nin harici siyaseti, bütün dünyaya İslâm davetini taşımak esasına dayanır. Devlet yönetimi kimin eline geçerse geçsin bu dış siyaset değişmeyen sabit bir yolla tatbik edilir ki o yol cihaddır. Bu yol, Resul (sas)'in devleti kurmasından başlayarak son İslâm Devleti yıkılıncaya kadar değişmeden mutlak olarak bütün çağlarda devam etmiştir.

Nitekim Resul (sas) Medine'ye yerleşip devleti kurduktan sonra, önünde engel

olarak duran maddî engelleri ortadan kaldırmak için yapacağı cihad için ordu hazırlamıştır. Zira o gün Kureyş, İslâmî davet yolunda maddî bir engel olarak duruyordu. Resul (sas), bunu ortadan kaldırmaya kararlıydı. Sonra Allah'ın yardımıyla bu davete karşı koyan Kureyş engelini ortadan kaldırdığı gibi, yolunda duran diğer engelleri de ortadan kaldırdı ta ki İslâm, bütün Arap Yarımadası'nı kaplayıncaya kadar buna devam etti. Sonra İslâm Devleti, başka toplumların kapılarını da çalıp, onlar arasında da İslâmîyetin yayılması işine girişti. Fakat bu halkların üzerinde kaim olan yönetimleri davetin önünde duran birer engel olarak buldu. Davetin karşısında duran bu varlıkların ortadan kesinlikle kaldırılması,

İslâm'la yöneterek onları İslâm'a davet etmesi için halklara bizzat ulaşması mutlaka gerekiyordu. Ta ki bu vesile ile o halk, İslâm'ın getirdiği adaleti, huzuru ve mutluluğu onun gölgesi altında görsün ve yaşayabilsin, cebr ve zor kullanmadan en güzel bir şekilde onları İslâm'a davet etsinler.

Böylece İslâm'ın neşri için cihad yolu devam etti. Cihadla bir çok ülke ve bölgeler feth olundu. Cihad ile bir çok krallık ve devlet ortadan kaldırılarak, oralaradaki halk ve ümmetlere İslâm hükmetti, İslâm yayıldı. İslâm'la yönetilmesinden sonra yüz milyonlarca insan onu kabul etti. Böylece devletin dış siyasetini uygulamada takip ettiği yol cihad idi. Bu hiç bir zaman

bozulmayacak ve herhangi bir değişikliğe uğramayacak sabit yoldur.

Cihad; İslâm'a davet ve dirakt olarak veya mal, fikir ile ve sayıyı çoğaltmakla destekleyerek Allah yolunda savaşmaktan ibarettir. Bu husus, Kur'an ve Hadis'in nassıyla sabit bir farzdır. Müslümanlar İslâm'ı veya cizyeyi teklif etmedikçe düşmanla savaşı başlamazlardı.

Cihad hakkında şerî hüküm şudur:
"Kâfir düşmanları ablukaya aldığımız zaman onları İslâm'ı kabul etmeye davet ederiz. Eğer müslüman olurlarsa İslâm ümmetinin bir parçası olacakları için onlarla savaşmak haram olur. Eğer İslâm'ı kabul etmezlerse, onlardan cizye talep edilir. Eğer cizye vermeyi kabul

ederlerse kanlarını ve mallarını bu cizye ile korumuş olurlar. Üzerlerinde yaşadıkları topraklar İslâm'ın hükmettiği Dâr-ül İslâm olur. Müslümanların sahip oldukları adalet ve iyi muamele, himaye, işlerinin güdülmesi, kendilerinin savunulması gibi haklardan onlar da istifade ederler ve devletin ve nizamın korunması sorumluluğuna da ortak olurlar. Eğer düşman İslâm'ı ve cizyeyi kabul etmezse o takdirde savaş helâl olur. Bunun için bir ülke halkına İslâm daveti yapılmadan onlarla savaşmak helâl olmaz." Nitekim İslâm fakihleri, İslâmi davetin kendilerine ulaşmadığı kimselerle savaşmak bize helâl olmaz, demişlerdir.

Binaenaleyh, savaştan önce İslâm hakkında kamuoyunu uyandırmak ve onlara İslâm hakkında sahih bir fikir vermek, İslâm'ın hükümlerini insanlara ulaştırmaya çaba göstermek lazımdır. Ta ki onlarda icmali de olsa kendilerini kurtaracak bir fikir oluşsun. İnsanlara açık ve seçik olarak İslâmî bilgileri vermeye, İslâmî fikirleri yaymaya yönelik bir takım siyasî girişimlerde bulunması devlete ait bir görevdir. Devlet, İslâm daveti ve İslâmî propagandayı yaymak mecburiyetindedir. Ayrıca İslâm Devleti, yeri geldikçe gücünü, müslümanların cesaret ve sağlamlığını ortaya koyması lazımdır. Nitekim Resul (sas) bu konuda çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Şirkin hakim olduğu ülkelere, İslâm

propagandası için davet adamları göndermiştir. Necd ahalisine İslâm'ı tebliğ etmeleri için kırk kişi göndermesi gibi. Yeri geldikçe Tebük Savaşı'nda olduğu gibi Medine'de savaşa çıkmadan önce İslâm ordusunun gücünü ortaya koymuştu. Bunun için Resulullah (sas) şöyle diyordu:

"Bir aylık yoldan korku ile zafere ulaştırıldım." (Ahmed b. Hanbel, Müs. Mükessirin, 13745)

Çeşitli asırlarda İslâm Devleti'nin ordusu, etrafında korku salmıştı. Bunun için Avrupa, İslâm ordusunun hiç bir zaman mağlup olmayacağı fikrini bir kaç yüzyıl taşıdı. Bunun için İslâmî fikirlerin yayılmasıyla ve devletin gücünü göstermesiyle alâkalı işlerin yapılması

mutlaka gereklidir. Ondan sonra direkt olarak savaş yapılır. İslâm'ın yayılması için cihad her ne kadar değişmeyen sabit bir metod olsa da savaştan önce bir takım siyasî manevraları icra etmek gerekir. Bu, İslâm Devleti'yle diğer devlet, halk ve ümmetler arasındaki ilişkilerin odak noktasını temin eden bir esastır. İyi komşuluk, iktisadî ilişkiler ve İslâm'ın yayılma durumunu kolaylaştıran diğer işler, İslâm Devleti'nin tatbikatını gözönünde bulunduracağı hususlardır.

Buna binaen İslâm Devleti'nin; başka devlet, halk ve ümmetlerle olan ilişkisinin dayandığı siyasî düşünce, onların arasına İslâm'ı yaymak, daveti onlara ulaştırmaktan ibarettir. Bunun da yolu cihaddır. Ancak burada devletin ortaya

koyup tatbik edeceği bir takım proje, usl p ve vesileler vardır. Meselâ; baŗka bir d ŗşman ile savaŗmak için diğer d ŗşman devletlerle iyi komŗuluk ve münasebet anlaŗmaları yapması gibi. Nitekim Resul (sas) Medine'ye ilk indiğinde bunu yapmıŗtır. Baŗka bir usl p ise, bütün d ŗşmana karŗı hapr ilân etmektir. Meselâ; Ebu Bekir, aynı anda hem Irak'a hem de Şam'a karŗı harp ilân etmiŗtir. Veya davet için kamuoyu oluŗturmak maksadıyla geçici bir zaman için anlaŗmaların yapılması. Meselâ; Resul (sas)'in Hudeybiye anlaŗmasını yapması gibi. Bazen d ŗşmanı korkutma aracı olarak mahalli  arpıŗmalar icra edilebilir. Resul (sas)'in, Bedir Savaŗı'ndan önce bir takım seriyyeler g rdermesi gibi. Emev  döneminde

Rumların sınırlarında meydana gelen yaz ve kış çatışmaları da bu nevidendir. İslâm Devleti, bazı devletlerle ticarî anlaşmalar yaptığı halde, başka devletlerle yapmayabilir. Bu davetin maslahatı esasına göredir. Yine davet için belirlenmiş plan gereği bazı devletlerle ilişkilerini geliştirirken, başka devletlerle böyle ilişkiler içerisine girmeyebilir. Bazı devletlere karşı soğuk harp ve planları keşfetme üsluplarını tatbik ederken, başka devletlerle davet ve davetçi siyasetinin gerektiği üslupları kullanabilir.

Hülâsa Devlet, davetin maslahatının gerektirdiği ve yapılacak işin nevinin belirlediği hususa göre bir takım üslup ve planlar tatbik eder. Bu planlar ve üsluplar, cihad işini kolaylaştırdığı gibi, İslâm'ın

yayılmasını da kolaylaştırır biçimde olmalıdır. Bunun için dış siyasette planlı ve projeli hareket zarurîdir. İslâm ve İslâm Devleti hakkında alemde bir kamuoyu oluşturma zarurîdir. Fakat bütün bunlar, İslâm'ın yayılmasının metodu olan Allah yolunda cihad ile İslâm'ın yayılması için başvurulmuş hususlardır.

YAPILAN İSLÂMÎ FETİHLER İSLÂM'I YAYMAK İÇİNDİ

İslâm ümmeti, bütün insanlara İslâmî Daveti tebliğ etmeye mükellef bulunduğuna göre, müslümanların bütün dünya ile ilişkisinin olması lazımdır. İslâm Devleti'nin de bu ilişkiyi kurması, bu Davetin yayılması için İslâm'ın belirlediği metodu benimseyerek Daveti tebliğ etmesi

lazımdır. Bunun için İslâm Devleti ülkeler fethetmek mecburiyetindedir. Bu fetihler, ancak İslâm hükümlerini tatbik ederek dikkatleri çekip İslâm'ı tebliğ etmek ve insanlar arasında İslâmî fikirlerin yaygınlaşmasını sağlamak için müslümanlar üzerine farz olan görevlerindendirler. Bunun için hiç bir zaman İslâmî fetihler ne halkları sömürmek ne de fethedilen ülkelerin servetlerini elde etmek için yapılmıştır. İslâmî fetihler tek bir şey için yapılmıştır. O da İslâm Davetini orada yaşayan insanlara tebliğ ederek onları bulundukları bozuk düzenlerden ve bedbaht hayattan kurtarmak için yapılmıştır. Bu husus; İslâm Devleti'nin gelişmesi, İslâmî

fetihlerin seyri ve cihadın farz oluşunda meydana çıkıyor.

İslâm Devleti, fetih ve yayılma şeklinde gelişerek büyüdü. Onun gelişme çekirdeği, mahallî bir devlet olarak değil, dünya devleti olarak bir gelişme gösterdi. Çünkü, İslâm Devleti'nin taşıdığı akide evrensel bir akide niteliği taşıyor. Zira o, insanlık için bir akidedir. Çünkü, onun nizamı cihanşumul bir nizamdır. Zira o, insan için bir nizam olduğundan yayılması doğal olan bir şeydir. Bunun için ülkelerin fethi doğaldır. Çünkü, İslâm Devleti'nin gelişmesi bunu gerektiriyor ve kaçınılmaz hale getiriyor. İşte, müslümanlarla İkinci Akabe Biatı'nı yapan Resul (u)'i görüyoruz. Mallarının ve ileri gelenlerinin yok edilip kılıçtan geçirilmeleri pahasına da olsa bu

uğurda siyah-beyaz her çeşit insanla savaşmaları konusunda onlardan biat alıyor. Sevinç ve tasalarında, sıkıntı ve rahatlıklarında dinleyip itaat etmek üzere Resul (u)'e biat etmişlerdi. Hiç bir kimsenin kınamasından korkmayarak nerede olurlarsa olsunlar hakkı söyleyeceklerine, İslâmî Daveti himaye uğruna ölüm üzerine biat etmişlerdi. Bütün bunların karşılığında Cennet'ten başka herhangi bir istekte bulunmuyorlardı.

İşte bunlar, İslâm'ı taşıyan İslâm Devleti'nin ordusunun çekirdeğini meydana getiriyorlardı. Bu biatı yapan ordu nasıldı? Bu ordu niçin kuruldu? Bu biatta göze çarpan savaşa ait en önemli işi ne idi? Bu, İslâm Daveti'ni yüklenmeden başka bir şey mi idi? Yolunda ölüme

hazırlandıkları ve üzerinde biat yaptıkları gece karanlığında kendisi için geldikleri tek gaye İslâm Daveti'ni yüklenmek değil miydi?

Nitekim Resul (u) vefatından önce fetihlerle ilgili planı ortaya koymuştu. Yarımada'da kurulan İslâm Devleti'nden sonra Resul (u), Hicretin yedinci senesinde Yarımada'nın haricine mektuplar göndermekle İslâmî Davetin yayılma projesini ortaya koydu. Nitekim Resul (u), Hicretin yedinci yılında Kisra, Kayser ve diğer daha bir çok kral ve emirlere, hepsini İslâm'a davet eden mektuplar gönderdi. Bu davet projesini Mute ve Tebük Savaşlarıyla ve Usame ordusunu hazırlamakla ortaya koydu. Kendisinden sonra gelen Halifeler, Resul (u)'in mektup gönderdiği ülkeleri

fethetmeye başladıkları zaman bu projeyi tatbik ettiler. Sonra İslâmî fetihler bu esasa göre birbirini takip etti. Bunun için dünya fetihine çıkan İslâm Devleti, İslâm'ın yayılmasını ve Davetin götürölüp tebliğ edilmesi için yaptığı fetihlerde, girdiğı ölkelerin zengin ve fakirliklerine, fethinin kolay ve zorluğuna bakmadan, çeşitli zorlukları taşıyan Kuzey Afrika bölgeleri ile zengin ve kolay fethedilen Mısır gibi yerler arasında herhangi bir ayırım yapmadı. Zengin ve fakirliğine bakmaksızın, İslâm'ın yayılması için her beldeye girmek İslâm Devleti'nin taşıdığı akide gereğidir. Mukavemet ve karşı koyma ne denli güçlü olursa olsun her toplum ile karşılaşmak mecburiyetindedir. Çünkü, İslâm'ın yayılışı onu insanlara götürölüp tanıtılması,

lkelerin fakirlik ve zenginliklerini tanımaz. Halkın onu kabul edip etmeyeceğine bakmaz. Onun tanıdığı tek şey, İslâm Daveti'ni kendisinden hayat nizamlarının fıskırdığı bir fikrî liderlik olarak taşımaktır ve bu taşımanın bütün beldelerde ve bütün insanlar için olmasıdır.

Nitekim Kur'an-ı Kerim, müslümanlara kıtalin sebeblerini, cihadın farziyetini ancak İslâm'ın uğrunda olması ve onun davetinin bütün dünyaya taşınması olarak beyan etmiştir. İslâm için savaşmayı emreden bir çok Ayet-i Kerime vardır. Şöyle ki:

"Fitne kalmayıncaya ve Din tamamen Allah için oluncaya kadar onlarla savaşınız." (Enfal 39)

"Fitne kalmayıp Din Allah için oluncaya kadar onlarla savaşınız. Eğer vazgeçerlerse zalim olanlardan başkasına bir saldırı yoktur."(Bakara 193)

"Allah ve Ahiret Günü'ne inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın." (Tevbe 29)

Bu ve bunlara benzeyen ayetler, cihadı emretmektedir. Aynı zamanda bu

ayetler kendilerini fetihlere iten gayenin ne olduğunu da müslümanlara belirtmiş oluyor.

Binaenaleyh, İslâm Devleti'nin üzerine ikâme edildiği şey İslâmî Daveti yüklenmektir. İslâm ordusu da bunun yolunda cihadın farz olmasından dolayı kurulur. Fetihler buna göre gerçekleştirilir. Müslümanlara İslâm Devleti'ni tekrar iade edecek tek unsur İslâmî Daveti yüklenmektir.

İSLÂMÎ FETİHLERİN YERLEŞMESİ

Müslümanlar bir çok ülkeler fethedip, oralara İslâm ile hükmettiler. Fethedilen yerlerde yönetimi ellerine almalarını ve liderliği ellerinde bulundurmalarını İslâm

onlara farz kılmıştır. Müslümanların gayri müslimler tarafından yönetilmeleri caiz değildir. Nitekim Allah Nisa Suresi'nde şöyle buyurdu:

"Allah, kesinlikle kâfirler için mü'minler üzerine bir yol kılmaz. (Yani Allah, hiç bir şekilde kâfirlerin mü'minler üzerine hakim olmalarını kabul etmez.)"
(Nisa 141)

Yine Allahu Teâlâ, izzetin mü'minlere ait bir sıfat olduğunu belirterek, Münafikun Suresi'nde şöyle buyurmuştur:

"İzzet ancak Allah, Resulü ve mü'minlere aittir. Fakat münafıklar bilmezler." (Münafikun 8)

Fakat Allah, onlarda yönetimi sadece İslâm'ın tatbik edilmesi ve Davetinin taşınması için ele alan bir İslâmî nefsiyet oluşmadıkça, bir de onlarda yönetimin manasını anlayacak ve Allah katındaki mesuliyetini idrak edecek bir İslâmî aklıyet/zihniyet oluşmadıkça, mü'minlere bu izzeti, yönetimi ve liderliği vermemiştir... Nitekim İslâm'ın nuru işte böylesi yöneticilerin amellerinde ve sözlerinde açığa çıkmıştır. Aynı şekilde bu nur, onların yönettikleri insanlar üzerinde İslâm'ın hükümlerinin tatbik edilmesinde açığa çıkmıştır. Nitekim İslâm hükümlerinin insanlar üzerinde tatbik edilmesinden dolayı insanlar Allah'ın Dinine guruplar halinde girmişler, İslâm Akidesine itikad etmişler, izzet, liderlik ve

yönetime sahip müslümanlar olmuşlardır. Ülkeleri İslâm ülkesi ve İslâm beldeleri oldu. Böylece İslâm'la yönetilmeleriyle daha sonra da halklarının yeni dine girmeleriyle İslâmî fetihler yerleşmiş oldu. Hatta müslümanların herhangi bir beldeyi feth etmeleri Kıyamet'e kadar ebedî bir fetih idi.

İslâm hakimiyetine giren bu yerler ve halkı, ilk hallerinden sıyrılıp ikinci hale bürünüyorlardı. Diyarları küfür diyarı olmaktan Dâr-ül İslâm'a dönüştüğü gibi halkları da kâfirlikten müslümanlığa yöneldi. İslâm yönetimi oradan kalkıncaya kadar bu yerler İslâm ülkeleri olarak devam etti. Fakat İslâm hükümlerinin kalktığı yerlerin halkı, müslüman olarak kaldılar. İslâm Devleti her ne kadar

ortadan kalkmış olsa bile, müslümanların fethettikleri yerler İslâmî beldeler, halkları da müslüman olarak kalmaya devam ettiler. Bu beldeler, İslâmî yönetimin kendilerine döneceği İslâm Devleti'nin otoritesinin yayılması için uygun sahalara olmaya devam etmektedirler.

İslâmî fetihleri kökleştiren ve İslâm'ın fethettiği topraklarda Kıyamet'e kadar sabit kalmasını temin eden unsurlar şunlardır :

a-) Yasama gibi ilk günden itibaren bu beldelerin hepsinde yönetimi kolaylaştıran husus.

b-) İdarecilerin davranışları ve yönetim yolu gibi, o beldelerin halklarını İslâm'a girmeye hazırlayan husus.

c-) İslâm akidesi ve hükümlerinin benimsenmesi gibi, müslüman olanların nefislerinde İslâm'ı köklü bir şekilde sürekli yerleştiren husus.

Bu maddeleri bir kaç nokta içerisinde özetlemek mümkündür:

1- İslâm, akidesinde aklî olduğu gibi, rey ve hükümlerinde de fikrîdir. İslâm, kendisini kabul edenlere ona akıl yolu ile inanmasını, hükümlerini de yine akıl ile anlamaya çalışmasını emreder. Onun için İslâm, sadece İslâm'ı benimsemek ile insanı düşünen insana dönüştürür. Zira İslâm, insanı düşünmeye sevkeder. Yaratıcının varlığını idrak etmesi için dikkatleri Allah'ın yaratıklarına çekerken, istinbat etmek ve karşılaşılan problemlere

are/özüm aramak için de şerî hükümleri araştırmaya aklı uyarırken insanı düşünür hale getirir. Böylece insan, İslâm'a kesin bir şekilde itikad edip, hükümlerini anlayıp tatbik edince, İslâm onun nefsinde ebediyyen yerleşmiş olur.

2- İslâm, Kendisini kabul edenlere okuyup araştırmayı emrediyor. Sadece Şehadet kelimelerini söylemek bir müslümana kafi gelmediğı için, onun İslâm'ı öğrenip anlaması gerekir. Ta ki onun İslâm'ı öğrenmesi ve kültürü ile kültürlenmesi, derin, köklü, aydın ve uyanık fikirli olması gerekir. Bu öğrenme onun ufkunu genişletecek, bilgisini çoğaltacaktır, zihniyetini verimli hale getirip başkasına öğretmenlik yapma seviyesine ulaştıracaktır.

3- İslâm ideolojisinin ve şerî hükümlerinin karakteri öğrenme metodunun onu öğrenen kişi üzerinde ve onun içinde yaşadığı ortamda etkili ve yükseltici olmasını gerektirir. Onun için müslümanlar, İslâm'ı amel etmek maksadıyla öğreniyorlardı. İslâm'ın ahkâmını fikrî bir kavrayış içerisinde anlıyorlardı. Bu kavrayış onların duygu ve anlayışlarında etkili oluyordu. Bunun için onların hayat anlayışı ve kavrayışları etkili olan bir düşünceden kaynaklanıyordu. Müslümanlarda görülen ve müşahada edilen İslâmî gayret, cesaret, fikir bakımından ulaştıkları geniş anlayış, İslâm'ı olduğu gibi anlamalarının neticesiydi. Çünkü İslâm akidesi, onların nefislerinde ağacını dikmiş ve kalblerinde

kök salmıştı. Çünkü onlar İslâm'ın fikir, görüş ve hükümlerini derinlemesine araştırdıktan sonra almışlardı. Bunun için onlarda ameli yön hakim hale gelmişti.

Evet onlar sırf ilim öğrenmek için İslâm'ı öğrenmiyorlardı. Eğer onlar sadece ilim öğrenmek için İslâm'ı öğrenmiş olsalardı, İslâm'dan bahseden bilgilere havi kitaplardan farkları olmazdı. Onlar, va'z ve nasihatları sadece dinlemekle iktifa etmiş olsalardı, imanın vereceği harareti duymayıp sathi insanlar olarak kalırlardı. Daha doğrusu onlar şu iki tehlikeli husustan kaçındılar :

a-) İslâmî hakikatları sırf ilim için öğrenmek,

b-) İslâm'ı, sırf va'z ve nasihatlar olarak almak.

Onlar, mefhum ve hükümlerin alınmasının metodunu İslâm'ın metodu ile sınırladılar. İslâm'ın bu metodu, İslâm'ı derinlemesine, anlayarak ve vazih bir şekilde hayat sahasında fiilen tatbik için almayı gerektiren metoddur.

4- İslâm, ileriye götüren bir sistemdir. Kendisini kabul edenlerin elinden tutarak kemal ve olgunluk yoluna götürür. O, müslümana muayyen işler yükler. Bu muayyen amelleri yerine getirmek, insanı olgunlukta yükseklere götürür. Bu makamda mü'min, ruhi üstünlük, nefsi güven ve gerçek saadeti tadar. Bu yüceliğe ermiş olan insan, artık oradan aşağı

inmemek üzere orada sabit kalır. Her ne kadar kemal ve olgunluk yolunda yüce makama yükselmek zor olsa da oraya çıktıktan sonra orada kalabilmek daha zordur. Bunun için bu işler geçici değil daimidir. Ta ki insan tırmandığı yücelik ve üstünlüğünde devam etsin.

Bu işler de ibadetlerdir. Bunların bir kısmı farzdır. Bir kısmı ise farzların daha üstündedir. Farzların herkes tarafından yapılması yücelmede müşterek bir sınırı gerçekleştirir mutlaka. Farzların üstünde olan hususları yerine getirme işi ise, insanı kemal yolunda daha ileriye doğru sevkeder...

Bu ibadetleri yerine getirmek, zor bir iş olmadığı gibi, insanın gücünün

yetmeyeceği bir Şey de değildir. İbadetleri yaparken dünya nimetlerinden ve lezzetlerinden mahrumiyet söz konusu değildir. İslâm'ın emrettiği ibadetleri icra etmek, dünyanın güzel nimetlerinden yüz çevirmek, insan tabiatında mevcut arzulara karşı çıkıp, onlardan yüz çevirmek değildir. İradesi ve gücü ne olursa olsun her insan için farz ibadetleri yapmak kolay bir iŐtir. İbadetler hiç bir zaman insanın dünya zinetini kazanmasına engel değildir. Farzlardan başka ibadetler ise, daha çok ibadet yapmak için müslümanların istek ve Şevk ile yöneldiği mendup ibadetlerdir. Bunları da yerine getirebilen müslümanlar kendilerini Allah'ın rızasına kavuşmak gibi

bir nimetin içerisinde olduklarını hissederek.

5- Müslümanlar, ülkeleri fethederken İslâmî Daveti oralara götürmek ve oralarda yayılmasını sağlamak gayesini gütmüşlerdir. Bunun için her zaman müslümanlar kendilerinin yeryüzünde rahmet ve hidayet elçileri olduklarını hissediyorlardı. Böylece girdikleri ülkelerde İslâm ile hükmediyorlardı. Fethedilen yerlerin halkı sadece zimmeti kabul etmekle müslümanların istifade ettikleri hak ve vazifelerden yararlanma imkanını elde ediyorlardı. Feth olunan bu beldeler İslâm Devleti içinde diğer halkı müslüman olan beldelerden herhangi birisinin sahip olduğu mesuliyetlere ve haklara sahip oluyor ve İslâm Devleti'nin ülkesinden bir

parça haline geliyordu. Çünkü yönetim nizamı, vahdet nizamı idi. Bundan dolayı fethedilen beldelerin halkı hiç bir zaman kendilerini müstemleke/sömürge olarak görmemiş, hiç bir zaman müstemlekelerin kokusunu duymamıştır. Bunun için müslümanların kendisiyle hükmettiği İslâmî hakikatı pratik olarak gören insanların İslâm'a yönelip, onu kabul etmeleri hiç bir zaman yadırganmamalıdır.

6- İslâm ideolojisi ve hükümleri, bütün insanlar içindir. Onu öğrenmek de yine bütün insanlara serbesttir. Hatta İslâm'ın hakikatını anlamak, onun tadına varabilmek için onu öğrenmek bütün insanlara farzdır. Rasul (sas) valiler, yöneticiler ve öğreticiler gönderiyordu. Onlar insanları İslâm ile yönetiyorlar ve

onlara İslâm'ın hükümlerini öğretiyorlardı. Aynı şekilde Resulullah'tan sonra da müslümanlar ülkeler fethediyor, oralarda yönetici ve öğreticiler bulunduruyorlardı. Bunlar, halka İslâm'ı anlatıyor ve Kur'an ahkâmını öğretiyorlardı. Böylece az zaman içerisinde o beldelerin halkı İslâmî bilgilere yöneliyor, İslâm kültürü alıyorlardı. Hatta bu kültürden İslâm'ı kabul etmeyenler bile nasiblerini alıyorlardı.

7- İslâm Şeriatı olgun, kapsamlı, evrensel bir şeriattır. Bunun için ülkeleri fetheden müslümanlar, oraların halkına ait kanun ve nizamlarını öğrenmek ihtiyacını duymadıkları gibi, hayatın problemlerine çare getirmek için mahallî kanunlar ile götürüp tebliğ ettikleri İslâmî kanunlardan bir sentez yapmazlardı. Onlar bir ülkeyi

beraberlerinde kâmil şariat olduğu halde fethediyorlardı. Fethettikleri ülkelerde ilk günden itibaren hemen İslâm'ı tatbik ediyorlardı. Tatbikatta müslümanların metodu inkilabi idi. Oralarda herhangi sentez, tedricilik (aşama aşama uygulamak) veya yamalama söz konusu değildi. Girdikleri yerlerin mevcut statüsüne hiç bir zaman bakmazlardı. Çünkü onlar, mevcut fasit düzeni yıkıp yerine İslâm'ı getirmek ve tebliğ etmek için ülkeleri fethediyorlardı. Bu da ancak eski düzeni kaldırıp, yerine kapsamlı yeni düzeni koymakla gerçekleşirdi. Bunun için ilk günden itibaren fethettikleri ülkeleri yönetmek, onlara kolay gelirdi. Otoriteleri tam olarak gerçekleştiriyordu. Onlar oralarda ne bir intikal devresi ne de bir kanun

problemiyle karşılaşmazlardı. Çünkü müslümanlar, girdikleri yerlere kanun, nizam ve hükümlerin kaynağı olan akideye dayalı davetlerini beraberlerinde taşıyorlardı. Bu da; her zaman, her mekan ve her insana uygulanabilecek bir şeriattır.

HALKLARIN ERİTİLİP TEK ÜMMET HALİNE GETİRİLMESİ

Bütün Arap Yarımadası'nda şirke son verilip akide ve nizam olarak, orası İslâm ile yönetilen bir Dârul İslâm haline geldikten sonra, böylece bütün Arap Yarımadası, İslâm'a girdikten ve Allah dinini ikmâl edip, müslümanlara verdiği nimetini tamamladıktan ve onlar için din olarak İslâm'ı kabul ettikten sonra, komşu devletlerin Melik ve reislerine davet

mektupları gönderdikten ve Rum hududunda bulunan Tebuk ve Mute denilen yerlere seriyyeler gönderip orada savaşlara girdikten sonra Resulullah (sas) vefat etti. Ondan sonra gelen Raşidi halifeler zamanında fetihler birbirini takibetti. Hristiyan, Mazdekî, Zardüş, Arap ve Farsların karışık olarak yaşadıkları Irak fethedildi. Acemlerin ve Farsların dinine girmiş, Yahudi ve Rum azınlıklarının da yaşadığı İran fethedildi. Rum bölgesi olan, Rum kültürünün hakim olduğu, din olarak da Hristiyanlığın yaşandığı, Suryanilerin, Ermenilerin, Yahudilerin, bazı Rum ve Arapların oturduğu Şam bölgesi fethedildi. Mısırlılar ile bazı Yahudi ve Rumların yaşadıkları Mısır da fethedildi. Rumların elinde

bulunan Berberilerin iskan ettikleri Kuzey Afrika bölgesi fethedildi. Raşid halifelerden sonra Emevîler geldiler. Sind bölgesi diye bilinen şimdiki Batı Pakistan ve Karaçi'yi kapsıyan yerleri, Horasan ve Semerkand'ı feth edip İslâm Devleti'nin topraklarına kattılar. Daha sonra fethedilen Endülüs, İslâm vilâyetlerinden bir vilâyet haline geldi.

Bu çeşitli bölgelerin, kavimlerin, dil, adet, kanun ve kültürleri farklı idi. Tabii ki bunların zihniyetleri ve nefsiyetleri de farklı idi. Bunun için bu yörelerdeki halkların eritilip birbirleriyle kaynaşması ve bunları dini, dili, kültürü ve kanunları bir olan tek ümmet haline getirmek kolay bir iş değildir. Bu konuda başarı anormal sayılır. Böyle bir inkilâbı gerçekleştirmek

ancak İslâm için kolaydır ve bunu ancak İslâm Devleti gerçekleştirebilirdi. Bütün bu halklar, İslâm bayrağının altına girdikten, İslâm Devleti onlara hakim olduktan sonra, İslâm'a girdiler ve bir tek ümmet olarak İslâm ümmeti oldular. Bu da onların İslâm'la yönetilmelerinin ve İslâm akidesine bağlanmalarının tesiri ile olmuştur.

Kültürleri, din ve dilleri farklı olan bu halkların kaynaşıp tek bir ümmet haline gelmelerine etki eden bir çok sebebler vardır. En ehemmiyetli olanları şu dört husustur:

1- İslâm'ın emirleri.

2- Fetih yapan müslümanların diğer toplumlar ile bir arada karışık bir halde yaşamış olmaları.

3- Fethedilen ülkelerin bütün halkının İslâm'a girmeleri.

4- İslâmiyeti kabul edenlerde meydana gelen inkilabın onları bir halden diğer bir hale sevketmiş olması.

1- İslâm'ın emirlerine gelince; bunlar, İslâm ehline İslâm'a davet etmeyi, İslâmî daveti yüklenip güçleri yettiği kadar onun hidayetini bütün yeryüzünde yaymalarını gerektirir.

Bu ise cihad etmeyi, insanların İslâm'ı anlayıp ona ait hükümlerinden haberdar olması ve onları kavraması imkanını

hazırlamak için ülkelerin fethedilmesini gerektiriyor.

İslâm'ı kabul edip etmemek hususunda dilerlerse onu kabul, dilerlerse eski dinleri üzerinde devam etmeleri hususunda; insana seçme imkânının verilmesini gerektirir.

İnsanların işlerini düzenleyen ve onlara ait problemlerine çare getiren nizam ve kanunların birliği ile onların işlerinde bir düzenlilik ve uyumun temini için muamelât ve ukubata ait işlere ait hükümlere boyun eğmekle yetinmeyi gerektirir. Ta ki böylece gayri müslimler, tatbik edilen kanunlarda müslümanlarla aynı eşitlikte olduklarını anlasınlar ve İslâm'ın getirdiği huzurdan yararlansınlar,

İslâm Devleti'nin bayrağı altında yaşamaya devam etsinler.

İslâm'ın emirleri, yönetimi altında bulunanlara bir ırk, bir gurub veya bir mezhepçilik nazarıyla değil, insanî bir nazarla bakılmasını gerektirmektedir. Bunun için müslim ve gayri müslim farkı gözetilmeden İslâmî hükümler bütün insanlara aynı seviyede tatbik edilir. Maide Süresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Bir topluluğa duyduğunuz kin sizi adaletsiz davranmaya sevketmesin. Adalet yapın. Çünkü, böyle hareket takvaya daha yakındır, Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (Maide 8)

Hüküm ve kanun karşısında bütün insanlar eşittir. Yönetici, insanların işlerine bakarken ve onları yönetirken kadı, insanların arasında hükmünü verirken aralarında hükmettikleri insanların taşıdıkları inanç ve mezheplerine bakmazlar. Hepsine eşit nazarla bakarlar. İslâm'da yönetim nizamı, devletin bütün üniteleri arasında birliği gerektirir. Topladığı gelirin azlığına ve çokluğuna bakmadan her vilayete zaruri ihtiyaçları karşılamak için devletin Beytulmalından malın harcanmasını gerektirir. Bütün vilayetlerden toplanan malların Beytülmalda toplanmasıyla maliyenin bir olmasını gerektirir. Böylelikle fethedilen ülkelerin hepsi tek bir devlet içerisinde vilâyetler olurlar. Bu durum onları,

yönetimde eritme yolunda kesin bir seyir takib etmesini sağlar.

2- Fetih yapan müslümanların fethettikleri yerlerin halkıyla kaynaşmaları, o halkların İslâm'ı kabul etmelerinde ve diğer müslümanlarla erimesinde en büyük faktörlerdendir. Şöyle ki: Müslümanlar, beldeleri fethettikten sonra oralarda yerleşiyorlar ve oraların halkına İslâm'ı öğretmeye ve onları kültürlendirmeye başlıyorlardı Yanyana birbirine koşmu olan evlere yerleşiyorlardı. Ta ki o beldeler, fethi yapanlarla fethedilenlerin hepsinin yerleşim yeri oldular.

Böylece iki cemaat yerine, fethedenler ile fethedilenler, galip olanlar ile mağlup olanlar yerine, tek bir hükümler silsilesi

tatbik edildiği tek bir ülkenin sakinleri olarak hayatın bütün işlerinde hepsinin ortak olduğu bir toplum ortaya  ıktı. Hepsi de hayatın bütün işlerinde fertlerinin birbirine yardım edegeldiği, bir devletin tebası oldular. Beldeleri fethedilen insanlar, yöneticilerden daha önce görüp tanımadıkları başka bir insan çeşidi gördüler. Onlar, yöneticilerin onları kendileriyle aynı seviyede tuttuklarını, işleri ve ihtiyaçlarının giderilmesi ile ilgili hizmet ettiklerini görüyorlardı. Onlarda gördükleri üstün sıfatlar, kendilerine hem o yöneticileri hem de  sl m'ı sevdirmiştir. Gerek yöneticiler, gerekse diğer müslümanlar ehli kitapla evleniyor, onların kestiklerini ve yemeklerini yiyiyorlardı.  şte bu bir arada yaşama, onların  sl m'ı kabul

etmelerine sebep olmuştur. Çünkü onlar, yöneticilerde İslâm'ın tesirini gördüler. Aynı şekilde nizamın tatbikinde de İslâm'ın nurunu gördüler. Bu sayede halklar birbirine karışarak eridiler ve tek bir ümmet haline geldiler.

3- Fethedilen beldelerin halklarının İslâm'a girmelerine gelince; bu, genel bir şekilde olmuştur. Her bölgenin halkı Allah'ın dinine guruplar halinde giriyordu. Hatta fethedilen beldelerin halkından ezici çoğunluk İslâm'a giriyordu. Halkın cemaatlar halinde İslâm'a girmesi zamanla bütün halkın müslüman olmasını doğurdu. Böylece İslâmiyet sadece orayı fethedenlere ait bir din olmaktan çıktı. Feth edilen ülkelerin halkları İslâm'ı kabul

etmeleriyle fetheden müslümanlarla kaynaştılar ve tek bir ümmet oldular.

4- İslâm'ın onu kabul edenlerde meydana getirdiği umumi inkilaba gelince; bilindiği gibi İslâm, kendisini kabul edenlerde aklî seviyeyi yükseltmiştir. Onlarda İslâm akidesini meydana getirdi. Bu akide, bütün fikirlerin üzerine bina olduğu bir fikrî kaidedir. Fikirlerin doğru ve yanlışlığı bu kaideye göre kıyas edilir. Onun için onlar vicdanî imandan akla dayalı imana; putlara, ateşe, teslis ve benzeri şeylere ibadetten ve bu ibadetin gereği olan kısır düşünce ve fikrî seviyenin düşüklüğünden Allah'a ibadete ve bu ibadetin gerektirdiği aydın bakış ve geniş düşünceye geçiş yaptılar. Bu intikal/geçiş onlara ahiret hayatını tasdik ettirdi. Bu

hayatı ve ondaki azab ve nimeti Kitap ve Sünnet'in kendilerine izah ettiği tasvirle tasvir ediyorlardı. Onlar, o hayatın hakiki hayat olduğunu tasavvur etmeye ve görmeye başladılar. Böylece daha mesud ve daha kalıcı olan bir ahiret hayatı için bir yol olan bu dünya hayatının onlar nezdinde bir manası ve değeri oldu. Bunun için bu dünya hayatına yöneldiler, onu ihmal etmediler Onu elde etmenin sebeblerine sarıldılar. Allah'ın kulları için yaratmış olduğu zinetlerden ve rızkın helâl ve temiz olanlarından istifade etmeye çalıştılar.

Allah, hayat için sağlam ölçü ve gerçek tasvir ortaya koymuştur. Hayatın ölçüsü yalnız menfaat iken, bu menfaat amelleri yürüten, amellerde güdülen gaye

ve amellerin değeri iken hayatın ölçüsü haram ve helâl olmuştur. Hayatın tasviri helâl ve haram olmuştur. Amelleri yürüten ve onları yönlendiren şeyler de Allah'ın emir ve nehiyleri olmuştur. Allah'ın emir ve nehiyleri ile amelleri yürütmekteki gaye Allah'ın rızasını kazanmak olmuştur. Amelin değeri ise, onun yapılışında kasdedilen şeydir. Bu değer; ibadet, namaz, cihad veya bunlara benzeyen şeyler gibi ruhî değerler olur, alış-veriş, icare veya benzeri şeyler gibi maddî değer olur, emanet, merhamet ve benzerileri gibi ahlâkî değer olur. Onlar ameli yönlendiren ile amelin uğrunda gerçekleştirildiği değeri ayırt etmeye başladılar. Böylece onların hayat tasvirleri (hayat hakkındaki anlayış ve ölçüleri) müslümanlığı kabul etmeden

önceki tasvirlerinden farklı hale geldi. Hayatın **tasviri**, onun için konulan ölçü ile hayatın hakikati için gerçek bir tasvir oldu. Bu **ölçü**, Allah'ın emir ve nehiyleridir, yani helâl ve haramdır.

Onların nazarında saadete gerçek mana kazandırıldı. Zira İslâm'ı kabul etmeden önce onlarca **saadetin** anlamı açlığı gidermek ve vücudun isteklerini yerine getirmekten ibaret iken, İslâm'ı kabul ettikten sonra bu anlam, **Allah'ın rızasına kavuşmak** olarak ortaya çıktı. Zira gerçek saadet, insanın **daimi olarak huzura** kavuşmasıdır. Bu ise şehvi arzuları ve lezzetleri yerine getirmekle elde edilmez. Bu ancak alemlerin Rabbi olan Allah'ın rızasına kavuşmakla elde edilir.

İşte böylece İslâm, kendisini kabul eden halklara hayat ve bu hayatta yapageldikleri işler için bir bakış açısı getirdi. Eşyanın mertebelerini (derecelerini) değiştirerek, bazı eşyanın mertebesini yükseltirken, diğer bazı eşyanın mertebesini düşürdü. O güne kadar dünya hayatının mertebesi en üst mertebede ve ideolojinin mertebesi ise ondan daha aşağı mertebede iken, bu mertebeleri değiştirerek ideolojiyi ilk ve yüce mertebeye, dünya hayatını da ondan daha aşağı bir mertebeye getirdi. Böylece müslüman, İslâm yolunda kendi hayatını feda etmeye başladı. Çünkü İslâm, hayattan daha çok değerlidir. Bu konumda olan kişi için İslâm uğrunda sıkıntı,

meşakkât ve musibetlere katlanmak daha kolay olur.

Böylece hayatta olan şeyler layık oldukları yerlerine konmuş oldular. Bu değerlendirme ile hayat da kendisine ait yüceliğine kavuşmuş oldu. Müslüman bu hayatta da daimi bir huzur hissetmeye başladı. Bütün dünya için değişmeyen sabit tek yüce ideali çizdi. O da Allah'ın rızasıdır.

Böylelikle insanlar nezdinde ideal değişti. O halklar için yüce ideal değişken ve çeşitli iken onlar için yüce ideal sabit ve tek oldu.

O halklar ve milletlerdeki yüce idealin değişmesine bağlı olarak, onlar yanında

daha önce var olan eşyanın manaları ve faziletlerin mefhumu da değışti. Zira şahsî cesaret, ferdî şeref, kavmiyetçi yardımlaşma, mal ve soy sop ile böbürlenme, israf sınırına varıncaya kadar cömertlik, kabile veya kavme bağlılık, intikam almakta merhametsizlik, intikam almak ve benzeri durumlar faziletlerin temelleri kabul ediliyordu. İslâm gelince bunları faziletlerin temeli olarak kabul etmediğı gibi onları olduğu gibi de bırakmadı. Bilâkis faziletleri, taşıdıkları menfaatlardan ve böbürlenmeden dolayı veya korunması gerekli olan adet ve merasimler olarak değil, Allah'ın emrine göre insanda bulunması lazım gelen sıfatlar olarak ortaya koydu.

Sonra Allah'a ve O'nun emir ve yasaklarına boyun eğmenin farz olduğunu ifade ettikten sonra, ferd, kabile, halk ve ümmetlere ait menfaatlara yalnız İslâm'ın emirlerine göre değerlendirilmesini farz kıldı.

İşte böylece İslâm, kendisini kabul eden halkların nefsiyetlerini değiştirdiği gibi zihniyetlerini de değiştirdi. Böylece İslâm'a girdikten sonraki şahsiyetleri, İslâm'a girmeden önceki şahsiyetlerinden tamamen değişik oldu. Kainat, insan ve hayat hakkındaki yargı değerleri ve hayattaki bütün eşyaya ait ölçüleri yeni boyutlar kazandı. Hayatın özel bir anlamının olduğunu onun da yücelmek ve olgunlaşmaktan ibaret bulunduğunu anlamaya başladılar. Onlar için en üstün

ve tek ideal Allah'ın rızası olduğunu buna kavuşmakla da arzuladıkları gerçek saadete ulaşmış olacaklarını anladılar. Böylece onlar adeta önceki insanlar değil, başka insanlarmış gibi bir değişikliğe uğradılar.

İşte İslâm Devleti'ne tabi olan bütün halklar bu dört husus ile ilk hallerinden sıyrılıp uzaklaştılar.

- Hayat hakkındaki bakışları ve fikirleri birleşti. Hatta tek bir fikir ve tek bir bakış oldu.

- Problemlerini çözümde tek bir ilaç/çözüm kullandılar.

- Maslahatları tek bir maslahat haline gelerek İslâm'ın maslahatı olarak ortaya çıktı.

- Hayattaki gayeleri tek bir gaye haline geldi ki o da Allah'ın kelimesini (dinini) yüceltmektir.

- Bu duruma gelen halkların hepsi İslâm potasında eriyerek tek bir ümmet haline geldi ki o da İslâm ümmetiydi.

İSLÂM DEVLETİ'NİN ZAYIFLAMA SEBEPLERİ

İslâm Devleti, İslâm ideolojisi (akide ve nizamı) üzerine kurulur. Gücü, devamlılığı, ilerlemesi, hepsi ona bağlıdır. Bunun için İslâm, kuvvetli olarak yaşandığı zaman İslâm Devleti de güçlü idi.

Bu sayede ulaşım vasıtalarının sadece at ve deve olduğu, dil ve kaleminden başka hiç bir yaygın vasıta olmadığı halde, bir çok geniş bölgeleri fethetmiştir. Az bir zaman içerisinde fethedilen yerlerin halk ve ümmetleri İslâm'ı kabul etti. Bu süratli gelişmeyi gerçekleştiren tek şey devleti güçlü hale getiren İslâm'ın kendisidir.

İslâm düşmanları bunu anladılar. Müslümanların nefislerinde, anlayış ve tatbikatlarında, İslâm'a bağlılıkları güçlü şekilde devam ettiği müddetçe, İslâm Devleti'ni zayıflatmaya güçlerinin yetmeyeceğini anladılar. Bunun için müslümanların kavrayışlarını, onların İslâm hükümlerini tatbikatlarını zayıflatan vesileler icad ettiler.

İslâm anlayışını zayıflatmak için kullandıkları vasıtalar çoktur. Bunlardan bir kısmı İslâmî nassları ilgilendiren, bir kısmı bu nasları ifade eden lugatı ilgilendiren, bir kısmı hayat olaylarına intibakı ilgilendiren vasıtalaradır.

Nitekim Peygamber'in hadislerine bir çok yalan hadisler sokarak, Resulullah (sas)'in söylemediği bir çok yalanlar uydurdular. Bu sözleri süsleyerek İslâmî olmayan manalar ve İslâm'la çatışan kavramları İslâmî prensipler olarak takdim ettiler. Böylece müslümanların bunları alıp, onlarla amel ederek İslâm'dan uzaklaşmalarının tuzağını hazırladılar. Bilfiil hadisler arasına bir çok şeyleri hadis diye Resulullah'a isnad edip halkın arasına yaydılar. Ancak müslümanlar, bu

zındıkları farkederek komplolarını yok ettiler. Alim ve muhaddisler, hadisi toplamaya başladılar. Onu rivayet edenlerin tarihçesini ve vasıflarını ortaya koydular. Sahih hadisi uydurulmuş zayıf hadisten ayırdılar. Böylece hadis ilmi korunmuş oldu. Hadis rivayetini Teba-i Tabiin'in, onların tabiinden, onların da sahabelerden rivayetleri ile sınırlandırdılar. Bu sened zincirinden başka herhangi bir rivayet kabul etmediler. Ravilerin sayısını belirttikleri gibi, onları birer birer tanıttılar. Hadis kitaplarının silsileleri izah edildi. Bu sayede müslüman araştırdığı zaman, sahih hadisi zayıfından, onu da uydurulmuşundan ayırabilir imkanını elde etmiş bulunuyor. Bunu, o hadisin senedi ve metnini bilmek ile yapabilir.

Ayrıca İslâm Devleti, bu zındıkların bir çoğunu demir yumruk ile cezalandırmıştı. Resulullah (sas)'e yalan isnad etmenin cezası olarak bir çoklarını da öldürttü. Bu tedbirlerle, icra edilen komploların hiç birinin hem İslâm'a hem de Devlete fazlasıyla bir etkisi olmamıştır.

Bu defa bu zındıklar, çalışma sahasını değiştirdiler, İslâm'ın kendisiyle ifade edildiği dile yöneldiler. Arapçanın İslâm'dan ayrılması için çaba gösterdiler. Fakat ilk dönemde buna güçleri yetmedi. Çünkü müslümanlar, fethettikleri yerlere beraberlerinde Kitab ve Sünnet ve Arap dilini götürüyorlardı. İnsanlara Kur'an ve Sünnet'i öğrettikleri gibi Arapçayı da öğretiyorlardı. İslâm'ı kabul eden insanlar Arapçayı çok iyi öğreniyorlardı. Bunlardan

Ebu Hanife gibi müçtehid imamlar da olmuştur. Bişar b. Berd gibileri de şair, İbnul-Mukaffa gibi belîğ yazarlar da olmuştur. Müslümanlar Arapçayı öğrenmek için şiddetli bir gayret gösteriyorlardı. İmam Şafi, Kur'an tercümesine cevaz vermemişti. Arapçadan başka dil ile kılınan namazın caiz olmayacağına kani idi. Ebu Hanife gibi Kur'an tercümesine cevaz verenler bu tercümeyle Kur'an ismini vermezlerdi. Böylece bütün gayretler Arapça dilini öğrenmeye yönelmiş bulunuyordu.

Çünkü Arapça, İslâm'ın özgün bir parçası, onda içtihad yapma şartlarından bir şartıdır. İslâm kaynaklarını anlamak ve ondan hüküm çıkarmak ancak Arap dilini anlamakla mümkündür. Fakat Arap diline

karşı gösterilen ehemmiyet, Arap dilinin değerini bilmeyen yöneticilerin, Hicrî altıncı asrından sonra yönetimin başına geçmesiyle yavaş yavaş değerini kaybetmeye başladı. Arap dili İslâm'dan ayrıldı, içti had durdu, devlet İslâmî hükümleri anlamakta sıkıntı çekmeye başladı. Bunun neticesinde İslâm'ın tatbikatı da güçleşti. Bunun, devletin zayıf düşmesinde büyük etkisi oldu. Devletin yeni olaylara karşı anlayışı da zayıfladı. Devlet, ortaya çıkan problemlere ya çare bulamadı veya bulduğu çareler sağlam ve sıhhatli değildi. böylece devletin zayıf düşüp yıkılmasına sebep olan bir çok problemler, devletin önüne yığıldı. Bütün bunlar, İslâmî nass ve nassın bilinmesine yardımcı olan Arapça ile ilgili hususlardır.

Hayatı ilgilendiren olaylara, İslâm'ın tatbikatına gelince; müslümanlar, daha ilk asırlarda Hind felsefesi ile İslâm'ı bağdaştırmaya çalışmışlardı. Dünya hakkındaki zühdü ve ahireti istemeyi miskinlik ve vücuda eziyet etmek anlamıyla tefsir ettiler. Böylece bu anlayış çok insanı, İslâmî davet sahasında ve müslümanların hayat mücadelesi meydanında gayret ve çaba göstermeyen, hayatın güzelliklerinden nasiblerini alamayan kimseler durumuna getirdi. Böylece devlet, İslâm ümmetine ait bir çok insanının gayretini İslâmî davet sahasında kullanabilme imkanını kaybetmiş bulunuyordu. Bir çok ümmet evladının gayretleri, vücudlarına işkence çektirmekle boşa harcanmıştır.

Sonra batının müslümanlara karşı açtığı kültür savaşı da İslâm hadaratıyla (hayat hakkındaki mefhumların toplamıyla) çelişen bir çok şeyler getiriyordu. Bu savaş, müslümanlarda İslâm ile çatışan kültürü alıp İslâm ahkâmıyla bağdaştırılabileceği fikrini meydana getirdi. Batının bu kültür savaşı şerî hükümlere ters düşen bir çok kanunu İslâm'a muhalif değilmiş gibi, onlara kabul ettirdi. Bunun müslümanlar üzerinde büyük ve olumsuz tesiri oldu.

Batı hadaratının müslümanlara hakim olmasında bir sakınca görülmedi. Müslümanlar artık hayatı maddî menfaatlerden ibaret gördüler. Bu anlayış, onları Osmanlı yönetiminde batının bazı kanunlarıyla amel etmeye sevk etti. Faizi

te'vil ederek bankalar açtılar. Böylece batının kanunlarını alarak, şerî hadleri ve şerî kanunları geçersiz kıldılar. Batının ceza kanunlarını aldılar. Bu hareket devlete büyük bir felâket getirdi. Her ne kadar bu işlerin yapılmasına cevaz veren fetvalar ortaya konsa da. Bu felâket, devleti İslâm ile yönetmekten uzaklaştırdı. Bundan sonra İslâm Devleti'nde iman harareti zayıfladı. Tabiatıyla devlet doğru yolu ve gücünü kaybetmeye sürüklendi.

Anlayış ve kavrayış açısından durum bu idi. Tatbikat açısından baktığımızda, üst üste yığılmış bir çok sebebler devletin hatalı ve kötü tatbikatını hazırladı. Bunlardan bazıları şunlardır:

Mevcut siyasî partiler, uygulanmasını gerekli gördükleri kendi görüşlerini yürürlüğe koymak için yönetime ulaşmak maksadıyla savaş yapmayı metod olarak almışlardı. Hiç biri iktidara ulaşmak için ümmet yolunu ittihaz etmemişlerdi. Abbasiler bu görüşlerini uygulama safhasına koymak için İran ve Irak'ı istila ettiler ve bu iki memleketi tutunma noktası kabul edip yönetimin Haşim oğullarına geçmesi için devleti de istila ettiler. Sonra Fatimiler, Mısır'ı alarak orada şer'î hükümlere muhalif İsmailiyye düşüncesi üzerine kurulmuş bir yönetimle, İslâm Devleti'ne hakim olmak üzere bir devlet kurdular.

Birinci durumdaki iş, şok etkisi yaparak içerde devleti meşgul etti ve

fetihleri durdurdu. İkinci durumda ise, müslümanların tek bir devlette yaşamaları gerekirken aynı anda iki devlet halinde yaşamalarına ve ikisi arasında çekişmenin var olmasına yol açtı.

Bu olaylar, devletin zayıflamasına tesir ettiği gibi fetihlerin durmasına ve İslâm Davetinin tebliğine de engel oldu. Ancak siyasî partilerin böyle bir yolu tercih etmelerine sebep olan unsur, Emevi halifelerinin kendilerinden sonra veliahd tayin etmeleri ve sağlıklarında onlara biat ettirmeleri olmuştur. Böyle bir yolun tatbikiyle biatın iktidara ulaştırma özelliği kayboldu. Muaviye, oğlu Yezid'i tayin ederek onun için biat aldı. Ondan sonra gelen halifeler de sağlıklarında, gelecek halifeyi vasiyet etmeye başladılar. Halife

öldükten sonra halk onun gösterdiği kişiye biat ediyordu.

Bu vasiyet edilen kişilere müslümanların biat etmeleri adet oldu. Vasiyet edilenlerden başkasına biat nadir olaylardandı. İşte bu uygulama, siyasî partileri yönetime ulaşmak için kuvvete baş vurmaya sevketti. Her ne kadar vasiyet edilenler, Ebu Bekir'in Ömer için ittihaz ettiği bir yolla geldi ise de, bu yolun yanlış ve kötü tatbikatı bu kötü neticelere sürekledi. Zira Ebu Bekir (ra) kendisinden sonraki halife olacak kimse için müslümanların görüşlerini almıştı. Hilâfete aday olabilecek kimselerin de sadece Ali ve Ömer olabileceği yapılan müzakerelerden sonra açığa çıkmıştı. Daha sonra da Ömer (ra) tavsiye olundu ve seçildi. Ebu Bekir

(ra) vefat ettikten sonra, Ömer (ra)'a biat yapıldı. Bu şerî bir husustur. Ancak şu hususa işaret edelim ki; kendilerinden sonra başkalarını vasiyet eden halifeler, bu yolu kötü tatbik ettiler. Zira onlar çocuklarını veya kardeşlerini yahut ailesinden herhangi birini kendi yerine vasiyet ettiler. Bazı zamanlar bu tayin birden fazla kimseler için de olmuştur. Bu yanlış ve kötü tatbikat, müslümanların istedikleri kimseye biat etmekte mahrum olmalarına sebep olmuştur. Bu devleti zayıf düşürmüştür.

Ancak bu tatbikat, devlet güçlü iken pek fazla tesirli olamamıştır. Fakat devlet zayıf ve güçsüz olduğu zamanlarda tesirini göstermiştir. Devlet yönetimindeki bu kötü durum sadece halifeye biat ile sınırlı

kalmayıp, valilere de sirayet etmiştir. Nitekim Abbasi Devleti'nin, Endülüs'te yönetimi Abdurrahman'a bırakıp, onun orada müstakil olarak hareket etmesine göz yumması, orayı İslâm Devleti'nden bir parça olarak koparmış, daha sonra kendilerine Emir-el Mü'minin ismini verdikleri valiler tarafından idare edilir hale gelmişti. Endülüs, her ne kadar İslâm Devleti'nin bünyesinden ayrılmamış, oradaki müslümanlar da her ne kadar diğer müslümanlardan ayrılmamış İslâm ümmetinden bir parça olarak varlıklarını devam ettirmişler ise de, yönetim bakımından ayrılmış durumda idiler. Bu husus, Endülüs'ün zayıf düşmesine sebep olmuş, kâfirlerin orayı istila edip almalarını kolaylaştırmıştı. Güçlü durumda olan

İslâm Devleti, sahip olduğu kuvvetine rağmen Endülüs'teki çözülmeye dolaylı düşmanın oraya olan saldırısını önleyememiştir.

Batıda durum bu di. Doğuda ise, valilere verilen genel valilik (yöneticilik) ve geniş yetkiler valilerde baş olma his ve tamahlarını kabartmıştır. İç işlerinde bağımsız olmuşlardı. Halife de buna rıza göstermişti. Halife; minberlerde kendi namına hutbe okunup ona dua edilmesini, halife tarafından yapılan tayinlere ait beratların çıkartılmasını, onun adına para basılmasını, kendisine harac gönderilmesini yeterli bulmuştur. Böylelikle içişlerinde bağımsız olan vilâyetler küçük devletler gibi bir görünüm almışlardı. Selçuklular, Hamedanlılar v.b.

de olduğu gibi. Bu da İslâm Devleti'nin zaif düşme sebeblerindendir.

İşte bütün bu hususlar, İslâm Devleti'nin zayıf düşmesine yol açan sebeblerdir. Ta ki Osmanlılar gelinceye kadar. Onlar Hilâfet'i ellerine almaya çalıştılar.. Birçok İslâm beldelerini otoritelerinin altına alıp birleştirdiler. İslâm Davetini Avrupaya götürdüler. Fetihlere yeniden başladılar. Ancak bu fetihlerin hepsi ilk Osmanlı halifelerinin sahip oldukları iman kuvveti ile ordunun güçlü oluşuna dayanıyorlardı. Yoksa bu fetihler, İslâm'ı sıhhatli bir anlayış ve onun kamil anlamda tatbik edilmiş olmasına dayanmıyordu. Bundan dolayı bu fetihler, daha önceki fetihler gibi verimli olmamıştır. Bilindiği gibi, İslâm ümmetinde

kuvvet yalnız başına bir esas olmamıştır. Bundan dolayı Osmanlı Devleti de çok sürmeden zayıfladı. Daha sonra yıkılarak İslâmî devlet ortadan yok olup gitti. Onun gidişi ancak hasıl olan bir çok faktörlerin tesiri ile İslâm düşmanlarının senelerce İslâm Devleti'ne karşı kurdukları bir çok tuzaklar neticesinde gerçekleşmiştir. İslâm Devleti'nin zayıflayıp, yıkılmasına sebep olan amilleri/faktörleri iki ana grupta özetleyebiliriz:

A- İslâm'ı kavrayıştaki zaafiyet,

B- Onun kötü tatbikatı.

Bunun için İslâm Devleti'ni yeniden geri getirecek tek esas, onu sağlam olarak anlamak ve kavramaktır. Devletin gücünü

koruyan tek unsur ise, devletin İslâm ile ilgili **sağlam anlayış** üzerine devam etmesi, içeride **İslâm'ı iyi tatbik etmesi**, dışarıya da **İslâm'ın Davetini taşımasıdır**.

İSLÂM DEVLETİ'NİN ÇÖZÜLÜŞÜ

Hicrî beşinci asırdan itibaren, bazı alimlerin içtihad kapısı kapalıdır diyerek ortaya çıkmalarıyla İslâm Devleti'nde fikrî zayıflık başlamıştır. Bu, devletin zayıf düşmesine dair bir uyarıydı.

Halbuki bazı alimlerin bu iddialarına rağmen daha sonra bazı müçtehidler bulunmuştur. Fakat fikrî zaafiyet her yerde kendini gösteriyordu. Bu da devletin varlığına tesir ederek devlette gevşeme ve dağılıma başladı. Haçlı savaşları başladığı

sırada, bunlara devletin karşı koyabilecek güç ve takati kalmamıştı. Devlet, arka arkaya iki asır boyunca bir çok savaşlara girmek mecburiyetinde kalmıştı. İlk zamanlarda haçlılar ittifakı zaferler elde ederek İslâm beldelerinin bir kısmını işgal ettiler.

Daha sonra bu İslâm beldeleri onların ellerinden kurtarıldı. İslâm Devleti'nde de yönetim Arap dilini ihmal eden Memlûkluların eline geçti. Bunlar işin fikrî ve teşrî yönlerini de ihmal ettiler. Bunun neticesinde içtihad kapısı kapandı ve İslâm anlayışı zaafa uğradı. Alimler taklidi vacib kıldılar. Bunun neticesinde devletin gücü her gün biraz daha zayıfladı ve gevşeklik gittikçe arttı.

Tatar saldırıları işi büsbütün karıştırdı, devletin gücünü daha da zayıflattı. Ancak bütün bunlar devletin harici varlığının değil de dahili varlığının üzerinde etkili oldu. Onun devletlerarası durumunu etkilemedi. Bu duruma rağmen İslâm Devleti dünyada en büyük bir güç olarak, kendisinden korku duyulan, etrafındaki devletlere korku salan, tüm dünyada en büyük ve en kuvvetli taraf olarak temsil olunan bir İslâm Devleti olarak varlığını devam ettiriyordu.

Osmanlı devleti, Hicrî dokuzuncu asırda (Miladî 15. asırda), İslâm dünyasının bir çok yerinde yönetimi eline aldı. Hicrî onuncu asırda (Miladî 16. asırda) (Fas hariç) bütün Arap beldeleri de Osmanlı Devleti'ne katıldı. Böylece onun otoritesi

büyük bir sahaya uzandı. Osmanlı Devleti, otoritenin kuvvetine, ordunun tanzimine ve yönetimin azametine önem verdi. Fetihlerle meşgul oldu. Fakat Arap lisanını ihmal etti. Halbuki o, İslâm'ın anlaşılması için çok zaruri ve içtihadın şartlarından bir şart idi. Fikrî ve teşriî yönden İslâm'ın tavsiyelerine ehemmiyet vermedi. Neticede fikrî ve teşriî seviye büsbütün alçaldı. Bundan dolayı devletin güçlülüğü sadece zahiri bir kuvvet olarak kaldı. Fakat hakikatta fikrî ve teşriî bakımdan düçar oluşu zaafılık sebebiyle devlet apaçık bir zaafın içine yuvarlanmış bulunuyordu.

Ancak askerî güç bakımından çok kuvvetli olduğu, büyüklük zirvesinde bulunduğu, yükselme dönemini yaşadığı için, o gün İslâm Devleti bu zaafı pek

hissetmedi. Ayrıca İslâm Devleti sahip olduğu düşünce, nizam ve hadareti Avrupanın fikir ve hadaretiyle kıyas ediyor, kendisini fikir, hadaret ve nizam bakımından Avrupadan daha üstün görüyordu. Bundan dolayı da rahatlıyor ve zaafına razı oluyordu. Çünkü Avrupa o gün, cehaletin zifiri karanlığı ile anarşinin ve sıkıntıların karanlığında eziliyordu. Kalkınmak için çabalara girişiyor, fakat her giriştiğı kalkınma çabasında başarısız oluyordu. Onun için Osmanlı Devleti'nin bulunduğu durum ile Avrupanın durumunu kıyasladığı zaman, bu karşılaştırma Osmanlı Devleti'nin daha iyi bir durumda olduğunu ve sağlam bir nizam, üstün bir hadarete sahip olduğunu gösteriyordu.

Beri taraftan Osmanlı Devleti dahili durumunu ve içteki zaafiyeti göremediği gibi, ümmetin dağınıklığını, düşünce ve kanun yapma fikriyatının donukluğunu farkedemedi. Bu durumları görmemesine sebep, onun Avrupaya karşı kazandığı zaferler ile Balkan ve Güneydoğu'nun bir kısmını feth etmiş olmasıydı. İslâmi devlet olarak Osmanlının bu durumu, bütün Avrupa devletlerini korkutmaya sebep oldu. İslâm ordusu hiç bir zaman mağlup edilemez fikri bütün Avrupalıların zihnine ve kalplerine yerleşmiş bulunuyordu. Osmanlı Devleti'ne karşı durabilecek hiç bir devlet bulunmuyordu.

Bu sırada meydana "**Şark Meselesi**" çıktı. Bunun manası : Hicrî dokuzuncu yüzyılda (Miladî 15. yüzyılda) Fatih Sultan

Mehmed'in kumandası altında ve ondan sonra gelen padişahların kumandası altında Osmanlıların girişecekleri hücumların tehlikesinden kendilerini koruma meselesi demektir. Bu hücum, Hicrî onbirinci asra kadar yani Kanuni Sultan Süleyman'a kadar aralıksız devam etti. Hicrî onikinci asrın ortalarında (Miladî 18. asra kadar) en güçlü zirveye ulaşmış bulunuyordu. Bu müddet içerisinde İslâm Devleti'ndeki süreklilik kuvveti devlete bu gücü vermekte etkin bir faktör idi.

Müslümanlarca akidenin güçlü oluşu, zihinlerde tam olarak berraklaşmamış olmasına rağmen hayatla ilgili olarak belli kavramların mevcudiyeti, kötü tatbik edilmesine rağmen hayat hakkında İslâm nizamının varlığı gibi bütün bu hususlar,

Osmanlı Devleti'nin güçlenmesine ve devamlı canlı kalmasına sebep olmuştur. Bu duruma Avrupanın fikrî ve kanunî karmaşıklığı da yardım etmiştir. Halbuki devlet, İslâm'ı sağlam bir şekilde anlamaya, Arapçaya gerekli ehemmiyeti vermeye, içtihadı teşvik etmeye, fikrî ve teşriî yöne ehemmiyet verebilirdi. Bu sırada elinde gerekli imkânlar vardı. Bu sahalara vereceği ehemmiyet ile devlet; daha güçlü, sağlam bir devlet haline gelir, yeryüzünde kamil gelişmeye namzed olur, belki böylece dünyanın geri kalan parçaları İslâm ile fethedilir, oralara İslâm götürülebilirdi. Böylece İslâm Devleti bütün yeryüzünde kök salar, hadaretini bütün dünyaya tatbik edip tanıtmış olurdu. Bu sayede insanlığı, içinde

bulunduğu Şer ve fesattan kurtarmıŐ olurdu.

Ancak bunlardan hiğbiri olmadı. İlmî mevkiler ve eğitim merkezlerinin dıŐında Arapća diline gerekli önem verilmedi. Onun devlet çapında yaygınlaŐmasına ehemmiyet verilmedi. Verilen bazı imtiyazların Arapćanın devlet çapında g   lenmesinde herhangi bir tesiri olmadığı gibi fikir sahasında gerekli uyanmalara da katkısı olmamıŐtır. Çünkü devlet, bu dilin ihyasına çalıŐmamıŐ, o dili devletin tek resmî deli olarak kabul etmemiŐtir. Halbuki İslâm Devleti'nde böyle olması lazımdır. DüŐünce ve fıkıh sahalarına ait herhangi bir çalıŐma yapmamıŐ olduğu için, devletin zayıf durumuna etkili

olamamış, devlet çarpık yolunda devam etmiştir.

Hicrî onikinci asrın (Miladî 18. asrın) yarısına doğru gelindiği zaman, durum değişmeye ve dahilî zayıflık kendisini göstermeye başladı. Zira o ana kadar devletin varlığı, tatbiki kötü ve yanlış uygulanan İslâm nizamının geride kalan kısmı ile, İslâmî ve İslâm'a yamandırılmış karma karışık, çarpık fikirler üzerine oturtulmuştu. Bir taraftan İslâmî fikirleri bulanık anlayış, bir taraftan içtihad ve müçtehidlerin yokluğu içte ve dışta devletin zayıflamasına sebep olmuştur.

Hicrî onüçüncü (Miladî 19.) asra gelindiği zaman, İslâm Devleti ile İslâm olmayan devletler arasındaki denge İslâmî

olmayan devletler lehine bozulmaya başladı. Tartıda İslâm dünyasına ait kefe hafif gelmeye, Avrupa devletlerinin kefesi azar azar ağırlık kaydetmeye başladı. Artık Avrupa'da uyanma yavaş yavaş başlamıştı. İslâm'ın kötü tatbik edilmesinin ve fikrî donukluğun sonuçları müslümanlar üzerinde görünmeye başladı. Nitekim ondokuzuncu asır; filozof, yazar ve düşünürlerin büyük çabaları neticesinde, halkların dirilmesi için Avrupalıların düşüncesinin kapsamlı bir değişime şahid oldu. Böylece hayata bakış açısı hakkında yeni fikirlerin ortaya çıkmasında tesiri olan çeşitli hareketler oluştu. Kaydedilen gelişmelerin başında, siyasî, kanunî ve hayatın bütün nizamlarında meydana gelen değişiklikler gelir. Avrupada yavaş

yavaş despotik (baskıcı) krallık rejimleri ortadan kalkıyor, onların yerine parlamentoya dayalı yeni yönetimler kuruluyordu. Avrupa kalkınmasının yönlenmesinde bunun büyük bir tesiri olduğu gibi, bu asırda meydana gelen sanayi inkılabının da büyük etkisi olmuştur. Aynı şekilde çeşitli keşifler ve icadlar da meydana çıkmıştır. İşte bütün bunlar, düşünce ve maddî sahada Avrupanın ilerlemesini ve kuvvetlenmesini etkileyen faktörlerdi. Bu maddî ve ilmî sahadaki güçlülüğü, devletlerarası platformda Batı dünyasının bulunduğu terazi kefesinin İslâm dünyasının içinde bulunduğu kefeye ağır gelmesine sebep oldu. Bunun neticesinde **"Doğu Meselesiyle"** ilgili mefhum değişti. Zira

Avrupa üzerinde İslâmî tehlikeden çekinme meselesi ortadan kalkmış oluyordu. Ortada Batı için tek bir mesele kalmıştı, o da Osmanlı Devleti'nin kalması ya da taksim edilmesi idi.

Bu görüş ayrılığı Batılı devletlerin maslahatlarının farklı oluşundan kaynaklanıyordu. "**Doğu Meselesiyle**" ilgili mefhumda meydana gelen inkilab, Avrupanın ahvalinde görülen fikrî yükseliş, ilmî ilerleme ve sanayi devrimi Osmanlı'da görülen zaafiyet ve dağınıklık; işte bütün bu faktörler, İslâm Devleti'yle küfür devletleri arasında siyasî inkilaba sebep oldu. Böylece Avrupalıların bulunduğu terazi kefesi ağırlaştı müslümanların kefsi hafifledi.

Avrupanın halindeki bu siyasî inkılabın sebebi, hayat için yeni bir nizama kavuşmak maksadıyla fikir sahiplerinin gösterdiği gayret ve çabalarıdır. Nitekim onların hayat hakkında belli bir bakış açısı benimsemiş olmaları, belirli bir akideyi kanaat getirerek kabul etmiş olmaları, kavuşmak için uğraşı gösterdikleri nizamı da bu esasa oturtmayı istemeleri; onlarda eşyanın değerleri ve eşya hakkındaki mefhumlarında büyük bir değişiklik ve inkılab meydana getirdi. Bu, hayat hakkında da genel bir inkılaba götürdü ve büyük sanayi inkılabının oluşmasında da etkili oldu.

İslâm dünyasında ya da İslâm dünyasına liderlik yapan Osmanlı Devleti'nde durum böyle değildi. O kendi

meselerine sahih bir şekilde bakacağı, ideolojisi üzerinde derin bir düşünce yapacağı, içtihad sahalarını açıp karşılaştığı problemlerini akidesinden kaynaklanan hükümlere göre çareler getirip ilim ve sanayi sahasına yöneleceği yerde, batının ortaya koyduğu teknik ilerlemeler karşısında şaşkınlığa düşüp dona kalmıştır. Bunun neticesi, Osmanlı Devleti ilim ve sanayi sahalarında gerilemeye başladığı gibi maddî ilerlemeden de geri kaldı ve böylece diğer devletlerden de geri kaldı.

Bunun sırrına gelince, onun izahı şöyledir: Osmanlı Devleti bir İslâm Devleti, yönettiği halklar da müslüman idi. İslâm ise devletin hem akide, hem de nizamı idi. İslâm'ın fikirleri aynı zamanda devletin de

fikirleri idi. İslâm'ın hayat hakkındaki görüşü aynı zamanda devletin de görüşünü teşkil ediyordu. Bunun için İslâm Devleti, Avrupada meydana gelen yeni fikirlere bakıp kendi fikrî kaidesine göre kıyaslamalara girmesi, ortaya çıkan yeni problemlere İslâmî açıdan bakıp, onlara İslâmî görüşe göre sağlam içtihadlar ile çareler getirmesi gerekirdi. Onların doğru ve yanlışlarını tesbit edebilmeliydi. Fakat o, bunları yapmadı. Çünkü devletin elinde İslâmî fikirler açık ve seçik olmadığı gibi sınırlı mefhumlara da sahip değildi. Çünkü Osmanlı Devleti'nde İslâmî akide, bütün fikirlerin üzerine bina edildiği bir fikrî kaide değildi. o ancak taklidî bir akide idi. Devletin dayandığı esas bu taklidî akide idi. Osmanlı Devleti'nde İslâmî fikirler ise

tam olarak vazih değildi. İctihad yapılmadığı için nizam donmuş vaziyette idi. Hayata ait kavram ve mefhumların bütününden teşekkül eden hadaret tam berrak olmadığı gibi, devletin işleriyle de birleşmemişti. Buna fikir seviyesinin düşüşü ve kalkınmanın herhangi bir belirtisinin olmayışı sebep oldu. Bundan dolayı müslümanlar, Avrupada gördükleri fikrî ve sanayi devrimi karşısında şaşkına döndüler. Onu ne alabildiler, ne de terk edebildiler. İlim, sanayi ve icadlar gibi alınması caiz olan hususlar ile felsefe gibi hayat hakkında bakış açısını ve hayat hakkında mefhumların toplamı olan hadareti belirleyen ve alınması caiz olmayan hususları ayırt etmediler Bundan dolayı bu gelişmeler karşısında ne

yapacaklarını bilmeyerek donup kaldılar. Avrupa devletlerinin tekeri yoluna devam ederken onların tekerinin durmasına bu donukluk ve şaşkınlık sebep oldu. Bütün bunlara sebep; İslâm'ı sıhhatli bir şekilde anlamamaları ve kendi düşünceleriyle batı düşüncesi arasındaki çelişkileri bilmemeleri, İslâm'ın teşvik ettiği ilim, sanayi ve icadlar ile alınmasını yasaklandığı felsefe, hadaret ve fikir arasındaki farkı idrak edememeleridir.

Evet Osmanlılar, İslâm'ı sağlam bir kavrayışla anlayamadılar. Bu anlayışsızlık, devlet ve ümmeti, -düşmanları muayyen bir nizama bağlanıp onun üzerinde yol alırken- onlar ellerindeki nizamın ne olduğuna bakmadan rastgele yaşıyor hale getirdi. Onun için akidesi ve felsefesi ne

olursa olsun, Avrupa kendisine göre bir ideoloji ve görüş sahibi olarak ortaya çıkarken, sağlam bir ideoloji sahibi bulunan İslâm ümmeti bu ideolojinin hayali içerisinde, asırlar boyu bu gerçeğin hakkını ihmal ederek yaşadı. Çünkü o, sahip olduğu İslâm ideolojisinin kötü tatbik edildiği bir ortamda yaşıyordu. Halbuki Resulullah (sas) şöyle buyurmuştu: **"Size iki şey bıraktım, onlara sarıldığınız müddetçe yolunuzu sapıtmazsınız: Allah'ın Kitabı ve benim Sünnetim."**

Halbuki devlet İslâmî, ümmet İslâm ümmeti olmasına rağmen, fikrî ve fikhî servet ellerde dolaştığı halde, devlet yeniden akide ve nizam olması esasına binaen İslâm'a dönmek için bu hadisın

manasını anlamadı. Hiç bir ümmetin sahip olmadığı ve benzeri bulunmayan bu servetten yararlanmadı.

Evet, devlet bu servetlerden istifade etmedi. Zira içtihad ve fikrî faaliyet durunca, müslümanlar nezdinde İslâmî mefhumlar da zayıfladı. İslâmî kültürel eğitim geriledi. Kitab ve ilmî servetler raf ve kütüphanelerde saklı kaldı. Düşünebilen çok az alim kaldı. Hakikatları arama merak ve isteği azaldı. İslâmî bilgiler, devlette ve hayat sahnesinde tatbik edilmek için öğrenilmedi. Çünkü devlet, buna teşvik etmiyordu. Alimler, bu İslâmî ilimleri daha fazla kültürlü görünmek için öğrendiler ki buna "İlim için ilim talep etmek" denilir. Ya da onlar dünyadaki geçimlerini sağlamak için ilim öğreniyorlardı. İlmi, devlete ve

ümmete faydalı olmak için taleb edenlerin sayısı çok azdı. Bu durumdan dolayı orada ilim, kültür ve teşriî hareketi yok oldu. Bundan dolayı İslâm'ın anlaşılması zorlaştı. Artık müslümanlar İslâm'ı fikrî, siyasî ve teşriî olmaktan çok ruhî olarak anlamaya başladılar. Çünkü İslâm'ın temel fikri anlaşılmadığı gibi, bu fikrin yürürlüğe konulduğu metodu bilinmiyordu. Kitab ve Sünnet'in anlaşılması da onlara adeta kapalı idi. Onlar, İslâm'ı sadece ruhî bir din olarak anlamaya, İslâm dini ile diğer dinler arasında mukayeseler yaparak, onun da diğer dinler gibi ruhanî bir din olduğu zehabına kapılmaya başladılar. Halbuki İslâm dininin hayatın bütün işler için bir akide ve bir nizam olduğuna bakmadılar.

Bunun için Osmanlı yönetimi altında yaşıyan İslâm ümmetinin, Avrupadaki meydana gelen devrim hareketi karşısında şaşkın konuma düşmesi, Avrupayı saran iktisadî gelişmeler ve oradaki çeşitli icad ve keşifler, sanayileşme hareketleri karşısında eli kolu bağı şaşkın bir vaziyete girmesi garip değildir. Bu gelişmelerden zorakî, bozuk bir şekilde cüzî olarak etkilenmesine rağmen, bunun herhangi bir yararı olmamıştır. Onda maddî ilerleme sağlanmamıştı. Hatta aşağıya doğru yuvarlanan gerileme tekerinin durudurulmasına dahi fayda vermemiştir. Bunun sebebi müslümanların, **ilim ile kültür, hadaret ile medeniyet** arasındaki farkı anlayamadıklarından kaynaklanır. Bunun için şaşkın şaşkın ortaya konan

gelişmeleri seyretmeye koyuldular. Acaba bu gelişmeleri alsınlar mı, yoksa terk mi etsinler? Onlardan bir çoğu bu gelişmelerin hepsinin İslâm'la bağdaşmadığını ileri sürerek, bunları almanın haram olduğunu söylediler. Matbaalar meydana çıktığında, devlet Kur'an-ı Kerim'i basmaya karar verince, fakihler Kur'an'ın basımını haram ilân ettiler. Her yeninin haram olduğunu, tabii ilimleri öğrenen herkesin kâfir olduğunu ileri sürerek, her düşünürü zındık ve mülhidlik (inkarcılık) ile suçladılar. Bir tarafta da Avrupa misyoner okullarında eğitim gördükten sonra memlekete dönen ufak bir gurub ilim, kültür, hadaret ve medeniyet namına ne varsa hepsini Batıdan almanın zarurî olduğu görüşünü paylaşıyorlardı. Bu

azınlığın ilk zamanlarda pek tesiri olmamıştı. Halk ise İslâm ile Batının medeniyet, hadaret, ilim ve kültürü arasında bir uzlaşma düşüncesinde idi.

Osmanlının son günlerinde, *“Batı kendi hadaret ve kültürünü İslâm'dan almıştır. İslâm ise kendisine uyanı ve ona ters düşmeyen ile amel etmeyi men etmez”* iddiasındaki fikir hakim olmuştur. Batı ise, bu fikrin yayılmasında arzu edilen başarıyı elde ederek, bütün halk, özellikle öğrenciler bu fikri benimser oldular. Hatta fakih ve alimler de bu fikri benimser oldular. Bu fikri benimseyip kabul edenlere çağdaş alimler ve ıslahatçılar adını veriyorlardı. Halbuki Batı hadareti ile İslâm hadareti arasındaki gerçek çelişkiye, Batı kültürü ve bu kültürün taşıdığı hayat

hakkındaki bakışı ilgilendiren manalar ile, İslâm kültürü ve onun hayat yolunu ilgilendiren hususlar hakkında ortaya koyduğu prensipler arasındaki çelişkilere bakılırsa, İslâm'ın sahip olduğu özellikler ile batı düşüncesini bir araya getirmenin mümkün olmadığı meydana çıkmış olur.

Bu durum, bu uzlaştırma fikrini savunanları İslâm'dan uzaklaştırıp, bozuk ve karışık bir şekilde Batıya ait fikirlere yaklaşmalarına sevketti. Böylece Batının düşüncesini hakkıyla anlamaktan da aciz kalarak İslâm'dan uzaklaştılar. Bunun; sanayi, ilim, keşif ve icadları ihmal etmede olsun, İslâm'ı yanlış anlamada olsun büyük etkisi olmuştur. Bu durum, ümmetin fikirler hakkında mevcut bütün bu çelişkilere düşmesine, devletin de belli

bir fikre bağlanmaktan aciz kalmasına itti. Yine bu durum, ümmetin maddî sahadaki ilim, sanayi ve keşiflerin ortaya koyduğu maddî ilerlemeye ait vesileler almaktan yüz çevirmesine sevk etti. Bütün bunların neticesinde, ümmet ve devlet kendisini koruyacak gücü kaybedip, büsbütün zayıf düştü. İşte bu zaaftan yararlanmayı bilen İslâm'ın düşmanları, İslâm Devleti'ni bir çok parçalara bölmeye başladılar. Devlet bu parçalanışa zaafından ve aczinden dolayı karşı koyamadı. “İlim” ismi altında misyoner savaşı başlayıp ümmetin iç bünyesini karıştırarak, saflarını parçalıyor, İslâmî beldelerde fitne ateşini yakıyordu. Devleti yıkmaya çalışan bir çok hareket başarılı oldu. Böylece devletin her yerinde; Balkanlar'da, Türkiye'de, Arap

beldelerinde, Ermenistan ve Kürdistan'da milliyetçilik fikri ortaya çıktı. 1914 yılında devlet, felâketin kenarına geldi. Birinci Dünya Savaşına girip ondan mağlup ve birçok şeyini kaybederek çıktı. Bu savaş neticesinde İslâm Devleti yıkıldı, Batının uzun asırdan beri gördüğü İslâm'ı ortadan kaldırmak için İslâm Devleti'ni ortadan kaldırmak rüyası gerçekleşti.

İslâm Devleti'nin yıkılmasıyla bütün İslâm beldelerinde yönetim gayri İslâmî oldu. Müslümanlar, İslâmî olmayan yönetimler altında yaşamaya başladılar. Müslümanların durumları ve halleri kötüleşti. Küfür nizamına göre yaşamaya ve küfür hükümleriyle yönetilmeye başladılar.

MİSYONERLİK SALDIRILARI

Avrupa, "ilim" ismi altında İslâm dünyasına karşı misyonerlik saldırısına başladı. Bunun için büyük ve kabarık bütçeler hazırladı. Başka bir ifade ile, "ilim" ve "insanlık" namı altında misyonerlik yolu ile sömürgecilik saldırısına başladı. İslâm ülkesinde belli merkezlerde kültür sömürgeciliği ve siyasî istihbarat dairelerini yerleştirme imkânını elde etti. Böylece bunlar Batı sömürgeciliğinin öncü kolları oldu. Bununla Batı sömürgeciliği için yol açılmıştı. Artık sömürü için meydanlar genişlemiş, İslâm dünyasının kapısı sonuna kadar açılmış bulunuyordu.

İslâm beldelerinin bir çoğunda misyonerlik cemiyetleri/dernekleri

yayılmıştı. Bu cemiyetlerin başında İngiliz, Fransız ve Amerika'ya ait cemiyetler bulunuyordu. Fransa ve İngiltere'nin İslâm alemine nüfuzu bu cemiyetler yolu ile etkin hale geldi. Zamanla bu cemiyetler, milliyetçilik akımlarını da yönlendirir oldular. Ve bu akımlar, müslüman öğrencileri ya Türk milliyetçiliğine ya da Arab milliyetçiliğine yönlendirir oldular. Bunu şu iki ana gaye için yaptılar :

a-) Arapları müslüman Osmanlı Devleti'nden ayırıp, İslâm Devleti'ni parçalamak ve bu devlette milliyetçiliği yaymak için ona Türkiye ismini vermek.

b-) Müslümanları tek bildikleri ve tanıdıkları hakiki rabıta/bağ olan İslâm rabitasından/bağından uzaklaştırmak.

Nitekim Batı birinci gayeye ulaştı. İkinci gaye canlı olarak kaldı. Onun için Türk, Arab ve diğerk kavimlerin yanında propagandasını milliyetçilik kavramı etrafında devam ettiriyor. Bu ise, İslâm birliğini parçalayarak müslümanları kendi ideolojilerinden habersiz hale getiriyor. Bu misyonerlik cemiyetleri birçok devirler geçirmiş ve İslâm aleminde kötü tesirler meydana getirdikleri açıkca görölmüşdür. Bunun sonucu olarak bugün İslâm aleminde gördüğümüz zaaf ve çöküntü başlamıştır. Çünkü kavmiyetçilik fikri sömürgeciliğin, bizimle kalkınmamız arasına bina ettiğı duvara konan ilk harçtır. Bu duvar, bizimle bağı bulunduğumuz İslâm ideolojisi arasına girmiş bulunmaktadır.

Avrupalıları İslâm aleminde misyoner cemiyetlerin kurulmasına sevk eden faktör, haçlı savaşlarında gördükleri müslümanların sertliği ve onların cihada karşı olan sabırlarıdır. Batılılar savaş meydanlarında müslümanlarla karşılaştıkları zaman kendi reylerine göre iki hususa dayanıyorlardı. Tam olarak İslâm'ı ve müslümanları ortadan kaldırmak için şu iki hususa büyük önem veriyorlardı:

Birincisi; İslâm aleminde yaşayan Hristiyanlara dayanmak. Zira İslâm beldelerinde bir çok Hristiyan bulunuyordu. Özellikle Şam beldelerinde bu sayı oldukça fazla idi. Onlar, dinlerine bağlı Hristiyanlardı. Avrupalılar onları dinde kardeş kabul ediyorlardı. Bundan

dolayı içerden müslümanları yıkacaklarını ve onları kontrol altına alacaklarını sanıyorlardı. Onlara göre bu savaş, dinî olduğu için dünyanın her tarafında yaşayan Hristiyanların buna iştirak etmeleri gerekiyordu.

İkincisi; müslümanların birbirlerine sırt çevirip ilişkilerini kestikleri bir sırada Hristiyanlar, sayılarının çokluğuna ve güçlerinin byklğune güveniyorlardı. Müslümanların siyasî varlıklarında (devletlerinde) zlmelerin başladığını gören Hristiyanlar, onları bir defa mağlup edebilirlerse sonuna kadar kendilerine boyun eğdireceklerini, dinlerini ve kendilerini kolayca ortadan kaldıracaklarını zannediyorlardı.

Fakat onların hayali boşa çıkmış ve tahminleri doğru çıkmamıştı. Harp esnasında Hristiyan Arapların müslümanların saflarına geçip, tüm propagandalarına rağmen müslümanlarla beraber savaşa katıldıklarını gördüklerinde haçlılar dehşete kapılmışlardı. Çünkü Hristiyan Araplar, Dâr-ül İslâm'da yaşıyor, onlara İslâm nizamı uygulanıyordu. Müslümanların sahip oldukları hak ve görevlere onlar da sahip bulunuyorlardı. Müslümanlar Hristiyanlarla bir arada yaşıyor, yemeklerini yiyorlar, kadınlarıyla evleniyor ve akraba oluyorlardı. Hayat sahasında beraber hareket ediyorlardı. Çünkü İslâm, onların bütün haklarını garanti altına almıştı. Bütün halifeler ve yöneticiler, İslâm Devleti'nde bu yolu takip

etmişlerdi. İbni Hazm şöyle demektedir:
"Düşmanlar, ülkelerimize saldırıp içimizdeki Hristiyanları yok etmek istediklerinde zımmilerin bizim ülkemizdeki hakkı, onları savunmak hususunda gerekirse ölmemizdir. Bu konuda her eksik davranış zimmet haklarını ihmal olur."

El-Karrafi ise şöyle demektedir:
"Zımmilere karşı müslümanların görevi; zayıflarına acımak, fakirlerini giydirmek, açlarını doyurmak, çıplak olanlarını giydirmek, onlara karşı yumuşak sözlü olmak, onlardan eziyeti kaldırmak, onlara karşı korkmayarak ve yüceltmeyerek merhametle muamele etmek. Mallarını, çoluk ve çocuklarını, ırz ve namuslarını ve bütün hukuk ve menfaatlerini korumak,

onlarla güzel ahlâk ölçüleri içerisinde yaşamaktır."

İşte bunların hepsi Hristiyanların müslümanlarla beraber haçlı ordularına karşı birleşmesini sağladı. Evet zanlarının gerçekleşmediğini gördükleri zaman büyük bir dehşete düştüler.

Şam beldelerini istila idip müslümanları yenilgiye uğrattıktan sonra en çirkin, iğrenç rezaletlerini işlemişlerdi. Müslümanlara yaptıkları ilk iş, onları ülkelerinden çıkartıp uzaklaştırmaktı. Hristiyanlar, müslümanlarla yaptıkları bütün savaşlarda bu yol üzerinde seyr ettiler. Bu durum, Filistin'de olduğu gibi şimdiye kadar devam etmiştir.

Haçlılar, Şam ülkelerini istila edince işin bittiğini, müslümanların bir daha oraya gelemeyeceklerini zannediyorlardı. Fakat müslümanlar, haçlıları kendi yurtlarından çıkarmaya kesin olarak kararlıydılar. Şam beldelerinde iki asra yakın durmalarına, bir çok emirlik ve krallıklar kurmalarına rağmen sonunda müslümanlar haçlılara karşı kesin zafer elde ederek onları memleketlerinden çıkarıp attılar.

Haçlılar bütün bunlardaki sırrı araştırdılar ve onu İslâm'da buldular. Zira İslâm'ın akidesi müslümanlardaki bu büyük kuvvetin kaynağını meydana getiriyordu. İslâm'ın hükümleri - müslüman olmayanlar bakımından- onların haklarını onlar için garanti

ediyordu. Bu ise idare edilenler arasında kaynaşmayı sağlamıştı. Bunun için emperyalist kâfir İslâm dünyasına saldırmanın metodu üzerinde uzun uzun düşündü. En iyi metodun misyonerlik yoluyla kültürel saldırı olduğunu gördü. Bundan gaye, Hristiyanları kendi tarafına çekmek, müslümanları dinleri hakkında şüpheyeye düşürmek ve akidelerini sarsmaktı. Böylece İslâm Devleti'nin tebaları olan müslimlerle gayri müslimler arasında ayırım meydana getirecek ve müslümanların gücünü zaafa uğratacaklardı.

Bu metodu bilfiil uygulamaya koymak için Miladî 16. asrın sonlarında Malta'da misyoner faaliyetleri için büyük bir merkez kurdular. Bütün İslâm dünyasında

misyoner propagandalar buradan yönetiliyordu. Bir müddet burada yerleşip faaliyetlerini devam ettirdiler. Fakat daha sonra faaliyetlerini geliştirme ihtiyacını duydular. Bundan dolayı Miladî 1625 senesinde Şam beldelerine geçtiler. Oralarda misyoner hareketler oluşturmaya çalıştılar. Fakat bir kaç küçük okulun açılması ile bir kaç dinî kitabın yayınlanmasından başka pek fazla bir çalışmaları olmadı. Bu yerlerde toplumun karşı koymasından dolayı büyük sıkıntılara maruz kaldılar. Fakat onlar Milâdî 1773 senesine kadar sebat ettiler.

Çalışmaları 1773 yılında Hristiyanlık propagandası yapan İsevî cemiyetlerin hepsinin lağvedilerek kapatılmasıyla son buldu. Azurlar Cemiyeti gibi küçük bir kaç

cemiyet dışında bütün misyonerlik cemiyetleri kapatıldı. Bazı küçük cemiyetlerin varlığına rağmen, misyonerlik faaliyetlerinin tesiri kesintiye uğradı. Malta hariç 1820 senesine kadar bir varlık gösteremediler. O sene Beyrut'ta ilk misyonerlik merkezi kuruldu. Orada faaliyetlerine başladılar. Bir çok zorluklarla karşılaştılar. Bütün bu zorluklara rağmen işlerine devam ettiler. Bütün çalışmaları dinî propaganda ve dinî kültüre yönelik idi. Eğitim sahasında pek fazla bir faaliyetleri göze çarpmıyordu.

1834 yılında misyonerlik faaliyetleri Şam beldelerinin diğer yerlerinde yayıldı. Lübnan'ın Antura köyünde bir fakülte açıldı. Kitap ve yayınlarının basımı için Amerikan misyonerleri matbaalarını

Malta'dan Beyrut'a taşıldılar. Amerikalı meşhur misyoner İli Simit, etkin bir çalışma sürdürüyordu. Bu misyoner Malta'da gönüllü olarak propaganda işleriyle meşgul oluyor ve haberleşme işini yüklenmiş bulunuyordu. 1827 senesinde Beyrut'a geldi. Fakat Beyrut'ta bir sene geçmeden kendisine korku ve bıkkınlık hakim oldu. Sabredemiyerek tekrar Malta'ya döndü. 1834 yılında tekrar Beyrut'a döndü. Hanımı ile birlikte kadınlar için bir okul açtı. Her gün biraz daha çalışma sahası genişledi. Özel olarak Beyrut'ta, umumi olarak da Şam beldelerinde hayatını çalışmaya vakfetti.

İşte bu çalışmaların hepsinin misyonerlik hareketinin yeniden dirilmesinde büyük etkisi oldu. Fransa'da

alınıp Mısır'da uygulanan eğitim proqramlarından ilham ile Suriye'de ilkokullara aynı programı tatbikata kalkışan İbrahim Paşa'nın hareketi mevcut misyonerlere fırsat hazırladı. Bu fırsatı ganimet bilen misyonerler propaganda yapmak için İbrahim Paşa'nın başlattığı bu eğitim hareketine katıldılar. Daha sonra bu hareketi basına da yaydılar. Böylece misyoner hareketi gelişti. Eğitim hareketine açık olarak katıldılar. Bu faaliyetleriyle "dinî hürriyet" ismi altında İslâm Devleti'nin tebası arasında düşmanlık ve kin tohumlarını yaymayı başardılar. Müslüman, Hristiyan ve Dürzîler arasında akideye taalluk eden bir dinî faaliyet ortaya koydular.

1840 tarihinde İbrahim Paşa Şam'dan çekilince, orada sıkıntı, anarşi ve ızdırap başladı. Halk çeşitli guruplara ayrıldı. Yabancılar, özellikle Hristiyan misyonerler ülkede Osmanlı Devleti'nin nüfuzunun zayıfladığını anladıkları için fitne ateşini yakmaya başladılar. Bir sene sonra yani 1841 yılında Lübnan dağlarında Hristiyanlar ile Dürzîler arasında büyük çatışmalar başladı. Yabancı devletlerin baskısıyla Osmanlı Devleti, Lübnan'ı ikiye ayıran planı tatbik etmek mecburiyetinde kaldı. Bu planda Lübnan'ın bir kısmına Hristiyanlar, bir kısmına da Dürzîler hakim olup iki kısım için bir başkan tayin edilecekti. Osmanlı Devleti'nin bundan gayesi, iki etnik gurubun birbirleriyle çatışmasını engellemekti. Ancak bu plan

tabii olmadığı için başarılı olamadı. Bu anlaşmazlıkları bahane ederek İngiltere ve Fransa müdahale etti. Bu ateşi söndürmeye kalkışanlara karşı fitne ateşini durmadan yakıyorlardı. İngiltere ve Fransa, Lübnan'ın işlerine karışmak için gurublar arasındaki bu sürtüşmeyi vesile kıldılar. Fransızlar Maruniler tarafını, İngilizler de Dürzîlerin tarafını tuttular.

1845 senesinde kargaşalar feci bir şekilde yeniden çıktı. Kilise ve mabedlere saldırılarda bulunuldu. Yağma ve öldürmeler her tarafa yayıldı. Osmanlı yönetimi, Lübnan'da sahip olduğu mutlak yetkiye dayanarak, gurupları bir araya getirmek için bir hariciye müfettişi gönderdi. Fakat yanan ateşi biraz

söndürmeye muvaffak olmasına rağmen, ehemmiyetli denebilecek bir iş yapamadı.

Bu arada misyonerler boş durmayarak faaliyetlerini geliştiriyorlardı. 1857 senesinde Maruni gurubu arasında devrim ve silahlı çatışma fikri ortaya çıktı. Nitekim Maruni din adamları çiftçileri toprak sahiplerine karşı ayaklanmaya teşvik ettiler. Kuzey Lübnan'da toprak sahiplerine karşı şiddetli hücumlara giriştiler. Devrim ateşi orada bunların elleriyle yakılarak güneye doğru uzandı. Hristiyan çiftçiler, Dürzî olan toprak sahiplerine saldırmaya başladılar. İngiltere ve Fransa'dan her biri kendi cemaatlarını destekliyorlardı. İngilizler Dürzîleri, Fransızlar da Hristiyanları destekliyorlardı. Bundan dolayı fitne genişleyerek

Lübnan'ın her tarafına yayıldı. Dürzîler, Hristiyanlardan din adamı, çoluk-çocuk demeden herkesi öldürmeye başladılar. Bu merhamet tanımaz çılgınca tecavüzlerde binlerce Hristiyan hunharca öldürüldü.

Bu çarpışmaların dalgası Şam beldelerinin diğer yerlerine de yayıldı. Şam'da müslümanlarla Hristiyanlar arasında şiddetli öfke dalgaları esmeye başladı. Miladî 1860 yılının Temmuz ayında müslümanlar, Hristiyanların bulundukları bölgelere hücum ettiler. Büyük bir öldürme hareketine giriştiler. Bu katliamlarla birlikte her tarafı yıkıp yaktılar. Devlet, bu fitneyi güç kullanarak durdurmak mecburiyetinde kaldı. Bütün bu sıkıntı ve kargaşalıklar sona ermek üzere iken, Batı devletleri bu durumu Şam

beldelerine girmek için bir fırsat bildi. Savaş gemilerini Lübnan sahillerine gönderdi. Aynı senenin Eylül ayında Fransa, bir Fransız kara birliğini Beyrut'a gönderdi. Devrimi bastırmaya çalışmaya başladı.

Batılı devletlerin Osmanlı Devleti için Suriye'de ateşledikleri fitne işte böyle hasıl oldu. Batılılar, bu fitneyi oraya müdahale etmek için çıkarmışlardı. Böylece oraya müdahale ederek Osmanlı Devleti'ni Suriye için hazırladıkları yeni statüyü kabul etmeye zorladılar. Bu statüye göre Suriye, iki vilâyete ayrılacaktı. Lübnan'a özel imtiyazlar verilecekti. Böylece Lübnan, diğer Şam beldelerinden ayrılarak özerkliğe kavuşturuldu. Başında bir Hristiyan yönetici bulunacak halkı temsil eden bir

idari meclis de o yöneticiye yardım edecekti. İşte bundan itibaren Lübnan'ın yönetimi yabancı devletlerin eline geçmiş bulunuyordu. Yabancı devletler burayı kendileri için merkez haline getirdiler. Böylece Lübnan, yabancıların Osmanlı Devleti'nin ve İslâm beldelerinin kalbine nüfuz ettikleri bir köprübaşı durumuna geldi.

Bu sırada misyoner faaliyetleri daha önce görülmemiş bir şekilde genişleyerek ülkenin her tarafına yayılıyordu. Okul, propaganda ve yazı ile hareketlerini kafi görmeyerek bir çok cemiyetler tesis ettiler. 1842 senesinde Amerikan misyonerleri idaresi altında onun programlarına göre ilmî bir cemiyet tesisi için bir heyet kuruldu. Bu heyet 5 sene çalıştıktan sonra

1847 senesinde Fen ve İlimler Cemiyeti adı altında bir cemiyet kuruldu. Bu cemiyetin üyelerinden olmak üzere Lübnan Hristiyanlarından Nasif Yazıcı ve Butros el-Bostani ile Amerikalı İli Simit ve Kornilyos va Bedak, İngiliz Kolonil Çorçil isimlerini verebiliriz. İlk zamanlarda bu cemiyetin hedefleri kapalı idi. Ancak okullarda küçük çocuklar arasında ilimler yayıldığı gibi büyükler arasında ilim yayıldıkça bu cemiyetin hedefleri de meydana çıkıyordu. Çocuklar Batı kültürü ile kültürlenmeye götürüldükleri gibi büyükler de misyonerlerin planına uygun özel bir şekilde yönlendirildiler. Bu cemiyetin adamlarının fevkalâde çalışmasına rağmen iki sene içerisinde bütün Şam beldelerinden ancak 50 tane aktif üye

oraya intisab etti. Bunların hepsi Hristiyandı ve çoğu Beyrut'ta oturuyordu.

Bu cemiyete ne müslümanlar ne Dürzîler üye olmadı. Cemiyetin gösterdiği bütün çabalarına rağmen arzu edilen ürünü verememişti. Beş sene sonra bu cemiyet yok olup gitti. Arkasından bıraktığı tek şey, misyonerlerin cemiyet kurmaktaki istekleri olmuştur.

Bundan dolayı 1850 senesinde Fransız Papa Yesu'i Henry Dobronir'in idaresi altında Yesu'iiyun'un kurdukları ve ismine Şark Cemiyeti dedikleri bir cemiyet kurulmuştur. Bu cemiyetin tüm üyeleri Hristiyandı. Bu da Bilim ve Fen cemiyetinin programını uyguluyordu. Fakat pek uzun yaşamadı. Az sonra birinci

cemiyet gibi o da yok olup gitti. Daha sonra bir çok cemiyetler kuruldu, fakat hepsi de yok olup gitti.

Miladî 1857 yılında yeni bir üslup ile bir cemiyet kuruldu. Bu cemiyete yabancılardan hiç bir kimse giremeyecekti. Bunu kuranların hepsi Araplardı. Bu sebeble müslüman ve Dürzîlere bu cemiyete katılma fırsatı verilmiş bulunuyordu. Suriye İlim Cemiyeti adı altında kurulan bu cemiyet, Araplardan başka hiç bir yabancıyı kabul etmediği için Araplar arasında büyük gelişmeler kaydetti. Bu özelliğinden dolayı halk üzerinde etkisi olduğu için üye sayısı yüzelliye ulaştı. Cemiyetin idare heyetinde Araplardan ileri gelen şahsiyetler de var idi. Bunlar arasında Dürzîlerden Mehmed

Arslan, müslümanlardan Hüseyin Bihim sayılabilir. Ayrıca Arap Hristiyanların her gurubundan da bu cemiyete katılanlar oldu. Bunlar en meşhur olanlardan İbrahim Yazıcı ve Butros Bustani'nin oğlu da vardı.

Lübnan'da kurulan cemiyetlerin hepsinden daha fazla yaşayan bu cemiyetin programı, mevcut bütün gurubları bir çatı altında toplayabilmek hedefini güdüyordu. Bu cemiyet Arap milliyetçiliğini körükledi. Fakat onun asıl ve gizli hedefi “ilim” adı altında misyonerlik ve sömürgecilik idi. Zaman zaman batı kültürü ve hadareti misyonu ile bu gayesi meydana çıkıyordu.

Daha sonra 1875 senesinde Beyrut'ta bir gizli cemiyet kuruldu. Bu cemiyet, siyasî bir fikir üzerine kuruldu. Durmadan Arap milliyetçiliği fikrini yaymaya başladı. Bu cemiyet, Beyrut'ta bulunan Protestan okulunda tahsil yapmış beş genç tarafından kuruldu. Bunların hepsi misyoner faaliyetlerin tesir edebildiği Hristiyanlardandı. Bu cemiyeti bu gençler kurdular. Belli bir zaman sonra az bir gurub daha onlara katıldı. Bu cemiyet, söz ve yayınlarıyla Arap milliyetçiliğinin ve Arapların siyasî bağımsızlığının özellikle Suriye'de ve Lübnan'da savunuculuğunu yapıyordu. Ancak cemiyetin gerek çalışması gerekse programı ve cemiyetten gelen haberlere göre onun bir takım kapalı istekler ile meçhul emeller arkasında

koştuğu anlaşılıyordu. Cemiyet, Arap milliyetçiliğini ve Araplığı savunurken Osmanlı Devleti'ne karşı dümanlığı durmadan körüklüyordu. Osmanlı Devleti'ne "Türkiye" ismini vererek kavmiyetçilik propagandası yapıyordu.

Arap milliyetçiliğini esas kabul edip, dini devletten ayırmaya çalışıyordu. Cemiyet, Arapçılık elbisesine bürünerek kendi ifadelerine göre "Türkiye'nin" İslâm Hilâfetini Araplardan zorla aldığını, İslâm Şeriatına tecavüz ettiğini, Türkiye'nin dini ihmal ettiğini ifade eden ve gayelerini ortaya çıkaran propagandaları durmadan yayıyorlardı. Bu faaliyetleri ile bu cemiyetin asıl gayesinin, İslâm Devleti'ne karşı sıkıntılar meydana getirmek ve din hususunda insanları şüpheye düşürmek,

İslâm'dan başka esaslara dayalı siyasî hareketler oluşturmak ve Osmanlı Devleti'ne karşı halkı kışkırtmaktan ibaret olduğu açığa çıkıyordu.

Bu hareketlerin tarihi araştırıldığı zaman, onların Batılılar tarafından sahneye konulduğu, Batılıların kontrolunda cereyan ettiği, batılıların onlara önem verip haklarında raporlar yazdıkları açığa çıkmaktadır. Nitekim İngiltere'nin Beyrut Konsolosu 28 Temmuz 1880 tarihinde hükûmetine gönderdiği bir telgrafta şöyle diyordu: *"Devrime ait yayınlar çıkıyor. Mithat'ın bu yayınların kaynağı olması şüphelidir. Durum sakindir. Detaylar posta ile gelecek."* Bu telgrafın çekilişi, adı geçen cemiyetin sokaklarda kendi broşürlerini dağıtıp, onları Beyrut

sokaklarında duvarlara yapıştırılmasından hemen sonra olmuştur. Bu telgraftan hemen sonra Beyrut ve Şam'daki İngiliz Konsoloslukları tarafından bir kaç tane mektup gönderildi. Bu mektuplar, cemiyetin dağıttığı yayınlarla birlikte idi. Bunlar, Protestan okulunda oluşup Şam beldelerinde faaliyete başlayan bu hareketler hakkında birer rapor mesabesinde idiler. Bu faaliyet, bir çok Arap beldesinde devam etmekle beraber, Şam beldelerinde daha bariz idi. Burada delâlet eden de şudur: Britanya'nın Cidde'deki mütemedi (elçisi) 1882 yılında Arap milliyetçiliği hareketi hakkında bir mektubu hükûmetine gönderdi. O mektupda mütemed şöyle diyordu: *"Ancak şunu ifade edeyim ki, bana ulaşan*

haberlere göre bizzat Mekke'de bazı zihinler "hürriyet" fikriyle hareket etmeye başlamıştır. Bu haberlerden anladığıma göre orada, Necd bölgesi ile Irak'ın güneyini birleştirmeye yönelik sistemli bir program mevcuttur. Bu plan, Mansur Paşa'nın oraya tayinini, Asir bölgesinin Yemen'le birleştirilip Ali b. Abid'in oraya tayinini de içermektedir."

Bu işe İngiltere gerekli ehemmiyeti verdiği gibi, Fransa da bu hususa ilgi göstermiştir. Fransa'nın bu işe ne derece ehemmiyet verdiğini 1882 senesinde Beyrut'ta bulunan Fransızlardan birinin ağzından dinleyelim: *"Bağımsızlık ruhu geniş bir şekilde yayılıyor. Beyrut'ta bulunduğum sırada okul ve hastaneler tesisi ile ülkenin kalkındırılması için*

müslüman gençlerin bir takım faal cemiyetler kurmaya çok düşkün olduklarını gördüm. Bu harekette en fazla dikkati çeken husus bu gençlerin etnik gurupçuluğun tesirlerinden uzakta kalmış olmalarıdır. Zira bu cemiyet, kendi üyeleri arasında Hristiyanların da kabul edilmesini ve milliyetçilik çalışmalarında Hristiyanlarla yardımlaşmaya dayanmayı gaye ediniyor."

Bağdat'ta bulunan bir Fransız ise şöyle yazıyordu: "Anladığım kadarıyla gezdiğim her yerde "Türk nefreti" kamuoyunda yerleşmiş bulunuyor. Bu öfkenin gereğini yerine getirmek hususunda ortak bir davranış içerisinde girme fikri henüz oluşum safhasındadır. Yeni doğmuş bulunan Arap milliyetçiliği hareketinin şiddetli öfke dalgası uzak ufuklarda

görünüyor. Şimdiye kadar daima mağlup olmuş olan bu halk, İslâm dünyasında ve onun geleceğinin yönlendirilmesindeki tabî merkezine yakınlığından doğan hakkını istemeye kalkışacaktır."

Din ve ilim adı altında yürütülen misyoner saldırılarına sadece Amerika, Fransa ve İngiltere girmedi. Bu savaşa İslâmî olmayan bir çok devletler iştirak etti. Meselâ; Çarlık Rusyası da onlardan birisi idi. Nitekim Çarlık Rusyası, etrafa bir çok misyoner gönderdiği gibi, Prusya (Almanya) devleti de Şam beldelerine rahibelerden meydana gelmiş bir misyoner heyeti göndermişti. Bu heyet de diğer misyoner heyetleri arasına katılmıştı.

Misyoner heyetleri arasında ve Batı devletlerinin heyetleri arasında her ne kadar devletler arası menfaatları itibarı ile programları bakımından siyasî bakış açıları farklı olsa da gayede müttefik idiler. O gaye; Hristiyanlık dinini yaymak, doğuda batı kültürünü diriltmek, müslümanları kendi dinleri hususunda şüpheyi düşürmek, ondan nefret etmeye sevk etmek, tarihlerini horlayarak Batı ve Batının kültürünü yüceltmekten ibaret idi. Bütün bunlar İslâm ve müslümanlara karşı şiddetli kin ve nefret, onları hor görmek, onları barbar ve gerici olarak görmek duygularıyla beraber oluyordu. Yine bu, her Avrupalının görüşü idi. Nitekim bunda da muvaffak olduklarını söyleyebiliriz. İşte küfrün ve sömürgeciliğin

İslâm dünyasına yerleşmesine sebep de budur.

İSLÂM DÜNYASINA SİYASİ SALDIRI

Endülüs'e saldırının hakiki sebebi, haçlı savaşlarının cereyanı ile batılîların nefislerinde kökleşen intikam duygularıdır. Batılîlar; haçlı savaşlarında başarısız olmalarından, İslâm dünyasından en kötü şekilde kovulmalarından sonra onların nefislerinde bu hezimetten dolayı yanan bir intikam ateşi alevlendi. Ve kalpleri müslümanlara karşı kin, buğz ve nefretle doldu. Doğuya böyle seferleri bir daha başlatamadı. Bunların güçleri ne kadar kuvvetli olursa olsun, müslümanların gücü ona karşı koyabiliyor ve girişimlerini yok edebiliyordu. Batılîlar bu durumda

kinlerini Endülüs'de kusabilirlerdi. Çünkü orada müslümanlardan intikam almak kendilerine kolay idi. Onun için hücum hamlesini oraya yönelttiler. Vahşî hayvanların yapmadıkları şeyi yaptılar. Engizisyon mahkemelerinde ve idam sehpalalarında insanları yok ettiler, insanları ateşe verdiler. Bu vahşî iş, Batı için bir yüz karasıdır. Müslümanların Endülüs'e yardıma koşmadıklarını görünce intikamlarında daha fazla ileriye gitiler. Halbuki müslümanlar o zamanlarda kuvvetli idiler, o beldelere yardım etme imkânları vardı ve harbî konumları buna müsait idi. Fakat tembellik gösterip, o beldeleri o kâfirlerin ağızlarında kolayca çiğnenecek birer lokmalar olarak bıraktılar.

Bu nedenle Batılılar intikam için başka bir adım atmaya tamah ettiler. Müslümanların gücü -ve özellikle Osmanlı Devleti- olmasaydı İslâm beldelerine Batılıların saldırıları ardı ardına gelirdi. Fakat müslümanların kuvvetleri ve Osmanlıların Avrupaya saldırmaları ve orayı fethetmeleri Batılıları korkuttuğu gibi müslümanlara saldırmalarını engelleyerek erteledi. Çünkü batılılar, tekrar yeni bir haçlı savaşında yenilgiye uğramak istemediler. Bunun için 18. yüzyılın yarısına kadar İslâm beldelerine batılı saldırıları durdu. O zaman İslâm dünyasında durgunluk ve hareketsizlik hakim olmaya başladı. Devlet yoluyla İslâm Daveti yüklenilmekten vazgeçildi. Böylece nefislerde İslâm harareti düştü. Bunun

neticesi müslümanların heybeti düşmanlarının nefislerinden zail oldu. İşte o zaman kültürel ve misyonerlik saldırılar, İslâm dünyasında faaliyete geçti. Bununla beraber, İslâm beldelerini parçalamak ve birer parça şekliyle yutmak ve onu yok etmek için siyasî saldırılar başladı. İşte bu, batı için bilfiil gerçekleşti ve Batılılar müthiş şekilde başarı gösterdiler.

1762-1796 yıllarında Katerina döneminde Rusya, Osmanlılarla savaşp onlara galip geldi ve bazı topraklarını da elde etti. Onlardan Azof şehri ve Kırım yarımadasını aldı. Karadeniz'in kuzey kıyılarına tamamen hakim oldu. Kırım yarımadasında kendileri bir üs olarak Sivastopol şehrini tesis ettiler. Bir de Karadeniz'de Odiysa'yı ticarî bir liman

olarak kurdular. Böylece Rusya Osmanlı Devleti'nin dış siyasetinde önemli bir yer almaya başladı. Romanya emirliklerinde söz sahibi oldu. Osmanlı Devleti'nde yaşayan Hristiyanları korumayı kendisine bir görev bildi. Daha sonra 1884 yıllarında Türkistan'ı ele geçirdiler, ondan sonra da bütün Kafkasya'yı işgal ettiler.

Bu durum sadece Rusya ile kalmadı. Diğer batı devletlerini de kapsadı. 1798 yılında Temmuz ayının başlangıcında Napolyon, Mısır'a saldırıp orayı işgal etti. 1799 senesinin Şubat ayında Şam memleketlerinin güney kısmına saldırıya geçip Gazze, Ramle ve Yafa'yı işgal etti. Akka kalelerinin üzerinde durdu. Fakat orada hücumları başarılı olmadı. Mısır'a döndü, sonra Fransa'ya gitti. 1801'de

Napolyon'un hamlesi yenilip dağıtıldı. Napolyon'un bu hamlesi muvaffakiyet göstermediyse de Osmanlı Devleti'nin varlığını olumsuz şekilde etkileyip büyük bir sarsıntı meydana getirdi. Diğer batı devletlerin İslâm dünyasına saldırıları arka arkaya gelmeye başladı. İslâm topraklarını parça parça almaya başladılar.

Nitekim Fransızlar 1830'da Cezayir'i işgal ettiler. Tunus'u işgal etmek için yöneldiler ve 1881'de işgali gerçekleştirdiler. Ondan sonra 1912'de Fas'ı işgal ettiler.

İtalyanlar da 1911'de Trablusgarb'ı işgal ettiler. Böylece Batılılar, Kuzey Afrika'yı işgal edip İslâm hakimiyeti altından çıkartarak küfür hakimiyetine

boyun eğdirdiler ve kendi sömürmelerini başlattılar.

Batılılar bununla yetinmediler, istilalarına devam ettiler. Nitekim 1839'da İngilizler Aden'i işgal ettiler. İdarelerini Lahce ve Güney Yemen sınırlarından başlayarak Arap Yarımadasının doğusuna kadar dokuz Emirliklere uzattılar. Ve himayeleri altına aldılar. İngilizler, çok uzun müddetten önce Hindistan'a hakim olup orayı müslümanların sultasından alarak sömürmeye başlamışlardı. Güçlerini özel şekilde orada yerleştirdiler. Halbuki müslümanlar Hindistan'da söz sahibi idiler. İngilizler gelip orayı ellerinden söküp sömürdüler. Oradaki müslümanların durumu ve gücünü genel olarak zaafa uğratmaya başladılar. 1882'de İngilizler

Mısır'a hakim oldular. 1896'de de Sudan'a hakim oldular.

Öte taraftan Hollanda Doğu Hindistan adalarını işgal ediyordu. Afganistan, İngilizlerin ve Rusların baskısı altında muhasara edildi. İran da bunların baskısı altında muhasara edildi.

Böylece Batılılar İslâm aleminde istila hareketlerini gittikçe artırdılar. Hatta İslâm aleminin tümünün Batının yayılan ateşi ve boyunduruğu altına nihai olarak düşeceği hissedildi. Haçlı seferleri tekrar başlayıp zafer ardından zaferi elde ederek yayıldığı hissedildi. İslâm dünyası Batının yayılışını durdurmak veya onun kabusunun ağırlığını hafifletmek için bazı girişimlerde bulundu. Bir çok yerde

Batılılara karşı koyma hareketi meydana geldi. Cezayir'de devrim alevlendi. Çin'de müslümanlar ayağa kalktılar. Sudan'da Mehdi hareketi ortaya çıktı. Libya'da Sanusi devrimi alevlendi. Bunların hepsi İslâm dünyası durgun ve zayıf olmasına rağmen içinde mevcut olan potansiyel canlı gücüne bir delildir. Fakat bütün bu girişimler tamamen suya düştü ve İslâm dünyasını kurtaramadı.

Batılılar saldırılarında bu kadarla yetinmediler. Siyasî ve kültür saldırılarını da devam ettirdiler. İslâm dünyasının parçalarını yutmakla da yetinmediler. Müslümanları temsil eden İslâm Devleti vasfını taşıyan Osmanlı Devleti'ni yok etmek için çalışmaya başladılar. İçinde bir sürü milliyetçi hareketler ortaya çıkarttılar

Zira yabancı devletler, 1804 senesinden beri devrime ve başkaldırmaya kalkan Balkan halklarını teşvik etmeye başladılar. Onlara destek ve silah vermeye başladı. Bunların devrim hareketleri 1878'de bağımsız olarak ayrılmaları ile sonuçlandı.

Bu yabancı devletler Yunanlıları 1821'den beri devrime teşvik ettiler. Devrimleri yabancıların müdahalesi ile 1830'da Osmanlı Devleti'nden bağımsız olarak ayrılması ile sonuçlandı. Sair Balkan memleketleri de arka arkaya başkaldırıp İslâm Devleti vasfı taşıyan Osmanlı Devleti'nin gölgesi Balkanlardan, Girid ve Kıbrıs adalarından ve birçok Akdeniz adalarından yok oluncaya kadar başkaldırılarını devam ettirdiler. Batılılar, Balkanlarda ve Akdeniz adalarında

bulunan müslümanlara karşı çeşitli vahşî usluplar kullandılar. Bir çok müslümanı diyarlarından zorla çıkattılar. Bu nedenle bir çok müslüman kâfirlerin vahşî usluplarından dinleriyle kaçmaya zorlandılar. Arap memleketlerine sığındılar. Çünkü o memleketler, İslâm memleketleri vasfı taşıyıp İslâm Devleti'nden birer parça idiler. Çerkez, Boşnak, Çeçen ve bunlara benzer müslümanlar, küfür hakimiyetine boyun eğmeyi kabul etmiyen ve dinleriyle İslâm diyarına ve İslâm yönetimine kaçan müslüman kahramanların çocuklarıdır.

Mesele bu kadarla bitmedi. Batılılar gizli vesileleri ile İslâm Devleti'nde Türkler ve Araplar arasında müslümanlar nezdinde bölücü ve ayrılıkçı hareketleri teşvik ettiler. Jön Türkler Partisi, İttihat ve Terakki

Partisi, Arap İstiklal Partisi, Ahit Partisi ve buna benzer Türk ve Arap siyasî partilerin kuruluşlarına yardım ettiler. Bu sebeble içerde devletin varlığında ızdırap ve sarsıntılar meydana geldi. Böylece devletin varlığı bu iç olaylarla beraber dış saldırılar altında sallanmaya başladı.

Birinci Cihan Savaşı başlar başlamaz, küfrü temsil eden Batılılar; diğer İslâm beldelerine hakim olup, İslâm Devleti'ni yok ederek onu ortadan tamamen kaldırmak için İslâm dünyasına saldırıyı başlatmak maksadıyla fırsatı uygun gördü. Osmanlı Devleti kendi hezimetleriyle müttefiklerin zaferiyle sonuçlanan Birinci Cihan Savaşına girdi. Batılılar, İslâm dünyasına ait bütün beldeleri aralarında birer ganimetler olarak paylaştılar.

"Türkiye" adını alan Türk beldeleri dışında başka bir belde onların elleri dışında kalmadı. Fakat orası da cihan savaşından sonra 1918 senesinden 1921'e kadar onların tahakkümü altında kaldı. "Türkiye" 1921'de küfür devletlerine İslâm Devleti'ni yok etmek için teminat verdikten sonra istiklalini alabildi.

İSLÂM DEVLETİNİ YOK ETMEK

Birinci Dünya Savaşı, müttefik devletlerin kesin zafer elde etmelerinden sonra savaşa katılan ülkeler arasında ateşkes ilân edilerek sona erdi. Osmanlı Devleti, bir çok küçük parçalara bölünüp tahrip edildi. Müttefik devletler bütün Arap beldelerini işgal ettiler. Mısır, Suriye, Filistin, Doğu Ürdün, Irak'ı işgal edip

bunları devletten ayırdılar. Osmanlıların ellerinde Türkiye adındaki beldelerinden başka bir yer kalmadı. Müttefikler oraya da girdiler. İngiliz savaş gemileri Boğazlara hakim oldu. İngiliz askerleri başkentin bir kısmını, Çanakkale'nin bütün kalelerini ve Türkiye'nin bütün stratejik ve önemli mevkilerini işgal etti.

Fransız askerleri ise, İstanbul'un bir kısmını işgal edip Senegalli askerlerle doldurdu. İtalyan orduları Pera ve demiryollarını işgal ettiler. Müttefiklerin subayları polis ve jandarmalarının işlerini denetlemeye başladı. Limanı da kontrolleri altına aldılar. Kaleleri silahlardan arındırdılar. Türk ordusunun bir kısmını terhis etmeye başladılar. İttihat ve Terakki Cemiyeti çözölüp dağıldı. Cemal Paşa ve

Enver Paşa memleketin dışına kaçtılar. Bu cemiyetin diğer azaları gizlendiler. İşgalci düşmanların emirlerin yerine getirmek için Tevfik Paşa'nın başkanlığında zayıf bir hükümet kuruldu.

Bu esnada halife Vahdeddin idi. O, bir emri vâkıı karşısında kaldığını ve durumun hikmetli uslupla kurtarmanın gerekli olduğunu görüyordu. Onun için parlamentoyu feshedip, hükümet başkanlığını en samimi arkadaşı olan Ferid'e verdi. Ferid Paşa, halifenin müttefiklere karşı mülayim tutumunu ve mukavemette sebep olmayacak bakışını destekledi. Çünkü mukavemetin memleketin helâkine sebep olacağını görüyordu. Çünkü savaş sona erdi. Vahdeddin, bu planı uyguladı.

Hal durgun şekilde Türkiye'de 1919 senesinin ortasına kadar devam etti. O günlerde durumlarda değişiklik oldu. Müttefiklerin tutumları zayıfladı. Çünkü İtalya'da, Fransa'da ve İngiltere'de dahili cephelerini parçalayacak ciddi dahili sorunlar, halk arasında da sıkıntılar, rahatsızlıklar başladı. Müttefikler arasında ihtilaf ortaya çıktı. Hatta bu, İstanbul'da müttefiklerin temsilcileri arasında açık şekilde görüldü. Zira onların arasında ihtilaf çıktı ve ganimetler üzerine rekabet halindeydiler. Askerî mevkiler ve iktisadî imtiyazlardan her devlet aslan payı almayı istiyordu. Böylece Türkiye kendi durumunu kurtarmak için son oku atmayı deneme imkânına sahip oldu. Çünkü müttefiklerin zaafı ve anlaşmazlıkları şu

dereceye ulaştı: Onlardan her devlet Türklerle diğerk devlete karşı tahrik edip yardım ediyordu. O zaman daha sulh konferansı henüz yapılmamıştı. Sulh şartları da ortaya atılmamıştı. Böylece ufukta mit görüntüleri görülmeye başlandı. İngilizler, M. Kemal'i kendi siyasetlerini uygulamak, Hilâfet Devleti'ni yok etmek üzere kendilerine ajan yapmışlardı. Halk arasında ciddi mukavemet hareketi düzenleme imkanına sahip olduklarına inanılmaya başlandı. Düşmanın kontrolü altında kalan silah depolarını çalıp memleketin diğerk yerlerine gizli örgütlere göndermek amacı ile İstanbul'da ondan fazla gizli cemiyet oluştu.

Bazı resmî adamları bu işe yardımcı oluyordu. Nitekim Harp Bakanlığının Vekili İsmet Paşa, Harp Erkanı başkanı Fevzi Paşa, İçişleri Bakanı Fethi Paşa, Deniz Bakanı Rauf Bey. Bunların hepsi o cemiyetlere ve o işlere yardımcı oluyordu. Bunun için düşmana gizlice mukavemet yapmak amacıyla bir çok cemiyet kuruldu. İttihat ve Terakki Cemiyeti canlandı. Nizamî orduların bir kısmı bu hareketlere katıldı. Ondan sonra hepsi Mustafa Kemal'in komutanlığı altında tek bir hareket altında toplandılar. Müttefiklere mukavemet etmek, onları memleketten kovmak niyetiyle birlikte, kendilerine karşı çıkarsa halifenin ordusuna da mukavemet etmek amacıyla harekete geçtiler. Mustafa Kemal, bu hususta büyük başarı elde etti.

Ondan sonra İstanbul'daki merkezi hükümetin ve padişahın düşmanların egemenliği altında kaldığını ve Anadolu'da millî bir hükümetin kurulmasının gerekli olduğunu gördü. İşte M. Kemal yapacağı devrime vatancılık elbisesi giydirerek, neticesi Hilâfet'in yok edilmesi olacak olan harekete girişti. Bu aynı zamanda Türkiye'yi diğer Osmanlı Devleti parçalarından ayırmak içindi. M. Kemal'in hareketinden açıkça anlaşılan onu bu işe hazırlayanların ve bu devrim için onu kullananların İngilizler olduğudur.

Bu nedenle Sivas'da millî bir konferans yaptı. Burada Türkiye'nin istikbalini kurmayı sağlayacak vesile ve üsluplar tartışıldı. Konferans bir takım kararlar aldı, yürütücü komisyon seçti ve

bu komisyonun başkanlığına Mustafa Kemal'i getirdi. Bu konferans padişaha hükümet başkanı Ferid Paşa'yı azletmekle ilgili bir talebte bulunarak uyarı gönderdi. Bir de hür yeni parlamento seçimi yapmakla ilgili talebini ekledi. Padişah bu baskı altında mecbur kalıp bu konferansın taleblerine boyun eğerek hükümet başkanı Ferid Paşa'yı azledip yerine Ali Rıza'yı tayin etti. Yeni seçimlerin yapılmasını emretti. Konferansın adamları memleketi kurtarmak isteyen bir kitle olduklarını göstererek seçime katıldılar. Ve böylece yeni parlamentoda ezici çoğunluğu kazandılar.

Bu başarının akabinden konferans ve adamları Ankara'ya geçtiler. Bundan sonra Ankara, çalışmanın merkezi oldu. Bu

konferansın milletvekilleri Ankara'da bir toplantı yapıp parlamentonun İstanbul'da toplanmasını ve konferansın azalarının birer resmî milletvekili olduktan sonra konferansın feshedilmesini önerdiler. Fakat Mustafa Kemal, bu iki düşünceye karşı çıkıp şöyle dedi: *"Bu konferans, parlamentonun adalete ne kadar bağlı olduğunu ve siyasetinin ne olduğu anlaşıluncaya kadar devam etmeli. Başkente geçmek ise delice bir ahmaklıktan başka bir şey değildir. Çünkü bunu yaparsanız, yabancı düşmanın tahakkümü altında kalırsınız. İngilizler beldelere hakimiyetlerini devam ettiriyorlar. Hükümet sizin işlerinize karşıacak. Sizi de tutuklayabilir. Bu nedenle parlamentonun*

mustakil ve hür kalabilmesi için burada Ankara'da toplanması uygun olur."

Mustafa Kemal bu kendi görüşü üzerinde ısrarla kaldı, fakat milletvekillerini parlamentonun Ankara'da toplanmasına ikna edemedi. Milletvekilleri başkente gidip, halifeye bağlılıklarını ve itaatlarını gösterdiler. Ondan sonra işlerine devam ettiler. Bu hadise 1920 senesinin Ocak ayında idi.

Sultan iradesini milletvekillere kabul ettirmeye çalıştı. Fakat milletvekilleri reddettiler ve memleketin halklarına sımsıkı sarıldıklarını ortaya koydular. Üzerlerinde baskı artınca Sivas konferansında ortaya çıkarttıkları milli misaklarını kamuoyuna bildirdiler. Bu

misak barışı kabul edebilmek şartlarını ihtiva eden belgeydi. Bu şartlardan en önemlisi Türkiye'nin belli sınırlar içerisinde müstakil ve hür olmasaydı. Müttefikler ve özellikle İngilizler buna sevindiler. Çünkü bu kararı çıkartmak için çalışıyorlardı. Bir de bu kararı memleketin ahalisinden çıkmasını sağlamak için çalışıyorlardı. Dikkati çeken nokta; İslâm Devleti vasfı ile Osmanlı Devleti'nin hükmü altında bulunan bütün beldeler Birinci Cihan Savaşından sonra birer millî misak çıkartmalarıdır. Bütün bu millî misaklar bir bent içeriyordu ki o da şu idi: Müttefiklerin istedikleri parçanın ayrı müstakil bir ülke olmasıdır. Irak'ta Irak istiklalini içeren millî misak çıkartıldı. Suriye'de Suriye istiklalini içeren millî

misak çıkarttılar. Filistin'de Filistin'in istiklalini içeren millî misak çıkarttılar. Mısır'da Mısır'ın istiklalini içeren millî misak çıkarıldı v.b. Bunun için müttefiklerin ve özellikle İngilizlerin Türk millî misakının çıkması ile sevinmeleri tabî idi. Çünkü bu, onların istediklerine uygun olarak geldi. Zaten planları Osmanlı Devleti'nin birer devletçiklere bölmekti ki, Osmanlı Devleti bir daha bir tek kuvvetli devlete dönüşmesin ve müslümanların devleti yok olsun.

Müttefikler her yerde böyle millî misak çıkartmakla başarılı olmasaydılar mesele başka hal alırdı. Çünkü Osmanlı Devleti bütün vilâyetleri ile tek bir devlet idi. Bütün vilâyetlerini kendisinden bir cüz sayıyordu. O bir federal sistem üzerinde

değil de birleşik merkezi sistem üzerinde yürüyordu. Bir Hicaz ile bir Türkiye arasında, bir Kudüs sancağı ile bir İskenderun sancağı arasında fark yoktu. Zira hepsi de tek bir devletin birer parçalarıydı.

Türkiye'nin hezimetini, Almanya hezimetinden farksızdı. Çünkü ikisi savaşta anlaşmış iki devlet idiler. Sulh şartları birisine uygulanacaksa diğerine de uygulanacaktı. Alman halkı kendi memleketlerinin bir karışını dahi kaybetmedi. Aralarındaki bağlar kopmadı. Osmanlı Devleti'nde de böyle olmalıydı. Halklarının arasında bağların kopması doğru değildi. Müttefikler bunu biliyorlardı. Ve bunu hesaba katarak endişe ediyorlardı. Fakat Osmanlılar,

devletlerinin parçalanmasını kendileri istediler. Araplar da Türkler de bunu istediler. O halde müttefikler bunu yerine getirmek için ne kadar çaba gösterip teşvik etseler azdı. Özellikle devletin merkezi olan Türkiye'nin talebine süratle icabet ettiler. Çünkü devlette otoritenin çoğunluğunu temsil ediyordu.

İşte bundan dolayı müttefikler Türk millî misakını kendileri için nihai zafer saydılar. Bunun akabinde Türklere mukavemet hürriyeti verdiler. Her yerden çekilmeye bağladılar. İngiliz ve Fransız kuvvetleri, memleketin içinden çekildiler. Bu durumda Türklerin azimleri şiddetlendi. Memlekette düşmana karşı oluşan mukavemet hareketi Padişaha karşı bir devrim hareketine dönüştü. Ondan

sonra Padiřah bu harekete karşı bir ordu hazırlayıp kuvvetli bir hamle başlattı. Netice olarak o mukavemet hareketini yok etti. Ondan sonra devrim merkezi olan Ankara dışında halkın hepsi Padiřahla beraber oldular. Ankara da dūřmek űzereydi. Ona bağlı kōyler arka arkaya Padişahın sancağı altına girip halifenin ordusuna katılmaya başladı. Mustafa Kemal ve onunla birlikte olanlar Ankara'da pek sıkıntılı bir duruma girdiler. Fakat Mustafa Kemal mukavemet űzerinde ısrarlı kaldı. Vatancılarda heyacanı cesareti yeniden tahrik etti. Bunların azimleri tekrar şiddetlendi. Tűrkiye'nin çeşitli bōlgelerinde İngilizlerin başkenti işgal ettiklerine, vatancıları tutukladıklarına, parlamentoyu zorla kapattıklarına, Padiřah

ve hükümetin onlara yardım ettiklerine dair haberler yayıldı. Bu haberler akabinde durum değişti. Halk, yüzünü Padişah'tan çevirdi. Kamuoyu Ankara'daki vatancılara yöneldi. Kadınlar, erkekler Ankara'dan umut bekleyerek var güçleri ile Türkiye'yi savunmaya koştular. Halifenin ordusundan da bir çoğu da umutlarının bağlandığı Mustafa Kemal'in ordusuna katıldılar. Böylece M. Kemal'in cephesi güçlendi. Memleketin bir çok yerinde güç, onun eline geçti. Bir bildiri yayınlanarak millî meclisi seçmeye davet etti. Bu meclisin merkezi Ankara olacaktı. Seçim oldu, yeni milletvekilleri seçildi. Kendilerine "Büyük Millet meclisi" ismini vererek meşru hükümet ilân ettiler. Sonra M. Kemal'i bu meclisin başkanı seçtiler.

Ankara, millî hükümetin başkenti oldu. Bütün Türkler buna katıldı. M. Kemal halifenin geri kalan ordusunu dağıttı. Böylece iç savaş sona erdi. Sanra Yunanlılara karşı harp açtı. Onlarla şiddetli savaşlar oldu. İlk bakışta zafer onların oldu. Sonra durum değişti. Ancak daha sonraları 1921'in Ağustos ayına gelindiğinde büyük bir güçle onların üzerine ani bir saldırı yaptı. O zaman Yunanlılar İzmir'i ve Türkiye'nin bazı kıyılarını işgal ediyorlardı, savaş onun zaferi ile bitti. Daha sonra 21 Eylül'ün başlarında 1921'de İsmet İnönü'yü Herington'la geniş bir anlaşma yapmak için gönderdi. Müttefik ülkeler Yunanlıların Teris'ten kovulmasına razı oldular ve kendileri de İstanbul ve Türk

topraklarından çıkacaklarına söz verdiler. Mustafa Kemal'in nutuklarının incelenmesinden açığa çıkıyor ki; müttefiklerin bu tutumu M. Kemal'in İslâmî yönetimi ortadan kaldırması karşılığında idi.

Onun için bu durum zaferlerden sonra Millet Meclisinde Türkiye'nin durumu hakkındaki tartışma esnasında yaptığı şu konuşmadan anlaşılıyor:

"İslâm devletlerinden oluşan bir birliğe inanmıyorum. Hatta Osmanlı halklarından oluşan bir birliğe de inanmıyorum. Bizden olan herkes istediği fikre inanabilir. Fakat hükümetin bir tek hedef ve belirlenmiş bir takım gerçeklere dayalı ve çizilmiş değişmeyen bir siyasete bağlanması

gerekir. Onun hedefi, vatanın hayatını ve belli coğrafi sınırlar içerisinde istiklâlini korumaktır. Duygular ve evham bizim siyasetimizi etkilememeli. Rüyalar ve hayali şeyler yok olsun. Çünkü bunlar geçmişte bize ok pahalıya maloldu."

Böylece Türkiye'nin bir İslâm ümmeti olarak değil, bir Türk halkı olarak istiklâlini istediğini ilân etti. Bazı parlamenterler ve siyasî adamlar yeni kurulacak hükümet hakkında görüşlerini sordular. Çünkü, o zamanki gibi iki hükümetin var olması makul bir şey değildi. O zaman Ankara'da karargahı olan sulta sahibi geçici bir hükümet ile Padişah ve bakanların başkentte başında bulundukları sembolde resmî bir hükümet vardı. Siyasetçiler bu hususla ilgili kendi

görüşünü beyan etmesini ısrarla istediler. Fakat onları cevaplamadı. Bu konudaki niyetini gizledi. Kamuoyunu, Halife Vahdeddin aleyhine kışkırtmaya başladı. Onun İngiliz ve Yunanlılara yardım etmekle suçlayarak halkı onun aleyhine kışkırttı. Bu heyecanlı ve sultandan nefret etme havası altında halife ve hükümeti hakkındaki planını açıklamak için millet meclisini topladı. M. Kemal, Vahdeddin'i azletmek ve saltanatı ilga etmek hususunda milletvekillerini ikna edebileceğini biliyordu. Fakat halifeye saldırmaya cüret edemiyordu. Çünkü böyle bir davranış bütün halkın İslâmî duygularına dokunurdu. Bunun için Hilâfet'i ilga etmedi ve ona dokunmadı. Ancak Hilâfet ile saltanatı birbirinden

ayırmayı önerdi. Böylece saltanat ilga edilir ve Vahdeddin azledilirdi. Bu öneriyi duyar duymaz milletvekillerinin hepsinin yüzleri asık bir vaziyet aldı. Ve kendilerinden kabul etmeleri istenilen bu önerinin tehlikesini idrak ettiler. Ve bu konu hakkında görüşme ve tartışma istediler. Fakat M. Kemal bu münakaşadan çekindi ve bu husus hakkında oylamayı istedi. Özel, şahsî arkadaşlarından kendisini 80 milletvekili destekledi. Fakat meclis bunu reddetti ve öneriyi incelemek üzere yasa işleri komisyonuna havale etti. Ertesi gün komisyon toplanınca, komisyonun toplandığı yere M. Kemal gelip işlerini kontrol etmeye başladı. Komisyon o öneriyi bir kaç saat tartıştı.

Nitekim bu komisyonun azaları hep alim ve avukatlardan oluşuyordu. Öneriyi şerî nasslarla karşılaştırıyorlardı. Şeriata muhalif olduğunu görüyorlardı. Çünkü İslâm'da biri dini sulta ve diğeri zaman sultası diye bir şey yoktu. Saltanat (otorite sahibi olmak) ve Hilâfet aynı şeydir. Birinin adı din diğerrinin adı devlet diye bir şey yoktur. Daha doğrusu burada sadece İslâm nizamı var ve devlet bu nizamdan bir parçadır, nizamı uygulayan ise devlettir.

Bunun için yasa koyma komisyonu bu ayırmayı açıklayan bir nass bulamadı. Daha doğrusu böyle incelemeyi açıklayan bir nass dahi bulamadı. Çünkü bu hususla ilgili İslâm nassları gayet açık ve sarihtir. Bunun için komisyon bu öneriyi reddetme kararı aldı.

Fakat M. Kemal, Hilâfet Devleti'ni ortadan kaldırmak maksadıyla yerine getirmesi için İngilizlerin kendisine verdikleri rolün gereği saltanatı (otoriteyi) Hilâfet'ten ayırmakla dini devletten ayırmak istiyordu. Zira müttefikler, İslâm Devleti'nin bakıyesini kendi ahalisinin eliyle ortadan kaldırmak istiyorlardı.

Bunun için M. Kemal o komisyonun münakaşalarını ve yöneldikleri görüşleri görünce sinirlerine hakimiyetini kaybedip, birden yerinden atlayıp kürsiye çıktı. Komisyonun münakaşalarını keserek öfkeyle şöyle bağırmıya başladı: *"Beyler! Osmanlı Padişahları hakimiyeti halktan zorla gasbettiler. Bu nedenle halk bunu zorla geri almayı kararlaştırdı. Saltanat Hilâfet'ten ayrılmalı ve ilga edilmeli. Siz*

onaylasanız da onaylamasanız da bu olacaktır. Ancak bu hususta bazılarınızın kellesi düşecek."

M. Kemal, bir diktatör diliyle konuşuyordu. Komisyonun toplantısı dağıldı. Sonra acele olarak bu öneriyi tartışmak üzere Millet Meclisi toplantıya çağrıldı. Meclis bu meseleyi tartışırken M.Kemal gelip görüşün bu öneriyi reddetmeye yönelik olduğunu anlayınca arkadaşlarını etrafına toplayıp bu öneri hakkında onaylamanın parmak kaldırmakla olmasını istedi. Millet vekilleri buna itiraz edip şöyle dediler: *"Oylama gerekiyorsa herkesin ismi ile çağrılarak gerçekleşsin."* Mustafa Kemal bunu reddetip tehdit üslubuyla şöyle bağırdı: *"Meclisin bu öneriyi oy birliği ile kabul*

edeceğinden eminim. Oyları parmak kaldırmak usulü ile almak kafidir."

Öneriyi bu şekilde oylamaya sundu, ancak az parmaklar yükseldi. Buna rağmen netice Meclisin öneriyi oy birliği ile kabul ettiği şeklinde ilân edildi. Millet vekilleri dehşete düştüler, bazıları yerlerinden sıçrayıp; *"Bu doğru değil, biz onaylamadık."* diye bağıldılar. Gazinin taraftarları onları susturmak için bağırmaya başladılar ve küfürler, söğmelerle birbirlerine karşılık verdiler. Fakat başkan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin saltanatı ilga etmek hakkında oy birliği ile karar aldığını bir netice olarak ilân etti. Ondan sonra oturuma son verdi. M. Kemal, salonu taraftarlarının çemberi içinde terketti.

Halife Vahdeddin bu kararı öğrenince memleketten kaçarak ayrıldı. Halifenin kaçtığı ilân edilince onun yeğeni Abdülmecid herhangi bir sulta sahibi olmadan müslümanların halifesi olarak ilan edildi. Böylece halife sultasız oldu. Ve İslâm beldelerinde meşru bir yönetici kalmadı. Zira saltanat (sulta yani otorite) Hilâfet'ten ayrılınca yöneten kim olacaktı.

Mustafa Kemal saltanatı Hilâfet'ten ayırmak için çok ısrarlı idi. Türkiye'de yönetim şeklinin nasıl olacağını belirtmeden bu husus üzerinde çok ısrar etti, var gücüyle ona yöneldi. Bunun için saltanat ilga edildikten sonra yeni hükümetin şekli hakkında tartışmak gerekli olacaktı. M. Kemal mi bakanlıkları oluşturacaktı? O zaman o, anayasal bir

hükümete başkan olurdu. Halife ise sulta sahibi olarak kalırdı ve saltanatın ilgası ile ilgili karar etkisiz hale gelirdi. Bu nedenle M. Kemal hükümeti oluşturmayı kabul etmedi. Ve yapacağı işi gizledi. Ondan sonra edindiği kuvvet ve sulta yoluyla halka tahakküm etmeye başladı. Bu esnada bir parti kurdu ve onu Halk Partisi olarak adlandırdı. Bundan maksadı kamuoyunu kendi tarafına çekmekti. Çünkü biliyordu ki, mecliste o kararın alınmasına rağmen ezici çoğunluk saltanatı Hilâfet'ten ayırma kararı bildirildikten sonra kendisine karşı oldu. Onun için kararlaştırdığı hükümet şeklinin ilânı meselesini düşünmeye başladı. Ki o mesele Türkiye'nin Cumhuriyet olduğunu ve kendisini bu cumhuriyetin başkanı

olarak ilân etmektir. Bu nedenle meclisi sıkıntılı bunalımlara sokmaya başladı. Bunun neticesinde hükümet istifa etti. Hükümet Millet Meclisi'ne istifasını sundu. Fakat meclis hükümeti oluşturacak kimse bulamadı. Sıkıntılı bir bunalımdan sonra M. Kemal hükümeti oluştursun diye bir öneri sunuldu. Meclis geçirdiği bunalım ve zor şartlardan dolayı bu öneriyi kabul etti ve Kemal'den hükümeti oluşturup bunalımı çözmesini istedi. O ise, önce isteksizlik gösterdi, daha sonra meclisin talebini kabul etti. Kürsiye çıkıp milletvekillerine şöyle seslendi:

"Sıkıntılı bir anda durumu kurtarmak için beni çağırдыңız. Fakat bu sıkıntılı bunalım sizden çıktı, bu bunalımın çıkış sebebi geçici bir husus değildir. Bilâkis

hükümetimizin düzeninin temelindeki esaslı bir hatadan kaynaklanıyor. Zira Millet Meclisi aynı vakitte hem yasama otoritesi görevini hem de yürütme otoritesi görevini yürütüyor. Sizden her milletvekili, hükümetin alacağı karara katılmak istiyor. Yine hükümetin idaresinin her hususuna hatta her bir bakanın her kararına parmağını sokmak istiyor. Beyler! Hiç bir bakan bu şartlarda bu makamı kabul etmez ve mesuliyeti yüklenmeye kalkışmaz. Şunu idrak etmelisiniz ki, bu esaslar üzerine kurulu olacak hükümetin var olması imkansızdır. Var olursa bir hükümet olmaz, kargaşa olur. Biz bu durumu değerlendirmeliyiz. Bunun için Türkiye'nin seçim yoluyla başkanı olacak bir

cumhuriyet olmasını istiyorum. Ve öyle karar alıyorum."

M. Kemal sözünü bitirdikten sonra Türkiye'nin cumhuriyet olmasını kararlaştıran bir tasarı hazırladı. Ve bu tasarıda M. Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başkanı seçilmesini içerdi. Böylece M. Kemal, kendisini memleketin tek yasal idarecisi olarak ilân edecekti.

Ne var ki, işler M. Kemal'in istediği gibi yürümedi. Çünkü Türk halkı müslümandır. M. Kemal'in yaptığı ise İslâm'a aykırıdır. Bunun için memlekette M. Kemal'in İslâm'ı yok edeceğine dair bir fikir yayıldı. M. Kemal'in davranışları da bu fikri destekledi. Çünkü, özel hayatında

İslâm'a tamamen aykırı hareket ediyordu. Müslümanların kabul ettikleri bütün kutsal değerlere aykırı hareket ediyordu. Halkın çoğu Ankara'nın yeni yöneticilerinin lânetli kâfir olduklarını emin bir şekilde anladı. Halk, halife Abdülmecid etrafına sarılmaya başladı. Kendisine sultayı geri vererek o mürtedleri yok etmesi için onu yönetici yapmak girişiminde bulundular. M. Kemal bu tehlikeyi müşahhas şekilde farkettiler. Halkın çoğunun kendisinden nefret ettiğini, kendisini küfürle, inkârcılıkla ve zındıklıkla itham ettiklerini gördü. Bu hususu düşündü. Halifeye ve Hilâfet'e karşı propaganda yapmaya koyuldu. Millet Meclisi'ni tahrik edip cumhuriyete herhangi bir muhalefetin çıkmasını yok etmekle ilgili bir kanun

çıkarttı. Yine Padişaha herhangi bir meyl göstermek bir ihanettir ve bunu yapan ölümle cezalandırılır diye bir kanun çıkarttı. Ondan sonra her oturuşunda ve özellikle Millet meclisi'nin oturumlarında Hilâfet'in zararlarından sözetmeye başladı. Hilâfet'i ilga etmek için atmosferi hazırlamaya da başladı. Bazı milletvekilleri Hilâfet'in Türkiye için diplomatik açıdan faydalarından söz etmeye başladılar. M. Kemal onlara karşı koydu ve Millet Meclisi'ne şöyle seslendi: *"Türk köylüleri beşyüz yıl boyunca Hilâfet, İslâm ve din adamları için savaşıp ölmedi mi? Türkiye'nin kendi maslahatına bakması Hindistanlıları ve Arapları ihmal etmesi ve müslümanların liderliğinden kendisini çekmesi zamanı artık geldi..."*

Böylece M. Kemal, Hilâfet'e karşı propagandayı sürdürerek devam etti. Hilâfet'in Türklere zararlarını, halifenin bizatihi var olmasının zararlarını göstermekle bu işi yürüttü. Halife ve taraftarlarının hain suretinde, İngilizlerin ajan ve kuklaları suretinde göstermeye başladı. Bununla da yetinmeyip Hilâfet'i destekleyenlere karşı bir korkutma hamlesi başlattı. Bir milletvekili Hilâfet'e bağlılığı ve dini muhafaza etmenin vucubunu açıklayınca, konuştuğu gece M. Kemal ona süikast hazırlaması için bir kişiyi sorumlu kıldı. O milletvekilli Millet Meclisi'nden evine dönerken M. Kemal'in bir taraftarı tarafından süikasta uğrayıp öldürüldü. Başka bir milletvekili İslâmî bir konuşma yapınca, M. Kemal onu yanına çağırıp

böyle bir şeyle bir daha ağzını açarsan seni keserim diye tehdid etti.

Böylece M. Kemal memleketin bütün taraflarında korku saçtı. Sonra İstanbul valisine halifenin mertebesini en asgariye indirmek ve onun cuma namazını eda ederken halifenin lehine yapılan gösterilerin kaldırılmasına dair emir gönderdi. Halifenin taraftarlarına halifeden vazgeçmeleri için bir uyarı gönderdi. M. Kemal'in ılımlı bazı taraftarları bunu görünce İslâm hamiyeti kendilerinde harekete geçti. Hilâfet'in ilgasından da korktular. M. Kemal'den kendisini müslümanların halifesi olarak nasb etmesini istediler. Fakat o bunu reddetti. Sonra iki heyet -birisi Mısır'dan diğeri Hindistan'dan- yanına gelip kendisini

müslümanların halifesi olarak nasb etmesini istediler. Çok rica ettiler, fakat o bunu kesin şekilde reddetti.

Hilâfet'in ilgasının ilânı için son ve kesin darbeyi vurmak hazırlığını yaptı. Halk, ordu ve meclisi yabancılara ve düşmanlara ve iddia ettiği gibi onların müttefiki olan halifeye karşı tahrik etti, kalplerini bunlara karşı buğz ve kinle doldurdu. Yabancılara karşı buğz ve kini tahrik etmek bir hileydi. Maksat, o yolla halifeyi yabancılardan müttefiki olmakla itham edip ona karşı buğzu tahrik etmektir. Bir de halifeye karşı kışkırtıcı söylentilerle havayı zehirlemektir. Bu hava memlekette hakim olunca 3 Mart 1924'de Millet Meclisi'ne Hilâfet'i ilga etmek, halifeyi kovmak ve dini devletten ayırmakla ilgili

bir tasarı sundu. Bu tasarımı kanunlaştırmak için çalışırken milletvekillerine şöyle seslendi:

"Tahdit edilen cumhuriyeti korumak ve onu ilmî sağlam esaslara dayandırmak, ne pahasına olursa olsun yapılmalıdır. O halde halife ve Osman oğullarının izleri yok olmalı. Eski dinî mahkemeler ve kanunları çağdaş mahkemeler ve kanunlarla değiştirilmeli. Din adamlarının okulları yerine dini olmayan devlet okulları olmalı."

Ondan sonra M. Kemal, dine ve din adamları olarak nitelendirdiği kişilere saldırdı. Diktatörlük sultasıyla bu kanun tasarısını millet meclisine onaylattı. Ondan sonra İstanbul valisine Halife Abdülmecid'in ertesi gün gün doğmadan

nce Türkiye'den ayrılmasına dair bir emir gönderdi. Valiye bu emir gelince kendisi polis ve askerden mtesekkil bir birlik olarak gece ortasında halifenin sarayına gidip zorla onu bir arabaya bindirerek Türkiye hududundan dışarı kovdular. Halifenin içinde bir kısım elbisesinin bulunduğu tek bir çanta ile bir miktar paradan başka bir şey götürmesine dahi müsaade etmediler.

İte M. Kemal, İslâm Devleti'ni ve İslâm Nizamını yıkıp yerine kapitalist devleti ve kapitalist nizamını böyle kurdu. Bu ekilde İslâm Devleti'ni yok etti. Kâfirlerin haçlı seferlerinden beri hayal kurdukları rüyaları onlar için gerçekleşti. Bu rüya ise İslâm Devleti'ne son vermektir.

İSLÂM DEVLETİNİN KURULMASI KARŞISINDA DURAN ENGELLER

Birinci Cihan Savaşı sona erdi. Müttefikler İslâm Devleti'nin bütün beldelerini işgal ettiler. Onların nihai hedefi bu devleti tamamen yok etmek ve bir daha kuruluşunu engellemekti. Nitekim onlar bu devleti nihai şekilde yok ettiler ve İslâm dünyasının herhangi bir kısmında İslâm Devleti'nin tekrar kurulmasını engellemek için çalışmaya başladılar. Bunun için bir kaç plan çizdiler. Ve İslâm Devleti'nin tekrar var olmamasını garanti edecek bir çok usuplar kullandılar. Ve hala bunun için çalışıyorlar.

Sömürgeci kâfirler, İslâm memleketlerini işgal eder etmez çizdikleri

esaslar üzerine bu memleketlere yönetimlerini yerleştirmeye başladılar. 1918'de Osmanlı Devleti'nin yönetimi altında bulunan beldeleri işgal ettiler. 1922 senesine kadar bu beldelerde askerî yönetimi kurdular. Kendi yönetimlerini, bazı beldelerde "manda yönetimi" adı altında, bazılarında da "özerklik" adı altında yerleştirdiler. 1924 senesi gelir gelmez düşmanlar özellikle Britanya, İslâm Devleti'nin kuruluşuyla ilgili mevcut olan her şüpheyi yok etmek için çeşitli işler yaptılar. Bu senede M. Kemal, sömürgeci kâfirlerin tesiri ile Osmanlı Devleti'nden Hilâfet'i kaldırıp yerine Demokratik Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu. İslâm Devleti'nin geri dönmesi ile ilgili son ümidi kaldırdı.

O sene Hicaz'dan da Hüseyin b. Ali çıkartıldı ve Kıbrıs'ta hapsedildi. Çünkü o, halife olmayı istiyordu. Aynı sene Kahire'de yapılan Hilâfet Konferansına İngilizler ajanları vasıtası ile müdahale ettiler. O konferansın dağılmasına ve başarısız hale gelmesine çalıştılar. Aynı sene İngilizler, Hindistan'da kurulan Hilâfet Cemiyetini ilga etmek, çalışmasını suya düşürmek ve seyrinin millî ve milliyetçi hale dönüşmesini sağlamak için çalıştılar.

Yine aynı sene sömürgeci kâfirlerin tesiri ile Mısır'da Ezher'in bazı alimleri tarafından dini devletten ayırmaya davet eden, İslâm'da yönetim esaslarının bulunmadığını iddia eden İslâm'ı kehanetçi bir din suretinde gösteren, İslâm'da yönetimle ve devletle ilgili bir şeyin

geçmediğini anlatan bir takım yazılar ve kitaplar çıkartıldı. O sene ve ertesi senelerde Arap memleketlerinde şu iki konu üzerinde kısır tartışmalar çıktı. “Arap Camiası/Birliği” mi daha iyi ve daha sağlıklıdır, yoksa “İslâm Birliği” mi daha iyi ve sağlıklıdır. Gazeteler ve dergiler bu iki konuyla uzun müddet meşgul oldu. Halbuki “İslâm Birliği” ve “Arap Birliği” ikisi de doğru ve sağlıklı bir şey değildir. Ayrıca onların var olmaları İslâm Devleti'nin kuruluşunu engeller. Fakat sömürgeci kâfirler, zihinleri İslâm Devleti'nden uzaklaştırmak için bu tartışmayı ortaya çıkarttılar. Bu şekilde sömürgeciler İslâm beldelerinde Hilâfet ve İslâm Devleti düşüncesini zihinlerden uzaklaştırabildiler.

Sömürgeciler, işgalden önce Türk gençleri arasında Türk milleyetçiliğini ve Türkiye'nin Türk olmayan halkların yükünü taşıdığını ve bunun için bu halklardan vazgeçme zamanının geldiği düşüncesini yaymaya başladılar. Türk milliyetçiliği ve Türkiye'nin Türk olmayan memleketlerinden bağımsız olmasını temin etmek için çalışacak siyasî partiler kuruldu. Sömürgeci kâfir, Arab gençleri arasında da Arap milliyetçiliği ile ilgili sözleri, Türkiye'nin sömürgeci bir devlet olduğu ve Arablar için Türk sömürgeciliği buyondurulduğundan kurtulmanın zamanının geldiği fikirlerini yaymaya başladılar. Arab birliği ve Arab istiklali uğruna çalışılacak siyasî partiler kurdurdular.

İşgal gerçekleşince, işgalci kâfirler milliyetçi sözleri yaymaya başladılar. Bu sözler İslâm yerine geçer oldu. Bunun neticesi Türkler millî (vatancı) ve milliyetçi esasa dayalı bir bağımsızlık gerçekleştirdiler. Araplar da millî ve milliyetçi esasa dayalı bağımsız yönetimi gerçekleştirmeye çalıştılar. Millî ve milliyetçi sözler yayılıp havayı doldurdu. Övünme ve kendisini aziz görme kaynağı o kelimeler oldu.

Sömürgeciler bununla yetinmediler. İslâm hakkında ve İslâm'daki yönetim nizamı hakkında hatalı çarpık mefhumlar yaydılar. Hilâfet'i papalık suretinde, kehanetçi dini bir yönetim şeklinde göstermeye çalıştılar. Öyle oldu ki müslümanlar halife kelimesinden

sözetmekten ve Hilâfet'i istemekten utanmaya, kaçınmaya başladılar. Müslümanlar arasında Hilâfet'i istemenin gericilik ve yobazlık olduğuna, bir kültürlü tarafından öyle şey sadır olmasının caiz olmadığına ve düşünür bir insanın öyle şeyi söyleyemeyeceğine dair genel örf oluştu.

Bu millî (vatancı), milliyetçi atmosfer içerisinde İslâm beldeleri birer devletçiklere bölünüp, her memleketin ahalisi bu bölünmeyi yerleştirmeye başladılar. Osmanlı Devleti bir kaç parçaya bölündü ki onlar da şunlardır: Türkiye, Mısır, Irak, Suriye, Lübnan, Filistin, Doğu Ürdün, Hicaz, Necd ve Yemen. Siyasetle uğraşan kişiler ister sömürgeci kâfirlerin ajanları olsun ister diğrlerinden iyi niyetliler olsun

her memlekette bağımsızlığı gerçekleştirmek için konferanslar yapmaya başladılar. Yani sömürgecilerin diğer parçalar dışında kendileri için çizdiği parçanın istiklalini gerçekleştirmek ve ayrı devletini kurmak için böyle konferanslar yapmaya başladılar. Ondan sonra her bir bölge bir devlet adı altında bağımsız bir varlığa dönüştü. İşte bu esas üzerine Türkiye devleti, Irak devleti, Suriye devleti, Mısır devleti ve diğerleri kuruldu. Sonra Filistin'de Yahudiler için daha sonra “devlet” ismi altında müstakil bir varlığa dönüşecek bir millî vatan kurdular. Sömürgeci kâfirler bu varlığı tesis ederken müslümanların memleketlerine geçmek için bir köprü olsun, müslümanların İngiltere, Amerika ve Fransa gibi batı

devletleri olan sömürgeci kâfirlerle mücadeleden uzaklaştırıp onunla meşgul olsunlar. Bu varlık, İslâm Devleti'nin tekrar kurulması önünde bir engel olsun. Böylece coğrafi konum ve genel atmosfer müslümanların kurtuluşunu gerçekleştirmeyi engelleyecek bir vaziyet üzerinde yerleştirildi.

Sömürgeci kâfirler iktisatta kapitalist düzeni, yönetimde demokratik düzeni, idare ve yargıda batı kanunlarını uyguladılar. Böylece hadaretlerini ve hayat hakkındaki mefhumlarını yerleştirdiler. Hayat hakkında bakış açısını müslümanların hayatta yürüyecekleri metod yapıp, yaşam tarzı haline getirmek için yerleştirmeye çalıştılar. Bu alanda tam başarı elde ettiler. Nitekim Mısır'ı ayrı bir

saltanat (krallık) haline getirip orada parlamenter krallık sistemini kurdular. Lübnan ve Suriye'de birer cumhuriyet sistemini kurdular. Doğu Ürdün'de bir emirlik kurdular. Filistin'de manda yönetimi kurdular. Ondan sonra bunu bir devlet adı altında Yahudiler arasında parlamenter demokratik bir sisteme dönüştürdüler. Filistin'den kalan diğer kısmı Doğu Ürdün'e ilhak edip orada parlamenter krallık kurdular. Hicaz'da ve Yemen'de birer diktatör kraliyet sistemi kurdular. Türkiye'de cumhuriyet, Afganistan'da varesete dayalı krallık sistemini kurdular. İran'ın Şahlık sistemine bağlı kalması için teşvik ettiler. Hindistan'da sömürgeciliklerini devam

ettirdiler. Ondan sonra onu bölüp iki devlet kurdular.

Böylece sömürgeci kâfirler, kendi nizamlarını İslâm beldelerinde uygulanır hale getirdiler. Nizamlarını uygulamakla İslâm yönetimini tekrar elde etme düşüncesini müslümanların nefislerinde zaafa uğrattılar. Bununla yetinmediler, kurdukları nizamı korumak için her memleketin ahalisini birer bekçiler haline getirdiler. Çünkü, her memleketin ahalisi memleketlerinde kurulan devletin kendilerinin olduğunu sandılar. Devletin istiklalinin diğer memleketlerden ayrı olarak korunmasının gerekli olduğunu düşünmeye başladılar. Böylece Iraklılar Türkiye'de ve Suriyeliler de Mısır'da birer yabancı olarak sayılmaya başlandı. Her

memlekette aynı durum geçerli oldu. Her memleketin yöneticileri, kurulan demokratik kapitalist sistemi kâfir sömürgecilerden daha fazla korumaya ve hırs göstermeye başladılar. Sömürgecilerin onlar için kurdukları sistem ve anayasayı koruma vazifesini eda etmede tam birer memur oldular. Bunu değiştirmek için herhangi bir hareketin çıkmasını gayri meşru saydılar. Sömürgecilerin yürürlüğe koyduğu kanunlarla o hareketi cezalandırmaya başladılar.

Kâfir sömürgeciler, Batı kanunlarını daha önce İslâm beldelerinde ajanları vasıtası ile uygulamaya çalışırken daha sonra direk olarak uyguladılar. Şöyle ki: Sömürgeciler 19. yüzyılın ortalarından itibaren batı kanunlarını İslâm beldelerine

sokmaya çalıştılar. Mısır'da sömürgeciler, Fransız medenî kanununu şerî hükümlerin yerine koymak için ajanlarını teşvik etmeye başladılar. Bunda başarılı oldular. Böylece Mısır 1883 senesinden itibaren Fransız kanunlarını uygulamaya başladı. Nitekim eski Fransız kanununu tercüme edip orada kanun haline getirdiler ve şerî hükümler yerine mahkemelerde uygulamaya koydular.

Osmanlı Devleti'nde 1856 senesinden itibaren batı kanunlarını almak için bir hareket ortaya çıktı. Fakat Mısır'da gördüğü kolaylığı burada göremedi. Çünkü, Osmanlı Devleti'nde İslâm Hilâfeti henüz kaldırılmamıştı. Fakat sömürgecilerin ısrarları ve kendilerine ajanlarının icabet etmeleri ceza kanunları,

hukuk ve ticaret kanunlarını İslâm'a aykırı olmadığına dair fetva ile sokabildiler. Ondan sonra bazı şerî hükümler uydurmak şekli ile kanun haline getirme düşüncesi ortaya çıktı. Ondan sonra şerî hükümleri ihtiva eden Mecelle bir kanun şekli ile yazıldı. Mahkemeler ikiye bölündü. Kanun şekli ile şerî hükümleri uygulayacak "şerî mahkeme" ve alimlerin fetvası ile İslâm'a aykırı olmayan batı kanunlarını uygulayan "nizamî (medenî) mahkeme". Şerî kanunlar batı kanunlarını taklid edecek bir ifade şekliyle açıklanmıştır. Kanunlarla ilgili husus böyledir.

Anayasa ile ilgili husus ise; devlet için bir anayasa çıkartmak ve bu anayasayı Fransız anayasasından iktibas etmek

maksadıyla meydana çıkan hareketle Batıdan kanunları almak için meydana gelen hareket aynı zamanda başladı. 1878'da neredeyse başarılı olacaktı. Fakat müslümanların mukavemeti ve buna karşı çıkmaları o hareketi başarısız kıldı. Ancak sömürgeci kâfirlerin durmadan çalışmaları, ajanlarının ve kültürleriyle aldanananların başarısı o anayasa hareketinin tekrar meydana çıkmasını sağladı. Böylece muvaffak oldular. 1908'de Osmanlı Devleti'nde bu anayasa yürürlüğe konuldu. Devlette bu kanunların ve anayasanın yürürlüğe konulmasıyla Arap Yarımadası ve Afganistan dışında bütün İslâm beldeleri genel şekilde Batı kanunları ile idare edilmeye başlandı.

Sömürgeci kâfirler, bu beldeleri işgal eder etmez batı kanunlarını direk olarak uygulamaya başladılar. Bu kanunları İslâmî kanunlar olarak değil medenî kanunlar olarak uygulamaya başladılar. Böylece şerî hükümler terkedildi, İslâm hükmü uzaklaştırılıp küfür hükmü yerleşterildi. Bu hususta kendilerine yardım eden faktör, yönetimin temelini ve hayatla ilgili bütün hususları, öğretimde ve eğitimde çizdikleri siyaset ve programlar esası üzerine oturtmalarıdır. Ve bu durum bu güne kadar tüm İslâm beldelerinde devam etmektedir. Bu programları korumak ve himaye etmek için tahsilliler ordusu oluşturdular ve onları söz sahibi kıldılar. Bunların hepsi sömürgeci kâfirlerin isteğine göre yürümeye başladı.

Öğretim siyaseti ve programları şu iki esas dayanır:

Birincisi; dini hayattan ayırmaktır. Bundan otomatikman dini devletten ayırma hususu doğar ve bu durum müslüman çocuklarının İslâm Devleti'nin kurulma fikri ile savaşmalarını gerektirir. Çünkü İslâm Devleti fikri, gördükleri öğretim ve eğitimin esası ve siyaseti ile çelişmektedir.

İkinci esas ise; bilgi ve kültürle yetişen zihinleri doldurmak için sömürgeci kâfirlerin kişiliğı baş kaynak olarak gösterildi. Bu durum, sömürgeci kâfirlere saygı göstermeyi gerektirir ve onu yüceltmeye götürür. Aynı anda ona benzemek ve taklid etmeye yöneltir.

Sömürgeci ve kâfir olsa bile bu ona yönelişi meydana getirir. Ayrıca müslümanları horlamayı, ondan uzak kalmayı, ondan nefret etmeyi ve ondan herhangi bir şeyi almamayı icabettirir. Böyle durum olunca, İslâm Devleti'nin kuruluşu ile savaşmayı gerektirecek ve onu gericilik olarak saydıracak.

Sömürgeciler kontrol ettikleri okulların programları ile veya hükümetlerin kendi yerine kurdurduğu okulların programları ile yetinmedi. Bunların yanında sömürgecilik esası üzerine kurulan misyoner okulları kurdu. Bunun yanı sıra yanlış siyasî bilgiler vermeyi ve yanlış yönlendirmeyi ve hatalı, karışık kültürel yönlendirme işini üslenecek kültür enstitüleri ve fakülteleri

kurdurdu. Böylece okulların değişik şekilleri ile ve kültür enstitüleri ile toplumda fikrî havayı karıştırıp ümmeti bununla kültürleştirmeye başladı. Bu kültürle ümmeti İslâm Devleti'ni düşünmekten ve onun için çalışmaktan uzaklaştırmaya çalıştı.

Öte yandan bütün İslâm beldelerinde siyasî programlar, "dini hayattan ayırma" esası üzerine kuruldu. Bunun neticesi, tahsilliler nezdinde dini devletten ve halk nezdinde dini siyasetten ayırmak genel bir örf oldu. Bunun sonucu kültürlü ve tahsillilerden bazı topluluklar çıkıp şöyle eddia etmeye başladılar: *"Müslümanların geri kalmasının sebebi dine bağlı olmalarından kaynaklanıyor. Bunun için kalkınmanın tek yolu milliyetçilik ve*

milliyetçi harekettir." Bir de müslümanların geri kalmasının sebebinin ahlâka bağlanmama olduğunu iddia eden topluluklar ortaya çıktı.

Böylece milliyetçi ve vatancılık esası üzerine ve bunun için çalışan ismen siyasi partiler kuruldu. Bu partiler, İslâm esası üzerine çalışmayı sömürgecilerin bir hilesi ve geri kalmaya ve çöküşe götürecek gerici yobaz bir hareket saydılar. Bunun yanı sıra ahlâk, va'z ve irşad esası üzerine cemiyetler kuruldu. Bu cemiyetler fazileti ve ahlâkı yaymaya çalıştılar. Çalışırken siyasete karışmamayı kendi kendilerine şart koştular.

Bu partiler ve bu cemiyetler, İslâm Devleti kurmak için çalışmayı engelleyen

birer pratik manzaralar teşkil ettiler. Çünkü bu cemiyetler, zihinleri saptırdı. Zihinleri İslâm Devleti kurmak için şer'an farz olan siyasî çalışmaktan alıkoyup müslümanın İslâm ahkâmını tatbik etmesi sonucu bir netice olarak ortaya çıkacak ve İslâm yönetiminin kuruluşunun tabî bir neticesi olacak ahlâkî çalışmaya yönlendirdiler. O partiler ise İslâm'la çelişen sömürgeci zihniyet esası üzerine kurulduğu gibi İslâm Devleti'nin kuruluşunu engellemeye çalışan birer kuruluşlardı.

Siyasî programlar yanında bu programları koruyacak ve bunların uygulamasını temin edecek kanunlar ortaya çıkartıldı. İslâmî siyasî parti ve hareketlerin kurulmasını yasaklayan

kanunlar çıkartıldı. Bu kanunlar, müslümanları etnik gurublardan bir etnik gurub olarak saydı. Halbuki müslümanlar, o beldelerin ahalisidirler. Çıkartılan kanunlar, kurulacak bir siyasî hareket veya partinin demokratik olması ve üyelerini sadece bir etnik gurupta münhasır kılmaması şartını içerdi. Bunun manası, İslâm Devleti tekrar kurulmasını diye İslâm beldelerinde İslâmî siyasî hareket ve partilerin kurulmasını yasaklamaktı. Müslümanların hayır cemiyetlerinden başka cemiyetler kurma hakları yoktur. İslâm'a dayalı siyasî çalışma yapmak kendilerine yasaktır. Bazı kanunlar, İslâmî siyasî partiler kurmayı cezalandırılacak bir cürüm saydılar. Böylece o siyasî programlar bu çıkartılan

kanunlar yoluyla İslâm Devleti'nin kuruluşunu engelleyecek esas üzerine yerleştirildiler.

Sömürgeciler bununla da yetinmediler. Müslamanları İslâm Devleti'ni düşünmekten uzaklaştırmak için kendilerini meşgul edecek basit ve değersiz işlerle uğraştırmaya başladılar. İslâm ümmetini İslâm Devleti gölgesi altında İslâmî hayatı başlatmak ve İslâm Davetini yüklenmek için çalışmaktan uzaklaştırıp kendisini meşgul edecek İslâm Ülkeleri Konferansı gibi İslâmî konferansları yapmaya teşvik ettiler. Bu konferanslar, duyguları boşaltmak için birer araç oldular. Kararları alır, gazetelerde ve radyolarda yalnız haber olsun diye yazarlar. Halbuki bu karaları hiç

uygulamazlar. Hatta uygulamak için uğraşmazlar. Ondan sonra sömürgeciler İslâm Devleti'nin var olmasının tehlikesini beyan etmek ve İslâm'da yönetim nizamı bulunmadığını göstermek için yazarları ve konuşmacıları teşvik ettiler. Bu nedenle sömürgecilerin bu davetine hizmet edecek kiralık bazı müslümanların telif, kitap ve risaleleri çıkartıldı. Bundan maksat, müslümanları saptırmak, dinlerinden uzaklaştırmak ve İslâmî hayatı yeniden başlatmak için onların yapacakları çalışmaları engellemekti. Böylece sömürgeciler, İslâm Devleti'ni yok etmelerinden bugüne kadar İslâm Devleti'nin kuruluşunu engellemek için durmadan çeşitli engeller ortaya atıyorlar. Bu devleti ortadan kaldırdıktan sonra

bunun kuruluşunu ve tekrar var olmasını engellemek için var olan bütün çabalarını gösteriyorlar.

**İSLÂM DEVLETİ'NİN YENİDEN
KURULMASI BÜTÜN MÜSLÜMANLARA
FAZDIR**

İslâm Devleti'nin teşkilatı şu sekiz temel unsur üzerine kuruludur:

- 1-** Halife
- 2-** Tefviz Muavini
- 3-** Tenfiz Muavini
- 4-** Valiler
- 5-** Kadılar

6- İdarî Organlar

7- Cihad Emiri

8- Ümmet Meclisi

Devlet, bu sekiz unsuru tamamlarsa teşkilatını tamamlamış olur. Unsurlardan birisi eksikse teşkilatında eksiklik var demektir. Fakat halife varsa ve diğer unsarlardan herhangi birisi eksikse devlet yine de İslâm Devleti olma özelliğini korur. Çünkü **halife** İslâm Devleti'nde esastır.

İslâm Devleti'nde yönetim kaideleri dörttür. Bunlar:

1- Bütün müslümanlar için tek bir halifenin nasbedilmesi.

2- Sultanın/otoritenin ümmete ait olması.

3- Hakimiyetin Şeriat'a ait olması.

4- Şerî hükümleri benimseyip kanun haline getirmenin halifeye ait olması.

Bu kaidelerden herhangi birisi eksikse yönetim gayri İslâmî olur. Devletin, İslâm Devleti olabilmesi için bu dört kaidenin tamamlanmış olması şarttır.

İslâm Devleti'nde esas olan halifedir. Onun dışında olanlar ya onun yardımcısıdır/naibidir ya da danışmanıdır/müşteşarıdır. Çünkü İslâm Devleti, İslâm'ı uygulayan halifedir.

Halifelik veya **imamlık** müslümanlar üzerine genel tasarruf hakkıdır. Fakat halifelik veya imamlık akaiden değil şerî hükümlerdendir. Çünkü bu konu kulların fiilleriyle ilgili bir daldır.

Halifeyi nasb etmek müslümanlara farzdır. Müslümanlar için iki geceyi bir halifeye biat etmeden geçirmeleri caiz değildir. Şayet müslümanlar üç gün halifesiz kalırlarsa, bir halife nasb edesiye kadar hepsi günahkâr olurlar. Müslümanlar tüm gayretlerini bu uğurda sarfetmedikçe bu gûnahtan kurtulamazlar.

Halifenin nasb edilmesinin farziyeti Kitab, Sünnet ve İcmaı sahabe ile sabittir. Kitab'taki delile gelince: Allahu Teâla Rasulü'ne; müslümanlar arasında Allah'ın

indirdiği ile hükmetmesini/yönetmesini kesin bir emirle emretmiştir:

“Onların aralarında Allah’ın indirdiği ile hükmet/yönet ve sana gelen gerçeği bırakıp da onların arzularına uyma.” (Maide 48)

“Onların aralarında Allah’ın indirdiği ile hükmet/yönet ve onların arzularına uyma. Allah’ın sana indirdiği hükümlerin bir kısmından seni saptırmalarına dikkat et.” (Maide 49)

Rasul’e hitap, onu tahsis edecek bir delil gelmedikçe ümmetine hitaptır. Burada öyle bir şekil varid olmuş değildir. Bu hitap müslümanlardan yönetimi ikame

etmeyi istemektedir. Halifenin ikamesi yönetim ve otoritenin ikamesi demektir.

Sünnet'e gelince; Resul (sas) şöyle buyurdu:

"Asrının imamını tanımadan ölen kimse cahiliyye ölümü üzere ölmüş olur."

İbni Hanbel ve Taberani'de şöyle bir hadis geçiyor:

"Boynunda biat olmaksızın ölen kimse cahiliyye ölümü üzerine ölmüş olur."(Ahmed b. Hanbel, Müs. Mekkiyyin, 15141)

Bu hadis Muaviye hadisinden tahrir edilmiştir. Müslim'in sahihinde de İbni

Ömer'den şu rivayet mevcuttur:
"Resulullah (sas) şöyle derken işittim:"

"Kim Allah'a itaatten el çekerse, Kıyamet Günü Allah ile hüccetsiz karşılaşır. Ve kim boynunda bir biat olmaksızın ölürse cahiliyye ölümü ile ölmüş olur." (Müslim, K. İmarat, 3441)

Hişam b. Arva Ebu Salih'ten, o da Ebu Hureyre'den Resulullah (sas)'in şöyle dediğini rivayet etti:

"Benden sonra bir takım valiler yönetecek. Sizi takvalı valiler takvalarıyla, facir olanlar da facirlikleriyle yönetecek. Onları Hakka muvafık olan hususlarda dinleyin ve itaat edin. Onlar iyilik yaparlarsa bu

size dokunur. kötülük yaparlarsa size ve kendilerine dokunur."

Sahabelerin icmına gelince; sahabeler, Resulullah (sas)'in vefatından sonra en önemli iş olarak halifenin nasbını gördüler. Buhari ve Müslim'in sahihlerinde Said oğulları Sakifesi hadisesi rivayeti geçmektedir. Keza her halife öldükten sonra onun yerine hemen bir halife nasb ediliyordu. Halifenin nasbının farziyeti hakkındaki sahabelerin icmaı tevatür yoluyla nakledilmiştir. Hatta sahabeler buna farzların en önemlisi olarak itibar ettiler. Bu sebeble halifenin nasbının delili katıdır. Hiç bir zaman ümmetin halifesiz kalamıyacağı hususundaki sahabelerin icmaı da bize tevatür yoluyla nakledildi. Bundan dolayı bir halife veya imamın nasb

edilmesi ümmete farzdır. Resulullah (sas)'in vefatından Kıyamet Günü'ne kadar tüm ümmet bununla muhataptır.

Sahabenin, Resulullah (sas)'in defnini geciktirip bir halifeyi nasb etmekle uğraşması işin ehemmiyet ve zorunluluğunu açık olarak ortaya koyar. Zira onlar, devletin başı için bir halifeye biat etmeden Resul (sas)'i defnetmediler. Aynı zamanda Ömer (ra) bıçaklanıp öleceği anlaşılınca, sahabenin halifeyi nasb etme hususundaki icmaı tekerrür etti. Müslümanlar Ömer (ra)'dan bir halife tavsiye etmesini istediler, fakat o reddetti. Müslümanlar ısrar edince de altı kişiyi aday gösterip bunlardan birisinin seçilmesini istedi. Ömer (ra) bununla yetinmeyip, bu işin yapılması için nihai bir

zaman sınırlandırdı. Bu zaman üç gündür. Bu süreden sonra birisi üzerine ittifak edilmezse muhalif olanın öldürülmesini tavsiye etti. Bu kişilerin şura ehlerinden ve büyük sahabelerden olmasına rağmen muhalif olanın öldürülmesi vazifesini bir gurub müslümana verdi. Bu adaylar Ali, Osman, Abdurrahman b. Avf, Zübeyr b. Avvam, Talha b. Ubeydullah, Sa'd b. Ebi Vakkas idiler. Bu adaylardan birinin halife seçilmesi üzerine ittifakı kabul etmeyenin öldürülmesi gereği tek bir halifenin nasb edilmesi zorunluluğuna delâlet eder.

Şu var ki, bir çok şerî farzın yerine getirilmesi halifenin varlığına bağlıdır. İslâm hükümlerini yürürlüğe koymak, hadleri uygulamak, müslümanları ve İslâm memleketlerini korumak, ordu hazırlamak,

insanlar arasındaki çekişmeleri kaldırmak, emniyeti korumak ve buna benzer ümmetle ilgili hususlar ancak halifenin varlığıyla mümkündür. Bundan dolaydır ki, halifenin nasbı farzdır.

Müslümanların halife olmak için aday olması ve buna talip bulunması ve bu hususta yarışmaları mekruh değildir. Zira sahabeler, Said oğulları sakifesinde halife olmak için ekiştiler. Ömer (ra)'ın tayin ettiğı şura ehli de ekiştiler. Hiçbir sahabe buna itiraz etmedi. Tersine sahabenin, halife olma hususunda çekişmenin caiz olduğı hususunda icmaı vardır.

Bütün müslümanlar için yalnız tek bir halife olabilir. Birden fazla olamaz. Çünkü Resulullah (sas) şöyle buyurdu:

"İki halifeye biat edilirse ikincisini öldürün." (Müslim, K. İmarat, 3444)

Bu hadisi Müslim, Ebu Said el-Hudri hadisinden rivayet etti. Ayrıca Resulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Kim bir imama biat edip elini sıkarak ve kalbinin meyvesini verirse gücü yettiğinde ona itaat etsin. Eğer onunla çekişecek bir kişi gelirse o ikinci kişinin boynunu vurun." (Müslim, K. İmarat, 3431)

Başka bir rivayette:

"...İkinci kişi kim olursa olsun onu kılıçla vurun." (Müslim, K. İmarat, 3442)

İkinci kişiyi öldürme hususu o kişi bu işten ancak öldürülmekle uzaklaştırılabilecek ise yapılır.

Halifenin sıfatları bir kaç kişide gerçekleşirse çoğunluktan biatı alan kişi halife adayı olur. Çoğunluğa muhalif olan isyankardır. Bu durum bir kaç kişinin halife adayı olması durumundadır. Fakat bir kişi halife olarak naib edilirse ve halife olma şartlarına sahipse çoğunluk bir başkasına biat verse de birincisi halifedir. İkincisinin reddi gereklidir.

Halifenin sahip olacağı şartlar şunlardır :

1- İslâm

2- Erkek

3- Buluğ

4- Akıllı olma

5- Adalet

6- Kadir olma

7- Hür olma

İslâm olma şartının delili: Allahu
Teâlâ buyuruyor ki:

**"Allah kâfirler için mü'minler
üzerine asla bir yol kılmaz** (sulta kabul
etmez)." *(Nisa 141)*

Erkek olma şartının delili: Resul
(sas) şöyle buyurdu:

"Yönetim işlerini bir kadına terk eden bir toplum asla iflah olmaz."
(Buhari, K.Megazi, 4073)

Baliğ ve akıllı olmasının şartına gelince:

"Kalem (sorumluluk) üç kişiden kaldırılmıştır. Uyuyandan uyanıncaya kadar, çocuktan buluğa erene kadar, deliden akıllanıncaya kadar." (Tirmizi, K. Hudud, 1343)

Kendisinden kalem (sorumluluk) kaldırılan şer'an mükellef değildir. Tasarrufa sahip olmayan kimsenin halife ya da başkası olması bu durumu değiştirmez.

Adalet şartına gelince: Adalet, Hilâfet'in in'ikad ve devamının şartlarındandır. Allahu Teâla şahitlikte adaleti emretmiştir.

“Sizden adalet sahibi olanlar şahit olsun.” (*Maide 95*)

Halifenin şahitliğinin en üstün olduğu düşünüldüğünde adil olmak onun için evla olandır.

Hür olma şartı: Zira köle kendi nefsine malik olmadığı gibi, tasarruflarından da sorumlu değildir. O halde başkası hakkında tasarruf ve velayet yetkisi olmaması açıktır.

Kadir olmasına gelince: Herhangi bir teklifi yerine getirmekten aciz olana o

teklifi sunmak abestir. Bu durum hükümlerin uygulanmaması ve hakların kaybına yol açar. Bunu İslâm caiz kılmaz.

İşte halifenin sabit şartları bunlardır. Bunun dışında fakihlerin zikrettikleri şartlar, halife nasb etmenin şartları değildir. Şecaat, ilim sahibi olmak, Kureyş'ten olmak, Fatıma oğullarından olma, v.s. Hilâfet akdinin tamamlanması şartı değildir. Bunların Hilâfet akdi ve biatın sıhhati için birer şart olduğuna dair delil yoktur. Bunun için her müslim, erkek, baliğ, akıl, adil (fasık olmayan), kadir ve hür kişiye müslümanların halifesi olarak biat edilebilir ve biata layıktır. Bu şartlardan başka herhangi bir şart yoktur.

Buna binaen İslâm Devleti'nin kurulması bütün müslümanlara farzdır. Çünkü bu farz Sünnet ve İcmaı sahabe ile sabittir. Müslümanlar memleketlerinde küfür nüfuzuna boyun eğdiklerinden ve üzerlerine küfür hükümleri uygulandığından diyarları/ülkeleri Dâr-ül İslâm'dan Dâr-ül Küfre çevrildi. Yani onların tabiatı İslâmî olmayan bir tabiat oldu, beldeleri İslâm toprağı olmasına rağmen. İslâm diyarında yaşamaları ve tabiatlarının İslâmî tabiat olması onlara farzdır. Bu hususlar ancak İslâm Devleti'nin kurulmasıyla gerçekleşebilir. Müslümanlar İslâm'ı uygulayacak ve İslâm Davetini dünyaya taşıyacak bir halifeye biat etmek üzere İslâm Devleti kurmak için

çalışmazlarsa günahkâr olurlar, günahkâr olarak kalmaya devam ederler.

İSLÂM DEVLETİ'NİN KURULMASI ÖNÜNDEKİ ZORLUKLAR

İslâm Devleti'nin kurulması kolayca elde edilebilir bir şey değildir. Çünkü, İslâm hayatını yeniden başlatmak öyle kolay bir husus değildir. İslâm Devleti'nin yeniden kuruluşu karşısında ortadan kaldırılması gereken çeşitli ve büyük engeller vardır. Aynı zamanda İslâm hayatını yeniden başlatma yolunda aşılması gereken birçok büyük zorluklar mevcuttur. Çünkü sorun herhangi bir devlet kurmak ya da ismi İslâm olan bir devlet kurmak değildir. Bilâkis sorun; İslâm'ı İslâm akidesinden fıskıran bir

nizam olarak Allah'ın hükmü itibariyle şerî hükümler olarak uygulayacak olan İslâm Devleti'nin kurulması sorunudur. Bu devlet, içerde İslâmî hayatı tam şekilde başlatacak, dışarda ise bütün insanlara İslâm Davetini taşıyacaktır. Bu devlet; İslâm akidesinden ve İslâm hüküm ve fikirlerinden oluşan İslâmî nefsiyet üzerine ve İslâm fikriyle yüklü olup İslâm'ın düşünce ve metoduyla İslâm'da fikrî bir oluşum olarak oluşan İslâm zihniyeti üzerine kurulu olması lazımdır. Ta ki İslâm şahsiyeti başta ve herşeyden önce oluşsun. Bundan sonra devlet İslâm akidesinden fişkıran kanun ve nizamlar üzerine kurulur. Ancak bu şekilde bu hayat için nefsin içinden bir dürtü, arzu doğar. Yönetici ve yönetilenler tarafından şevk ve

istekle, sıkıntı bulunmaksızın gönüllü olarak o nizam ve kanunların uygulanmasını garanti edecek İslâmî nefsiyet ve zihniyet doğar. Bu devleti kuracak ümmetin İslâmî olması gerekli olduğu gibi, ümmetin işlerini idare edecek ulul-emrin/ yöneticilerin de müslüman olması gereklidir. Hayatın bütün yönleri ve alanlarında da İslâmî olması gerekir. Bu devlet, İslâm'ı dünyaya bir mesaj olarak yüklenme imkanı veren İslâmî hayatın başlamasını gerçekleştirmeli. Bu yüklenme, gayri müslimlere Allah'ın dinine gurub gurub girebilmek için İslâm nurunu devletinde görme imkanı vermelidir. Bunun için İslâm hayatını yeniden başlatma yolunda duran veya İslâm Devleti'nin kuruluşu karşısında duran

engel ve zorlukların çok olmasına rağmen bilinmesi gerekir ve bunları izale etmek, onlara galip gelebilmek için de çalışmak gerekir. Bu engel ve zorlukların en önemlileri şunlardır:

1- Gayri İslâmî fikirlerin var olması ve İslâm dünyasına hakim olması. Şöyle ki; İslâm dünyası, düşüş dönemini geçirirken tefekkürü zayıftı. Zihniyeti bu düşüş sebebiyle zayıflamıştı ve bilgisizdi. Bu haldeyken ona gayri İslâmî fikirlerle saldırıldı. Bu fikirler İslâm'la çelişiyordu. Saptırıcı bir esas üzerine kaim olduğu gibi hayat hakkında ve onun öncesi ve sonrası hakkında yanlış bir mefhum üzerine kuruludur. Bu fikirler mukavemetsiz, boş verimli bir toprak buldu. Onun için imkanını bulup ona tahakküm edebildi. Bu

sebeble müslümanların zihniyetleri, özellikle tahsillilerinin zihniyetleri bu fikirlerle doldu. Böylece icad edicilikten uzak taklide alışkın, İslâm düşüncesini siyasî olarak kabul etmeye hazır olmayan siyasî zihniyetler oluştu. Aynı anda bu zihniyetler İslâm düşüncesinin hakikatına özellikle siyasî tarafına müdrîk olamadı.

Bundan dolayı İslâmî Davetin İslâm'a davet ve İslâmî hayatı yeniden başlatmaya davet halinde olması lazımdır. Gayri müslimler, kendilerine İslâmî fikirler izah edilerek İslâm'a davet edilirler. Müslümanlar, kendilerine İslâm'ı kavratarak İslâm hayatını yeniden başlatmak için çalışmaya davet edilirler. Bu şunu gerektirir; gayri İslâmî olan diğer fikirlerin ne kadar sahte, neticelerinin ne

kadar tehlikeli olduğunu göstermek lazım. Bir de davetin siyasî yolu çizilmeli. Ümmete öyle bir İslâmî kültür verilmelidir ki üzerinde siyasî yön bariz olmalıdır. Bu zorluk ancak böyle aşılabılır.

2- Eğitim ve öğretim programlarının sömürgecilerin koyduğu esas üzerinde var olması, okul ve üniversitelerde bu programların uygulama metodunun var olmasıdır. Bu okul ve üniversiteler, sömürgeci kâfirin çizdiği plana göre özel bir zihniyetle yürümeğe üzere yönetim, idare, yargı, eğitim ve öğretim, tıp ve hayatın diğer işlerini yürütecek kişileri mezun ediyor. Ta ki yönetim ve idare yerlerine sömürgeci memurlar yerine müslümanlardan yetiştirdikleri memurlar geçsinler. Bu

memurların işi, sömürgeci kâfirin kanunları, müeyyideleri, kültürleri, siyasetleri, nizamları, hadaretleri ve başka hususlarını korumak, bekçilik yapmak, sömürgecinin savunduğu kadar veya daha şiddetlice bunları savunmaktır.

Bu zorluğa galip gelmenin yolu; bu hususları o yöneticilere, o memurlara ve bütün insanlara keşfedip göstermektir. Ta ki bu işlerde mevcut olan sömürgecilik tarafının korkunçluk ve çirkinliği görünsün. Bunu savunanlar savundukları şeyden vazgeçsinler, İslâm Daveti o müslümanlara kendi yolunu göstere sin.

3- Sömürgeci kâfirin koyduğu esas üzerine eğitim ve öğretim programının uygulanmasının devamı. Eğitimi

istedikleri metoda göre sürdürmeleri, mezun olan genç ve okuyan gençlerin çoğunun İslâm'a çelişen bir yöne gitmelerine sebep oldu. Burada bahsettiğimiz eğitim ve öğretim programları bilim ve sanayi ile ilgili programlar değildir. Çünkü bilim ve sanayi evrensel bir şeydir. Hiç bir ümmete has değildir. Bütün insanlar için genel bir şeydir. Kasedettiğimiz programlar kültür programlarıdır. Bunlar hayat hakkında bakış açısını etkiler. Zaten bu eğitim ve öğretim programları, İslâmi hayatı yeniden başlatma karşısında bir engel oluşturmaya sebep oldu. Bunlar; kültür, tarih, edebiyat, felsefe ve kanunla ilgili bilgi derslerini kapsar. Çünkü tarih, hayatın vakıalarını açıklayan bilgidir. Edebiyat ise, hayatın duygusunu tasvir

eden konudur. Felsefe, hayat hakkında bakış açısını teşkil edecek temel fikirdir. Kanun ise, hayatın müşküllerini pratik şekilde tedavi edip fert ve topluluklar arasındaki ilişkiyi düzenleyecek, idare edecek çözümlerdir. Bunların tümüyle sömürgeci kâfir, müslüman çocuklarının zihniyetlerini özel bir şekilde oluşturdu. Bu çocukların bazılarını kendi hayatlarında ve ümmetin hayatında İslâm'ın varlığının zaruriyetini hissetmez hale getirdi. Bu çocukların bir kısmını da; İslâm'ın, hayat sorunlarını çözmek için elverişliliğini inkâr ederek ona düşmanlık göstermelerine sevketti.

Bunun için bu zihniyetleri değiştirmek kaçınılmaz oldu. Bu şöyle olur: Gençler, okul ve üniversiteler dışında

yoğun ve yerleşik kültürle kültürleştirilmelidir ki, bu zorluk da aşılabilsin.

4- Bazı kültürel konulara evrensel bilim olarak itibar etmek ve genel olarak insanlar nezdinde bunlara hürmet gösterip onları yüceltmektir. Bu kültürel konular; sosyoloji, psikoloji, eğitim bilimidir. İnsanlar, bu kültür konularını birer ilim olarak saydıkları gibi, bunların gösterdiği gerçeklerin de tecrübe ve deneylerden meydana geldiğini zannediyorlar. Bu sebeble bunları yüceltiyor, gösterdiklerini hayat işlerinde hakim kılıp tartışılmaz hususlar olarak telakki ediyorlar. Bunun için bunlar okul ve üniversitelerde birer ilim olarak öğretilir, hayat sahnesinde uygulanmaya çalışılır ve

işleri idare etmede bunlara yardım için başvurulur oldu. Bu sebeble psikiyatristler,sosyologlar ve eğitimcilerin sözleri Kur'an ve Hadis'ten daha fazla delil olarak gösterilir oldu. Bundan dolayı bu konuları öğrenmekten ve bunlara saygı göstermekten, hayat işlerinde bunların hakim kılınmasından bizde yanlış fikir ve bakış açısı doğdu. Böylece bunlara muhalif olan sözü müslümanlara kabul ettirmek zor oldu. Nitekim bu bilgilerin toplamı, dini hayattan ayırmaya ve İslâm Devleti'nin kuruluşuyla savaşmaya götürmektedir.

Gerçek ise; bu bilgi konuları ilim değil kültürdür. Çünkü bunlar gözlem ve istinbat yoluyla meydana gelir. Tecrübe ve deneylerle meydana gelmez. Bunları insanlar üzerine uygulamak tecrübe

sayılmaz. Ancak bunlar değişik vaziyet ve şartlarda değişik kişiler üzerine tekrarlanmış birer gözlemlerdir. Onun için bunlar birer gözlem ve istinbattırlar (görüş çıkartmadılar). Bunlar labaratuvarında bir şey üzerine yapılmış deneyler gibi deneyler değildir. Bunun için ilim konusuna girmez, kültür sahasına girer. Üstelik bunlar içlerinde hata ve doğru bulunabilen birer zannî görüştürler.

Nitekim bunlar yanlış bir esas üzerine kuruludur. Çünkü ferde ve topluma belli bir bakışa göre yürütülürler. Bu nedenle ferdiyetçilik üzerine kaimdirler. Bunun bakışı toplumun fertlerden oluştuğu itibarına göre fertten aileye, aileden cemaata, cemaattan topluma intikal eder. Bundan dolayı bu bakış, toplumları

birbirinden farklı görüp ayrı cinsten oluştuğunu kabul eder. Bir topluma uygun olan hususun başka topluma uygun olmayacağını düşünürler.

Gerçekte ise toplum; insanlar, fikirler, nizamlar ve duygulardan oluşur. Bir yerde insan için elverişli fikir ve tedaviler başka yerdeki insan için de elverişli olur. Çeşitli toplumları ıslah edecek fikir, duygu ve düzenler toplumları bir tek toplum haline getirir.

Onların topluma yanlış bakışı, eğitim bilimindeki ve sosyolojideki teorilerin yanlışlığına sebep oldu. Çünkü bu sözde ilimler, bu yanlış bakış üzerine kuruludur.

Aynı şekilde psikolojiye de mebnidir. Halbuki bu sözde ilim, iki yönden hatalıdır.

Birincisi; beyni değişik bölgelere bölüyor ve her bölge için ayrı ve özel bir kabiliyetin varlığını iddia edip, bazı beyinlerde bir takım kabiliyetlerin bulunduğunu, bazılarında bulunmadığını söylüyor. Halbuki gerçekte beyin tekdir. Fikirlerin değişikliği, öncül bilgilerin azlığı-çokluğu ve farklı olmasından ileri gelir. Kabiliyetin bir beyinde varlığı diğerinde yokluğu diye bir şey yoktur. Tersine bütün beyinler hissedilen vakıa, duyu organları ve öncül bilgi bulunduktan sonra her konuyu düşünebilme kabiliyetine sahiptir. Ancak beyinler bağlama gücü ve hissetme gücü bakımından birbirinden farklı olabilirler, görme gücünün kuvvetli-zayıf

olması bakımından gözlerin farklı oluşu gibi. Onun için, beyine her yerde herhangi bir malumat verilebilir. Ve onda onu hazmetme kabiliyeti vardır. Onun için psikolojideki beyinlerde kabiliyetle ilgili hususun esası yoktur.

İkincisi; psikoloji, içgüdülerin kısmı keşfedilmiş bir kısmı da keşfedilmemiş olarak bir çok olduğunu itibar eder. Alimleri bu mefhum üzerine, içgüdüler hakkında yanlış teoriler korlar. Gerçekte ise, hissedilen ve müşahade edilen husus, insanlarda canlı takat vardır. Bunu insanın gösterdiği tepki ve isteklerden anlarız. Bu takatın iki çeşidi var. Birincisi, doyumu zorunlu şekilde gerekli olan doyumlanmaması halinde insanın ölebileceği husus. İkincisi, doyumun

gerekli olup doyumlanmaması halinde insanın yaşayabileceği fakat sıkıntıya düşebileceği husus. Birinci şekil; acıkma, susama, haceti giderme gibi uzvî ihtiyaçlardır. İkinci şekil ise; içgüdülerdir ki bunlar; dindarlık, nevi ve beka içgüdüleridir. Bu içgüdülerin birincisi, insanın aciziyeti hissetmesiyle; ikincisi, insan nevinin bekasını hissetmesiyle; üçüncüsü ise, insanın zatının bekasını hissetmesiyle ilgilidir. Bunun dışında başka içgüdü bulunmaz. Bu içgüdülerin tezahürleri vardır. Meselâ; korkmak, egemen olmak, mülk edinmek gibi tezahürler beka içgüdüünün birer tezahürleridir. Takdis etmek, ibadet yapmak, dindarlık içgüdüünün tezahürleridir. Baba olmak, kardeş

edinme, anne olmak arzuları nevi içgüdüünün bire tezahürleridirler. Bunun için psikolojinin, beyin hakkındaki düşüncesinin yanlış oluşu gibi içgüdüler hakkındaki düşüncesi de yanlıştır.

Bundan dolayı bu iki esas üzerine mebni olan teorilerin hatalı çıkmasına sebep olur. Bir de sözde eğitim ilminin hataya düşmesine sebep oldu. Çünkü eğitim ilmi (!) psikolojiden etkilenmiştir.

Buna binaen sosyoloji, psikoloji ve eğitim bilimi birer kültür konularıdır. İslâm düşüncesine aykırı fikirler içerir. Bütünü itibariyle yanlıştır. Ona saygı göstermek ve onu yüceltmek ve hakim kılmak İslâm Devleti için çalışma karşısında duracak bir zorluk ve engelin doğmasına sebep oldu.

Bunun için bu konular ilim değil birer kültür ve bilgi konuları olduklarını, kesin hakikat olmayıp zannî olduklarını ve yanlış temellere dayalı olduklarını göstermek gerekir. Bunun için bunlar hayata hakim edilmez. Hayata ancak İslâm hakim kılınır.

5- İslâm dünyasındaki toplumun İslâm'la çelişen gayri İslâmî bir hayatı yaşaması. Şöyle ki: Devlet teşkilatı, onun ve toplumun üzerine kurulacağı yönetim nizamı, toplumun bütün unsurlarıyla üzerine kurulu olacak hayatın kuralları, müslümanları yönlendiren nefsi yön ve düşünceleri üzerine kurulu olan zihinsel oluşumun tümü, hayat hakkındaki mefhumların esası üzerine kuruludur ve hepsi İslâm mefhumlarıyla çelişmektedir. Bu esaslar değişmezse ve bu sapık

meftumlar düzeltilmezse toplumda insanların hayatını değiştirmek zor olacağı gibi devletin teşkilatını, toplumun kuralları müslümanlara tahakküm eden nefsi ve zihni yönleri değiştirmek de çok zor olacaktır.

6- Müslümanlar ile İslâm yönetimi arasındaki zaman mesafesinin uzaklaşmasıdır. Özellikle bu yönetim siyaseti ve maliye siyasetinde tecelli eder. Bu zaman mesafesinin uzak olması, müslümanların İslâm hayatını tasavvur etmesini zayıflatır. Bir de gayri müslimlerin İslâm hayatını sahih olarak tasavvur etmelerini engellediği gibi onlara gerçeğin tersini gösterir. Özellikle müslümanlar, İslâm Devleti'nin son döneminde yöneticiler tarafından İslâm'ın kötü

uygulanışını müşahade ettiler. Bir de otuz seneden fazla (bu tarih 1953'e göredir) her hususta İslâm'la çelişen bir nizamın düşmanları tarafından kendileri üzerine hakim kılındığını gördüler. Bu yönetim altında İslâmî olmayan yönetim siyaseti ve maliye siyasetine göre yönetildiler. Bunun için insanların yaşadıkları kötü vakıadan yükselip yaşamaları gerekli olan hayatı tasavvur etmeleri kaçınılmazdır. Çünkü hayatlarını o tasarladıkları hayata dönüştürmeye ve değiştirmeye doğru bir çalışma yapmalıdırlar. Aynı zamanda bu düşünme ve değişme İslâm hayatına doğru olunca parça parça değil tam bir şekilde olması gerekir. İslâm nizamını uygulamak yama yaparak ve cüzlerle yetinip, tedricen değil, inkilabi yani bir defada olması

gerekir. Ta ki İslâm'ın yüksek ve izzetli günlerindeki hayat vakıasının sureti onların zihinlerine yaklaşsın.

7- İslâm beldelerinde demokrasi esası üzerine kurulu olup halk üzerine kapitalist sistemin tümünü uygulayan, batı devletlerine siyasî şekilde bağlanan, ülkeçilik ve bölgeçilik esası üzerine kaim olan hükümetlerin var olmasıdır.

Bu durum, İslâm hayatını yeniden başlatmak için çalışmayı zorlaştırır. Çünkü çalışma ancak kapsamlı şekilde olup ve her yeri kaplamalıdır. Nitekim İslâm, İslâm beldelerini bölüp birer devletçiklere dönüştürülmesini mübah kılmaz. Tersine bütün bu beldelerin tek bir devlet haline gelmesini zorunlu kılar. Bu ise davetin kapsamlı, çalışmanın kapsamlı ve

uygulamanın kapsamlı olmasını gerektirir ki bu, kaim olan hükümetlerin İslâm Davetine karşı direnmelerini doğurur. Bu hükümetlerin adamları müslümanlardan olsa da aynı durum geçerlidir. Bunun için İslâm Davetini her bölgede yüklenmek gerekir. Velez ki bu, İslâm beldelerinde kurulu hükümetler tarafından gelecek karşı koymalardan kaynaklanan zorluk ve meşakketlere katlanmayı gerekirse de yapılmalıdır.

8- Vatancılık, milliyetçilik ve sosyalizm hakkında kamuoyunun bulunması ve bu esaslar üzerine siyasî hareketlerin kurulmasıdır. Şöyle ki; Batılılar İslâm beldelerini işgal edip yönetimin iplerini ellerine geçirdikten ve kapitalist sistemini uyguladıktan sonra

insanlarda nefsi müdafaa temayüller doğdu. Yaşadıkları toprakları müdafaa etmek için vatancı/millî duygular meydana çıktı. Aynı anda nefsi müdafaa, aileyi korumak ve kavmi savunmak ve bu kavim için yönetim kurmaya doğru bir çalışma yapmak için ırkçı ve milliyetçi taassup tahrik edildi. Bundan memleketlerden düşmanı kovmak için “vatancılık” adıyla siyasî hareketler doğduğu gibi yönetimin bir milliyete ait olması için “milliyetçilik” adıyla da siyasî hareketler neşet etti. Daha sonra insanlara kapitalist sisteminin bozukluğu ve salih olmadığı açığa çıkınca onların arasında sosyalizm için bir propaganda yayıldı. Bundan dolayı kapitalizmi ortadan kaldırmak için sosyalizm adıyla kitleler kuruldu. Fakat bu

hareketler nezdinde hayat nizamı için ani ve sathi tasavvurdan başka bir tasavvur bulunmadı. Bu durum onları ideolojinin gerçek manasından ve İslâm'ın evrensel bir ideoloji olma vasfından uzaklaştırdı.

İSLÂM DEVLETİ NASIL KURULUR

İslâm düşüncesinin, gücünün bu düşünce metoduyla birleşmesi, İslâm Devleti'nin kurulması ve İslâm hayatının yeniden başlatılması için kâfidir. Bu düşünce, kalplere girip nefislerde yerleşince ve müslümanlarda cisimleşince hayatta çalışan canlı İslâm haline gelir. Fakat buna rağmen devleti kurabilmek için hayli büyük işler yapılmalıdır. İslâmî hayatı yeniden başlatmak için de çok güçlü çabalar sarfedilmelidir. Bundan dolayı,

devleti kurabilmek için mücerret istek ve ümit kâfi değildir. İslâm hayatını yeniden başlatmak için heyecan ve iyimser olmak da yeterli değildir. Zira yapılması gerekenlerin en önemlisi, İslâm karşısında duran hayli büyük engelleri ortadan kaldırabilmek için tam hakkıyla onlara takdir etmektir. Bu gaye için kalkacak kişileri bekleyen yükün ağırlığına müslümanların önem vermeleri, düşünürlerin bu mühim konu hakkında verecekleri her fikir ve görüşün büyük mesuliyetine dikkatlerinin çekilmesi de gerekli hususlardandır. Ta ki söz ve amel; uyanıklık, irade, azim ve cesaretle beraber doğru yolda yürüsünler.

İslâmî hayatı yeniden başlatma yolunda yürüyenler sert bir kayayı

yonttuklarını bilmelidirler. Fakat kazmaları öyle güçlü ve serttir ki bu kayaları parçalamaya yeterlidir. Onlar çok hassas ve ince bir konuyu tedavi etmektedirler. Fakat onların dikkatleri ve sağlam adımları konunun güzel bir şekilde tedavisinin garantisidir. Onlar büyük olaylarla karşılaşır. Fakat buna galip geleceklerdir. Yollarından/metodlarından sapmazlar. Çünkü bu metod, Resulullah (u)'in üzerinde yürüdüğü metoddur. Bu yolu doğru şekilde izlemek şüphesiz kesin neticelere götürür ve zaferi gerçekleştirir.

İşte bu metod, bugün müslümanlar tarafından ince şekilde takip edilmesi gereken yoldur. Ancak şu şart var: Resulullah (u)'i tam ve ince şekilde örnek edinmek gerekir. Seyr onun adımlarını

izleyerek sahih bir şekilde olmalıdır. Ta ki yürüyen düşüp çelmesin. Çünkü o metolla kıyas hususunda herhangi bir hata ve o metoddan herhangi bir ayrılma seyirde düşmeye ve çalışmada kısırlığa götürür.

İşte bundan dolayı İslâm Devleti'ni kurmak için Hilâfet'le ilgili (İslâm Ülkeleri Konferansı gibi) konferanslar yapmak bir metod değildir. Bunun yanında müslüman halkları yöneten devletleri federasyona ve işbirliğine çağırarak, İslâm Devleti'ni kurmaya yönelik bir çalışma değildir. Yine İslâm halkları için konferanslar yapmak, İslâm hayatını yeniden başlatmaya sebep olmaz. İşte bunlar ve buna benzer olanlar metod değildir. Bunlar ancak müslümanların duygularını boşaltacak birer oyuncak ve meşgalelerdir. Böylece

müslümanların heyecanı ve coşkusu boşalır. Ondan sonra iş yapmadan otururlar. Buna ek olarak bunların tümü İslâm metoduna muhaliftir.

İslâm Devleti kurmanın tek yolu İslâm Davetini yüklenmek ve İslâm hayatını yeniden başlatmak için çalışmaktır. Bu İslâm beldelerinin tümünü tek bir ünite olarak ele almayı gerektirir. Çünkü müslümanlar tek bir ümmettir. Bu ümmet, içinden nizamının fışkırdığı tek bir akidenin topladığı insanlar topluluğudur. Bunun için herhangi bir İslâmî bölgedeki herhangi bir çalışma, diğer bölgeleri de etkiler. Orada fikir ve duyguları tahrik eder. Bu sebeble bütün İslâm beldelerini tek bir belde olarak ele almak gerekir. Bunların hepsine daveti yükleyip götürmek

gerekir. Ta ki oralardaki toplum etkilensin. Çünkü ümmeti oluşturan tek toplum kazandaki su gibi olur. Altında ateş yaktığın zaman su ısınır ondan sonra galeyan/kaynama derecesine ulaşır ve bundan sonra bu kaynayış itici buhar enerjisine dönüşür. Böylece hareketi ve itilmeyi ihdas eder. Topluma İslâm idielojisi konulursa sıcaklığı ısınma ve ondan sonra galeyanı doğurur. Bu galeyan, toplumu harekete ve çalışmaya sevkeder.

Bundan dolayı İslâm hayatını yeniden başlatmaya yönelik bir çalışma yapabilmek için İslâm dünyasına daveti götürmek gerekir. Kitaplarla, risalelerle, temaslarla ve davetin bütün vesilelerini kullanmak gerekir. Özellikle temaslarla. Çünkü, davetin en başarılı yolu temastır. Şu var ki,

daveti bu şekilde her tarafa götürmek ancak topluma yakıt vermek için olur. Ta ki oradaki donma hararete dönüşsün. Fakat galeyan ve ondan sonra harekete dönüşebilmesi böyle tahakkuk etmez. Ancak pratik davet siyasî çalışmasında çalışmayı bir veya bir kaç memlekette münhasır kılmakla olur. Ondan sonra Davet oradan bütün İslâm aleminin diğer cüzlerine intikal eder. Sonra çalışmanın münhasır olduğu bölgeler İslâm Devleti kurmak için istinat noktası olarak ittihaz edilir. İslâm risalesini dünyaya taşıyacak büyük İslâm Devleti'nin oluşumunda büyüme oradan başlar, Resulullah (u)'in yaptığı gibi. Zira o (u), davetini bütün insanlara tebliğ etti.

Tebliğ adımları pratik yolda seyrediyordu. Önce Mekke ahalisini davet etti, sona hac mevsimlerinde bütün Arapları. Daveti Arap Yarımadası'nın bütün bölgelerinde yayılıyordu. Sanki o (u) Arap Yarımadasında, bütün Araplarda harareti yaymak için oradaki toplumun altına yakıt koyuyordu. Araplar temaslarla hac mevsimlerinde konaklama yerlerinde ve kabilelerinde davetle Resulullah (u) tarafından İslâm'a davet ediliyorlardı. Nitekim davet Resulullah (u)'in Kureyş'le sürtüşmesiyle bütün Araplara ulaşıyordu. Çünkü bu sürtüşme ve çarpışma yankıları Arapların kulaklarına geliyordu. Ve onlarda merak etmeyi, bilmeyi tahrik ediyordu. Şu var ki, davetin bütün Araplara gönderilmesine rağmen davetin

alanı Mekke'de sınırlı kalıyordu. Daha sonra Medine'ye uzandı. Oradan da devletin kuruluşu ile Hicaz bölgesini kapladı. O zaman davetin sıcaklığı ve Resulullah (u)'in zaferleri Araplarda galeyanı, ondan sonra da hareketi ortaya çıkardı. Böylece hepsi de iman ettiler. Ta ki İslâm Devleti bütün Arap Yarımadasını kapladı ve İslâm'ın risaletini dünyaya taşıdı.

Bu sebeble İslâm Devleti kurmak için İslâm hayatını yeniden başlatmak ve İslâm Davetini yüklenmeyi bir metod olarak benimsemek gerekir. Aynı zamanda bütün İslâm beldelerini davet için hedef edinip tek bir toplum saymamız lazım. Fakat davetin çalışma alanını bir veya birkaç bölgeyle sınırlandırmalıyız. Burada

insanları İslâm'la kültürleştireceğiz ki, İslâm onlar da canlansın ve onlar ona göre yaşasın, onun uğruna hayatta var olsunlar. Ayrıca o bölgelerde İslâm ile genel uyanıklık ve onun için kamuoyu oluşturmaya çalışmalıyız ta ki, davet adamları ile toplum arasında uyuşma sağlansın ki bu daveti kaynaşmaya ve netice vermeye yönelik, etkili bir hale dönüştürsün ve bu kaynaşma bu memleketlerde ümmetin gücüne dayalı İslâm Devleti kurmayı hedef edinecek mücadelecî bir hareket doğursun. O zaman davet zihinde bir düşünce oluşumundan toplumun sahasında bir varlığa doğru yürümüş olur. Aynı anda toplumsal bir hareketten bir devlet haline gelir. Böylece davet, bütün merhalelerini geçmiş olur.

Başlangıç noktasından harekete geçme noktasına girer. Ondan sonra devletin unsurlarını tamamlayan ve davetin gücünü oluşturan bir devlette tutunmak ve yerleşmek için istinat noktasına girer. O zaman bu devlete ve devletin sultasının hakim olmadığı bölgelerde yaşayan müslümanlara şeriatın farz kıldığı Davetin pratik merhalesi başlar.

Bu devletin görevine gelince; eksiksiz ve kâmil bir şekilde Allah'ın indirdikleriyle yönetmek ve diğer beldeleri, bölgeleri kendisiyle birleştirmek için çalışmak ve onu iç siyasetinden saymaktır. Tüm İslâm bölgelerinde özellikle komşu bölgelerde İslâm hayatını yeniden başlatmak için propaganda yapmaya ve daveti yüklenmeye hemen başlamaktır. Daha sonra

sömürgecilerin çizip kendilerine bağlı beldelerin yöneticilerini onlar üzerine bekçi kıldıkları yersiz siyasî sınırları kaldırmaktır. Onun için bu devletin şunu yapması zorunludur: Komşu İslâm bölgeleri; sınırları ilga etmezse bile o kendisi ilga etmelidir. Şöyle ki; vizeyi, giriş-çıkışları, gümrük merkezlerini ilga eder. İslâm bölgelerinin ahalisine kapılarını açar. Böylece İslâm bölgelerinde yaşayan bütün insanlara, bu devletin kendilerine ait İslâm Devleti olduğunu hissettirir. Onlar da gözleriyle İslâm'ın uygulanması ve infazını görürler.

Diğer müslümanların görevine gelince; ülkelerini küfürden Dâr-ül İslâm'a çevirip İslâm Devleti'ne katmak için davet ve propagandayla çalışmaktır. Böylece

İslâm aleminde bütün memleketlerdeki toplumlar galeyan haline girerler. Bu hal, onları tek bir devlet içerisinde müslümanları birleştirecek sahîh bir harekete doğru sevkeder. Bunun sayesinde büyük İslâm Devleti oluşur. Bu şekilde de evrensel fikrî liderliği temsil eden İslâm Devleti meydana gelir. Onun tehlikesi ve merkezi, davetini yüklenmeye ve dünyayı şerden kurtarmaya imkân verir.

İslâm ümmeti eskiden Arap Yarımadası'nda ve sayısı bir kaç milyon iken, İslâm'ı kabul edip davetini yüklenince o zaman mevcut olan iki askerî blok önünde evrensel bir kuvvet oluşturdu. İkisini aynı anda vurdu ve memleketlerine hakim oldu. Ondan sonra İslâm'ı o zamanki dünyanın çoğunda yaydı. Bize ne

oldu ki; bugün müslümanlar 1 milyar, memleketleri de birbirine bitişik tek bir memleket oluşuyor, Fas'tan Hindistan ve Endonezya'ya kadar uzanıyor, servet ve merkez bakımından en güzel toprakları işgal ediyor ve tek sahih ideolojiyi taşıyor. O halde bu ümmet, şimdiki iki bloktan her hususta daha kuvvetli bir cephe oluşturur şüphesiz. Bunun için her müslümana dünyaya İslâm risalesini taşıyacak büyük İslâm Devleti'ni kurmak için çalışmak farzdır. Bu çalışmanın, İslâm Davetini yüklenerek ve bütün İslâm beldelerinde İslâmî hayatı başlatmak için çalışarak başlaması da farzdır. Fakat istinat noktası oluşturabilmek ve ciddî bir çalışma yapabilmek için çalışma alanını bir veya birkaç memlekette münhasır kılmalıdır.

Müslüman için hedef edinilmesi farz olan bu büyük gaye, takip edilmesi farz olan bu vazih ve pratik metod uğrunda her meşekkate tahammüle, onun için her çabayı sarfetmeye layıktır. Müslüman aynı anda Allah'a tevekkül ederek yürümeli ve O'nun rızasının dışında başka bir ödöl beklememelidir.